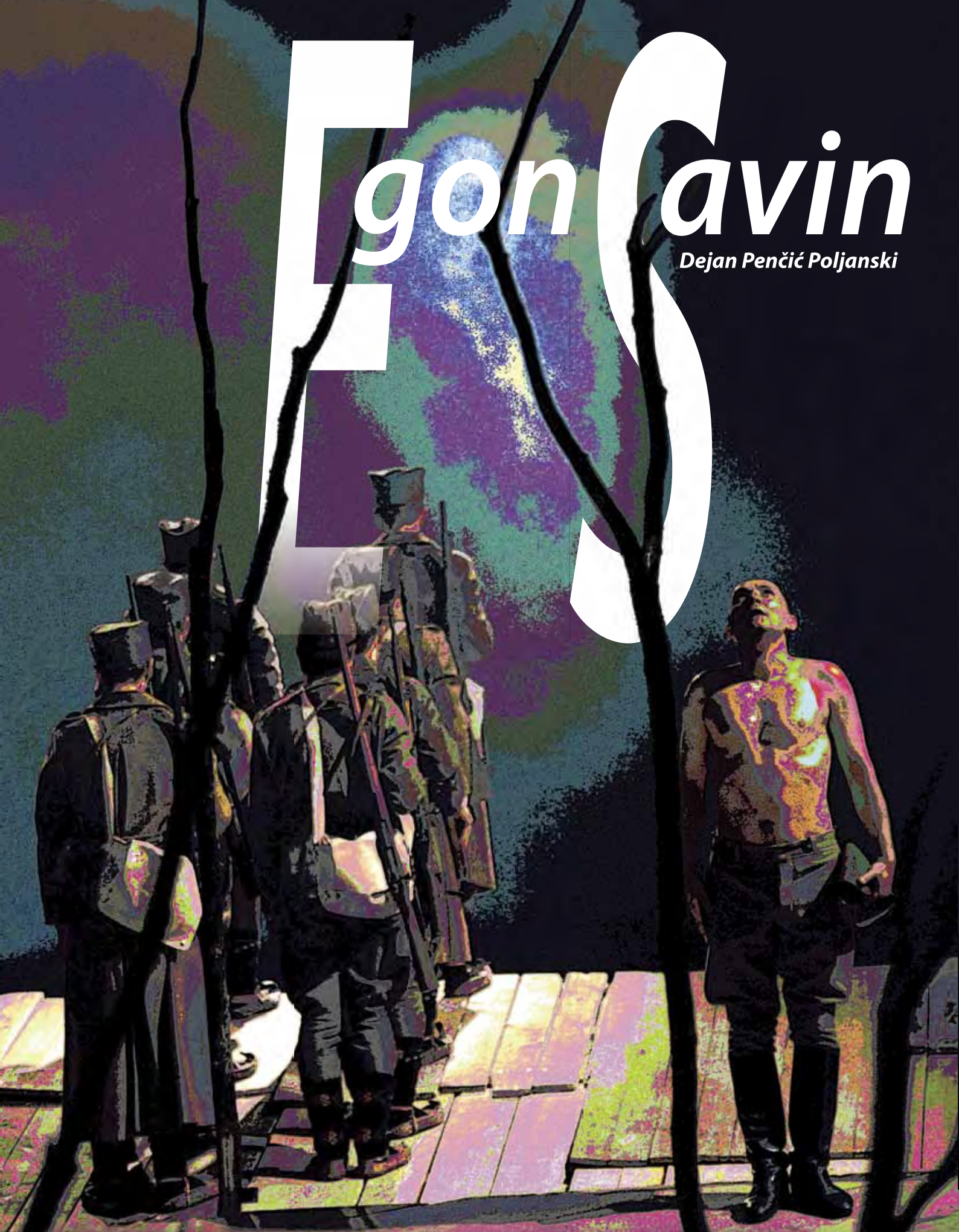
Egon Cavin
Dejan Penčić Poljanski

Dejan Penčić Poljanski

Egon Savin

Novi Sad, 2011

SRPSKO NARODNO POZORIŠTE

Pozorišni trg 1, 21000 Novi Sad
Telefon: 021/ 6621 411 (centrala)

Za izdavača / ALEKSANDAR MILOSAVLJEVIĆ, upravnik

Direktor Drame / ALEKSANDAR MILOSAVLJEVIĆ
Urednik /DARINKA NIKOLIĆ
Fotografije / BRANISLAV LUČIĆ
Oblikovanje / RADULE BOŠKOVIĆ
Tehnički urednik / NORBERT BARCAL
Kompjuterski slog / LJILJANA BILBIJA i NADA RADOVIĆ

Štamparija STOJKOV, Novi Sad
Tiraž 500

150. sezona 2010/2011.

www.snp.org.rs

Egon Cavin

Predstave Egona Savina

UVOD

Na netom završenom 46. Sterijinom pozorju postavka **Pazarnog dana** Aleksandra Popovića, bila je u onom manjem delu zvaničnog programa koji nisu činile predstave teatra kao primenjene umetnosti. Pozorišta koje estetiku resitala (političkog, poetskog i poetsko-političkog – stavlja u prvi plan, vodeći postdramski teatar ka postglumačkom (!) pozorišnom izrazu, šta god ova formulacija (kao i pojmovi postdramsko, ili postrediteljsko!) značila i koliko god zvučala besmisleno. Bila je to devetnaesta Savinova predstava u konkurenciji Sterijinog pozorja od 1987 godine kada se **Aždahom** Dušana Kovačevića predstavio novosadskoj publici na najznačajnijen našem pozorišnom festivalu kojom je broj od dotadašnjih 38 Sterijinih nagrada – od čega pet za predstavu u celini, sedam za režiju i adaptaciju – kompletiran sa još dve – sedamnaestu za glumu – Anita Mančić i četvrtu za kostim – Maja Mirković, a po još jednu za mladog glumca iz fonda Dare Čelenić – Nikola Jovanović i za glumačku epizodu „Većernjih novosti"..

Sezonu 2006/07 otvorilo je Srpsko narodno pozorište predstavom **Ujkin san** Dostojevskog u dramatizaciji i režiji Egona Savina. Od **Tužne komedije** Gončarova, takođe u Savinovoj postavci i dramatizaciji, prvim ostvarenjem koje ulazi u red značajnih rezultata ovog teatra. Naravno, ako se pod značajnim podrazumeva sklad nameravanog i dosegnutog što je u današnjem našem pozorištu retkost. Štaviše, u naredne četirii sezone, sve predstave SNP-a, izuzimajući **Brod za lutke** Milene Marković i Ane Tomović i **Zojkin stan** Mihaila Bulgakova i Dejana Mijača u senci su postavke ovog jedinog vovilja Fjodora Mihajlovića.

No i pre toga je, Srpsko narodno pozorište - bar od prenijere **Aždahe** do **Ujkinog sna** - vrhunski kreativni domet dosezalo je predstavama Egona Savina. I negovog profesora Dejana Mijača kada su uspevali da ga privole da mu se makar privremeno vrati.

Da krenem, od **Aždahe**, pa i pre nje. Malo je koji naš reditelj tako startovao u našem pozorištu kao Egon Savin. Dozvoljvam sebi izraz - hrupio na scenu. Svojim prvim predstavama sa grupom Akt Otvorenog pozorišta Doma kulture Studentski grad na Novom Beogradu.

* Prve Savinove predstave, zapravo, bila su jedna amaterska postavka Dušana Kovačevića i jedna monodrama. Kovačevićevog **Radovana III** radio je u valjevskom „Abraševiću" zajedno sa svojim klasnim kolegom Draganom Jakovljevićem, a monodramu Roberta Ataidea **Gospođa Margarita** sa Radmilom Andrić u Jugoslovenskom dramskom. Prva mu je donela i prve festivalske uspehe - drugo mesto u Srbiji na fetivalu u Kuli, nekoliko glumačkih nagrada i plasman na savezni festival u Trebinju koji te godine nije dodeljivao nagrade. Druga - mukotrpan rad sa zvezdom sa kojom su i mnogo iskusniji teško radili, često i izbegavali da rade. Što jeste razlog zašto je jedan ogromni talenat, i pored nekoliko vrhunskih kreacija, ostao nedorečen. Ali to je druga priča, o Radmili - ne o Egonu. Rad sa Radmilom nagovestiće da u teatru ne ide sve glatko.

Prosidba & Svadba i **Zbogom Judo** na tada, uz Sterijino pozorje, najznačajnijem našem pozorišnom festivalu sarajevskom MES-u, donose mladom početniku najznačajnija priznanja. Najpre, nagradu „Jurislav Korenić" za režiju, potom, sledeće godine i Zlatni lovorov venac*

* Uz dve Savinove rediteljske nagrade za **Prosidbu&Svabu** i **Zbogom Judo**, predstavi **Zbogom Judo** pripao je još jedan Zlatni lovorov vjenac - Vladici Milosavljević, a reditelj je dobio i nagradu Tri zvjezdice časopisa VEN.

Nije to bio podstrek mladom reditelju ili bar ne samo to. U svakom slučaju ne podstrek bez pokrića. Nije to bilo ni povlađivanje tada u svetu vrlo prisutnoj teatarskoj struji ritualnog i fizičkog izraza ili groteskoj stilizaciji koja je takođe bila „u trendu", nego prepoznavanje, za naš u tom trenutku poprilično posustali teatar, nove energije koju, predvođeni svojim maštovitim rediteljem, nose mladi glumci. Gorica Popović, Bogdan Diklić, Danica Maksimović, Enver Petrovci, Branislav Lečić, Vladica Milosavljević, Boris Komnenić...danas dobro znana glumačka imena. Tada su, kao i njihov reditelj i njegov prvi umetnički saradnik scenograf i kostimograf Geroslav Zarić, bili tek oni koji dolaze.

Nažalost, neko će danas možda reći srećom, jer razočaranja i početni neuspesi, veruju mnogi, korisni su u svakoj karijeri, pa i rediteljskoj, nije išlo dalje baš lako. Rad na prvom ansambl projektu u istitucionalnom teatru **Lovu na divlje patke**

Vampilova u Jugoslovenskom dramskom biće prekinut posle kontrolne probe, a dotle najambiciozniji ili bar najmnogoljudniji projekt u slobodno formiranoj generacijskoj grupi istomišljenika - onaj zlosrećni Šekspirov „škotski komad" - raspašće se posle pretpremijere. Ispostaviće se da u ekipi istomišljenika okupljenih u ove dve predstave nisu svi istomišljenici. Ili bar nisu svima interesi isti. Srećom, nisu se desile ove dve predstave jedna za drugom. Umesto u Jugoslovenskom, Vampilov se, i to pre **Magbeta** u Novoj osećajnosti**,** dogodio u Ateljeu 212. Istina, ne baš sa velikim uspehom. Kritika joj je izrekla niz zamerki, sebe ne izuzimam - naprotiv*

*...To je pozorište u kome su glumčeve sposobnosti potpuno podređene rediteljovoj zamisli. U kome je glumac sveden na ulogu izvršioca... Savinove predstave su sasvim blizu neostvarenog ideala Gordona Krega o glumcu kao nadmarioneti... Na Savinovu sreću, devet mladih glumaca sa kojima je radio **Lov na divlje patke** u Ateljeu 212 očigledno mu veruje bezrezervno. Što se, da se pretpostaviti, nije dogodilo u Jugoslovenskom dramskom. No, s druge strane, što je paradoksalno kada se zna koliko se dugo Savin bavi ovim komadom, on sam izgleda ne veruje da komad Aleksandra Vampilova može biti ubedljiv, ako ga svojim rediteljskim aranžmanom ne podrži. Ne komentariše. Ne osmisli. Ne vizuelizuje svaku njegovu repliku. Svaku tačku i zapetu. Svaku psihološku pauzu, Naravno, izuzimajući one koje eliminiše. Predstava je stoga, uprkos skraćenjima teksta, preduga. Pretrpana. Preopterećena scenskom radnjom. Povremeno i nemotivisano kontraindikovanom. Zamarajuća. Odbijajuća. Najkraće rečeno, prerežirana i preglumljena."(D. P. P. Kulturni dnevnik Drugog programa Radio Beograda, 19.03.80). Dalje slede komplimenti talentu, rediteljevom i njegovih glumaca, ali sve u svemu, Savin i njegovi glumci nisu se dobro proveli ni u mojoj kritici.

Ni publika nije baš hrlila da je vidi. Doduše, „pretekla" je u sledeću sezonu, što se nekim drugim predstavama nije dogodilo, i izvedena šesnaest puta. Namerno sam, u fusnoti, citirao izvode iz mog kritičkog osvrta na ovu Savinovu predstavu, jer danas je negov odnos i prema piscu i prema glumcu, reklo bi se, dijametralno suprotan. Upravo u Savinovim režijama otkrivaju se skrivena, i savremena u klasičnom i svevremena u savremenom komadu značenja teksta. Upravo u njegovim predstavama glumci ostvaruju svoje vrhunske kreacije što bi bilo nemoguće da nemaju punu kreativnu slobodu u ostvarivanju zajedničkog rediteljsko-glumačkog koncepta čemu, svakako, predhodi inspirativna rediteljska analiza komada koji se radi.

Rediteljsko sazrevanje Savinovo, od jedinog autora predstave - do inspiratora kolektivnog čina, od demijurga koji odlučuje šta i kako u predstavi - do onog koji inspiriše šta se hoće, teklo je postupno. Preko studijskog rada sa Sonjom Savić na Beketovoj jednočinki **Ne ja,** nove postavke Čehovljeve **Prosidbe*** u kojoj se groteskna gluma više ne čini kao cilj po sebi, već postaje sredstvo saopštavanja značenja koje pisac i reditelj daju tekstu.

* Ova postavka Čehovljeve **Prosidbe,** u Novoj osećajnosti, nije, kao ona u Otvorenom pozorištu Doma kulture Studentski grad na Novom Beogradu, igrana zajedno sa **Svadbom**.

Preko dve predstave - **Ni riba, ni meso** i **Karantin** - u sarajevskom Kamernom teatru, **Pomjeranja tla** u tadašnjem Titogradu, dve postavke **Šovinističke farse** Radoslava

Pavlovića - beogradske i zagrebačke i dva beogradska poluuspeha - **Muke po Živojinu** u Jugoslovenskom dramskom i **Ratnički rastanak** po Branku Ćopiću u Zvezdara teatru.

*__Šovinistička farsa__ jedan je od fenomena našeg pozorišta. Izvedena je oko hiljadu puta i samo je, možda, **Buba u uhu** Ljubiše Ristića i Jugoslovenskog dramskog više igrana. Zanimljivo je da je predstavu, koja se iz Sudentskog kulturnog centra preselila na estradu, čak i pozorišna kritika prihvatila vrlo blagonaklono, prepoznavši šta je u njoj, nesumnjiva i sasvim dovovljna pozorišna vrednost. Tako će u svojoj kritici u Politici EKSPRES Avdo Mujčinović na račun teksta konstatovati

„... To je zapravo venac viceva inteligentno povezanih u jedan poveći pozorišni skeč na temu nacionalističke mitomanije Srba i Hrvata..." Ali će zato reditelju i glumcima uputiti ne male komplimente. „... Tekst **Šovinistička farsa** imao je sreće da dopadne ruku odličnom reditelju Egonu Savinu koji je na civilizovan način, zatomljujući sva ona komediografski problematična mesta, ostvario predstavu. Na malom prostoru, od nekoliko kvadratnih metara (scenografija i kostimi Višnja Postić), on sigurno vodi glumački ansambl u kome dve briljantne uloge ostvaruju Predrag Ejdus (Hrvat) i Josif Tatić (Srbin)..."

Savin će u jednom razgovoru na čuveno novinarsko pitanje - „koju svoju predstavu najviše volite" - odgovoriti: **Ratnički rastanak**. Propustiće, međutim, da primeti kako je ova muzičko-scenska „partizanska bajka" nastala u pozorištu u kome joj nije mesto. Zvezdara teatar, naime, pripada tipu pozorišta u kome je odlučujuća komunikativnost i gledanost predstave. Pozorištu koje je „osuđeno na uspeh", a umetnost, ako se dogodi dobro jest', ako ne - važno je da se igra iz večeri u veče pred punom kućom. **Rastanak**, i teme svoje radi i svoje intonacije radi, nije mogao ovaj zahtev da ostvari. Posle dvadeset izvođenja, skinut je sa repertoara. Sličan nasporazum sa publikom ovaj reditelj više neće doživeti. Njegove predstave po pravilu postale su i jesu **prava stvar na pravom mestu**. Čak i kad nisu ostvarivale pun uspeh. Kad nisu dosezale ono što se želelo, i moglo čak, postići. I možda još važnije, Savin ih je gradio na punoj kreativnoj saradnji pisca koga radi i sebe kao reditelja. Jer, predstavu glumci ne ostvaruju, uz svoj talenat i pamet, iz pameti i talenta pisca - kao u klasičnom pozorištu prošlih vekova, niti samo iz pameti i talenta reditelja koji ih predvodi na tom putu - što je karakteristika takozvang rediteljskog teatra kojem je i sam na startu karijere bio sklon, već u prožimanju i međusobnom dograđivanju i nadgrađivanju piščevih i rediteljevih pameti i talenata sa svojim talentima i svojom pameću. Pri čemu u rediteljevu pamet, a tu se naročito pokazao vrhunskim majstorom, spada i dobra, prava podela uloga.

Prva takva u potpunosti ostvarena predstava bila je upravo **Sveti Georgije ubiva aždahu** Dušana Kovačevića u Srpskom narodnom. Po istom modelu, naravno ne sve i sa istim uspehom, rađene su i njegove naredne. Bez obzira na žanr. Razlika između onog što je nastajaloo u Novom Sadu i u drugim pozorištima samo je u tome što su u Novom Sadu Egon Savin i njegovi glumci, češće nego drugde, ostvarivali vrhunski rezultat. Štaviše, uz **Aždahu,** bar još pet od preostalih dvanaest njegovih režija u Srpskom narodnom - **Tri čekića (o srpu da i ne govorimo), Laža i paralaža, Čudo u Šarganu, Tužna komedija** i **Ujkin san,** pored **Kir Janje** u beogradskom Narodnom, **Oblomova** i **Nigdje nikog nemam** u Crnogorskom narodnom i Šekspirovog **Mletačkog trgovca** u Jugoslovenskom dramskom, ulaze po mom sudu, u red najboljeg što je u našem teatru ostvareno u poslednje dve i po decenije. Neki će, siguran sam, još koju Egonovu predstavu uključiti. Takvih, verujem, biće više od onih koji bi ovaj spisak da skrate.

Dejan Penčić-Poljanski,
jun 2011

Egon Savin u četiri čina

BELEŠKE IZ LIČNOG DNEVNIKA

■ *I*

Iz svog dnevnika (9. januar 1979. godine) prepisujem kraću belešku: „Dejan Mijač mi savetuje da sutra odem u Dom kulture Studentski grad na Novom Beogradu i vidim premijeru predstave *Grupe Akt,* čiji su članovi nedavno diplomirani studenti Fakulteta dramskih umetnosti. Grupa će prikazati tekst *Zbogom Judo* savremenog poljskog pisca Ireneuša Iredinjskog, a reditelj predstave je Mijačev dosad najbolji student Egon Savin." Iz Dejanove priče shvatio sam da nisam gledao monodramu *Gospođa Margarita* Roberta Ataide, koju je, u proleće 1976. godine, tokom studija, Savin režirao u Teatru „Bojan Stupica" (Radmila Andrić tumačila je naslovnu ulogu).

Iz dnevnika (11. januar 1979) prepisujem i svoje 'priznanje', dopisano posle gledanja predstave *Zbogom Judo:* „Ne volim preterano savremene poljske dramske pisce i kada su bolji od Iredinjskog (čak ni Slavomira Mrožeka, koji je slavan i priznat u svetu); nemam sklonosti ni za predstave takozvanog fizičkog teatra, ali u onome što sam sinoć video na sceni bilo je neke verodostojne žestine i nagoveštaja da je mladi reditelj misleća osoba koja za svoje godine ima zavidnu zrelost. Znam šta se dešava 'svim prorocima posle Hrista', ali verujem (i predviđam) da će ovaj mladi čovek uskoro ostvariti značajnu predstavu u pozorištu."

To svoje predviđanje preneo sam svojim kolegama i prijateljima. Jedan od njih, koji je Savinu bio u Komisiji na prijemnom ispitu Grupe za režiju Fakulteta dramskih umetnosti u Beogradu, setio se karakterističnog detalja sa tog ispita. Jedno od pitanja kandidatima, naročito onima iz užeg izbora, bilo je i ono koje je često postavljao profesor režije i reditelj Dimitrije Đurković: „Šta najbitnije očekujete od svake pozorišne predstave koju gledate?" Umesto očekivanog odgovora: „Očekujem da se u njoj nešto bitno dogodi" (prevedeno na jezik pozorišta to bi značilo *radnju),* kandidat Savin je odgovorio: „Očekujem da me obasja neka suštinska *misao".* Ne znam kako se razgovor dalje odvijao, ali je prijemni ispit Egon Savin položio.

■ *II*

Očekivanje da se moje „predviđanje" ostvari odužilo se i trajalo je sve do 16. septembra 1986. godine. Razume se, tokom prohujalih sedam godina mladi Savin imao je uspeha i zasluženo je stekao rediteljsko ime i prezime. Međutim, u svojim beleškama u dnevniku, očito očekujući *veliku* Savinovu pozorišnu predstavu, posle njegovih režija koje sam tih godina video, srećem često isti uzdah: „Malo je falilo!". Srećom postoji, a katkad se i ostvaruje, narodna izreka "ko čeka, dočeka". Tako sam i ja, posle sedam jeseni, dočekao premijeru Savinove režije najboljeg dramskog dela Dušana Kovačevića *Sveti Georgije ubiva aždahu* u izvođenju ansambla Drame Srpskog narodnog pozorišta u Novom Sadu.

Bila je to, prema mojim merilima, prva *velika* predstava Egona Savina. Mladi misleći reditelj dobro je razumeo da je poruka ove Kovačevićeve ratne melodrame saznanje o nemogućnosti da se ostvari lična sreća (to je bila posledica života ljudi sa Balkana u surovim i nehumanim uslovima izazvanim društvenim i istorijskim prilikama). Služeći piscu, istinito je pokazao da velika priča naroda (pa bio on i mali, i ne baš srećan) nadrasta važnost pojedinačnih ljudskih sudbina. Polazeći od tačnog zapažanja da su u osnovi radnje ovog izvrsno pisanog dramskog dela likovi i sudbine nesrećnog bogalja-ljubavnika,

neverne žene i prevarenog muža, sa jedne, i srpskih vojnika, mladih i zdravih seljaka, koje hrabri i neurotični poručnik vodi u Cersku bitku (metafora bilo koje presudne bitke), dok im supruge polno koriste nemobilisani seoski bogalji, sa druge strane, Savin je jezikom pozorišta verodostojno preneo piščevu poruku da će na kraju radnje spasilac sa neba, Sveti Georgije, moći da donese tobožnje izbavljenje samo onima koji su mrtvi.

Sa gorućom energijom, ali i sa zavidnim osećajem za meru, Savin je scenski sugestivno ovaplotio od pisca naznačeni nesvakidašnji odnos dobra i zla i fizičku ljubav kao tragičnu kob. Promene redosleda manjeg broja scena, skraćivanja teksta i izmaštani završni prizor drame, ostvario je uz uvažavanje zakona scene i znalačkim korišćenjem znakova jezika pozorišta, te zato njegovi rediteljski zahvati nisu ugrozili celovitost i izvornu poruku piščevog dela. Izvrsno radeći sa celim glumačkim ansamblom (pred glumce je postavio rizično-odgovorne zadatke koji su zahtevali potpunu posvećenost, koncentraciju, a od pojedinih glumaca i besprekorni scenski govor) stvorio je predstavu koju odlikuju istinitost doživljavanja, odsustvo predstavljačkog pozorišta i evropski domet umetničkih saradnika. Ostaće u riznici sećanja mnogih gledalaca likovno-muzički okvir ove predstave: ekspresionistička konstrukcija otvorene scene na nekoliko nivoa, kojoj simbolično određeni prostor aktivne igre određuje i svetlo; višeslojna i metafizička scenska muzika; zvuci kao deo scenske akcije, osobeni mirisi i magla koja se u završnom prizoru diže sa scene kao metafora prolaznosti.

■ *III*

Polovinu svojih najboljih pozorišnih predstava Egon Savin ostvario je u Drami Srpskog narodnog pozorišta *(Sveti Georgije ubiva aždahu* D. Kovačevića - 1986, *Tri čekića (o srpu da i ne govorimo)* D. Leskovar - 1988, *Laža i paralaža* J. St. Popovića - 1991, *Čudo u "Šarganu"* Lj. Simovića - 1992, *Gospoda Glembajevi* M. Krleže - 2001, *Tužna komedija,* rediteljeva adaptacija romana *Oblomov* Gončarova - 2004, rediteljeva dramatizacija novele *Ujkin san* Dostojevskog - 2006).

Međutim, za ovu priliku zapisaću samo utiske sa poslednje Savinove predstave koju sam gledao veče pred pisanje ovog mozaika sećanja. Reč je o 152. izvođenju predstave *Kir Janja* Jovana St. Popovića, koju sam, po drugi put, video u Narodnom pozorištu u Beogradu 20. oktobra 2006. godine. Naslovnu ulogu tumačio je Predrag Ejdus, protagonist u tri poslednje uspešne predstave koje je Savin režirao u Novom Sadu (Naci Glembaj u *Gospodi Gemgajevima,* Ilija Oblomov u *Tužnoj komediji,* Knez u *Ujkinom snu)* i poslednjih godina Savinov ključni glumac.

U ovoj dugovekoj predstavi (1992-2006), koja me je podsetila da Savin, još od mladih dana, klasična dramska dela čita sa prepoznatljivim ličnim stavom i na pozorišno savremen način, Kir Janja je bio i naglašeni zavisnik škrtosti, i prevareni zelenaš, i nevoljeni suprug-rogonja, i usamljeni došljak koji mašta o velikim poslovima u Americi, a završava kao poharani izgnanik. U poslednjem prizoru predstave, bezobzirni i grabežljivi notaroš Mišić, u pratnji Kir Janjine supruge i kćeri, u luftbalonu, put nebeskih visina, odnosi kovčeg sa svim njegovim blagom (ovaj balon Savin je postmodernistički „pozajmio" iz svoje predstave *Laža i paralaža,* ostvarene prethodne godine u Novom Sadu).

Savin je poštovao izvorni Popovićev tekst (izuzimajući pomenuti domaštani kraj, mnoga neophodna sažimanja i nekolike dopisane rečenice), i u osnovi je prihvatio preovlađujuće tumačenje lika Kir Janje - kao neprilagođenog stranca. Nova je bila koncepcija lika notaroša Mišića. Ovaj sitni predstavnik vlasti, prikazan na sceni u deceniji kada je Srbijom vladao magbetovski bračni par, bio je oličenje novih moćnika, koje karakteriše višestruko bezobzirna moralna beskrupuloznost i „pinkovski šarm". Novo je bilo i viđenje oba ženska lika: Juca je neverna supruga i razuzdana žena, a Katica sa lakoćom prihvata čulna uživanja, napuštajući tvrdi patrijarhalni moral, a na kraju i doslovno izdaje oca. (To sa Katicom kod mene nije „prošlo". Ako se, u mojim današnjim godinama, Savin još jednom vrati Popovićevom *Tvrdici,* verujem da tada neće „proći" ni kod njega.)

Kao i uvek, Savin je brižljivo gradio likovni okvir predstave. Na praznom prostoru pozornice smenjivali su se svetlost i tama, dok se na njoj, sa naglašenim metaforičnim značenjem, isticao brižljivo čuvani veliki ormar (skrivena Kir Janjina riznica novca, koja je i njegova tamnica u isti mah, skrovište u kojem čuva hranu, ali i mesto u kojem Mišić bestidno bludniči sa Katicom i Jucom).

Egon Savin je promišljeno vodio svog omiljenog karakternog glumca Predraga Ejdusa, koji je umeo, sa vidljivim osećajem za meru, da prikaže složena duševna stanja Kir Janje. Na njegovom licu neprimetno su se smenjivali grč i nevoljni umorni osmeh kao odblesak dugogodišnje opterećujuće škrtosti, a iznuđena ljubaznost i nemoćni gnev u odnosu na nametljive moćnike delovali su u prožimanju groteskno. Pri tom ga je Savin sačuvao od greške mnogih tumača Kir Janje koji su se pretežno bavili samo svojim likom (uz prenaglašavanje Janjinog „demonskog srebroljublja"), pa je sukobe i situacije na sceni ostvarivao međudejstvom sa svim partnerima. U sećanju ostaju njegova nevisoka figura, čas skladno-dostojanstvena, čas pod teretom nevolja zgrbljena, i osobene scenske kretnje.

U saradnji sa rediteljem, Ejdusov Kir Janja znakovito je koristio osobeni razdešeni hod (staračka slabost nogu), dok je igra ruku (u kojima je držao samo svežanj ključeva i koferče sa novcem) delovala kao jedna od metafora njegove sudbine. Savin je domaštao niz detalja koji su isticali osobenosti Kir Janjinog lika (od prvog sukoba sa Jucom kada smanjuje jačinu snopa svetlosti u gasnoj lampi, do „obumiranija" kada čuje da je pala šupa i ubila mu konje). Savin je usmerio Ejdusa da iskoristi znatne mogućnosti svog glasa, i pored toga što taj glas ne krase ni preveliki opseg ni znatnija zvučnost. Zato je Popovićevu kombinaciju novogrčkog i nepravilnog srpskog jezika Kir Janje Ejdus govorio najbolje od svih glumaca koje sam u ovoj ulozi u srpskim predstavama dosad čuo. Besprekorno znanje teksta i stamena koncentracija (glumačke vrline pouzdanog profesionalca koje se podrazumevaju u velikim pozorištima sveta, a koje Savin očekuje od svojih glumačkih protagonista i zato ih i bira u svoje podele) doprineli su uobličavanju lika Kir Janje, kao protivrečno sazdatog ljudskog bića, koje je, u početku, smešno, a, na kraju, grešno-čovečno i istinski tragično.

■ *IV*

U vreme kada sam pisao knjigu *Mala istorija srpskog pozorišta XIII-XXI vek* (od decembra 2003. do marta 2005. godine) Egon Savin je imao postojano utvrđeni rang najznačajnijeg srpskog pozorišnog reditelja posle Dejana Mijača. Zato sam ga, bez oklevanja i sa dovoljno opravdanja, u ovoj istoriji pomenuo na više od dvadeset mesta. Za ovu priliku izdvojiću dva.

„U Srbiji i Crnoj Gori danas je aktivno više mladih školovanih reditelja, među kojima se ističu: Egon Savin zrelošću shvatanja (po dubini koncepta nema premca među srpskim rediteljima), pozorišnim načinom mišljenja i ničim sputanom savremenom osećajnošću *(Sveti Georgije ubiva aždahu* Dušana Kovačevića, *Kir Janja* J. St. Popovića, *Čudo u „Šarganu"* Lj. Simovića, *Zločin i kazna* Dostojevskog, *Mletački trgovac* Šekspira, *Smrtonosna motoristika* Aleksandra Popovića ..." (strana 465-466).

„Vremensko razdoblje koje sam analizovao obuhvata osam vekova. Od aktivnosti često progonjenih zabavljača u srednjem veku do Beogradskog internacionalnog teatarskog festivala (BITEF) koji traje i danas; od glumaca srednjovekovnog razdoblja i teatarskih amatera koje je okupljao Joakim Vujić do, i po evropskim merilima značajnih, glumaca i reditelja Alekse Bačvanskog, Pere Dobrinovića, Dobrice Milutinovića, Žanke Stokić, Raše Plaovića, Milivoja Živanovića, Mate Miloševića, Mire i Bojana Stupice, Branka Pleše, Ljube Tadića, Dejana Mijača, Petra Kralja i Egona Savina ..." (strana 555).

Ovim navodima hoću da kažem da Egona Savina smatram savremenim nastavljačem najznačajnijeg stvaralačkog toka srpske režije koji su, posle Drugog svetskog rata, svojim najboljim predstavama izgradili: Mata Milošević, Bojan Stupica, Miroslav Belović i Dejan Mijač. Kao metaforičnu potporu svog stava navodim promišljeni i duhoviti naslov kritičkog prikaza rukopisa *Male istorije srpskog pozorišta,* koji je smislio Dejan Penčić-Poljanski: *Od svetog Save do Egona Savina*.

■

Kao i svi stari ljudi, iznenadio sam se kad sam nedavno saznao da je Egon Savin (1955) napunio pedeset godina. Setio sam se svog davnašnjeg dobrog prijatelja, profesora Aleksandra Deroka, koji je, kada sam mu se u oktobru 1984. godine „pohvalio" da sam napunio pola stoleća, iznenađeno rekao svojoj supruzi: „Čuješ li Ivanka! Danas svaki balavac ima pedeset godina! Dragi Petre, ne brinite ništa. Tek su pred vama godine pravog rada *na svim frontovima!"* Mislim da nije teško otkriti smisao pomenutog sećanja i moju današnju poruku: „Ne brinite ništa, dragi Egone...".

Petar Marjanović

Predstave

01 14. 4. 1976.

Roberto Ataide: **Gospođa Margarita**
Jugoslovensko dramsko pozorište Beograd

Prevod: Dragoslav Andrić
Mono: Radmila Andrić,
Koreditelj: Radmila Andrić,
Supervizor: Paolo Mađeli
Kostim: Božana Jovanović

Dobro poznata Radmila Andrić koja svoju skalu izražajnih sredstava nije obogatila nijednim novim rešenjem. Karakteristični pokreti rukama, tužni odsutni osmeh Viljemsove Blanše. Glasovno moduliranje definitivno uobličeno još ulogom Džesike u Sartrovim Prljavim rukama. Pred gledaoce izlazi Radmila Andrić kakvu su iz uloge u ulogu navikli da gledaju. Na zadovoljstvo svojih obožavalaca i nezadovoljstvo onih poštovalaca njenog talenta koji zahtevaju više, ne uvek istu ličnost koja samo menja kostime i replike... (Dejan Penčić-Poljanski: ***Gospođa Margarita,*** Kulturni dnevnik Drugog programa Radio Beograda 29. 4. 1976)

02 29. 4. 1976.

Dušan Kovačević: **Radovan III**
Amatersko pozorište „Abrašević", Valjevo

Koreditelj: Dragan Jakovljević
Scenografija i Kostim: Dušan Sabo
Igrali: Veroljub Andrić (Radovan III), Milica Janevska-Vakar (Rumenka), Đorđe Đoka Stojanović (Stanislav), Ljiljana Matunović-Đurić (Katica), Zorica Čenćan (Georgina), Mile Đukić/ Ivan Tomašević (Jelenče), Slobodan Savić (Kelner)
41 izvođenje

... Reditelji, studenti režije sa Fakulteta dramskih umetnosti, i valjevski glumci-amateri, veoma profesionalno su obavili svoj posao. Oni su sigurnim i jednostavnim potezima napravili kompaktnu predstavu sa atributima koje farsično „pučko" pozorište treba da ima. Predstava se odlikovala precizno postavljenim tipovima, odsečnim ritmom, žustrim tempom, dinamičnim mizanscenom, glumačkom igrom punom svežine i spontanosti, koja, pri tom, nije izlazila iz okvira polazne stilske koncepcije. Ovo se naročito odnosi na odlične Veroljuba Andrića, Đorđa Stojanovića i Milicu Janevski, a zatim i na ostale (Ljiljana Magunović, Zorica Ćenćan, Slobodan Savić, Ivan Tomašević).

Bio je to živ i komunikativan pozorišni čin, koji, određen pretpostavkama teksta i žanra, igra samo na jednu jednu kartu, ali želi da iz nje izvuče najviše što može. (Miladin Ševarlić: ***Na jednu kartu,*** Politika EKSPRES 7. 6. 1976)

FESTIVALI

18. FESTIVAL AMATRSKIH POZORIŠTA SRBIJE, KULA 1976.
*Srebrna plaketa – Druga predstava festivala
*Nagrada za glumu – Veroljub Andrić
+Nagrada rlumcu radniku – Đorđe Stojanović
+Glumac večeri – Veroljub Andrić

20. FESTIVAL DRAMSKIH AMATERA JUGOSLAVIJE, TREBINJE 1976.
Nisu dodeljivane nagrade

03 24. 1. 1978.

Anton P. Čehov: **Prosidba & Svadba**
Grupa „Akt" Otvoreno pozorište Doma kulture Studentski grad Beograd

Scenografija: Geroslav Zarić
Igrali: Gorica Popović, Bogdan Diklić, Goran Bukilić, Sonja Knežević, Danica Maksimović, Enver Petrovci, Dragoljub Denda, Branislav Lečić, Vlada Kerošević

Pravo je zadovoljstvo kada mlad reditelj, bez iskustva, već svojom prvom pozorišnom postavkom pokaže sposobnost i otpor konvencionalnom. Egon Savin ne želi da ponavlja viđeno, on traga, ispituje, osmišljava i nadograđuje dramski tekst...

... Ono što se kaže i ono šta se čini na sceni Savin je shvatio kao dva izdvojena scenska elementa, koja je čak ponekad dovodio i do oprečnosti, stvarajući tako čudnu sliku stanja i događanja na sceni. Uz običnu, gotovo konvencionalnu rečenicu, Savin izvodi nezavisnu glumačku igru... To rediteljevo istraživananje pored i mimo dijaloške fakture, rezultiralo je atmosferom i scenskom slikom koje imaju dejstva na gledaoca, Egon Savin je više ispitivao pozorište kao takvo, nego što je hteo da pruži novo, drugačije tumačenje Čehova...

... Sa žarom i entuzijazmom, cjelokupan glumački ansambl vjerno je slijedio rediteljeve intencije, a pokazao i dobre glumačke individualnosti... da pomenemo one koji su nas uvjerili da ćemo ih u budućnosti gledati ovako dobre i još bolje: Enver Petrovci, Sonja Knežević, Branislav Lečić i Bogdan Diklić. (Sead Fetahagić: ***Rediteljev ugao gledanja,*** Oslobođenje 4. 4. 1978)

FESTIVALI

19. FESTIVAL MALIH I EKSPERIMENTALNIH SCENA, SARAJEVO – MESS 1978.
*Nagrada „Jurislav Korenić" za režiju

* Nagrada "Smeli cvet" Saveza socijalističke omladine Srbije 1978

04 10. 1. 1979.

Irineuš Iredinski: **Zbogom Judo**
Otvoreno pozorište Doma kulture Studentski grad, Beograd

Prevod: Raja Jedlinski
Kostimi: Geroslav Zarić
Izbor muzike: Igor Savin
Igrali: Vladica Milosavljević, Boris Komnenić, Branislav Lečić, Gordana Gadžić, Vlada Kerošević.
30 izvođenja

...U svim svojim elementima **Zbogom Judo**... pokazala je visok domet kreativnosti, osmišljenosti, ogromnog truda i samosvojnog viđenja modernog teatra. Najzaslužniji za ovaj nesvakidašnji čin je svakako mladi reditelj Egon Savin. Još prošle godine na MES-u Savin se svojom prvom režijom predstavio kao stvaralac koji ima šta da kaže, a pogotovo zna na koji način da govori pozorišnim jezikom, Nije presmelo reći da je Egon Savin, koji tek ovom predstavom diplomira režiju na Fakultetu dramskih umetnosti u Beogradu, postaje najznačajnije ime među mladim i novim pozorišnim naraštajem u Jugoslaviji. Napraviti tako sugestivnu predstavu, uz to tako cjelovitu, preciznu i disciplinovano komponovanu, može samo istinski nadaren stvaralac, za kojeg se čini da ima bogato

iskustvo. Još jedna kreacija na ovoj predstavi je zadivila. Uz veoma dobre partnere, koji su imponovali i svojom fizičkom pripremljenošću, Borisa Komnenića, Branislava Lečića i Vladu Kerošević a, mlada Vladica Milosavljević profinjenom i minucioznom igrom magnetski je privlačila poglede gledalaca. Igrajući mucavu i naivnu devojku, biće suženog kruga saznanja, Vladica Milosavljević je pronašla i u cjelosti, a naročito u detaljima mimike, izražajnost koja je više značila nego neki dugački monolozi ili velike naslovne uloge.

A drama Poljaka Ireneuša Iredinskog pripada po srodnosti modernoj svjetskoj dramaturgiji, gdje je jednostavnost i škrtost dijaloga od presudnog značaja i vrednosti. Situacija među pripadnicima neke neidentifikovane terorističke grupe čini ovu dramsku situaciju, u kojoj posle prevage fizičkog teatra... dolazi katarza u obliku poetičnog ljubavnog kraja, koji se okončava tragično. Bila je to predstava koja je vratila poverenje u moderan teatar, savremeni scenski izraz, a konačno i u ovaj festival. (Sead Fetahagić ***Zapamtite ime: Egon Savin,*** Sarajevske novine 5. 4. 1979.)

FESTIVALI

20. FESTIVAL MALIH I EKSPERIMENTALNIH SCENA, SARAJEVO MESS 1979.
*Zlatni lovorov vijenac za režiju – Egon Savin
*Zlatni lovorov vijenac za glumu – Vladica Milosavljević
+Nagrada časopisa „VEN“ (Tri zvezdice) za režiju – Egon Savin

30. DUBROVAČKE LJETNE IGRE 1979.

6. SVEČANOSTI „LJUBIŠA JOVANOVIĆ“, ŠABAC 1979.

4. MLAD OTVOREN TEATAR, SKOPLJE 1979.

10. GORIŠKO SREČANJE MALIH ODROV, NOVA GORICA 1980.

14. FESTIVAL DE NANCY 1980.

05 18. 3. 1980.

Aleksandar Vampilov: **Lov na divlje patke**
Atelje 212 Beograd

Dramaturg: Borka Pavićević
Prevod: Milivoje Jovanović
Scenografija: Geroslv Zarić
Kostimi: Višnja Postić
Izbor muzike: Igor Savin
Igrali: Goran Bukilić (Zilov), Boris Komnenić (Kuzakov), Branislav Lečić (Sajapin), Milan Mihailović (Kušak), Marina Koljubajeva (Galina), Sonja Knežević (Irina), Tatjana Bošković (Vera), Dara Džokić (Valerija), Enver Petrovci (Kelner), Tihomir Todorović (Dečak).
15 izvođenja.

... To je priča o nemuštom osipanju života u skučenim, posivelim okvirima današnje ruske provincije: mala lična drama odsvirana u pola glasa, iza koje se nazire shvatanje da čovek, ponekad, kad se zavere socijalne okolnosti i njegove lične, psihološke predispozicije, nema mogućnost ni za istinski život, ni za pravi otpor, ni za autentičan revolt...

... U predstavi koja se prikazuje u Ateljeu 212, u režiji mladog Egona Savina, ta priča je temeljno prekrojena, redukovana, s pretenzijom da se dokuči ono što u njoj može da bude karakteristično, nadlično, esencijalno; i uporedo s tim su potisnuti u pozadinu svi njeni aspekti koji izražavaju ono što je lično, pojedinačno, egzistencijalno. Ni za Savina, ni za tumače likova, u prvom redu za mladog Gorana Bukelića u glavnoj ulozi, Zilov, nije interesantan po onom što ga čini realnim karakterom, kao poj edinac koji odustaje od života pod tačno naznačenim socijalnim i psihološkim okolnostima; oni su spremni da mu tu zanimljivost, pa čak i izvesno tragično dostojanstvo, priznaju tek pošto ga shvate kao čoveka iz kamijevskog sveta gde su apsurd ono što bitno određuje ljudsku situaciju. To, razume se, vodi mnogim preinačenjima, menja iz osnove prirodu Vampilovljeve drame, pa i efekat koji ona postiže.

Da bi izveli pred nas jednog takvog Zilova, oni glavnog junaka **Lova** podmlađuju za otprilike deset godina, oblače u džins, premeštaju iz konkretnih društvenih prilika savremene ruske provincije u groteskan, apsurdan svet čiste retrospekcije gotovo bez

dimenzije sadašnjosti, gde se sve pojedinačne pojave života izmeću u alegorije... Lišavaju ga psihologije, osećanja, prava na melodramu, čak njegove sudbine...

... Dabome, to je prvo važno preinačenje u nizu ostalih koja slede.

Drugo, i možda najvažnije, u svakom slučaju ono koje određuje stil glume, pa i karakter predstave u celini, sadržano je u tome što se jedan takav Zilov ne približava ispunjenju svoje sudbine, svom sudbonosnom izlasku iz pakla svakidašnjice, kroz seriju malih, spontanih duševnih odgovora na ono što mu zadaju ponašanja drugih likova ili situacije s kojima je suočen, nego isključivo određivanjem prema krajnjem filozofskom smislu scena u kojima se pojavljuje, čije značenje je spolja određeno rediteljevom voljom...

... Ima nečeg hladnog, artificijelnog u toj predstavi iz koje je iscurela ljudska sudbina, gde se ne teži nametanju identifikacije ni katarzičnom efektu... (Vladimir Stamenković: ***Fizički faktor,*** NIN 21. 4.1980)

06 26. 6. 1981.

Vilijam Šekspir: **Magbet**
Nova oseđajnost br1

*Reč je zapravo o petpremijeri ili otvorenoj generalnoj probi sa publikom. Premijera nije ni održana. Ipak pod brojem 1 Nove osećajnosti, kao prva premijera ovog teatra koji je radio u pivnici na Skadarliji, vodi se postavka „škotskog komada" koji, ne samo u Engleskoj, donosi nesreću generacijama glumaca i reditelja.
Adaptacija: Borka Pavićević*
Scenografija: Geroslav Zarić
Kostimi: Olga Nikač
Muzičari: Aleksandar Habić, Nenad Jelić, Pol Pinjon
Umetnički saradnik: Đura Marić
Tehnički saradnik: Volođa Živković
Svi autori i saradnici predstave navedeni su u kast listi abecednim redom. Preglednosti radi, odvojio sam ekipu saradnika i poređao ih kako se to obično čini u programu predstave. Abecedni redosled zadržao sam za ekipu glumaca.
Igrali: Tatjana Bošković*/Dijana Križanić (Ledi Makdaf), Branimir Brstina (Veštica), Goran Bukilić (Lekar), Predrag Ejdus (Malkolm), Svetislav Goncić (Veštica), Dijana Križanić (Veštica), Marina Koljubajeva (Komorkinja), Predrag Manojlović (Magbet), Todor Mihailović (Sin), Vladica Milosavljević (Ledi Magbet), Rajko Prodanović (Ubica), Goran Sultanović*/ Goran Bukilić (Magdaf), Sonja Savić (Veštica), Mile Stanković (Banko), Dobroljub Vojnović (Dankan)
*Tatjana Bošković i Goran Sultanović nisu bili u podeli na otvorenoj generalnoj probi, jedinom javnom izvođenju predstave.

... Borka Pavićević i ja smo uradili adaptaciju... Nešto smo ga kondenzovali, nešto izbacili, smanjili broj likova. Pri tom smo konsultovali i druge adaptacije, koje neosporno imaju vrednosti kao i integralni Šekspirov tekst. Ne radi se o rekonstrukciji integralnog Makbeta... Mi smo iz priče hteli da izvedemo ono što je za nas bitno i važno, pokušali smo da govorimo o svom vremenu kroz vreme u kojem se odvija priča o Makbetu... Veštice prizivaju priču, one su te koje je uslovljaju, koje je misle. Veštice su ljudi ovog vremena. One prizivaju priču iz srednjeg veka, zapravo one kroz sudbinu Makbeta preispituju svoju sudbinu, svoju moć akcije, svoj stav, pogled na sebe i svet u kome žive, svoju slobodu i moralne vrednosti. Cela slika srednjeg vek, slika Makbetovog vremena je prizvana sa đubrišta, sa slike kraja, ili kataklizmičkog trenutka ovog vremena. Pokušavamo da ispričamo priču o kraju drugog milenijuma pomoću kraja prvog milenijuma... (Egon Savin u razgovoru sa Vladom Matesom naslovljenom ***Magbetu ne daju u pivaru,*** Extra, jun 1981)

07 26. 10. 1981.

Samjuel Beket: **Ne ja,** mono: Sonja Savić
Nova oseđajnost br2

Scenografija: Slobodan Mašić
Kostimi: Olga Nikač

Uz Sonju Savić, bez reči nastupio i Rajko Prodanović
Tridesetak izvođenja

... Za Savina je ovaj Beketov komad izvanredna provokacijadostojna divljenja: on pre svega narativnost teksta pretvara i prevodi u čin igre u njezinom pravom i najautentičnojem značenju. Na prvi pogled mnogi će ovakav postupak proglasiti za jeres, ali, kada se bolje razmotri Savinova predstava utvrdiće se da duh pisca nije dirnut, da je očuvan do krajnosti i da su sve karakteristike sadržane u njegovom ostvarenju, Ulogu koju je Beket napisao za jednu ostarelu glumicu koja ima bogato životno iskustvo Savin dodeljuje mladoj Sonji Savić, a drugu, Auditora, takođe mladom Rajku Prodanoviću. Reditelj ne poštuje Beketovo uputstvo upravo iz želje da bi taj prozni tekst maksimalno preveo na teren teatralnosti i ostvarivanja igre. On u središte predstave postavlja pitanje šta jedna mlada žena misli i oseća o jednom promašenom životu, na koji način se ona obračunava sa tim saznanjem. Uporedo sa njezinim obračunom, razvija se jedna druga slika, slika životne fikcije koju je junakinja priželjkivala, koja se nije ostvarila. Ova dva plana maksimalno dejstvuju gradeći pun učinak i sadejstvo. Predstava Beketovog dela **Ne ja** jeste istraživanje koje dolikuje ovom pozorištu, istraživanje snažnog prodora i posebnje atmosfere i osećajnosti. Stoga možemo da kažemo: Dobro nam došla, Nova osećajnost, (Avdo Mujčinović: ***Dobro došli***, Politika EKSPRES 18. 10. 1981.)

08 7. 12. 1981.

Anton P. Čehov: **Prosidba**
Nova oseđajnost br3

Scenografija: Geroslav Zarić
Kostimi: Olga Nikač
Igrali: Sonja Knežević, Enver Petrovci, Dragoljub Denda
Petnaestak izvođenja

Prosidba pozorišta Nova osećajnost vraćanje je reditelja Egona Savina ovoj jednočinki Antona Pavloviča Čehova. Rediteljski i glumački postupak je isti: groteska. Međutim, dok se u ranijoj postavci upotreba groteske činila nategnuta, neprimerena Čehovu, a predstava patila od ozbiljnog nedostatka humora, groteskna karikatura u sadašnjoj postavci deluje neodoljivo komično. Govoreći svojevremeno o Savinovoj postavci **Prosidbe i Svadbe** označio sam ove postavke kao istraživanje izražajnih mogućnosti groteskne karikature, bez stvarnog rezultata. Kao predstavu u kojoj je sam proces rada rezultat. Današnja postavka Prosidbe pokazuje da su Sonja Knežević, Enver Petrovci i Dragoljub Denda ovladali nimalo jednostavnim stilom glume, da je glumački izraz postao ono što treba da bude: sredstvo plasitanja teksta. Umesto cilj predstave, kao ranije. (Dejan Penčić-Poljanski ***Prosidba,*** Sedam umetnosti Drugog programa Radio Beograda 8. 12. 1981)

09 23. 3. 1982.

Franc Ksaver Krec: **Ni riba ni meso**
Kamerni teatar '55 Sarajevo

Dramaturg: Slavko Milanović
Scenografija: Miroslav Bilać
Kostimi: Ozrenka Mujezinović
Lektor: Miloš Okuka
Igrali: Dara Stojiljković (Helga), Vesna Mašić (Emi), Zijah Sokolović (Herman), Miralem Zupčević (Edgar).
16 izvođenja

Poštujući principe Krecove dramaturgije, u kojoj se namjerno stvara utisak o paralisanosti akcije kojom bi se preovladala postojeća kriza, mladi reditelj Egon Savin primjenjuje suptilnu teatralizaciju, uspješno kao i u predstavi **Zbogom Judo**, Scena kad Edgar pokazuje Hermanu svoj akvarijum poslužila je Savinovoj rediteljskoj invenciji da otkrije ključno idejno rješenje i postigne misaonu zaokruženost. Kao i u opisu riblje pijace, s kraja

Manovog romana **Budenbrokovi**, konkretnost jedne naturalističke slike postaje ujedno i metaforička transpozicija onog što ona predstavlja. Postavljajući Edgarov akvarijum, u kojem se izjedaju ribe, u centar ogoljene scene, Savin metaforički izražava krecovu viziju surovosti života i opravdavaprimjenu, na izgled nespojivih, pozorišnih sredstava kao što su naturalistički rekviziti i umjetna boja krvi, koji poprimaju izražajnu funkciju estetski objedinjenih teatarskih znakova.

Omeđeni scenskim prostorom i zvukom mašina, koji u pauzama sugeriše žrvanj dramske situacije u koju su uklješteni, glumci ostvaruju preciznu, kamernu igru svedenih, reduciranih izražajnih sredstava usmjerenih ka sugerisanju zadatih karakternih osobina i emocijom nabijenih unutarnjih stanja likova... (Davor Korić: ***Objedinjavanje teatarskih znakova,*** Oslobođenje 14. 4. 1982)

FESTIVALI

24. FESTIVAL MALIH I EKSPERIMENTALNIH SCENA, SARAJEVO – MESS 1983,
VAN KONKURENCIJE

10 13. 10. 1983.

Živojin Pavlović: **Karantin**
Kamerni teatar '55 Sarajevo

Dramaturg: Slavko Milanović
Scenografija: Miroslav Bilać
Kostimi: Ozrenka Mujezinović
Igrali: Faruk Softić (Reditelj), Jasna Beri (Glumica), Jasna Diklić/ Ravijojla Jovančić (Skripterka), Milenko Vidović (Predsjednik Savjeta), Ines Fančović (Članica Savjeta), Vlajko Šparavalo (Član Savjeta), Žana Jovanović (Rediteljka dokumentarnih filmova), Firdaus Nebi (Snimatelj dokumentarnih filmova), Vlado Gaćina (Operater), Borislav Trišić (Marsovac I), Zoran Lešić (Marsovac II).
46 izvođenja.

U drami **Karantin** sreli su se, za vrijeme epidemije velikih boginja, u karantinu, reditelj, glumica, skripterka, tri člana savjeta, rediteljka i snimatelj dokumentarnih filmova (svi raniji su, dakle, za igrane filmove) i operater, da bi raspravljali o umjetničkim slobodama, stvarali satiru (film je zabranjen zbog rečenice „Rukovodstvo je krivo za sve", a tu je i rasprava o tome smiju li rudari u filmu biti prljavi) i pokazali svoja prava lica. Drama nema radnje... nema ni zapleta... likovi se ponašaju u skladu sa kolektivnom predodžbom o njima...

... Egon Savin je pokušao dosljednim provođenjem verističkog koncepta riješiti središnju aporiju drame – neuskladivost izrazito naturalističkih rješenja (naime, Pavlović u naturalističkom zanosu tijelom pozornicu bukvalno zasipa svim vrstama tjelesnih izlučevina, tako da likovi neprestano fekaliraju, uriniraju, krvare i rasipaju sjeme, sve u isti mah i u ogromnim količinama) sa bezbrojem uslovnosti s kojima drama računa. Doslovnošću svakog detalja na pozornici i svakog pojedinačnog glumačkog postupka Savin je pokušao anulirati ili barem prikriti uslovnosti, odnosno elemente zanatske nespretnosti kojima se otkrivaju „šavovi konstrukcije", vjerojatno računajući s tim da će se očiglednost konstrukcije „rastvoriti" u obilju detalja ili barem prikriti „životnim detaljima" kojima će se likovi „konkretizirati", realizirati u svojoj pojedinačnosti i neporecivosti...

... U tome su Savin i glumačka ekipa... uspjeli onoliko koliko je moguće... da zbirka klišea koji čine ovu dramu počne ličiti na „naturalističko oponašanje života"... no, bježeći od jedne aporije Savin i glumci su upali u drugu: nije moguće naturalistički igrati šablone, čak se ni ličnom glumačkom energijom ne može oživeti kliše sklopljen od fraza kakve se ne ispisuju ni u boljim reportažama... tako da se u predstavi dobio novi neprevladiv jaz između bezličnog teksta i glumačke igre koja je maksimalno lična... (Dževad Karahasan: ***Doći do sebe,*** Oslobođenje 2. 11. 1983).

FESTIVALI

10. SUSRETI POZORIŠTA BIH SA DOMAĆIM DRAMSKIM STVARALAŠTVOM, BRČKO 1983.
*Nagrada za glumu – Milenko Vidović

11 12. 3. 1984.

Stevan Koprivica: **Pomjeranje tla**
Crnogorsko narodno pozorište, Podgorica

Scenografija: Geroslav Zarić
Kostimi: Vasilisa Radojević
Kompozitor: Ksenija Zečević
Lektor: Veljko Mićović
Igrali: Dragan Račić (Dragan Vujović), Čedo Vukanović (Savo Vujović), Grozdana Lengold (Milena Malovrazić), Miodrag Trifunov (Avakum Antonović), Ljubica Šarkić (Katica Antonović), Dragan Garić (Stanko Bilafer), Branislav Vuković (Vajo Rudaš/ Janko Malovrazić), Marsad Rastoder (Prvi milicioner), Vesko Raković (Drugi milicioner).
43 izvođenja

... Makar prividno, Koprivica je za predmetnu okosnicu uzeo jedan neočekivan događaj, ako je uopšte ovdje o događaju riječ. Radi se o zemljotresu, ali još više o ljudima zatečenim u njihovim iznimnim situacijama, iznenađenim i ugroženim... Probuđeni porivi straha, osjećanja lične i kolektivne ugroženosti, nagon za smijehom kao mehanizmom za prevazilaženje životnih nepodobnosti i drugi osvijetljeni ponori otkrivaju neočekivane prijeseke antropoloških sadržaja...

... Jedna od dilema koju Koprivica nameće čini se opravdanom. Mladi pisac se, naime, i eksplicitno pita: „Ukoliko se piše o ljudima u takvim okolnostima (u kojima se smijeh graniči sa stravom) šta napisati? Komediju ili tragediju?"

Pomjeranje tla nije ni jedno ni drugo, komedija niti tragedija... u ovom ležernom dramoletu ima svega pomalo: zaslijepljenosti strahom i atavističkih izvornih naravi, davno pregorjele ljubavi i iznenadnog blic seksiranja, prikrivenih antagonizama pripadnika različitih socijalnih slojeva i domanovićevskog satiričnog motiva o vođi koji nikud ne vodi i o narodu koji se dade od takvog izbavitelja zavesti...

Savin je precizno „pročitao" Koprivičinu, recimo, satiričnu komediju. Precizno sarađujući sa funkcionalnom i likovno efektnom scenografijom Geroslava Zarića, realističnom i nadrealnom u isti mah, reditelj je kao najbitniji sloj predstave izvukao atmosferu jednog fizički i metafizički zazidanog prostora. Iskazivanje prikrivenih poriva, odnosno prikrivene ljudske autentičnosti u atipičnim okolnostima, po spoljašnjim manifestacijama tragičnim, ali po protagoniste u suštini nesudbonosnim, građeno je filigrantskim preciznim rediteljskim postupkom. Na taj način čak i slabije strane Koprivičinog teksta (na primjer bezrazložna labavost pojedinih fragmenata-slika ili opšti karakter pojedinih motiva i replika) dobile su odgovarajuće psihološko opravdanje...

... Rediteljsko-pedagoški angažman E. Savina mogućno je identifikovati u svakom segmentu predstave i u svakom koraku protagonista... Postignuta je radikalna depatetizovanost u govoru i gestu... Nekoliko izvođača demonstriralo je svoje raskošne mogućnosti... Branislav Vuković ... nikada kao ovoga puta nije ispoljio tako suptilno svoju glumačku zrelost. Miodrag Trifunov... Čedo Vukanović – ubjedljiv, plastičan, što stariji to iskusniji, što iskusniji to bolji. Dragan Račić je ostvario daleko najbolji zadatak od dolaska u ovaj teatar... (Slobodan Kalezić: ***Dobro, i više od toga,*** Titogradska tribina 21. 3. 1984)

proleće 1984.

Gordana Stošić: **Priča sa istočne strane,**
Solo produkcija Gordane Stošić, Beograd

FESTIVALI

PRIKAZANA U PRATEĆEM PROGRAMU 25. MESS-A 1984. (7. APRILA)

12 5. 11. 1984.

Branko Ćopić: **Ratnički rastanak**
Zvezdara teatar, Beograd

Adaptacija: Egon Savin
Scenografija: Geroslav Zarić
Kostimi: Višnja Postić
Autor scenske muzike: Ksenija Zečević
Igrali: Josif Tatić (Predsednik), Adem Čejvan (Stevan), Predrag Bjelac (Nikoletina Bursać), Radoslav Milenković (Jovica), Ferid Karajica (Gavran), Sonja Savić (Kosovka), Kapitalina Erić (Baba).
20 izvođenja

U Teatru Zvezdara reditelj Egon Savin pravi neku vrstu posvete Branku Ćopiću, ali Ćopiću koji kao da je okrenuo list čitaočevih uspomena, Nema smeha, nema vedrine, tonovi su, kako bi rekao Mihiz, tamniji, oporiji, mukliji. Scena Geroslava Zarića sura je, avetinjska uzvisina kojom se kroz izmaglicu, između golih drveta, kreću kolone mrtvih proletera, kao oživljene sa Skriginovih ratnih fotografija ili Kunovih crteža. Jurišaju, posrću, još jednom ginu Ćopićevi znanai i bezimeni ratnici, nestaju i opet se pomaljaju iz sećanja starog mitraljesca Stevana Batića koji je, u ovom slučaju gorak, turoban i setan ali prenaglašeno patetičan i prečest pripovedač (Adem Čejvan).

Ratnički rastanak, tako je nazvana ova „partizanska bajka" koja je, u stvari, oratorijum ili muzička poema o onima što se iz legende vraćaju u stvarnost našeg vremena. Završna slika je iznenadna, možda prenagljena, ali snažna tačka na predstavu: Ćopićevi borci odlažu tralje od svojih uniformi, odlaze u istoriju, i sada su to pred nama mladići i devojke u jednostavnoj savremenoj odeći, spremni da, kao putnici nekog novog (gastarbajterskog) „vlaka bez voznog reda" krenu za Stevanom Batićem ka severu, u Švedsku. Sledi potresno gromka oproštajna pesma, još jedna kompozicija Ksenije Zečević koja je muziku, kako bi se to reklo, povremeno uzdizala do prvog znaka Ratničkog rastanka. ta je muzika bila čas elegična, čas obredno svečana, čas herojski uznesena, čas tužbalica, čas odjek narodne pesme iz rata... **Ratnički rastanak**... je... vredan pokušaj da se koparski veseli delija Branko protumači drugačije, kao pisac mudre sete i brižni hroničar naših dana. (Feliks Pašić: ***Brižni Branko,*** Večernje novosti 8. 11. 1984)

13 16. 2. 1985.

Radoslav Pavlović: **Šovinistička farsa**
Studentski kulturni centar, Beograd

Scenografija i kostimi: Višnja Postić
Igrali: Josif Tatić (Srbin), Predrag Ejdus (Hrvat), Mile Stanković, Dragan Babić, Ljiljana Danilović (Jugosloveni)
53 izvođenja u premijernoj sezoni, kasnije što pod firmom SKC-a, još više na estradi
ukupno oko hiljadu izvođenja

Studentski kulturni centar nastavlja svoju uspešnu pozorišnu delatnost Šovinističkom farsom Radoslava Pavlovića, havelovsko-pekićevskim disputom na temu rasprava između Srba i Hrvata. Pisac je, kao komediograf, temu spustio na razinu kafanske razmirice između dvojice kolega istoričara iz Zagreba i Beograda. Početna oprezna i učtiva istoriografska rasprava, u ružičastom separeu privatne kafane, na kraju se pretvara u tipično balkansko pijano pesničenje, kada sa ličnosti spada i gornjogradska glazura i dorćolski šarm.

Radoslav Pavlović je sve – i šovenske pseudoargumente, i istoriske argumente, i kafanske viceve, i naučne istine upotrebio kao materijal za koktel, svoj intelektualistički skeč. Sala je praskala od smeha, jer je sa jedne osetljive teme skidan te večeri tabu, ovoga puta u stilu duhovite verbalne komike. Zabavili smo se dobro, ali kako to biva sa komediografskim intervencijama u životu – tema je ostala posle smeha još gorča.

Reditelj Egon Savin ovog puta se ograničio na četiri kvadratna metra scenskog prostora, pa se režija svela na dobru saradnju sa inspirisanim glumcima. Predrag Ejdus ocrtao je sa merom urbanog kajkavca ponositog na hiljadugodišnju kulturu, a Josif Tatić našeg

sugrađanina ponositog na izvornost svake vrste. Njihova sjajna i temperamentna „stihomatija“ imala je gradaciju, ali je količina pijanstva na premijeri bila veća nego što trpi dikcija verbalne komike. Mile Stanković je imao nezahvalniju ulogu Jugoslovena, lokalnog političara, koji je u svakom pogledu bio nedovoljno definisan. Ljiljana Danilović unosila je, sa harmonikom i narodnjacima, još jedan element „balkanskog šarma“ u predstavu. Dragan Babić bio je, kao privatnik, predstavnik onih koji iz svih pijanih rasprava imaju najviše koristi – novac u džepu. (Jovan Ćirilov: ***Istorija i ostalo,*** Politika 23. 2. 1985)

FESTIVALI

10. DANI SATIRE, ZAGREB 1985.

11. SLOBODARSKE POZORIŠNE SVEČANOSTI, MLADENOVAC 1985.

20. BORŠTNIKOVO SREČANJE, MARIBOR 1985. – VAN KONKURENCIJE

14 26. 11. 1985.

Radoslav Pavlović: **Muke po Živojinu**
Jugoslovensko dramsko pozorište, Beograd

Scenografija: Geroslav Zarić
Kostimi: Milanka Berberović
Autor scenske muzike: Ksenija Zečević
Lektor: Branivoj Đorđević
Asistent režije: Behzad Čirkin
Igrali: Žarko Laušević (Živojin), Olga Odanović (Milena), Josif Tatić (Radnik), Kapitalina Erić (Majka/ Baba), Dubravka Perić (Živana/ Bolničarka), Toni Laurenčić (Seoski lekar/ Radnički lekar/ dr Leković), Miodrag Radovanović (Risto/ Sudija/ Gost), Dubravko Jovanović (Blagajnik/ Sin/ Prolaznik), Marko Baćović (Portir/ Pijanica/ Socijalni/ Filarijon).
43 izvođenja

Drama Radoslava Pavlovića **Muke po Živojinu** jeste karakteristično mladalačko delo, građeno na odličnoj ideji, ali i brzopleto, često i nesigurno. Glavni protagonist drame je radnik koji je još nedavno bio seljak, čija kalvarija počinje time što se odlučio da izleči svoje gluvorođeno dete. Drama pikarskog karaktera, u njoj se oživljavaju Živojinove štacije, udarci sudbine koji slede jedan za drugim. Uprkos svemu, Živojin ne gubi nadu, nepokolebljivo veruje da je svet dobar, i ova vera u njemu ne janjava nimalo čak ni kada ta vera u dobrotu sveta upropašćava baš njega... Na scenu stupa, dakle, jedan neobičan radnički Jov, koga uzaludno iskušavaju opačine sveta i života. Artikulišu se finiji tonovi ironije, ali nesigurno. To je moguće u prvom redu objasniti time što Pavlovič ne predočava svoje junake s dovoljno doslednosti. Koristi se sredstima fragmentarne dramaturgije, ali ih primenjuje previše linearno. Zato se i ne uspostavlja među protagonistima jedan bogatiji sistem odnosa, nedostaje u njima unutrašnje motivacije i – na žalost, to se odnosi i na glavnog junaka – snage ličnosti. Radnja se uobličava u bezvazdušnom prostoru, uzaludan je i čitav niz konkretnih društvenih konotacija, one se ne pretvaraju u unutrašnju dramsku tenziju. S druge strane, Pavlović se koleba da li da napiše satiričnu, parodičnu ili društveno-kritičku dramu. Čas dominira jedna, čas druga komponenta: fraze nemaju odgovarajuću parodističku osnovu, a satirični duh ne dolazi do izražaja u odgovarajućim situacijama i replikama.

Egon Savin je svojom odlučnom i promišljenom rediteljskom koncepcijom unekoliko kontrapunktirao slabije strane teksta, Živojinova stradanja, njegov životni put, štacije, mehanički venac živih slika dočarao je glasom mirakula. Dobro je uočio nedostatak pravih dramskih ličnosti, zato je potražio i pronašao, simbolična značenja, žanrovske okvire mirakula dobro je uklopio u ironične tonove drame. Režija je umetnički opravdala težnju Jugoslovenskog dramskog pozorišta da na svoj repertoar stavi i dela mlađih, nedovoljno afirmisanih autora, premda smatramo da ovaj komad više odgovara kamernoj sceni... Međutim, efektno rešeni scenski prostor je dokaz talenta scenografa Geroslava Zarića. Dobro je oblikovao prostore sa simboličnim značenjima i njihove modifikacije, izvrsno je sjedinio moderne i arhaične znake. Muzika Ksenije Zečević, efektan oratorijumski prsten predstave, posedovala je pravi dramski naboj. Kostimi Milanke Berberović su, pak, transponovali konkretne prostorne i vremenske naznake u opštije simbole, poduprevši Savinovu žanrovsku interpretaciju.

Najverovatnije usled nedostataka u oblikovanju likova, glumačka ostvarenja nisu bila dovoljno kompleksna... (Laslo Vegel: ***Radnički Jov,*** Politika 9. 12. 1985)

15 30. 1. 1986.

Radoslav Pavlović: **Šovinistička farsa**
Satiričko kazalište „Jazavac“, Zagreb

Scenograf: Drago Turina
Kostimograf: Ruta Knežević
Igrali: Željko Kenigskneht/ Predrag Ejdus (dr Bernard Drah), Željko Vukmirica (dr Slobodan Mihajlović), Mladen Crnobrnja (Ašaklija), Dušan Gruborović (Rade), Kostadinka Velkovska (Pjevačica), Zvonko Presečki (Harmonikaš).
93 izvođenja

... Egon Savin u koncepciji svoje režije dopustio je tek likovima da s vremena na vrijeme prošetaju i tako opišu izmišljenu i rastuću liniju svog pijanstva. Popunjavajući „prazne hodove“, nepotrebno je dovodio na scenu pjevačicu ili vlasnika kavane u nekoj nejasnoj želji produžetaka kratkog trajanja ove predstave. Željko Kenigskneht kao hrvatski i Željko Vukmirica kao srpski povjesničar svojom glumačkom osobnošću efektno su ocrtali rubove dijaloga, prikrivajući njegove slabosti i predvidive reakcije, a u razmatranju nazora o slobodi zaustavili su se na uspješnim i duhovitim vicevima pročitanim u tekstu koji se tako „jeftino“ istrošio u svojim vlastititim dosjetkama. (Dubravka Vrgoč: ***Kavanska farsa,*** Vjesnik 1. 2. 1986)

FESTIVALI

11. DANI SATIRE, ZAGREB 1986.
*Nagrada „Zlatni smijeh“ za tekst – Radoslav Pavlović
*Nagrada „Zlatni smijeh“ za glumu – Željko Kenigskneht
*Nagrada „Zlatni smijeh“ za glumu – Željko Vukmirica

16(01) 16. 9. 1986.

Dušan Kovačević: **Sveti Georgije ubiva aždahu**
Srpsko narodno pozorište Novi Sad

Scenografija: Geroslav Zarić
Kostimi: Milena Ničeva
Autor scenske muzike: Ksenija Zečević
Lektor: Radovan Knežević
Scenski pokret: Ivan Klemenc
Igrali: Josif Tatić (Đorđe Džandar), Ljubica Rakić (Katarina Džandarova), Mihajlo Pleskonjić (Gavrilo Vuković), Miodrag Petrović (Mile Vuković), Velimir Životić (Aleksa Vuković), Srđan Timarov/ Milan Marković (Vane Siroče), Stevan Šalajič (Doktor Konstantin Grk), Dragomir Pešić (Žoja Ribar), Vladislav Kaćanski (Rajko Pevac), Miodrag Petronje (Reci Vojo), Mirko Petković (Učitelj Mićun), Stevan Gardinovački (Ninko Belotić), Tihomir Pleskonjić/ Novak Bilbija (Krivi Luka), Dragiša Šokica (Trifun Pijani), Dobrila Šokica (Tetka Slavka), Radoslav Milenković (Poručnik Tasić), Zoran Bogdanov (Mikan Besni), Dušan Rokvić/ Aleksandar Gajin (Baća), Mladen Barbarić/ Dušan Rokvić (Dane Neženja), Aleksandar Tripković (Posilni).
126 izvođenja

Kao retko kad u dramskom stvaralaštvu uopšte, dramski tekst Dušana Kovačevića **Sveti Georgije ubiva aždahu** ... ne remeteći estetiku žanrova, istovremeno jeste i drama i melodrama, na momente čak komedija. To saglasje žanrovskih opredeljenja ovog dela daje mu upravo životnu argumentovanost, jer, mada je reč o oporoj istorijskoj priči s praskozorja Prvog svetskog rata, melodramatični smišljeni piščev odnos prema sopstvenoj temi oslobađa obaveze da se i taj segmenat istorije gleda ozbiljna i samo ozbiljna lica. Melodrama, ironija i komika podržali su životnost ove mračne priče o nagonu za nasiljem koji teče u krvotoku srpskog naroda. Svakako, drama **Aždaha** važan je trenutak jugoslovenske dramske književnosti.

Rekosmo: praskozorje svetskog ratovanja. Srbija. Opšta mobilizacija kojoj, s početka, izmiču samo bogalji, ratnici unakaženi u balkanskom vojevanju. Ostajući u selu, polako se useljavaju u postelje branilaca otadžbine. Desetkovane srpske jedinice pod Cerom prete

dezerterstvom, jer, pre svega, i pre otadžbine, valja sačuvati bračno ognjište. Konačno, odlukom vlade i bogalji stižu na front na kojem se otadžbinski rat pretvara u međusobni pokolj osramoćenih muževa i osakaćenih ljubavnika. U prvom planu drame: bračni trougao, nežna ljubavna priča.

Sve to pred rediteljem Egonom Savinom. Na gotovo ogoljenoj sceni gde se između neolistanog drveća vuku guste mačvanske magle, Savin gradi izuzetno preciznu mizanscensku strategiju. Vaja stamene likove, odričući im svaku mogućnost za veštačko pravljenje uloga. Sve je – život. No, poštujući, što na žalost nije čest slučaj, piščevu reč, Savin se – a bilo je i potrebno – ne odriče ni, s vremena na vreme, deklarisanosti teksta, čak i onda kada se misao oglasi kao parola. Da je tih rediteljskih intervencija bilo, predstava bi svakako dobila punu koherentnost.

Ekipa vrsnih glumaca: izuzetno snažan u ulozi Đorđa Josif Tatić, odmeren i argumentovano gorak par: Ljubica Rakić i Mihajlo Pleskonjić i gotovo do virtuoznosti oblikovan lik Rajka koga je izvrsno igrao Vladislav Kaćanski. Oni, no i svi ostali, utiskuju pečat ovoj dobroj predstavi koja vraća nadu u Srpsko narodno pozorište. (Slobodan Božović: ***Ekipa vrsnih glumaca,*** RTV Novi Sad 17. 9. 1986)

■

... U četrnaest scena „nenapisanog romana" srećemo se sa ... novim žanrovskim opredeljenjima našeg najigranijeg savremenog komediografa...

... Iako se radnja zbiva pod našim etničkim podnebljem, iako su svi njeni junaci naših gora listovi, ova višeslojna drama, ne odstupajući svesno ni od linije melodramskog „opterećenja", u svojoj inventivnoj bazi odkriva i podstiče raspravu drevnih pitanja i univerzalnog karaktera...

... Reditelj Egon Savin... suočio se sa složenim zadatkom: kako scenski sprovesti i zauzdati melodramsku liniju koja preti da natkrili autorovu parabolu o još uvek maloj moći pojedinca u odbrani intimnih emocija pred neumitnim kanonima o redu, miru i ljubavi među ljudima, a koji se vekovima tako uporno i apsurdno održavaju i vaspostavljaju isključivo ratom među narodima i nasiljem u društvu. U tom smislu nije potpuno uspeo da u pojedinim scenama priguši trivijalne melodramske odnose (prvi susret Katarine i Gavrila, zatim Slavke i Katarine...), ali je sve to kompenzovao u, inače, sveokupno zaokruženom i čistom rediteljskom projektu. Posebno je ispoljio smisao za realističnu verodostojnost grupnih scena, sa impresivnim rešenjem finalnih prizora, U tom pogledu evidentna je bila i saradnja majstora svetlosnih efekata (Miroslava Čemana) kao i udela muzičke dionice Ksenije Zečević. Što je u dinamičnom smislu predstava bila poletnija i homogenija u drugom delu, zaslugu, uz reditelja, treba pripisati glumačkoj interpretaciji Radoslava Milenkovića koji je u jednom dahu uspostavio snažan, realan, fizički i psihološki prisutan lik. Neophodan prisni kontakt sa publikom uspostavili su i ostali članovi disponirane glumačke ekipe na čelu sa nosiocima glavne radnje: Josifom Tatićem (Đorđe Džandar), Ljubicom Rakić (Katarina), Mihajlo Pleskonjić (Gavrilo). Scenografska rešenja Geroslava Zarića jednostavna i funkcionalna u svojoj geometrijskoj stilizaciji za ovaj siže. (Puba Mateović: ***Varljiva koprena melodrame,*** Dnevnik 20. 9. 1986)

■

Umesto žanrovske odrednice, Kovačević je u podnaslovu svoje drame stavio: adaptacija nenapisanog romana. I doista, po tematskom zahvatu i razuđenosti dramaturgije, pisac postiže složenost romaneskne forme, ostvarujući svojstvenu žanrovsku polifoniju – tu sadejstvuju melodrama, komedija, satira i tragedija. Prepliću se život, ljubav i smrt, pojedinačne sudbine prerastaju u kolektivnu. Tu je uskovitlani ljubavni trougao – vrtlog patnji, trpljenja i bezumne strasti; jedan grupni portret ratnih bogalja – živopisni medaljoni sklopljeni u mozaik koji nam u mentalitetskom obasjanju prikazuju srpskog seljaka u procepu između žive vojničke tradicije, politike svoje vlade i svoje panslovenske uloge u suprotstavljanju austrougarskom imperijalizmu. I rat kao sudbinska konstanta nesrećnog naroda. „Vi ste složni samo kad treba izginuti" – reći će doktor Grk u drami...

... Predstava je, inače, sva u mračnim tonovima, za ton viša, zgusnutija i stilizovanija nego što to pretpostavlja tekst Dušana Kovačevića. Piščev realistički prikaz ratnih bogalja u seoskoj mehani nadomak Šapca, nema onu pitoresknu raznobojnost a mizanscen unekoliko sveden i uslovljen kosom ravni grudobrana šljivika (scenografija Geroslav Zarić) uslovio je i usporeni tempo prvog dela prestave. U ovom grupnom portretu

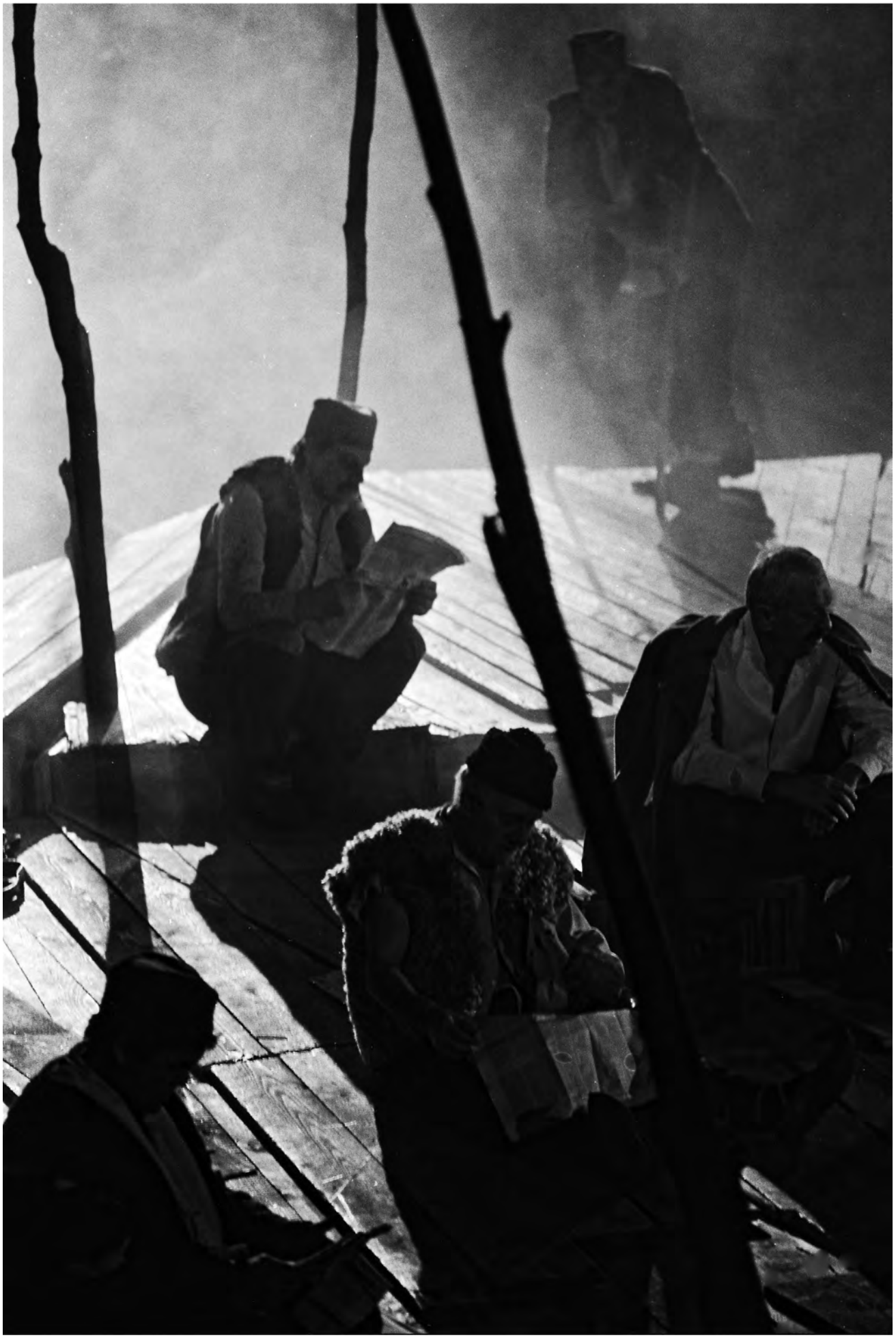

po individualnoj snazi ističe se lik Rajka Pevca kojeg je brižljivim odabirom glumačkih sredstava gradio Vladislav Kaćanski. Jedna od najuspelijih u predstavi je scena bračne prepirke u šabačkom domu Katarinine tetke Slavke. Glumačko majstorstvo pokazaće Josif Tatić kao Đorđe Džandar, u neveštom seljačkom sricanju ljubavi izgrcanom u unutrašnjem grču, otkrivajući svu tragičnu dubinu neuzvraćene ljubavi. Ljubica Rakić gradiće lik Katarine, gradske bogataške devojke, kao čudo neviđeno u šabačkoj seoskoj zabiti, ženu razdiranu osećanjem časti i bezumnom ljubavnom strašću. Dobrila Šokica u liku tetka Slavke ostvaruje jednu od najuspešnijih kreacija u predstavi, posedujući neophodnu ironijsku distancu žene koja je pregrmela toliko ratova i toliko nesrećnih ljubavi svoga naroda.

Drugi deo predstave protekao je u glumačkoj dominaciji Radoslava Milenkovića čiji je lik poručnika Tasića oličenje vojničkog fanatizma, bestijalna sila srpskih patrljaka sakupljenih iz prošlih ratova okrenuta ka sveopštem uništenju. Milenković, velike unutrašnje energije, neiscrpnih mogućnosti, učinio je tako svoj lik predominantnim u predstavi i doveo je ionako podignutu do doživljajnog kolapsa.

Sjajna, originalna muzika Ksenije Zečević, bogata stilizacija narodnih motiva.

Najnoviji projekat Srpskog narodnog pozorišta, jedan od najambicioznijih poslednjih godina, zastao je na korak do velike predstave. (Dušica Pejović: ***Sveti Georgije ubiva aždahu – jedan od najambicioznijih projekata SNP-a,*** Radio Novi Sad 22. 9. 1986)

■

Tek treća premijera SNP-a, drama Dušana Kovačevića **Sveti Georgije ubiva aždahu**, koja je izvedena na velikoj sceni, uspostavila je prisan kontakt sa gledalištem i primljena kao vredan scenski poen dostojan jubilarne sezone. Posebno su dva momenta doprinela zanimljivim razmišljanjima i opštem utisku. Prvo što je ista predstava, u tumačenju novosadskih protagonista i režiji Egona Savina, po jednodušnoj oceni svih koji su imali priliku da je porede sa istom predstavom beogradskih aktera bila i po disponiranosti celog ansambla i po izboru likova i režiskom konceptu kompletno snažniji pozorišni čin. (A takva poređenja u svetu teatra su neizbežna i nameću se sama od sebe.) Drugo, što u ovoj predstavi našeg majstora magije crnog smeha, pod varljivom koprenom melodrame, izranja i jedna snažno plasirana altruistička tendenca.

Autor u svojoj inventivnoj bazi podstiče i skriva raspravu drevnih pitanja i univerzalnog karaktera. Kovačević rafinirano nameće i provocira asocijaciju: nagoveštaj divergentog smera između tradicionalne edukacije poimanja „otadžbinskog osećanja" i današnjeg subjektivnog humanističkog programa mladih koji niti žele, niti nalaze opravdanja za bilo čiji i bilo kakav ratni obračun. Iz ujednačene glumačke ekipe među nosiocima glavnih uloga izdvojila se stvaralačka imaginacija Radoslava Milenkovića, kao i epizodna uloga Dobrile Šokice, snažne sugestivne interpretacije istinskog životnog daha. (Puba Mateović: ***Dobra „Aždaha" – Tri premijere u Srpskom narodnom pozorištu,*** Politika EKSPRES 22. 10. 1986)

■

A posle svega … dolazi ove sezone novo dramsko delo Dušana Kovačevića – Sveti Georgije ubiva aždahu, koje je nesumnjivo zaokret u stilu i tematici jednog od najvećih dramskih pisaca ovih prostora. Komediograf se odlučuje da bude pisac drame u užrm smislu... Poznato je kako rođeni komediografi prolaze kada se otisnu u drugi žanr, naročito u našoj književnosti. Najizrazitiji primer je Branislav Nušić, čije tragedije, istorijske drame i socijalne drame su daleko ispod njegovih komedija...

... Pišući dramu u užem smislu ako je to određenje žanra, **Sveti Georgije ubiva aždahu**, Dušan Kovačević se pokazao kao mudar pisac. On se pre svega nije odrekao sebe. On je znao i zna da ako se odriče komedije ne mora da se kao pisac odriče duhovitosti...

... Novosadska predstava **Aždahe** u režiji Egona Savina prihvata promenu Kovačevićevog žanra kao krajnji njegov cilj. Skromnu scenografiju ateljeske varijante Petra Pašića, u momentu ekonomske krize beogradskih pozorišta, zamenjuje u Novom Sadu raskošna platforma, bezbroj stabala, bogato osvetljenje, spektakl, u viziji Geroslava Zarića. Sudbinski ton daje i muzika Ksenije Zečević uz kantilene ljubavi.

Egon Savin sve slojeve i sve grupe **Aždahe** vidi kao jedinstven svet, dramski, u burnim ozbiljnim vremenima tiskan istorijskim kretanjima po rovovima Prvog svetskog rata, i

Đorđe serioznog Josifa Tatića i spontani ljubavnik-bogalj Mihajlo Pleskonjić. Oni koji su sakati, od iste su građe kao i oni sposobni za vojnu; njihova hendikepiranost je igra slučaja, kao što je slučaj i njihova sudbina koju diktira vreme.

Fatum istorije jednak je za sve, fatum je i činjenica da je rat vreme koji ne dopušta lične sudbine, ma koliko one bile tragične – sudbine Đorđa Džandara ili njegove strasne supruge Katarine. Poručnik Tasić je izvršilac te sudbine kada puca u Gavrila Vukovića koji je pucao u Đorđa.

U trenutku kada bogalji moraju da pritrče u pomoć desetkovanoj srpskoj vojsci, padaju dve glave, ali u ime višeg ratnog morala. Nije nimalo slučajno da dva sasvim različita, i stasom i izgledom, poručnika Tasića, i onaj Radoslava Milenkovića i Svetozara Cvetkovića deluju gotovo nadrealno. I oni su jedini slični u obe predstave. Prvi je nekakav samurajski nerv, živa vatra, a drugi natprirodni zanesenjak ratnih potreba svoga naroda, surov, a maštar, vojničina, a pesnik sudbine čiji je instrument.

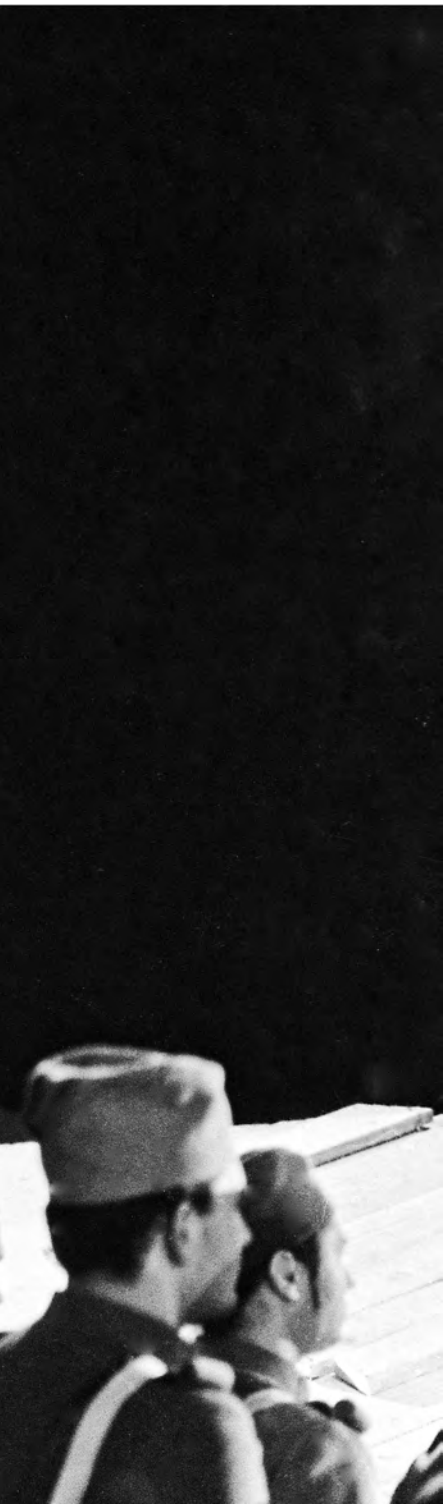

Nije nimalo slučajno da obe predstave koje su realističke u velikoj meri iako drukčije postaju izrazito nerealne i nerealističke u završnim akcentima predstave.

Dve **Aždahe** koje kruže našim prostorima, a već žive u dva različita grada svojim intenzivnim životom, pokazuju izuzetnu vitalnost novog perioda Dušana Kovačevića koji je u svom prvom pokušaju da piše drukčije pokazao da to ume i da je to učinio sa valjanim razlozima. Obe predstave su dokazale isto, svaka svojim sredstvima. (Jovan Ćirilov: ***„Dve Aždahe" kruže našim stranama,*** Književne novine)

■

... Ideju Kovačevićeve drame **Sveti Georgije ubiva aždahu** mogli bismo razumeti i kao pozorište antimitske istorije novijih vremena, u kome su uloge „kolektivnog junaka" određene tragičkim sudbinama pojedinaca, upravo na vetrometini te „svetske istorije" malog naroda. Kovačević u svojoj drami pokazuje kako se mitologija pretvara u antimit, a opšte narodno življenje u tragediju pojedinca. Tragedija čoveka u istorijskom nevremenu jeste „hrana za mašinu istorije". Uprkos svemu, Kovačević to rečito dokazuje, čovek (pisano malim slovom) sve je u stanju da preživi, pa čak i „trijumf istorije".

Najveća vrednost Kovačevićeve drame je višestruka isprepletenost ljudskih odnosa u istorijskom vremenu i njihov društveni gestus. Ovu dramu možemo posmatrati i kao sliku narodnog mentaliteta, u sjajnom ogledalu našeg vrsnog dramatičara. Taj crni sjaj Kovačevićeve dramaturgije zrcali likove u ovom pozorištu istine, bez ulepšavanja, ali i bez estetike ružnog. Izvesno u svoj životnosti, plastično, bez dlake na jeziku. Kovačevićev teatar ne postoji bez komike, pa je otuda prirodna sprega komičnog i tragičnog u ovom dramskom kolopletu svetlosti i senki nedavne naše dramatične „istorije sveta"...

... Polifonost Kovačevićevih dramskih značenja u svom rediteljskom tlocrtu mizanscena istorije anonimnih sudbina, u svojoj inscenaciji antimitskog pozorišta, reditelj Egon Savin, precizno, jednostavno stilizuje centralni sukob Đorđa i Gavrila u ljubavnom trouglu sa Katarinom u povest mačvanske mitologeme, koja dobija zamah ritualne predstave jednog etnosa. U Savinovoj režiji folklor je prigušen kultum nužnosti istorije, a njegov rediteljski rukopis na prostoru reljefa dobija u ritmičnosti, pa se „na leđima ježa" plasitično iskazuju svakojake ljudske sudbine u tumačenju podmlađenog dramskog ansambla, s vrsnim veteranima glumcima Dobrilom Šokica, Velimirom Životićem, Gardinovački Stevanom, Stevanom Šalajićem i drugima, koji svojim umetničkim zalaganjem kao da nagoveštavaju obnovu dramske scene Srpskog narodnog pozorišta, koje je obeležilo 125 godina postojanja (1861 – 1986). (Radoslav Lazić: ***Kovačevićev dramski antimit,*** Književna reč 25. 2. 1987)

■

Drama Dušana Kovačevića **Sveti Georgije ubiva aždahu** istražuje prožimanje mitomanije o nacionalnoj hrabrosti i junaštvu sa stvarnim patritizmom koji homogenizuje živalj u kriznim situacijama; dramsko zbivanje dešava se u prošlosti, tokom Prvog svetskog rata, a pisac razvija gotovo anegdotsku situaciju – mobilisanje bogalja i njihovo slanje na front po kazni, tamo kuda drugi odlaze iz rodoljubivih razloga – u metaforu o odbrani dostojanstva i časti porodice i domovine.

Kovačević ume da plastično prikaže mentalitet. Ovog puta gradi dramu na paralelizmu melodramskog sižea i mišljenja javnoga mnenja. Predstavnici javnosti su mahom

„obeleženi“, ljudi koji osim tradicionalnog morala poseduju još samo svest o junačkoj prošlosti, a tek naslućuju da se može živeti i drugačije; za normalan život ovaj svet nema preduslove, pre svega usled sopstvene zatvorenosti pred tekovinama civilizacije, gde se kao nužna pretpostavka javlja i pravo čoveka da ostvari ličnu sreću. Pisac gradi sliku mentaliteta na paradoksima, uopštavajući bitne karakteristikena aforističkim sudovima kojima se nikako ne mogu osporiti ni gorka duhovitost ni valjano dozirana ironija. Kovačević očima stranca, doktora Konstantina Grka lapidarno saopštava čemernu istinu koja nije posledica željenog već nametnutog izbora: „Znate imena na svi prvi uskoci, arambaši i ajduci, a na prvi učeni ljudi – ni čuli. Kako ih pamtite i poštivate, tako ih imate!“

Dok u prvom delu drame pisac postepeno grupiše i razvrstava suprostavljene interese, u drugom delu oni dobijaju uzlaznu putanju. Kovačević smešta junake na prvu liniju fronta, podvlačeći razliku između patetike događaja i patetičnih formulacija o događajima, saopštavajući mudro i krajnje jednostavno iskustvo da se u osnovi ljudskog odnosa mora nalaziti ljubav. Putena ljubav je izvor života, ljubav prema deci temelj budućnosti, ljubav prema domovini uslov opstanka. Dakako, ova tri vida ljubavi kod Kovačevića su višestruko prepletena i obogaćena drugim esencijalnim emocijama, čime je drama stekla potrebnu sponu sa gledaocima.

Režija Egona Savina odlikovala se promišljenim pristupom dramskom tekstu i suverenim vladanjem scenskim prostorom. Savin je strpljivo otkrivao slojevitost drame i spretno razrešavao njenu dijalošku strukturu, posebno u radu sa glumcima. Nešto manje analitičnosti Savin je pokazao u „salonskoj sceni“ (susret tetke, Đorđa i Katarine), ali je zato posedovao izraziti smisao za faktografiju masovki, za njihovo efektno i dosledno uprizorenje. Pri svemu tome, Savin je održao duh i smisao Kovačevićeve drame, pojačavajući i ističući u prvi plan bogatstvo emocija.

Glumački ansambl pružio je složnu igru; izdvojili bismo Josifa Tatića koji je načinio lik Đorđa Džandara na oprečnim premisama neuzvraćene ljubavi i amortizovanog prezira seoske javnosti; Ljubica Rakić branila je ženski princip do kraja se prepuštajući osećanjima. Njena je mržnja besprizivna, a ljubav beskrajna. Vladislav Kaćanski stilski je besprekorno osvojio lik Rajka Pevca. Efektnu ulogu poručnika Tasića poneseno je tumačio Radoslav Milenković.

Veliki doprinos predstavi dali su kompozitor Ksenija Zečević i scenograf Geroslav Zarić; muzika Zečevićeve bogatila je unutrašnju arhitektoniku predstave, dok je scenski prostor Zarića stilizovao podneblje svedeno izolovano selo u mačvanskoj zabiti. (Radomir Putnik: ***Eros i Tanatos,*** Politika 31. 5. 1987)

■

Znalo se i prije pojave komada **Sveti Georgije ubiva aždahu** da je Dušan Kovačević danas, jedan od najboljih, ako nije i doslovce, najbolji jugoslovenski dramski pisac. Međutim, s dotičnim djelom Kovačević vrši moćan pritisak na jednu opsesivnu aktualnu tematiku upravljajući je prema najsuptilnijim mjestima pražnjenja i razrješenja. Povampirena nacionalna romantika koja se utječe prošlomu u potrazi za fiktivnim razlozima, u Kovačevićevom djelu zauzima novi gard i više ne podsjeća na anakroničnog pelivana nego na ful concart fightera. Na borca koji nema šta dobiti, ali barem ne želi ispasti smiješnim pred ozbiljnom publikom. Kad Kovačević uvodi u ponovni opticaj zbivanja iz srpske povijesti na početku našeg stolijeća, on to ne radi uz pasatistički cilik ni uz obredne kretnje. Dapače, nema tu milosti prema folklornim amblemima i tradicionalnim fikcijama. U dnu ili po strani svega, blista svjetlost ispovjeđene i pričešćene poruge oslobođenog intelektualca koji je uz tešku pokoru platio cijenu svojeg otkupa. Pa mu ne preostaje mnogo više od sjetne ironije s kojom se oprašta nakon buđenja.

Dakako, motivi se jasno poklapaju s tekućim trendom evociranja nacionalnih nesreća, nepravdi, presuda i krivica, ali kontekst se rafinirano proširuje. Kovačevićev Srbin nije metafizička žrtva nego hereditarno opterećeni nesretnik koji se raskrečio između teškog, mračnog fanatizma i tvrde, balkanske bešćutnosti što sa životom postupa kao s robom na buvljem trgu. U Kovačevićevoj viziji teku epske gorčine, i sparuju se s mitološkim slikama u veliku grotesku dostojnu Brueghelovih slijepaca. Opće i privatno miješaju se i zamjemjuju pa se tako gube veliki razlozi junaštva. A preovlađuje vrhovna mrzovolja svijeta ispunjenog bogaljima, svijetom u kojemu su dobri i loši podjednako nesretni i podjednako surovi. Tu zaista nema ni barjačića ni plakata i nema se tu zbog čega ustajati i otpozdravljati s počesnih loža. To je kudikamo srodnije tragikomici Krležinih „Domobrana“ i plesova mrtvaca.

No, režija Egona Savina nategla je taj slučaj na najneposredniji, doslovni model i pokorila se ritmu ritualnih bubnjeva, Savin je ostvario spektakl promenadnog tipa u kojemu pojedinost žestoko prevlađuje cjelinu. Tako se Kovačevićev tekst raspao na niz tirada naglašena verbalizma ili povorku kinetičkih slika u dosluhu s konjukturnom patetikom. Na zadimljenom obzorju prodefilirale su avetinjske spodobe i desila se karikaturalna nedjela. Bila je to moćna tiranija fizičkih rasporeda u kojima je dijalog izgubio pravo protočnosti, a gluma stekla deklamatorske pijedastale. Doduše, scenografija Geroslava Zarića funkcionirala je, sama po sebi, kao impresivna zorna činjenica, ali je svojim kosinama i, općenito, raščlanjenošću volumena nametnula simboličnu dekorativnost nekog poliptika te propisala recitatorski ugođaj s mehaničkim isticanjem povlaštenih točaka. Zapravo, stvari su poprimile epski prizvuk čak i u trenucima velike dramske najave. A na kraju bi se okamenile u panoptikum.

Ipak, najosjetljivije područje predstave bila je gluma, izrazito neujednačena, s mnogo blijedih, bezizražajnih mjesta nesumnjivo osporene komunikativnosti. Osim laserski minuciozne i precizne Dobrile Šokice (tetka Slavka) koja je začudila kod nas neubičajenom, virtuozno odmjerenim verizmom, tu nije bilo glumačke osobnosti koja bi se, osim zornim sredstvima, izdvojila iz mase. A Josif Tatić (Đorđe Džandar), nosilac glavne uloge, gotovo je iritirao kvazisentimentalnom monotonijom svoje razlomljene, plačljive fraze.

Publika je, doduše, burno pozdravila predstavu i prekidala je aplauzima na mjestima gdje ona dodiruje osjetljivi nacionalni živac. Ali, u cjelini je to ipak samo zanatski decentno podilaženje aktualnim potrebama. Nije tu bilo uzlaza na koja navodi nedvosmislena veličina Kovačevićeva teksta. (Anatolij Kudrjavcev: ***Promenadni spektakl,*** Slobodna Dalmacija 31. 5. 1987)

■

Dušanu Kovačeviću najviše odgovaraju apsurdne situacije. On najbolje reaguje iz apsurda. Njegova komedija prodire duboko u nacionalnu psihologiju i tu daje precizne i veoma produktivne analize (na svim planovima od sociooloških do estetskih). U drami **Sveti Georgije ubiva aždahu** nema te produktivne analize apsurda jedne (individualne i nacionalne) duše. On je pokušao otkriti neke istorijske slojeve iz kojih je apsurd potekao. Htio je dati apsurdnu situaciju cijelog jednog naroda i, naravno, apsurdnost istorije kao takve. Uz to je išao i u psihologiziranja koja nisu imala nikakvu komičku svrhu. On je, dakle, pisao nešto kao tragediju.

Ali, tragičnost nije proradila. Tek u nekim scenama tragički patos postigao se iz dramske situacije. U cjelini, ipak, patos je bio proizvod tragičke istorijske teme, a kao takav on nije uvijek nalazio svoje estetske korelative. Najbolje i istinski uzbudljivo pisanje u ovoj drami bio je dio sa čitanjem pisma nekog „dobrovoljnog doušnika". To je onaj vrhunski komediograf Kovačević, jedan od najboljih koje smo imali, na liniji Radoja Domanovića. Sažet, oštar, duhovit, mudar, ubojit. Ali, kao da je osjetio krivicu zbog te ubojitosti, u vremenu kada je u kulturi nacionalna svijest ponovo jača od estetske, Kovačević je čini se, htio dati svoj prilog tom jačanju nacionalne samosvijesti.

Iz redova **Svetog Georgija** kao da izbija neki skriveni istorijski sentimentalizam, nešto što se nije opredijelilo između tragedije i komedije. Da, komedije, jer u drami ima stalnih pokušaja da se komička reskost probije u prvi plan, ali je namjenska svrha drame kao tragedije ometa u tome. Povremeno one i razblažuju jedna drugu. Jaki Kovačevićev komediografski instinkt nije se pokazao toliko otpornim pred naletom nacionalne melodramatike. Tu i tamo izborio je za sebe neke oaze u okviru ove drame. Naravno, postoji tu i jedna ljubavna melodramska priča, ali ona je, kao melodramska, ispod Kovačevićevog nivoa, pa o njoj ne bismo puno govorili. Možda bi ona bolje funkcionisala na filmu (reditelj Savin ističe u jednom intervjuu, da je tekst „duboko filmski").

Egon Savin je našao ključ da Kovačevića interpretira estetski precizno, ostavljajući stvar da se i dalje koleba. Ali je Savin sa svojim savršenim smislom za patetično, koje naginje i ka onom sentimentalnom, ovdje to sentimentalno izvukao u par scena koje nude i dozu potresnosti. Prigušena patetika, što se pokazala u tim scenama izuzetno plodotvornom, postignita je koliko Savinovim rediteljskim rješenjima, toliko i muzikom Ksenije Zečević (njena patetika i sentimentalnost bili su najmoderniji u izrazu) i scenografijom Geroslava Zarića.

Iz brojne glumačke ekipe koja u celini nije zaostajala za rediteljevim invencijama, izdvojili bismo Josifa Tatića kao Đorđa Džandara i Radoslava Milenkovića kao poručnika Tasića. (Slobodan Blagojević: ***Dramsko kolebanje,*** Oslobođenje 31. 5. 1987)

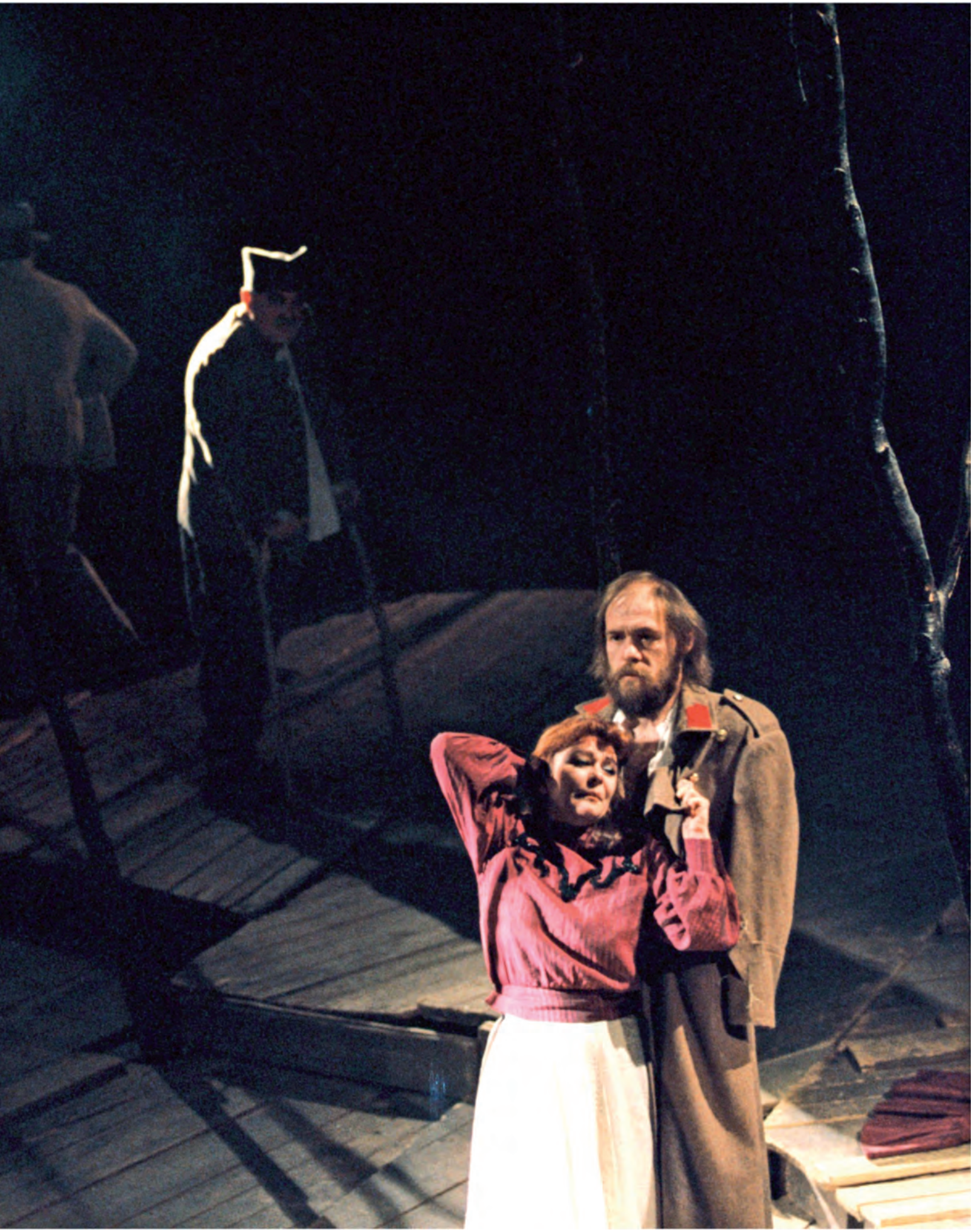

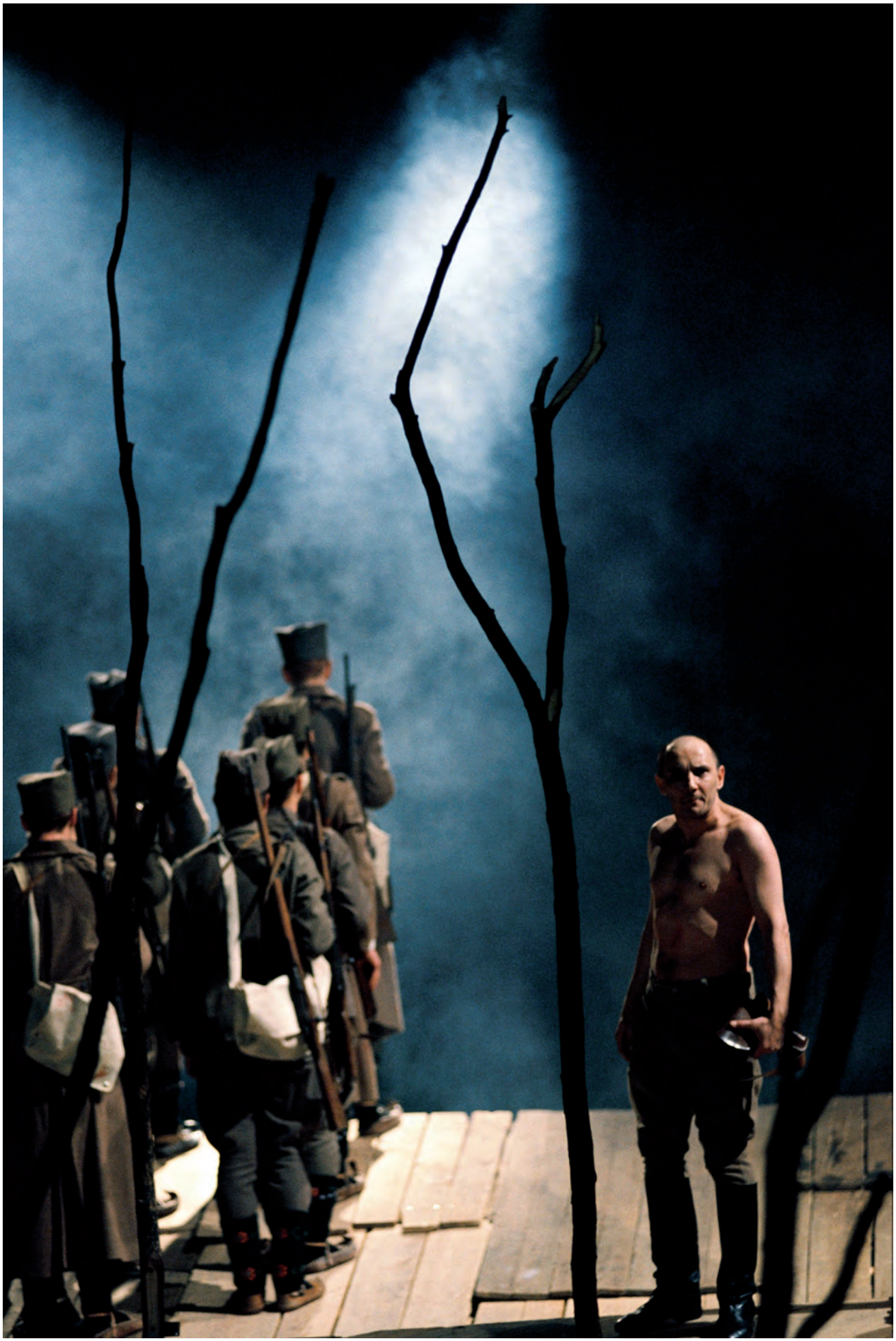

... Ovacije su upućene novoj drami Dušana Kovačevića **Sveti Georgije ubiva aždahu**.

To djelo, koje autor naziva adaptacijom nenapisanog romana i antiratnom dramom, svojevrsna je dramska epopeja iz života jednog mačvanskog sela u vrijeme Prvog svjetskog rata. U središnjem sukobu između ljubavi prema ženi i prema domovini izražene su trajne, nerješive dileme, u kojima će čas prevagnuti prvrženost ognjištu i osobnim interesima, a čas požrtvovno služenje domovini, suprotstavljanje ratnoj opasnosti, dug prema zajedničkoj budućnosti. Osnovni motiv nije bez primjesa gorkog humora: dok ratnici ginu, invalidi iz prethodnog rata zamjenjuju ih u bračnim posteljama, što izaziva uznemirenost vojske i kaznenu mobilizaciju invalida.

Reditelj Egon Savin na drvenoj kosini scenografije Geroslava Zarića, s ogoljenom šumom pod dimnom zavjesom mačvanskih magli i dinamičnom rasvjetom hoće dočarati široka prostranstva, u punom suglasju s glazbom Ksenije Zečević, razvija predstavu velikog zamaha. U njoj je uravnoteženo raspoređeno kretanje masa i profiliranje individualnih sudbina uz izuzetnu glumačku požrtvovanost u igri koja se gotovo neprestano odvija u povišenom tonu na gornjoj granici romantičnog zanosa i kazališne patetike.

Reditelj je za glavne uloge našao prave glumce u požrtvovnom glumačkom ansamblu s mnogo markantnih pojedinaca. Posebno je privlačno svojom scenskom pojavom i glumom djelovao Mihajlo Pleskonjić u ulozi jednorukog ljubavnika Gavrila Vukovića. Josif Tatić u ulozi iznevjerenog muža, predodređenog za žrtvu, suptilna i izvanredno emotivna Ljubica Rakić kao njegova žena Katarina. Stevan Šalajić kao doktor Konstantin i Dobrila Šokica kao tetka Slavka, do vehementnog Radoslava Milenkovića u vrlo eksponiranoj ulozi poručnika Tasića na bojnom polju, ostat će među glumcima što će ih gledaoci ove predstave najduže pamtiti. (Marija Grgičević: ***Ovacije domaćinima,*** Vjesnik 31. 5. 1987)

... Kovačević je mit o „srpskom herojstvu" ovoga puta postavio da izdrži mnogo složenije i višeznačnije opservacije nego što je to moguće u jednom dramskom tekstu i kako je to bilo do sada. I moramo odmah reći da je taj postupak urađen savršeno u svakom pogledu. **Sveti Georgije ubiva aždahu** je komad o ljubavi, odnosno o ljubavnom trouglu na jednoj strani i ljubavi prema domovini na drugoj strani. Stvaralačka energija ove predstave, dakle, umetničko-istorijska snaga ovog teksta oslobađa se iz nekoliko izvora: istorijskih činjenica, odnosa pojedinca prema istorijskim tokovima i samih činjenica koje su stvarane. Pisac je pronašao okvir i prostor da progovori o sudbini ovih naroda na način koji je više ironijski nego optimistički, izveo je na scenu galeriju likova koji demitologizuju i obezličuju negativan tok istorije. U jednom kontrapunktu Erosa i smrti (Tanatosa) Kovačević je pronašao šifru za rešenje problema i viđenje jednog trenutka koji se kroz istoriju ponavlja i koji opterećuje svet srpskog naroda. Pritom Kovačević koristi sva ona sredstva koja su ga i do sada krasila kao dramskog pisca i činila originalnim. To su crni humor, ironični odnos, cinični pasaži, humor, ali i određena nota topline i ljubavi za svoje junake...

... Idući od farse ivicom melodrame do balade, uspeo je da tragično intoniranu individualnu sudbinu kroz dve grupe – bogalje na jednoj i borce i ratnike na drugoj strani – da u veoma finim i mnogoznačnim naznakama. To pokazuje da Kovačević, kao i svi veliki autori, podrazumeva sve mogućnosti žanra, ali ga i prevazilazi. Reditelj predstave Egon Savin, od onih mlađih izuzetno modernog senzibiliteta, napravio je sa novosadskim ansamblom jednu rediteljski čistu i promišljenu predstavu... U Svetom Georgiju bilo je nekoliko veoma uspelih uloga. Pre svega, izdvajamo glumu Josifa Tatića koji je tumačio Đorđa Džandara. On je gradio ovaj lik između straha i strepnje dajući mu visoku glumačku artificijelnost. Tatić je takođe pokazao stanje junaka junaka koji, iako krajnje ponižen zbog neverstva žene, ipak zadržava određenu dozu samopoštovanja. Radoslav Milenković, tumačio je poručnika Tasića u jednoj visokoj tenziji koja nije bila u saglasnosti sa njegovim fizikusom, ali baš na toj suprotnosti ostvario je čistu i izuzetnu funkcionalnu karakterizaciju i psihološku iznijansiranost. U Milenkovićevom tumačenju, Tasić „junačina" je takođe bogalj, ako ne fizički onda psihički, jer je opsednut mržnjom i netrpeljivošću.

Ljubica Rakić je više insistirala na strastvenoj ljubavi prema Gavrilu, odnosu na udelu erosa kojim je opsednuta, a manje na osećanju krivice koja bi njenoj ulozi dala više psiholoških „neravnina". Rajko Pevac Vladislava Kaćanskog igran je jednim registrom koji omogućuje jasno spoznavanje lukavstva, pokvarenosti i domišljatosti. Uspešno je lik Alekse Vukovića izneo glumac fine karakterizacije i osećanja za kolektivnu igru i za opšti ton predstave – Velmir Životić. U velikom ansamblu izdvajamo još Stevana Šalajića, Miodraga Petrovića,

Dobrilu Šokicu, Mirka Petkovića. Izuzetno uspela scenografija delo je Geroslava Zarića, a pravi umetnički doživljaj je muzika Ksenije Zečević, vrednost sama po sebi i odlična zvučna kulisa ovoj predstavi. (Mirko Žarić: ***Preispitivanje mita,*** Jedinstvo 1. 6. 1987)

■

Konačno na ovogodišnjem Pozorju jedna predstava koja se ne stidi emocija. Egon Savin je čak preinačio završetak Kovačevićevog komada, da bi snažnije nego pisac, stavio tačku na njegovu ljubavnu priču.

Žena u belom, kao kakva kosovka devojka, pronalazi na bojištu u samrtnom grču, čvrsto vezane muža i ljubavnika i pada između njih, pošto je bezuspešno pokušavala da ih razdvoji. Melodrama je potpuna. Ali ona pripada svetu koji nema vremena ni za ljubav, ni za život i istoriju u kojoj je jedino smrt stvarna. Samo koji čas pre, u osvit bitke, u astralnom ozarenju ukazala se pojava Svetog Đorđa koji probada aždaju.

Egon Savin sve vreme drži predstavu na tankoj granici zbilje i onostranog. To mu omogućava da uspostavi onu, za Kovačevićev komad tako dragocenu, ravnotežu u sukobima strasti, da uguši patos istorije.

Sve se događa na na koso podignutoj sceni od dasaka u koju je usađeno golo drveće (scenograf Geroslav Zarić), predeo je taman i sablasan, ispresecan tračkovima magle. Bogalji od rata i od rođenja, kavgadžije i ljubavnici, pokreću se kao umnožena senka jednog istog tela i zaustavljaju presečenog koraka, kao da u traganju za vlastitim sudbinama, žele da nađu onu tačku oslonca koju su izgubili ko zna kad i ko zna zbog čega.

Melodrama je je jarko osvetljeno ogledalo u kome se ogleda tvrdi, grubi svet Kovačevićevih seljaka. Tek u konfrontaciji s njom, otkriva se sva silina njegove konfrontiranosti sa istorijom. Na tom Savin gradi dramatičnost predstave, ni jednog časa ne dopuštajući da ona bude izazvana nečim što je izvan tog sveta i ne dozvoljavajući, osim ljubavnoj priči da osećanja razbuktavaju, da sama po sebi postanu mera potresnog doživljaja.

Taj međuprostor, ali i celu predstavu, ispunjava muzika Ksenije Zečević, zvucima u kojima se sentimentalni, ganutljivi motivi prepliću sa nekom vrstom svečanog svemirskog bruja. Muzika ne imenuje, ne prevodi i ne ilustruje, ona na svoj način tumači Kovačevićevu dramu, dajući joj još jednu snažnu dimenziju.

Ako se kaže da glumci Srpskog narodnog pozorišta u predstavi Sveti Georgije ubiva aždahu igraju predano, time je tek naznačeno ono neuporedivo značenje: da je gluma (kad se oslobodila početnog grča) bila tačna, precizna, odmerena, u lepoj razmeri tragičnog i humornog, stilizovanog i realističkog, u saglasnosti sa rediteljevom idejom. Vladislav Kaćanski je izveo malu bravuru kao Rajko Pevac: bio je to artizam najbolje vrste ali apsolutno saobražen dramskoj funkciji lika. Briljirao je u monolozima poručnika Tasića Radoslav Milenković. Bilo je dirljivo gledati kako Josif Tatić sriče ljubav i kako se iznutra raspinje sapeta snaga njegovog Đorđa Džandara. Jednom rečju, glumilo se dobro. (Feliks Pašić: ***Smrt, pre i posle,*** Večernje novosti 1. 6. 1987)

■

Dramski tekst **Sveti Georgije ubiva aždahu** atipičan je za stvaralaštvo Dušana Kovačevića, trenutačno jednog od najproduktivnijih i najznačajnijih dramskih autora u nas. Tekst je sačinjen prema razmjerno jednostavnom i odviše često iskorištavanome dramaturškom obrascu – sučeljavanju tragikomičnih motiva, intimnog, individualnog i familijarnog života s kontekstom sudbonosnih povijesnih zbivanja...

... Redatelj Egon Savin realizirao je predstavu koja pripada žanru popularnog i izrazito komunikativnog teatra, te koja stoga u prvom redu apelira na iracionalne emocije gledalaca, a ne na njihovu sposobnost racionalno-kritičkog prosuđivanja. Policentričnom scenom građenom u više razina, dojmljive vizualne atraktivnosti, kroz difuzno rasvijetljenu sumaglicu lutaju likovi kojima patrijarhalna svijest i ruralno-kolektivistički mentalitet onemogućuju autentičnu humanu egzistenciju.

Osim pretjerane patetičnosti pojedinih scena, koje pomalo dvosmisleno operiraju nacionalno-mitološkim simboličkim rekvizitima, konzekventno umanjujući autorovu ironičku distancu, kao i promašene impostacije čak i bitnih likova, Savinovo viđenje Kovačevićeve drame ima na žalost još jedan značajniji nedostatak, a koji potpuno proturječi autorovoj intenciji. Riječ je o zaključnim scenama drame, koje kao da implicitno nameću

zaključak da je individualna ljudska afirmacija deplasirana ili barem drugorazredna u odnosu prema eruptivnim manifestacijama kolektivističke nacionalno-romantičarske i povjesne svijesti. Na kraju, neophodno je konstatirati da je ta izvedba Srpskog narodnog pozorišta iz Novog Sada, premda nekim njenim elementima valja odati priznanje (scenografiji Geroslava Zarića, nadahnutoj glazbi Ksenije Zečević i glumačkim kreacijama Josifa Tatića, Ljubice Rakić, Dobrile Šokice, Radoslava Milenkovića i drugih), u pogrešnome smjeru interpretira tekst Dušana Kovačevića, tekst koji sadržava značajan – ali zasad još scenski neotkriven – potencijal ideja, dramskih naboja, napokon i mogućega relevantnijeg odnosa prema suvremenosti i senzibilitetu koji bi bio okrenut prema budućnosti, a ne kontemplacijski zadubljen u prošlost. (Boris B. Hrovat: ***Zadubljen u prošlost,*** Večernji list 1. 6. 1987)

FESTIVALI

37. SUSRET VOJVOĐANSKIH POZORIŠTA 1987.
*Najbolja predstava
*Nagrada za režiju – Egon Savin
*Nagrada za scenografiju – Geroslv Zarić
*Nagrada za kostim – Milena Ničeva
*Nagrade za glumu – Vladislav Kaćanski
Radoslav Milenković
Mihajlo Pleskonjić
Ljubica Rakić
Dobrila Šokica

32. STERIJINO POZORJE 1987.
*Sterijina nagrada za tekst – Dušan Kovačević
*Sterijina nagrada za scenografiju – Geroslav Zarić
*Sterijina nagrada za glumu – Radoslav Milenković
+Nagrada publike RU „R- Ćirpanov" – Radoslav Milenković
+Nagrada „Dnevnika" – Vladislav Kaćanski
+Nagrada mladom glumcu – Mihajlo Pleskonjić
+Nagrada Udruženja primenjenih umetnika Srbije za scenografiju – Geroslav Zarić

GODIŠNJA POHVALA SRPSKOG NARODNOG POZORIŠTA – ZA PREDSTAVU

17 21. 12. 1986.

Božo Šibalić: **Srećna nova sestra**
Pozorište „Boško Buha", Beograd

Scenografija: Geroslav Zarić
Kostimi: Milanka Berberović
Autor scenske muzike: Kosta Babić
Izbor muzike: Dušan Mitrović
Scenski pokret: Ferid Karajica
Igrali: Dragoljub Denda (Raša), Mirko Đerić (Deda), Olga Odanović (Tetka Bosiljka), Predrag Bjelac (Rodac), Donka Ignjatović (I tetka), Jelica Teslić (II tetka), Olja Grastić-Jelić (III tetka), Olja Bećković (Devojčica), Slavoljub Fišeković (Šef policije), Aleksandar Goranić (Policajac), Milorad Jekić (Sladoledžija) Aleksandra Simić (Mama).
14 izvođenja.

18 22. 2. 1987.

Vaclav Havel: **Largo desolato**
Kamerni teatar '55, Sarajevo

Prevod: Aleksandar Ilić
Scenografija: Miroslav Bilać
Kostimi: Ozrenka Mujezinović
Igrali: Zijah Sokolović (Leopold), Dara Stojiljković (Zuzana), Emina Muftić (Lusi), Faruk Softić (Olda), Hranislav Rašić (I Lada/ I Tip), Aleksandar Vojtov (II Lada/ II Tip), Irina Dobnik (Marketa).
26 izvođenja.

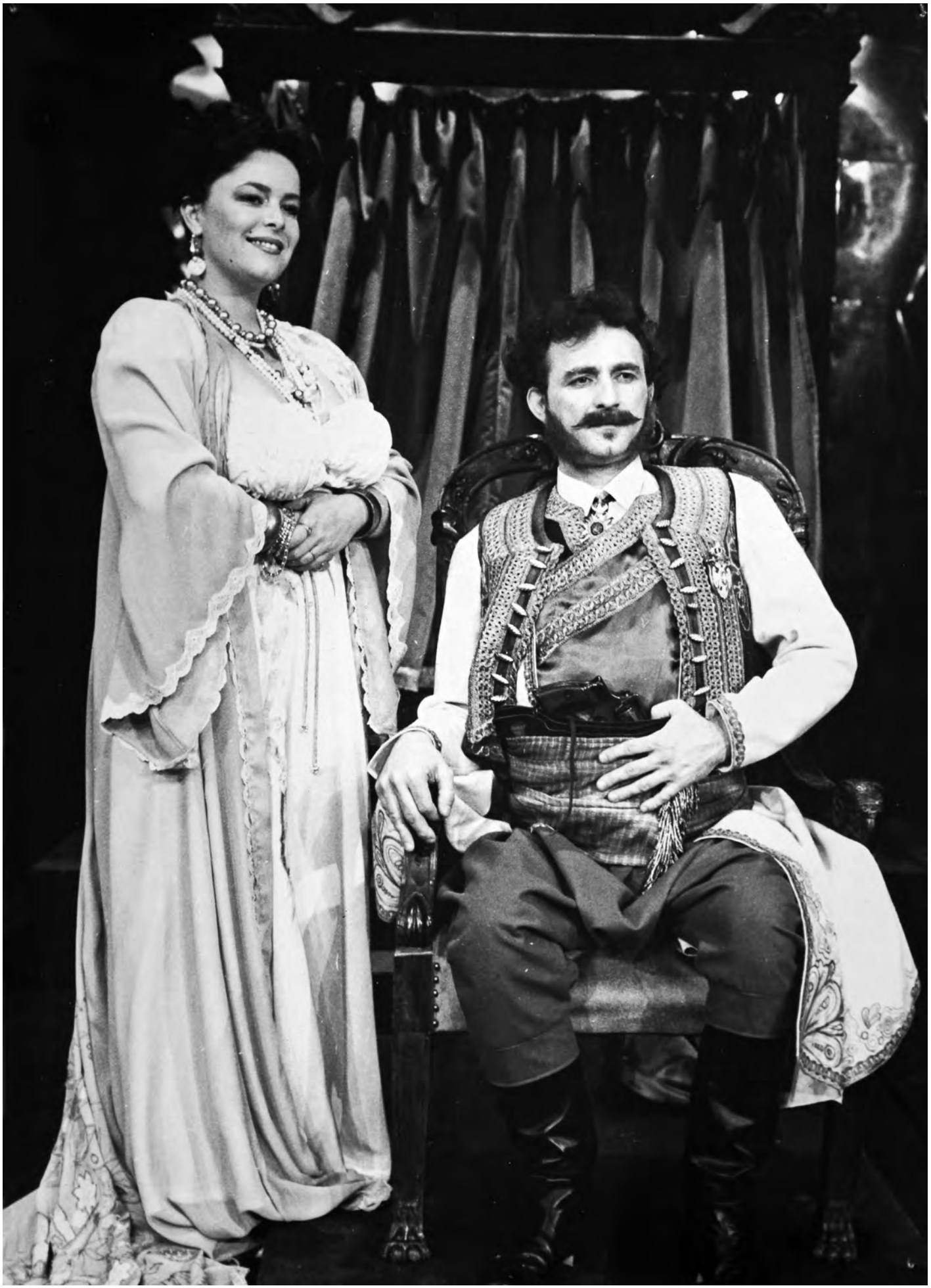

U **Largo desolatu** glavna osoba je profesor filozofije koji je napisao nekoliko traktata što se kose s dogmama službene filozofije i sada iščekuje hapšenje. I u tom iščekivanju on se postepeno gubi kao ličnost...

... Za razliku od prethodnih drama u kojima preovladava, ipak, hašekovska ozarena trpkost, u **Largo desolatu** Havel poseže više za komikom teatra apsurda. Jadni filozof Leopold upravo je zatrpan gomilom praznih fraza i banalnosti, a u stanju u kakvom jeste on im ništa drugo ne može ni uzvratiti: ispraznost komunikacije u vremenu iščekivanja onaj je teret koji ga najviše lomi.

Upravo potrošenost riječi u vremenu, što neumitno teče i povećava moru, majstorski je riješio redatelj Egon Savin. Predstava je nalik precizno odsviranoj partituri u kojoj svaka fraza i pauza s obzirom na ukupnu strukturu imaju puni unutrašnji smisao. Banalnosti i konvencionalna ponašanja fino gradirana do komičnih poanti definitivno zatomljuju i groteskno oblikuju onaj vrisak očaja, koji u njima umire i gubi se.

Poetično oblikovan scenski prostor Miroslava Bilaća, u čijoj iskošenosti dominiraju jedan divan i jedna vrata, razlistalo sumorna Mahlerova (Malerova) glazba koja sekvence spaja u jedinstven scenski zamah, bili su parametri koji su određivali i izvanjski osmišljavali glumačku igru. A u toj igri, osim tek pojedinačnih manjih dometa, bio je prtavi zalog i preciznosti predstave i njenoj komičkoj i poetičkoj izbrušenosti: **Dara Stojiljković** (Zuzana), **Faruk Softić** (Olda), i osobito **Hranislav Rašić** i **Aleksandar Vojtov** u dvostrukim parnim ulogama („obožavaoci" i policajci). djelovali su rafinirano i čisto.

Ritam igri i njene udarne zamahe davao je **Zijah Sokolović** u ulozi Leopolda. Rastočenost verbalnih iskaza on je fino naglašavao bogatsvom gestualnosti. Izuzetna glumačka bravura koja je domislila sve dramske datosti tog izvrsnog teksta. (Dalibor Foretić ***Široko očajnički*** Vjesnik Zagreb, februar 1987)

FESTIVALI

17. POZORIŠNE IGRE BIH, JAJCE 1987.
*Nagrada za glumu – Zijah Sokolović,
+Najbolja predstava po oceni žirija Jajca, grada domaćina

12. MLAD OTVOREN TEATAR, SKOPLJE 1987.

29. FESTIVAL JUGOSLOVENSKOG TEATRA – MES, SARAJEVO 1988.

12. DANI SATIRE, ZAGREB 1988.
+Specijalna diploma za glumu – Zijah Sokolović

19 19. 4. 1987.

Stevan Koprivica: **Dugo putovanje u Jevropu**
Beogradsko dramsko pozorište

Scenografija: Velizar Srbljanović
Kostimi: Milanka Berberović
Dramaturg: Vladimir Plaović
Lektor: Petar Perišić
Igrali: Lazar Ristovski (Knjaz Nikola), Vesna Čipčić (Knjaginja), Mile Stanković (Sekretar Milović), Milan Erak (Stojan Lekić), Dragoslav Ilić (Serdar Joko), Božidar Stošić (Vojvoda Mašan), Vladan Gajović (Vojvoda Đuro), Savo Radović (Serdar Janko), Slobodan Ninković (Vojvoda Milan), Ivan Šebalj (Novinar Figaroa), Zoran Petrović (Novinar Radikalnog glasnika), Dragan Babić (Izaslanik engleskog dvora), Dimitrije Kostić (Kći serdara Joka/ Ivo Bulajić), Bojana Bulatović (Sestra vojvode Đura). Tatjana Beč (Lepotica), Nada Sekulić (Žena vojvode Mašana), Daniel Mikelin (Fotograf), Mihajlo Fejzulovski(Perjanik), Milenko Colić (Perjanik). *nedostaju promene uloga
195 predstava

Komedija Stevana Koprivice **Dugo putovanje u Jevropu** umešno je napisano, režirano i glumljeno delo...

... Koprivica precizno dozira odnose koji zahvataju etnografski milje sa psihološkim karakteristikama tipskih junaka, opisujući naznake mentaliteta pisac bez zazora ukazuje na mitomaniju, logoreju, samozadovoljnost i narcisoidnost svojih junaka, pa se time

predstavlja i kao terapeut u pitanjima srazmere pravih i lažnih nacionalnih vrlina. Stevan Koprivica ima duha, ali ima i dara za brižljivo komponovanje sižea komedije, tog u našim pozorištima potcenjenog a za pisanje najtežeg dramskog žanra...

Reditelj Egon Savin je s početka nametnuo intenzivan ritam predstavi, a obiljem maštovitih i duhovitih rešenja obogatio scensko zbivanje u detaljima i nijansama. Savin je dopuštao da se do maksimalnih mogućnosti razviju scene sa komediografskim potencijalom, ali nikada nije prelazio granice dobrog ukusa i mere. Poštujući uslovljenosti dramskog žanra, Savin je uravnoteženo vodio i preplitao povest iz istorije sa mogućnostima savremenog razumevanja njenog tumačenja. Tako je komedija dobila prostor za delovanje, a predstava razgalila i nasmejala gledaoce.

Predstava počiva na igri Lazara Ristovskog, koji je ... pokazao sklonost za karakternu komiku. Knjaz Nikola... bio je složena figura prosvećenog apsolutiste koji je glavom u nebesima a nogama u suterenu, predvorju novog doba. Ristovski je Nikolu prikazao kao čoveka koji nastoji da nesklad u realnim odnosima i vekovno zakašnjenje Crne Gore za evropskom civilizacijom prevaziđe apsurdnim kalemljenjem evropskih običaja i artefakata ponašanja na nepogodno tle. Ristovski je Nikolu gradio na apsurdnom osećanju sveta, na protivrečnim postupcima unutar jedne situacije, pokatkad podvlačeći knjaževe lične, privatne osobine, a katkad uopštavajući njegovu političku funkciju...

... Predstava **Dugo putovanje u Jevropu** razgaliće gledaoce, a usput će postaviti i neka ne sasvim prijatna pitanja o odlikama našeg mentaliteta i našeg tumačenja sveta. A kada otvori pitanja, predstava stiče i svoj produženi život. (Radomir Putnik: ***Razgaljujuće,*** Politika EKSPRES 21. 4. 1987)

FESTIVALI

17. DANI KOMEDIJE, JAGODINA 1988.
*Ćuran za glumu – Lazar Ristovski

12. DANI SATIRE, ZAGREB 1988.
*Nagrada „Zlatni smijeh" za glumu – Lazar Ristovski

15. POZORIŠNE SVEČANOSTI, MLADENOVAC 1989.
*Nagrada Statueta slobode za mušku ulogu – Lazar Ristovski

14. SVEČANOSTI „LJUBIŠA JOVANOVIĆ", ŠABAC
*Plaketa „Ljubiša Jovanović" – Lazar Ristovski

20

Vida Ognjenović: **Mitologike**
Udruženje dramskih umetnika Srbije/ Dom kulture „Vuk Karadžić", Beograd

Kompozitor i autor songova: Vlatko Stefanovski
Scenografija: Geroslav Zarić
Kostimi: Ljiljana Dragović
Dramaturg: Tanja Simić
Igrali: Lazar Ristovski, Danilo Lazović, Predrag Ejdus, Mile Stanković, Nada Blam, Jasmina Ranković, Vesna Stanojević.

21(02) 26. 12. 1987.

Dušan Kovačević: Klaustrofobična komedija
Srpsko narodno pozorište Novi Sad

Scenografija: Geroslav Zarić
Autor scenske muzike: Ksenija Zečević
Lektor: Radovan Knežević/ Jadviga Skurnjik
Scenski pokret: Jelena Šantić
Igrali: Predrag Laković (Sava Odžačar), Željka Cvjetan Gortinski (Nina Herbert), Stevan Gardinovački (Milicioner Vule), Josif Tatić (Teja Kraj), Vladislav Kaćanski (Jagoša Kraj), Dobrila Šokica (Vesela Kraj), Mihajlo Pleskonjić (Gospodin Grabinjski)
36 izvođenja

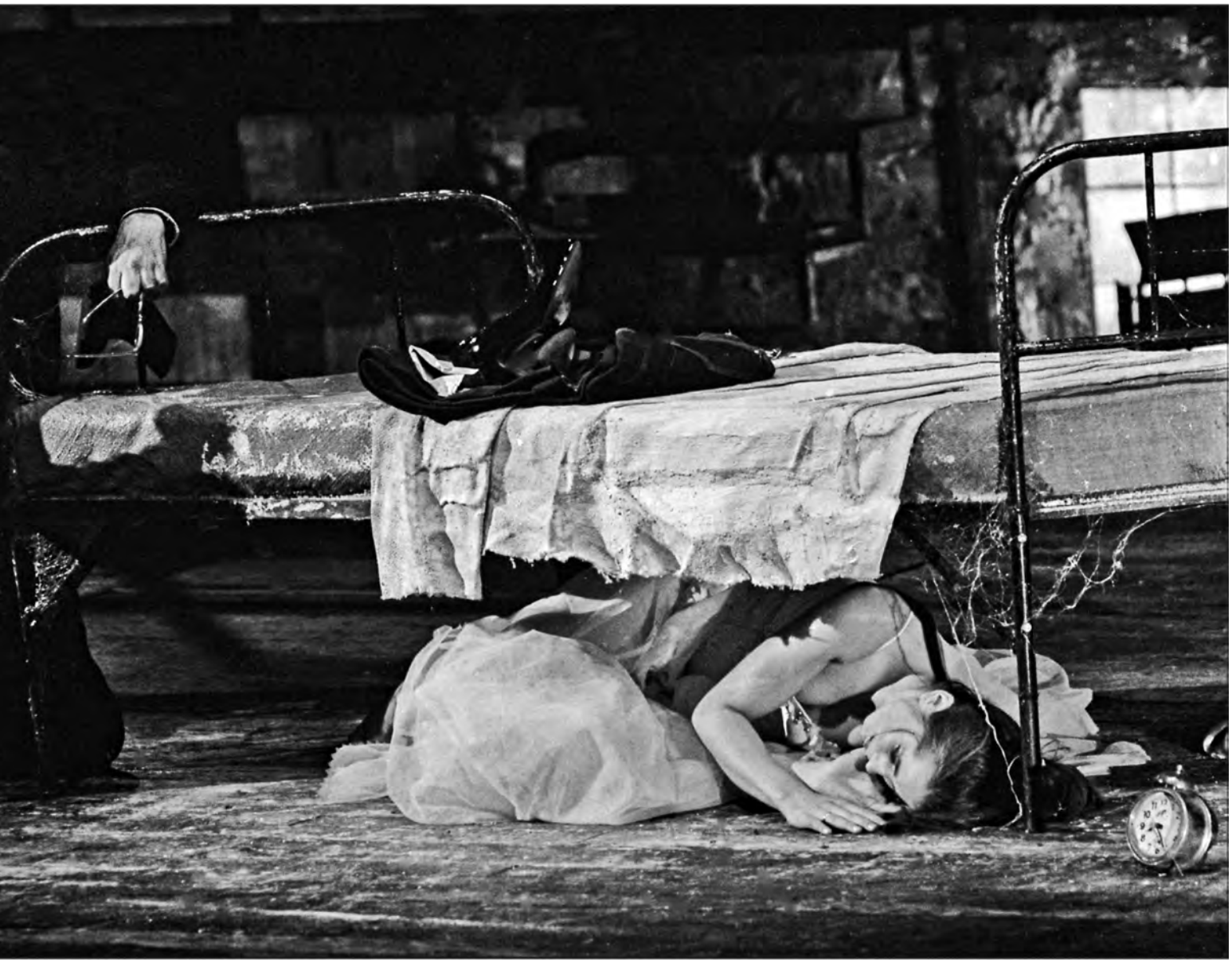

Kada se u premijernoj predstavi **Klaustrofobična komedija** Dušana Kovačevića u Srpskom narodnom pozorištu u Novom Sadu pozorišna šifra prevede u čitljiv scenski znak, pa se ustanovi činjenica da su u njenom finalu – svetska balerina, umetnost dakle – u lisicama, a jugoslovenski pisac – umetnost takođe – sa psećom ogrlicom oko vrata, onda je jasno da je odrednici „komedija" nužan prefiks: „tragi". Tragikomedija, dakle. Tragikomedija one vrste koja se ne bavi politikom po svaku cenu, već u sumorju života junaka koje identifikuje na periferijama urbanih bezizlaza, obelodanjuje njihove sunovrate niz koje u nepovrat odlazi, ni manje ni više, ljudsko dostojanstvo. Ozbiljan, zreo i čudan tekst Dušana Kovačevića. Čudan, jer pisac dramaturški bravurozno uspostavlja vezu između pozorišta i života. Nadrealno, ali u ovom delu zbiva se upravo ono o čemu lik u predstavi – pisac, piše. Ta dva sloja **Klaustrofobične komedije** nude joj viši nivo od pukog pozorišnog realizma.

Tražeći pozorišnu motivaciju za činjenicu da je ljudsko dostojanstvo na nišanu politike, siromaštva, nerazumevanja, pa i sudbina, reditelj Egon Savin mudro uvodi u predstavu zvuk neidentifikovanih mašina. Ne da bi pronašao šav za scene u Kovačevićevoj filmskoj dramaturgoji, već da bi imenovao glavnog junaka ove tragikomedije. Njegovi ime je – Vreme. A to znači industrijalizacija života u kojoj bezlična mašina vremena sadašnjeg, na ovaj ili onaj način, guta ljudsko meso.

Egon Savin na pravim mestima reducira Kovačevićev tekst. Tako ne samo da kondenzuje celokupnu priču, već je izmešta iz žanra komedije i omogućuje čudo iracionalnog. Srećom po predstavu, glumci, gotovi svi, slede Savinov putokaz. Najbolje Predrag Laković u ulozi Odžačara, čiji glumački izraz ishodi iz pouzdanog poimanja savremenog teatra. Isto tako, Josif Tatić kao Pesnik, čija tragika tek zakoračuje ka pojmu političke žrtve. Precizan glumački domašaj. Stevan Gardinovački kao Milicionar uspešno gradi autenzičnu priču o surovosti, ali i očaju primitivizma.

Svakako: premijerna predstava **Klaustrofobična komedija**, po negiranju konvencionalnog teatarskog postupka, u dobrom smislu, ekstravagantan je znak repertoara Srpskog narodnog pozorišta. (Slobodan Božović: ***Premijerna predstave*** **Klaustrofobična komedija**, SNP – TV Novi Sad 27. 12. 1987)

■

Po mnogo čemu najnoviji komad Dušana Kovačevića sublimat je njegovog dramatičarskog iskustva i teatarskog znanja te su mu i ambicije znatne. On istovremeno sadrži komično, dramsko, satirično, melodramsko, čehovljske tonove, apsurdno i tragično. I mada Kovačevića prvenstveno zanima pitanje umetnosti i njenog nezavidnog statusa u najvišoj tački krize društvene stvarnosti, njegov tematski zahvat je mnogo širi. Oko priče o odbegloj poljskoj balerini Nini Herbert u beogradskom miljeu, koncentriše teme koje posežu u socijalnu problematiku, u političku mimikriju današnjice i ne zaobilazeći ni našu međunarodnu politiku pokušava da ključnu problematiku postavi u internacionalni kontekst, pri čemu zbog fragmentarnosti i digresija katkad upada u zamku dramaturške neefikasnosti. No, začuđujuće je da se – govoreći o vrućoj aktuelnosti – Kovačević istovremeno spretno poigrava formom koja nije puki larpurlartizam već u predanoj značenjskoj funkciji. Bač kao u sintagmi **Klaustrofobična komedija** i u komadu neprestano se pirandelovski slućuju i razdvajaju, utiču i proističu stvarnost i fikcija, te je teško razlučiti šta se događa u pozorištu, a šta u zbilji.

U svakom slučaju komad širokih intencija i višestrukih interpretativnih mogućnosti, Egon Savin, reditelj novosadske predstave ponudio je strogu, redukovanu verziju, svu usredsređenu na artikulaciju odnosa umetnosti i zbilje. I mada već u polazištu opora komedija, na ovaj način, nastala je opominjuće mračna drama naše društvene svesti. Ko da kaže: sve je suviše stvarno, prisutno i ozbiljno da bi u većoj meri bilo mesta ležernosti i komici. Jer, i najzanosnija i najuzvišenija umetnost neretko je manipulantsko sredstvo u političkim manevrima. Savin to argumentuje preciznom scenskom razradom odnosa, u osnovi metaforičnih likova, koji tipologiziraju statusne pozicije od običnih malih ljudi, likova iz sveta umetnosti do političara najvišeg ranga. U njegovoj postavci sve se odvija u polumraku bedom umornog pesnika, bez mnogo akcije, sve usredsređeno na stanja junaka i sve u tromom ritmu pozorišta apsurda. Već sama scenografija Geroslava Zarića (dva grobno siva upaučena rama pozornice i uokolo kontejneri i zaglušujuća sirena i svetlosni efekti kamiona gradske čistoće), sugeriše tu isprepletanost fikcije i stvarnosti, na kojoj reditelj, ipak, manje insistira nego pisac.

Klavirska muzika Ksenije Zečević, upotpunjena stilski srodnim izborom Čajkovskog, u funkciji je dramatičnosti stanja junaka. Predrag Laković, iako čvrsto u svom fahu, čini autentičnim lik Save ožačara, ispunjavajući ga toplinom i dajući mu čehovljevsku tananost i liričnost. Dobrila Šokica, kao sestra Vesela, ostvaruje složenom glumom u ovom liku ritam vremena koje ne prolazi. Vladislav Kaćanski precizan, nerazmetljiv u liku beskrupuloznog i ambicioznog političara Jagoše, Željka Cvjetan Gortinski načinila je od glumački neatraktivnog lika poljske balerine efektnu rolu snažnih, ekspresivnih naboja. Stevan Gardinovački uverljiv kao milicionar Vule. I, napokon, Josif Tatić kao pesnik Teja, koji sve doživljava kao mučan san, uz odgovarajuću glumačku potporu ovog stanja, nudi odveć iritirajuću intonaciju, čime je znatno umanjen efekat njegovog učinka. Šteta, reč je o predstavi koja zaslužuje pažnju. (Dušica Pejović: ***Klaustrofobična komedija***, Novosti Radija Novi Sad 28. 12. 1987)

... Višak ambicije, nespojiv sa „jednodimenzionalnim" komediografskim htenjem, u **Klaustrofobičnoj komediji** jasno odražava već i preplet međusobno naslojavanih funkcionalnih ravni što u fragmentu i ukupnoj strukturi komada neprestano provociraju karakter „objektivne" radnje, potencirajući tako i zaoštravajući pitanja u kojima ovo delo i inače ne oskudeva.

■ *Paradoks odraza*

U prvom krugu upitanosti svakako je odnos scene i stvarnosti, akcentovan već podnaslovom „pozorište potkazuje život", a problematizovan umnožavanjem odraza „funkcionalnih" matrica teatra na preživljavanja i sudbinu glavnih junaka komada. Vođenja žudnjom za punijim životom, poljska balerina Nina Herbert uteći će iz predstave **Otela** da bi se na projektovanom begu u Kanadu obrela u istovrsnom životnom trouglu koji uz njenu funkciju „spasene" Dezdemone čine „crnoputi" Sava Odžačar (Otelo) i pragmatično-samodovoljni političar Jagoša Kraj (Jago). Istovremeno, na nekoj drugoj hipotetičnoj sceni odvija se funkcionalna stvarnost istog tog dešavanja koja je dodatni stimulator već postojeće nevolje. Otkrivši u njoj sopstveni lik, bez svakodnevne maske, Jagoša izaziva kulminaciju sukoba sa bratom, neuspešnim pesnikom Tejom kao paradigmom „cinične" literarne opozicije njegovim interesima, dok prateći njenu radnju Milicioner Vule dokida Ninin azil kod Save koji ju je, nakon bega iz pozorišta, našao u kontejneru za đubre, odveo svojoj kući i beznadežno se zaljubio nastojeći da joj pomogne. Otud i tragični rasplet u kome će Jagoša prigrabiti Ninu, Sava izabrati samoubistvo, a Teja biti ućutkan recepturom moći, da bi se Kovačevićeva paradoksalna nadgradnja odnosa teatra i života dovršila u punom rasulu etičkih normi i ideala sa moralnim pokrićem.

Na ovako fluidnoj, a opet čvrsto postavljenoj armaturi invertovanog prepleta života i njegovog scenskog „odraza", Kovačević, dakako. gradi i rečitu parabolu posvećenu poziciji umetnosti u zagrljaju druge moći – u ovom slučaju politike kao instrumenta ličnog prestiža – da bi sa kritičkom strašću komediografa znalca aktivirao milje naše najneposrednije društvene savremenosti...

■ *Približavanje tragičnom*

Suočen sa izazovom nemalih a brojnih, u nju upisanih, zahteva, reditelj Egon Savin opredelio se za scensku vizuru **Klaustrofobične komedije** u kojoj je uobičajen komički žanrovski pristup ustupio mesto nastojanju da se istakne melodramski i društveno-kritički naboj predloška. U saglasju sa ovakvim htenjem nedvosmisleno je i „siromašni" dekor Geroslava Zarića. Svoju rediteljsku vizuru Kovačevićevog dela Savin je izoštrio i njoj odgovarajućim reduciranjem pojedinih scena i replika, kao i zasnivanjem svojevrsnog simultanizma radnje u kome (rediteljski patentirano) stalno prisustvo na sceni tragično neostvarenih likova pesnika Teje i njegove sestre Vesele Kraj bitno utiče na sam karakter radnje i njen ukupni doživljaj.

Da se doživljaj viđenog zasnuje u bliskosti tragičnom ključu doprinelo je i svođenje pojedinih humornih sekvensi teksta u okvir „male forme" – poput scene dočeka afričkog državnika itd. – a svojevrsnim, donekle i preteranim, naprezanjem melodramsko-kritičkog idioma može se smatrazi rediteljsko „dopisivanje" scene u kojoj Milicioner Vule erotski korist Nininu bespomoćnost, te prizora u kome Teja pred bratom političarom odviše žestoko argumentuje svoju „pseću situaciju". I pored toga, uz niz odličnih rešenja mizanscena, vešto fragmentiranih prizora i razotkrivenih stanja, te uspeo rad sa glumcima, ova postavka Klaustrofobične komedije vredan je produžetak uspeha „tandema"

Kovačević-Savin na sceni SNP, pri čemu izvesna „stvaralačka autonomija“ rediteljskog traganja u odnosu na predložak ostaje u funkciji otkrivanja njegovih bitnih potencija.

Prvorazredni glumački doprinos uspehu ove postavke pružio je Predrag Laković, čiji je prividno jednostavni lik Save odžačara nosio sve odlike ljudske topline sred aure tragične zaljubljenosti. Pragmatično samosvestan i neumoljiv bio je plastičan lik Jagoše Kraja u interpretaciji Vladislava Kaćanskog, dok je dopadljivo nijansiranu ulogu Nine izgradila Željka Cvjetan Gortinski. Pored odličnih glumačkih rešenja, pogotovo u mikroigri, Teja Kraj Josifa Tatića kao da je nosio mali višak „artističkog“ grča i nešto suvišnog podsećanja na ranije Tatićeve uloge u manirizmu zadihano-sinkopirane govorne fraze, a dobar učinak u ilogama Milicionera Vuleta i Vesele Kraj pružili su Stevan Gardinovački i Dobrila Šokica. (Vladimir Kopicl: ***Zaoštrena melodrama***, Dnevnik 28.12.1987)

FESTIVALI

14. DANI SATIRE, ZAGREB 1989.
Godišnja nagrada Srpskog narodnog 1988.
Stevan Gardinovački (i za Dumanske tišine i Klopku)

22 23. 4. 1988.

Siniša Kovačević: **Novo je doba**
Beogradsko dramsko pozorište

Scenografija: Velizar Srbljanović
Kostimi: Marija Kovačević
Autor scenske muzike: Ksenija Zečević
Lektor: Radovan Knežević
Scenski pokret: Ferid Karajica
Igrali: Danilo Lazović (Ilija Pevac), Danica Ristovski (Nevena Pevac), Bora Stojanović (Miloš Pevac), Mile Stanković (Ilija Ješanov), Radoslav Milenković (Dušan Golić), Miodrag Milovanov (Pavle Dobrenov), Lada Skender (Velinka Belić), Lazar Ristovski (Branislav Radaković), Snežana Bogdanović (Brana Kovačević), Zoran Rankić (Radoje Belegički), Aleksandar Alač (Đorđe Belegički), Radoslav Pavlović (Pop Jovan), Nikola Jovanović (Hans), Bogdan Dević (Doktor), Nikola Milić (Deda Vasa), Vesna Stanojević (Cvijeta), Predrag Kolarević (Joviša Erak), Vesna Vujisić (Majka).
28 predstava.

Neko je bio nestrpljiv i popuštena je šansa koju je nudio tekst Siniše Kovačevića: da se napravi odlična predstava... Kraće rečeno: da se završi posao. Ovako: ostaje nada da će se tokom igranja dogoditi čudo, da će potresni Danilo Lazović u ulozi Ilije Pevca, Radoslav Milenković kao Golić i Lazar Ristovski kao Tujta povući ostale. Miodraga Milovanova da svom Pavlu doda i malo strasti; Zorana Rankića (Radoja) da pronađe pravu meru u erupcijama besa i sentimenta; Mileta Stankovića da, uprkos rediteljeve amputacije mnogo toga bitnog za lik Ilije Ješanova, odigra ubedljivije njegovo prilagođavanje, za Kovačevićev tekst isto toliko značajno kao i nesnalaženje Ilije Pevca u novom vremenu; Snežanu Bogdanović da se izbori sa ulogom koja joj ne pripada – likom učiteljice Brane Kovačević sa nadimkom Pavle Korčagin; Ladu Skender (Velinka) da ne najavljuje prerano, bar ne direktnije nego što je gledaocu već jasno, kako će se završiti njena i Pavlova ljubav... Nada da će se komad pisan u nizu kratkih fragmenata (96 scena-kadrova) ipak povezati u skladnu celinu. Da će efektno scenografsko rešenje Velizara Srbljanovića, pored nesumnjive značenjske vertikale, dokazati i funkcionalnu horizontalu... Valjda će glumcima dosaditi da se kače na bandere i kad za to nema baš nikakvog razloga. Ili će vremenom, glumci su čudan svet, uspeti ne samo da se naviknu, već i da tu naviku opravdaju.

Da nada nije iluzorna, iako rast dožive samo urađene predstave, a ovde nije reč o rastu nego o sazrevanju nečeg što je ubrano zeleno, argument može biti i režija Egona Savina. Namera rediteljske postavke, budući da se radi o nezavršenom poslu. Savinov pristup komadu nije, kako bi se to danas reklo, autorski, nego pokušaj da se ostvari ono što je pisac zamislio...

... Naravno, zaloga eventualnog budućeg rasta predstave jeste u prvom redu tekst **Novo je doba**. To je priča o vremenu kolektivizacije, kolonizacije, otkupa. Priča o snalaženju i nesnalaženju u novom vremenu. Ispričana čitko, sa strašću i sentimentom, bez patetike i superiorne pameti i superiorne pameti današnjeg vremena. Ilija Pevac jeste tragičan lik.

Samo ne i žrtva zlih ljudi ili zla u ljudima. Zlih u Kovačevićevoj drami zapravo nema, čak ni Goliić to nije, ima samo onih koji pogrešno razumeju i onih što ne razumeju. Dovoljno za dramu. Jer nije drama tog i davnog i bliskog vremena što je u njemu bilo zla, već što se u ime ideala novog doba i novog čoveka upravo na čoveka zaboravljalo... (Dejan Penčić-Poljanski: ***Novo je doba,*** Putevima kulture Drugog programa Radio Beograda 3. 5. 1988)

FESTIVALI

14. SLOBODARSKE POZORIŠNE SVEČANOSTI, MLADENOVAC 1988.

34. STERIJINO POZORJE, NOVI SAD 1989.
*Sterijina nagrada tekst – Siniša Kovačević
*Sterijina nagrada za glumu – Danilo Lazović

23(03) 22. 10. 1988.

Deana Leskovar: Tri čekića (o srpu da i ne govorimo)
Srpsko narodno pozorište, Novi Sad

Scenografija: Marina Čuturilo
Kostimi: Marija Kovačević
Autor scenske muzike: Ksenija Zečević
Dramaturg: Stevan Koprivica
Lektor: Radovan Knežević
Scenski pokret: Ivan Klemenc
Igrali: Predrag Tomanović (Maleš), Ivana Pejčić (Alka), Aleksandar Gajin (Uski), Mirjana Gardinovački/ Ljubica Rakić (Tetka Draga), Mihajlo Pleskonjić (Bajra), Srđan Timarov (Gregori mlađi), Miodrag Petrović (Gregori stariji), Gordana Kamenarović (Kaća), Radivoje Kojadinović (Kaćin otac), Dragomir Pešić/ Miroslav Fabri (Staljin), Tihomir Pleskonjić/ Novak Bilbija (Staljinov otac), Gordana Jošić (Milesa), Stevan Gardinovački (Milesin otac), Valja Vejin (Razredna).
Članovi orkestra – Aleksandar Žiberg (bas gitara), Milorad Martinović (solo gitara).
60 izvođenja.

... **Tri čekića** pisca Deane Leskovar dobra su promocija sudbinske drame jedne generacije. One koja je – kako je u scenariju Deane Leskovar – u hodu zanesene prvomajska parade 1963-će godine osluškivala prve ritmove rokenrol-a i u prvim švrcovanim farmerkama otkrivala ljubav po sumornim dvorištima beogradske Čubure. Dobra dramska priča koja sigurno jeste precizno organizovana melodrama u kojoj nostalgični štimung nije puki dramaturški ukras, već obris sociološke karte vremena, ambijenta, ljudi.

Rekoh – sudbinska drama generacije. Sudbinska, jer u 63-em godištu informbirovci stižu sa ostrva na beogradski kontinent na kojem njihovi sinovi – ime ili nadimak Staljin, još vuku kao testamentom nasleđeno breme pogrešne politike očeva, a u školskim svečanim salama na priredbama igraju se odlomci Ćopićevih dela u maniru prenaglašenog socrealizma. Sve to u dobrom filmskom rukopisu Deana Leskovar nudi se kao okvir za pozorišnu predstavu.

U atraktivnom dekoru scenografa Marine Čuturilo, reditelj Egon Savin ispisuje u scenskom prostoru ubojitu i, pre svega, argumentovanu predstavu koja nije samo otisak vremena i prostora pre dvadesetpet godina. Jer, mudrim uvođenjem novog lika – Pripovedača, kao svedoka zbivanja, Savin predstavu upućuje ka ovom vremenu, sadašnjem sociološkom aspektu, ka svežijem društvenom stavu. Ukoliko Pripovedač nije znak samo formalnog autorskog preporučivanja drame **Tri čekića**, već prepoznavanja ove drame iz rakursa ovih dana.

U sjajnoj Savinovoj režiji Ivana Pejčić, Mihajlo Pleskonjić i Predrag Tomanović najbolje, ali i ostali s dostojanstvenim dometima predstavljaju likove koji su im povereni na glumačku savest. Svakako: predstavu Tri čekića preporučujemo pozorišnom gledaocu. (Slobodan Božović: ***Nostalgija generacije,*** TV Novi Sad 23. 10. 1988)

■

... Komad nas vraća u vreme pre četvt veka, u jedno čubursko dvorište među, kako Savin lepo kaže, „prvoborce rok-kulture, rok-osećanja sveta, prvoborce pale u toj borbi". Ličnosti drame su mladi ljudi – reč je o sazrevanju, o „adolescenciji društva" (da citiram još jednu zgodnu formulaciju iz Programa) prema čijim sudbinama je naš odnos danas, bar odnos generacija četrdesetogodišnjaka, nostalgičan. Pisac se služi fragmentarnim dramaturškim postupkom, njen dar zapažanja bitnih detalja koji oslikavaju vreme o kojem govori veliki je, kao

i umešnost da kroz dijalog precizno karakteriše likove. Uz to Leskovarova ume da se poigrava melodramom i humorom pa se **Tri čekića** mada samo oslikavaju znano, nude kao dobar povod za pozorišnu predstavu. Naravno, ako u ansamblu ima dovoljno mladih glumaca i ako reditelj ume da ih povede kroz niz labavo povezanih prizora, odnosno sklopi te prizore u celinu.

U Srpskom narodnom pozorištu ostvario se srećan spoj glumačke identifikacije sa piščevim junacima (najubedljivije u igri Predraga Tomanovića – Maleš i Ivane Pejčić – Alka, ali i ostalih), spretne režije Egona Savina (u šta pored usmeravanja glumaca ili čak pre svega drugog ide uobličavanja scenarija za predstavu, u saradnji sa Stevanom Koprivicom), funkcionalne scenografije Marine Čuturilo, prepoznatljivih kostima (kostimograf Marija Kovačević) i muzike (kompozitor Ksenija Zečević), dobro urađenog scenskog pokreta (Ivan Klemenc) i pogođenih govornih karakteristika zadatog vremena i prostora (lektor Radovan Knežević). Najkraće: dogodila se dobra predstava... (Dejan Penčić-Poljanski ***Tri čekića (o srpu da i ne govorimo),*** Putevima kulture Drugog programa Radio Beograda 25. 10. 1988)

Ova drama Deane Leskovar samo je naizgled surova priča o beogradskim tinejdžerima sa periferije; to je, u suštini, sentimentalna povest o devojkama i momcima koji su imali sreću ili nesreću, svejedno, da stasavaju šezdesetih godina kada je deo zapadne strukture nezadrživo ulazio u našu svakodnevicu.

Smešteni u jednu od onih ružnih zgrada sa mnoštvom jednobraznih stanova a ispunjenih najskromnijim nameštajem (scenograf Marina Čuturilo) , dramski junaci Deane Leskovar pokazuje nam najčešće nevesele prilike u kojima žive. Kod Leskovarove nema razumevanja, ili ga ima u neznatnim količinama, za svet odraslih kome pripadaju roditelji i nastavnici. Pripadnici ovoga naraštaja, ako nisu u zatvoru ili se tek vratili iz njega, zagovornici su deklarativnih, frazama prožetih floskula. Oni su ili ispražnjene ličnosti, ili tek ljudske karikature. Grupa mladih je, pak, po Leskovarovoj, ispunjen autentičnom željom za stvaralaštvom, za činjenjem kome se ne može odrediti svrha, ali koje je proizvod ogromne količine sputane energije. Ovi adolescenti, ipak, pre intuitivno nego racionalno, znaju šta neće: ne prihvataju nametnuti, dirigovani optimizam, parole koje su izgubile smisao, patetične slike prošlih dana koje su – primenjivane i kad treba i ne treba – postale ironičan komentar sopstvene veličine. Opirući se takvoj unifikaciji, dramski junaci Leskovarove otkrivaju standarde na kojima njihovi vršnjaci sa zapadne hemisfere grade svoj život upravo svakog trenutka sadašnjice – džins odeću, muziku Bitlsa i slično.

Odbojnost prema konvencijama momci i devojke, osim pasivnim otporom, pružaju, pre svega, žestokim i sočnim jezikom. Njihov je jezik agresivniji od njihovih postupaka, ispunjen je cinizmom i crnim humorom. Ali, iza oporih psovki, gorkih opservacija i sarkazma, Leskovarova nalazi ranjiva srca mladeži koja je, rasla i odrasla, bez valjanog porodičnog i društvenog utemeljenja.

Reditelj Egon Savin podržao je atmosferu nostalgičnosti koja postoji u dramskom tekstu, ali nije podlegao sentimentalizmu. Savin je neprestano težio da prati događaje dramskih junaka, njihovo javno i intimno doživljavanje malih i beznačajnih sukoba, sporova i raznih dogodovština. Ne dopuštajući da se povuku sa scene, Savin je glumce raspoređivao unutar širokog scenskog prostora, insistirajući na rekonstrukciji atmosfere šezdesetih godina. To, dakako, nije bila bukvalna rekonstrukcija zbivanja, već stanja omladinskog duha, osećajnosti i one neuhvatljive ali izvesne pobune protiv autoriteta koja je legalizovana 1968 godine. U ovom delu posla Savin je bio uspešan, jer je nalazio dovoljno razloga da opravda i motiviše stanovište mladih. Zbog toga je grupu odraslih sveo na karikaturalne obrise, ne trudeći se mnoga da – ako već ne može da opravda – a ono bar razložno prikaže njihovo ponašanje. Savin je, najzad, a to je, čini se, najveći dobitak ove predstave, pažljivo kontrolisao i dozirao energiju i emotivnost grupe mladih glumaca koji su sa voljom i ljubavlju branili svoje nekadašnje vršnjake a danas sredovečne očeve familije.

Najupečatljiviji tinejdžer bio je, zahvaljujući Predragu Tomanoviću, tapkaroš, mucavac i nevoljeno dete Maleš. Zbir Tomanovićevih scenskih rešenja, sigurnost u celovitom vođenju lika, pokazuje da je reč o glumcu na koga sa razlogom valja računati. Kompaktnu grupu mladih buntovnika činili su Ivana Pejčić, Aleksandar Gajin, Mihajlo Pleskonjić, Gordana Kamenarović, Dragomir Pešić, Gordana Jošić, dečak Srđan Timarov i Miodreg Petrović.

Kostimi Marije Kovačević podsetili su nas na doba koje je prošlo, a koga se sa setom sećamo. (Radomir Putnik: ***Opora nostalgičnost,*** Politika 26. 10. 1988)

... Svaka mladost ima svoje traume odrastanja. U našem poratnom razvoju generacija koja je stasavala šezdesetih godina ima, možda, najupečatljiviji, najautentičniji duhovni put. Zbog mnogo čega mogli bismo je označiti kao revolucionarnu. To je buntovna generacija koja je ideološku krutost svoga vremena pokušavala da nadiđe vlastitim autentičnim stremljenjem i uključivanjem u svetski pokret mladih. To je naša prva rokerska generacija i takozvana šetzdesetosmaška, koja se nametnula kao misleći, snažni, istinoljubivi i samosvojni element društva, generacija koja je u svom dinamičnom razvoju za kratko vreme doživela i uspon i pad svojih ideala...

... Zanimljivo je da je ugao posmatranja Leskovareve izmešten u jedno čubursko dvorište Beograda, a njeni su junaci uglavnom mali otpadnici od društva – obeleženi ili intimnim roditeljskim tragedijama ili njihovim političkim gresima – to su oni „gulanferi" svikli da se sami snalaze u životu i kojih se dobra i poslušna deca klone, oni tapkaroši ispred „Kozare", mladići koji su ko zna kako i ko zna gde nabavili gitaru, prve farmerke i kožnu (doduše ne pravu) jaknu, sviraju rok i obožavaju Siva Mek Kvina. A bilo je to vreme prvomajskih parada i svečanosti, vreme *Prekobrojne*, radnih akcija, Remarka, Zilahija i filma *Prohujalo sa vihorom*, vreme *Zvižduka u 8*, plesnjaka, tvista i prvih televizora.

Ova drama zbog svoje fragmentarnosti poseduje izvesnu otvorenost i podatnost rediteljskoj imaginaciji što s jene strane olakšava, a s druge iziskuje vanredni umetnički, pa i lični napor, da se dosegne autentičnost vremena i ljudskih sudbina. Egon Savin ne strahuje od prvog a za drugo, pokazao je ima i umetničke zrelosti i stvaralačke snage. Dve njegove bitne intervencije u odnosu na tekst – sagledavanje mesta i uloge pomenute generacije iz ugla današnjice i njena rokerska dimenzija – odredile su čitav ovaj projekat kao OMAŽ mladima toga vremena. Savinova predstava je, stoga, intonirana kao nostalgična retrospekcija jednog od junaka. To je Gregor, najmlađi u galeriji likova mladića i devojaka o kojima govori tekst **Tri čekića**. Sada on pristiže odnekud iz inostranstva, u dvorište svog detinjstva koje u njemu budi uspomene. Likovi koje njegovo detinje pamćenje vaskrsava pojavljuju se na sceni u snažnom životnom koloritu, izoštrenih psihologija i sudbina, upečatljivi, onakvi kakvi jedino i mogu da traju u uspomenama, čije slike inače, vremenom požute i iskrzaju se:

Njegov brat Bajra – kao prevremeno sazrela introvertna ličnost čija pojava odiše stoičkom ćutnjom trpljenja. Igra ga sjajno, uronjen duboko u lik, brižljivo selektiranim glumačkim sredstvima, Mihajlo Pleskonjić. Maleš – momčić kojeg su roditelji napustili i zaboravili, večito u begu pred socijalnim radnicima. Dete iz čije mucavosti i bola zbog roditeljske i društvene nebrige vapi želja za toplim domom i ljubavlju. Momak koji ima još jedino snove o filmskoj karijeri poput Mek Kvinove. Njegov upečatljiv, toplinom ispunjen lik, gegom i tikom, na ivici karikature, dobre karikature, donosi mladi Predrag Tomanović. Istinski dragulj predstave, a reč je o njegovom prvom profesionalnom nastupu u institucionalnom pozorištu. Alka i Uski – žive s tetkom očekujući povratak majke iz zatvora gde je dospela zbog pronevere. Ona, vrcava, bistra, pomalo muškobanjasta, čudakinja, buntovnica. Htela bi da liči na Grejs Keli, a izgleda poput Odri Hepbern. Nestašna je, šarmantna i pomalo začudna u timačenju Ivane Pejčić. On, njen brat blizanac sav je u traganju za vlastitim polnim identitetom. Donosi ga, kloneći se prenaglašenih izražajnih sredstava, gotovo bi se moglo reći, vlastitom glumačkom formulom – Aleksandar Gajin. Staljin – kakvog li imena za dete, a bilo je i Mašinki, Inženjera, Graditelja, Tunela – momak ispražnjene ličnosti, izbrisanog identiteta zbog očevog informbirovskog gneva i zabrane da učestvuje u izgradnji ove zemlje. Zato se dokazuje na ljubavnom planu i smušeno i nespretno nastoji da se priključi društvu iz dvorišta. Igra ga smireno, promišljeno, jednostavno Dragoljub Pešić. Kaća – zaštićena, razmažena mamina i tatina kći, koja, kako vidimo u jednoj zaustavljenoj slici u predstavi, lebdi nad nad realnošću. Zavodljiva, uglađena, površna ženica koju upečatljivo donosi Gordana Kamenarović. Razigranog odraslog Gregora tumači Miodrag Petrović, Gregora dete – Srđan Timarov, Milesu – poletna Gordana Jošić. Pomažu im, sasvim iz drugog plana, iskusnije kolege: Mirjana Gardinovački, Valja Vejin, Rade Kojadinović, Tihomir Pleskonjić i Stevan Gardinovački.

Doista imponuje profesionalnost mladih glumaca koji su za ovu predstavu naučili da sviraju i pevaju i deluju impresivno u scenama rokerskog samozaborava. Savin je uz njihovu pomoć uspeo da načini emotivno snažnu predstavu i da iznese ono

najkarakterističnije za generaciju o kojoj s poštovanjem govori – njenu bolno potresnu strast življenja utopljenu u plemenito tkivo ideala i snova o lepšoj, nesputanoj, njihovoj stvarnosti. Njegov rediteljski rukopis odlikuje jednostavnost – sav je u zamahu da dosegne životnu autentičnost junaka i njihovog vremena. Snažne su scene dramatičnog sudara ideologizirane stvarnosti i vlastitog sveta mladih junaka, kada se natpevavaju udarničkim i rokerskim pesmama; kada ironično do groteskog prikazuju školsku priredbu na kojoj se dodeljuju literarne nagrade i igraju partizanski komadi; napokon, kada uz rokerski bluz s gitarom u ruci Bajra ubija svoju devojku Kaću i kada iz njegovog, grčom prikrivenog mira izbija fatalna, neostvarena želja da ona bude onakva kakvu voli. Veoma dobra predstava Srpskog narodnog pozorišta, značajna jer je istinita, životna, toliko bliska svima nama; predstava koju će, najverovatnije, prihvatiti i najširа publika. Nije li u tome i njena najveća vrlina? (Dušica Pejović: ***Tri čekića a o srpu da i ne govorima,*** Spektar Radio Novog Sada 27. 10. 1988)

Rock iz dvorište otpisanih – to bi najkraće rečeno bio siže nove drame Deane Leskovar s još dužim naslovom **Tri čekića (o srpu da i ne govorimo)**, s kojom je kazalište domaćin, Srpsko narodno pozorište iz Novog Sada, zaista uspešno nastupilo na Pozorju...

... Novosadskom se kazalištu može pozavidjeti na nečemu mnogo značajnijem od visoka plasmana na ljestvici, uglavnom osrednjih domjeta, festivalskog takmičenja. Posredi je izrazito podmlađivanje s obje strane kazališne rampe. Pravi trijumf mladih glumaca s novosadske kazališne akademije, od kojih nekima ova predstava znači prvi profesionalni nastup u kazalištu, popraćen je porastom zanimanja mlade publike za kazalište. Uz te opće navode, vrijedne spomena zato što su danas uglavnom izuzetak, valja reći što predstavu čini tako privlačnom.

Autorica je već poznata na Pozorju, jer je 1981. dobila Sterijinu nagradu za dramu *Slike žalosnih doživljaja.* U svojoj novoj drami ona na pozadini prvomajske parade oslikava sjećanje na svibanj 1963. U dvorištu svojeg djetinjstva, negdje u predgrađu. To su godine prvih rockera i prvih širih, kolektivnih otklona mladih od službeno propagirane ideologije i umjetnosti, što ih vodi ususret šezdesetiosmoj. Dok ih u paradama pretvaraju u nosače obojenih simbola divovskih razmjera, a u školi nastavnica s njima uvježbava od zloupotrebe izlizanu scensku verziju Nikoletine Bursaća – ti mladići i djevojke u svome dvorištu uz rock-glazbu u vlastitoj izvedbi, uz obožavanje i oponašanje junaka s filma, doživljavaju svoje sazrijevanje. Organski se opredjeljuju protiv laži, postaju spremni jednu laž ubrzo zamijeniti drugom, jednako krhkom. Kada se potom raštrkavaju svijetom, jer za tu djecu robijaša, odbjeglih očeva ili majki i sl. u domovini nema mjesta, oni će se uvijek s nostalgijom sjećanjima vraćati u svoje dvorište.

Svojom dramom pisanom autentičnim dijalogom, sažetim prizorima, gotovo na način filmskog scenarija, Deana Leskovar oporim, jučerašnjoj i današnjoj mladeži bliskim jezikom, izražava nostalgiju svoje generacije za mladošću koja se pretvorila u uspomenu.

Jednako kao tekst tako i drami sjajno prilagođen redateljski postupak Egona Savina sretno izbjegava zamku sentimentalnosti u koju bi ti motivi mogli odvesti...

Arhitektonska scenografija, uzduž široke pozornice postavljen kostur dvaju katova kuće bez izvanjskog zida, u sivilu svojih prostora za preživljavanje i pustog dvorišta pred njom – omogućuje istodobnost različitih scenskih zbivanja i filmski ritam izmjene prizora. S obzirom na to da je točka motrenja pogled najmlađeg stanara i siročeta, likovi odraslih blijedi su, malobrojni i nezanimljivi. Dječaka zanimaju oni koji su nekoliko godina stariji od njega, te su već iz djetinjstva, kojem je sve tabranjeno, zakoračili u mladost, glazbu, seks, preprodaju kino-ulaznice i sl, te u čitavo to pobratimstvo dvorišta koje im zamjenjuje dom i oblikuje budućnost umjesto obitelji.

O mladim glumcima sigurno će biti još mnogo govora. Predrag Tomanović kao besprizorni Maleš koji zamuckuje, Mihajlo Pleskonjić kao dobri vođa i nesretni ljubavnik (ubojica iz ljubomore), Ivana Pejčić i Aleksandar Gajin kao nerazdvojni blizanci, Dragomir Pešić kao oprezni i bojažljivi Staljin, Gordana Kamenarović kao Kaća, Gordana Jošić kao Milesa, Srđan Timarov kao Georgi mlađi i Miodrag Petrović kao Georgi stariji – sve su to likovi ostvareni rafiniranim i svježim glumačkim sredstvima, u zavidnoj autentičnosti. A o pljesku da i ne govorimo...(Marija Grgičević: ***Sazrijevanje u dvorištu predgrađa,*** Vjesnik 2. 6. 1989)

Završnica 34. Sterijinog pozorja donijela je, napokon, festivalu ono što mu je dotada nedostajalo: mladenački zanos i polet, a samim tim i vedriji pogled na svijet...

... Naročita emocionalnost, sklonost krajnostima, ranjivost nevješto prikrivana agresivnošću, potreba za domom i ljubavlju koliko i za samostalnom afirmacijom u društvu – sve su to poznate i nezaobilazne odlike mladenaštva, a koje su jasno ocrtane u drami Deane Leskovar, konkretizovane u likovima nekolicine stanovnika nekog beogradskog dvorišta šezdesetih godina. Ne propuštajući ni suptilno realističnu, ni rafinirano ironičnu i pomalo blago nostalgičnu skicu onog vremena. **Tri čekića** pružaju prilično reprezentativan uvid u proces odrastanja i sazrijevanja jednog naraštaja, koji je svoje adolescentske tlapnje i zablude preživljavao u vrijeme velikih društvenih promjena, te je u takvoj sredini, s mnogo napora i hrabrosti, pokušao izboriti svoj autonomni prostor slobode i alternativnog svjetonazora. U osnovi fabule stoji jednostavna priča melodramatske fakture, tinejdžerskog senzibiliteta, koja ponekad izgleda kao kakva domaća, topla, šarmantna verzija *Priče sa Zapadne strane* ili, u krajnjoj liniji, *Groznice subotnje večeri*.

Reditelj Egon Savin, scenograf Marina Čuturilo i kompozitor Ksenija Zečević, uz glazbenu saradnju Milorada Martinovića, formirali su sjajnu ekipu koja je primjenom svih sredstava scenske iluzije uzbudljivo i dojmljivo dočarala dinamičan mikrosvijet, kasnije prozvan „sub-kulturom" mlade generacije. Tako izvedba uistinu odiše mitologijom mladosti, svježinom i neposrednošću koja kasnije, ponešto neopravdano, rado nazivamo naivnošću. Složenost i promjenjivost labilnih karaktera u procesu formiranja precizno su predočili glumci novosadskao SNP-a: Mihajlo Pleskonjić (kao Bajra, vođa rock-sastava i pobunjenik protiv društvenih konvencija tipa Jamesa Deana), Ivana Pejčić, Predrag Tomanović, Gordana Kamenarović, Gordana Jošić i drugi članovi usklađenog ansambla. Mnogi od njih pokazali su se kao kvalitetni rock-glazbenici s obzirom na to da je zvučna kulisa predstave nezaboravna glazba toga doba. Konačno, valja naglasiti da nikako nije riječ o „velikoj" predstavi, djelo primjerice odaje i prilično očigledno mjestimične dramaturške slabosti, nego o izvedbi koja ponajprije plijeni svojom cjelovitošću, skladom svih činilaca, a ponajviše fascinantnom iskrenošću. (Boris B. Hrovat: ***Iskrenost iz dvorišta,*** Večernji list 2. 6. 1989)

Drama Deane Leskovar ne govori o politici, ali je duboko politička. Radnja komada smeštena je u 1963. godinu koja zvanično prelomna nije, ali traumatična svakako jeste – jedna je od onih godina u kojoj je raskorak između proklamovanog i stvarnog, te stvarnog i mogućeg, sa ove vremenske distance, najuočljiviji.

U jednom čuburskom dvorištu, uglavnom kaldrmisanom i blatnjavom, uglavnom soc-realističkom, raste generacija koja na soc-realizam ne pristaje. Dovoljno mladi da se četrdestosme ne sećaju, dovoljno stari da tu traumu posredno osete (jednome je otac dao ime Staljin), upravo su to klinci koji će zauvek ostati obeleženi i onom drugom, šezdesetosmaškom traumom. Od naoko rasutih, marginalnih slika, zbivanja i osećanja Leskovarova gradi svojevrsnu slagalicu i povezuje ih, osim scenskim prostorom i rokerskom pripadnošću – melodramom, nesrećom, traumom.

Reditelj Egon Savin i scenograf Marina Čuturilo, već u prvom kontaktu sa predstavom, umesto dvorišta nude nam jedan mogući uzdužni prosek jedne od onih zgrada građenih četrdesetih na pedesete sa zidovima donekle namalanim masnom farbom, odnekle okrečenim, uglavnom zamalterisanim. I već tu počinju brojna rediteljska odstupanja od samog komada koja se povremeno labavo drže – scena otvorenog sukoba između rokera i akcijaša ili uvođenje naratora. Uz to se Savin u projekt upustio sa sasvim mladim, uz nekoliko izuzetaka, nepoznatim glumcima, još uvek studentima, pa je i likove modelirao, pisao, brisao i dopisivao na osnovu onoga što su mu ti konkretni ljudi u konkretnom prostoru i situaciji pružali. No, bez obzira na sva udaljavanja, reditelj ostaje dosledan duhu i ikonografiji komada. U tom smislu funkcionišu i kostimi Marije Kovačević i živa svirka malog podrumskog rok-benda sastavljenog od protagonista lično.

Glumački ansambl predvodio je miran, tihi i surovi Bajra u odličnoj interpretaciji Mihajla Pleskonjića kome uz rame stoje vrlo dobri, već po fizikusu čudni i izopćeni Staljin u tumačenju Dragomira Pešića i Uski, izopćenik druge vrste, u tumačenju Aleksandra Gajina.

Bez obzira na pojedinačna ostvarenja, u igri celokupnog ansambla evidentna je želja, potreba, gotovo krik za samorealizacijom što je osnovni problem, i likova koje tumače, pa su uverljiviji bili oni koji su sa manje straha i skrupula zaigrali svoju i njihovu traumu... (Dubravka Knežević: ***Godina trauma,*** Večernje novosti 2. 6. 1989)

■

... To je vreme prvih proboja zapadne kulture i stranih imidža u naše prostore. Pošto heroji ove drame, uglavnom pripadaju onima kojima roditelji ne mogu da priušte taj imidž (a priličan broj snalazi se u životu i bez roditelja koji su umrli ili ih ostavili) oni svoj bunt više artikulišu kroz pionire rok kulture. Većina će svoje mesto pod suncem konačno naći van naše zemlje, a nekima će se zagubiti trag na stranputicama života.

Okupljajući aktere drame u simultanom dekoru, Savin ne samo da čvršće objedinjuju prostor nego i njihove sudbine. Tako izvorna fragmentarnost drame prerasta u scensku polifoniju u kojoj se precizno izvučene pojedinačne sudbine slivaju u snažnu kolektivnu dramu jedne generacije, koju suptilno potencijra rokerski muzički fon. Predstavu nosi i niz zrelih glumačkih kreacija podmlatka stasalog u novosadskoj školi glume: Mihajlo Pleskonjić, Predrag Tomanović, Aleksandar Gajin prostudirano i temperamentno donose likove Bajra, Maleša i Uskog, a Ivana Pejčić, Gordana Jošić i Gordana Kamenarević njihovih devojaka. Valja Vejin, Dragomir Pešić i Tihomir Pleskonjić sa finim komičarskim senčenjima upotpunili su scensku plastičnost i efektnost Savinove postavke. Zato i seta sa kojom nas povremeno ispunjava ovo podsećanje na jednu, u sopstvenim nesnalaženjima, izgubljenu generaciju, dobija plemenitu patinu i duže pamćenje. (Milutin Mišić: ***Zagubljena mladost,*** Borba 2. 6. 1989)

■

... Prema provenijenciji tema komad pripada krugu drama evropske književnosti koji je inaugurisao u novije vreme Najdžel Vilijams dramom *Klasni neprijatelj* koja se bavi mladim, odbačenim ljudima.

Međutim, činjenica jeste da je Deana Leskovar svoju dramu napisala pre Vilijamsa, ali zbog „političke i ideološke nepodobnosti" drama nije mogla da bude prikazana. Mislim da ovaj podatak već dovoljno govori sam za sebe. Posle pet godina potucanja od pozorišta do pozorišta, Deana Leskovar je dočekala da **Tri čekića** budu izvedena na sceni Srpskog narodnog pozorišta u Novom Sadu u režiji Egona Savina. Mala uteha za Deanu, a velika dobit za publiku i našu dramsku književnost ...

Tri čekića prate razvoj dela mlade generacije ljudi šezdesetih godina, koja živi u onim prepoznatljivim dvorišnim stanovima na beogradskoj Čuburi u kojima je teško odvojiti privatno od zajedničkog. Nekoliko momaka i devojaka nikako ne mogu da se integrišu u svet svojih vršnjaka bilo to razlogom što su obeleženi krivicom svijih roditelja, političkom ili kriminalnom, bilo pogledom na svet koji je bitno drugačiji od ostalih. Iako „nogama u blatu", u socijalnom smislu, junaci Deanine drame Maleš, Alka, Uski, Bajra, Milesa, gledaju visoko prema zvezdama, sanjaju jedan novi svet, jedno novo društvo koje im neće prečiti da uspostave neunificirani identitet, dakle, suprotno onome koji je na na ideološkom planu šezdesetih važio kao neprikosnoven: kolektivizam i istomernost prema svemu. U drami je razvijen trostruki sukob, precizno iznijansiran, snagom jednog moćnog literarnog talenta: sukob mladih sa spoljašnom ideologiziranom sredinom, čija se načela zasnivaju na kolektivizmu i jednomišljeništvu, sukobu između mladića i devojaka i njihovih roditelja, i ne na poslednjem mestu, sukob između njih samih, koji su se našli u surovoj situaciji potrage za sopstvenim identitetom i svojim vremenom...

... Egon Savin, reditelj, na briljantan način inscenira **Tri čekića** u izvanrednom dekoru scenografa Marine Čuturilo. On suvereno umetnički razvija sukob drame, pomaže glumcima da što reljefnije oblikuju likove koje tumače, koristi muziku (kompozitor Ksenija Zečević) kao element same drame. Njegova predstava razvija se kao bolna slika jedne generacije koja se pobunila pre vremena, ali je tu pobunu shvatila kao nalog tog istog vremena. To je predstava visoke emocionalnosti i muzike visokog napona koji se prožimaju. Ali, to je i predstava koja na izvestan način otkriva delić opore tajne uzburkanih duša mladog sveta toga vremena.

U predstavi se pojavljuje čitava generacija mladih, darovitih glumaca pred kojima je budućnost. Njih predvodi čudesni Predrag Tomanović koji tumači Maleša. Odavno na sceni nisam video da neko sa toliko prirodnosti i usvojenosti formuliše lik sa govornom

manom. To je i najsloženiji zadatak koji glumac može dobiti u predstavi. Tomanović superiorno ostvaruje taj zadatak. Istu umetničku opciju stekli su i likovi koje tumače Ivana Pejčić, Aleksandar Gajin, Mihajlo Pleskonjić, Srđan Timarov, Gordana Kamenarović, Dragomir Pešić i Gordana Jošić. Iz starije generacije glumaca mladima su bili približni Radivoje Kojadinović, Tihomir Pleskonjić i Stevan Gardinovački. (Avdo Mujčinović: ***Bunt mladosti,*** Politika EKSPRES 2. 6.1989)

Ni Deana Leskovar ne zna napisati dramu. Ali ona zna pokrenuti jedan govor koji se napinje prema drami i koji dramu, makar i u nedostižnoj daljini, naslućuje. Njeni su papiri išarani. Vrlo neuredni, ispisani jezikom što napušta one koji ga govore. Najviše je psovki – gotovo u svakoj rečenici. A psovka ovde nije folklorni apostrof mentaliteta, nego zaista funkcionira kao katastrofa jezika, kao govor koji prekida vezu. I dvadesetak osoba što se pojavljuju na pozornici uistinu su bezvezni, ljudi u prekidu i na jednoj vezi prekida. A oni su, k tome i iz sjećanja, a i sjećanje je – kako znaju psiholozi – također stalno u nekom prekidu i puno prekida...

... Sve u tekstu, a i predstavi izgleda kao proizvoljnost. Pa ipak nije. Proizvoljnost je apsolutizam volje, a u tekstu i predstavi vlada nasumičnost. Nasumičnost pak nije ni izbor ni odluka, nego događaj prinude, pa pisani impulsi Deane Leskovar izgledaju kao urođeni ili stečeni tikovi, kao automatski trzaji koji kažu kako biće nije u svojoj vlasti, ni u sabranoj prisebnosti, nego u vlasti neke sile koju ne može prepoznati, a pogotovo je ne može posvojiti. I to pismo, a i režija Egona Savina, naprosto su naplavine jednog nereda, upravo nebuloze, s potpunim prekidom na svim vezama, pa ni glumci nisu dužni nikakvom posebnom zahtevu, a napose ne kakvom suvislom razlogu. napast logike tu se sluti kao krajnja opasnost, pa se od nje upravo bježi. Na primjer: na neko mjestu gdje bi – po nalogu sintakse i po općoj vjerojatnosti – lice trebalo nešto reći, to će lice skinuti kaput, ili nerazložno leći, ili nesvrhovito izaći. I obrnuto: govori se skoro redovito onda kad ne bi trebalo govoriti i govori se uvijek ono što bi se moglo i prešutjeti. U autorskoj razdražljivosti izgleda da je važno samo ono što je nevažno...

... Ali, u oskudici teatra, pa prema tome i pobude za pisanje o teatru, ovo je, u ovogodišnjem programu Pozorja, barem približni povod za neko razmišljanje. (Petar Brečić: ***Šiza,*** Slobodna Dalmacija 2. 6. 1989)

FESTIVALI

34. STERIJINO POZORJE, NOVI SAD 1989.
*Sterijina nagrada za režiju – Egon Savin
*Sterijina nagrada za glumu – Mihajlo Pleskonjić
*Sterijina nagrada Okruglog stola kritike – predstava
+Nagrada publike – Predrag Tomanović

GODIŠNJE NAGRADE SRPSKOG NARODNOG 1990.
Predrag Tomanović, Gordana Jošić (i za *Jegora Buličova*), Mihajlo Pleskonjić

24 15. 1. 1989.

Vaclav Havel: **Nepodnošljivo lako**
Večernja scena „Radović", Beograd

Prevod: Aleksandar Ilić
Scenografija: Ranko Maskarel
Kostimi: Ivanka Krstović
Igrali: Zijah Sokolović (dr Leopold Kopriživa), Bogdan Diklić (Olda), Gordana Pavlov (Zuzana), Jelisaveta Sablić (Lusi), Duško Radović (Prvi Lada/ Prvi Tip), Miroslav Fabri (Drugi Lada/ Drugi Tip), Lidija Stevanović (Marketa).
51 izvođenje.

... U režiji Egona Savina, iz Havelovog komada iščezao je i poslednji trag direktne političnosti, on je približen formi metafizičke beketovske parabole o besmislenosti života, o apsurdnosti egzistencije. Da bi to postigao, Savin preplavljuje scenu gestovima ispražnjenim od svakog značenja, grotesknim grimasama iz kojih se ne može ni naslutiti čovekovo stvarno lice, radnjom poistovećenom s uzaludnim čekanjem nečeg što ne dolazi. I pri tom briše iz iz glavnog junaka i poslednje preostale herojske crte, deformiše

ga u omalovaženo, trivijalno stvorenje okruženo svetom u koje se tajne neprestano umnožavaju, gde se iza poznatog uvek pojavljuje nepoznato...

Za takav pristup komadu, Savin je odabrao prave saradnike. Pre svega, scenografa Ranka Maskarela, kome polazi za rukom da sa nekoliko poteza ocrta potrebnu sredinu za razvoj dramske radnje, a zatim i tumača glavne uloge Zijaha Sokolovića koji ume da nas privede saznnju da je čovek, ma koliko inače bio konkretan i određen, i nešto neprozirno, nesaznatljivo.

Maskarel, tako, ostavlja dubinu pozornice u mraku, deli poznato od nepoznatog halucinantnim belim vretima, dramatizuje ljudske figure veštom, nekonvencionalnom upotrebom osvetljenja. On postiže da se scena, iako ima i naturalističku sugestivnost, transformiše i u prostor iz sna u kojem se prepliću stvarno i nestvarno, logika i uobrazilja, dve sfere koje se prožimaju.

Sokolović, opet, koristi jedan postupak vrlo produktivan sa scenskog stanovišta, čiji je koren u joneskovskom pozorištu, izveden iz načina na koji se likovi formiraju u *Stolicama*. U početku, Leopold Kopriživa, obuzet panikom, iskren i dirljiv u svemu što čini, liči na psihološki dobro objašnjen karakter iz tragične drame. Ali, u nastavku, on dobija obeležje karikature, preobraća se u tužnog klovna čiji su postupci teško objašnjivi, njegov psihološki portret se zamagljuje. I taj kontrast snažno podstiče gledaoca da intenzivno razmišlja o suštini ljudske situacije... (Vladimir Stamenković: ***Dvostruko ohrabrenje,*** NIN 29. 1. 1989)

25 21. 1. 1990.

Maksim Gorki: **Na letovanju**
Jugoslovensko dramsko pozorište, Beograd

Prevod: Milan Đoković
Scenografija: Miodrag Tabački
Kostimi: Božana Jovanović
Autor scenske muzike: Ksenija Zečević
Lektor: Branivoj Đorđević
Igrali: Miloš Žutić (Basov), Varja Đukić (Varvara), Vesna Trivalić (Kalerija), Dragan Petrović (Vlas), Tanasije Uzunović (Suslov),Ljiljana Međeši (Julija), Marko Baćović (Dudavko), Mirjana Vukojičić (Olga), Vojislav Brajović (Šalimov), Radoslav Milenković (Rjumin), Maja Dimitrijević (Marija Ljvovna), Branka Pujić (Sonja), Predrag Laković (Dvotačka), Toni Laurenčić (Zamislov), Goran Daničić (Zimin), Srđan Pešić (Semjonov).
15 izvođenja.

... Savin je drastično skratio tekst komada, sveo njegovo prikazivanje na nepuna dva sata, a da pri tom nije izostavio ništa bitno, nije oštetio celinu originala. Ono što reditelj želi da saopšti o životima junaka drame, ali i o našem vlastitom iskustvu, vrlo je jednostavno: on nam, kao da je pred njim neki od čehovljevih komada, kaže da su ti ljudi osuđeni na neuspeh i usamljenost, da nisu u stanju da se održe u prisnoj blizini jedni pored drugih. Njihova lična drama je u tome što se i ne bore i ne brane, nisu čak ni pobeđeni, već polako nestaju, lagano tonu u svojoj svakidašnjici bez mnogo događaja i imalo nade. Oni, u stvari, strpljivo podnose, trpe svoju sudbinu koja se, umesto pravom katastrofom, okončava razočaranjem ili, što je još gore, mirenjem s bezizlaznošću.

To iskustvo Savin prenosi u predstavu čija organizacija umnogome podseća na kompozicije sa impresionističkih slika. Značajni delovi radnje, koja je, inače, svedena na niz izolovanih situacija bez razrešenja, čiji je karakter takav da neprestano imamo utisak da gledamo nešto što se slučajno dogodilo, slušajno načulo, pomeraju ka ivici pozornice, prema polukružnom belom zidu, prema nekom konačnom horizontu. Tako se postiže efekat da se prizori neočekivano i naglo prekidaju, samovoljno završavaju, da junaci nisu u stanju da iskorače iz sveta u koji su zatočeni. Time se još više naglašava besmislenost, beznačajnost njihove nervoze, uznemirenosti, njihovih postupaka, skreće pažnja publike s vidljivog na nevidljivo, na ono što se zbiva u dubinama ljudske duše,

Da bi to postigao, Savin bira glumce koji su u stanju da u magnovenju osvetle ljudski karakter, da od krokija stvore žive, punokrvne ljude. On se prvenstveno oslanja na jednu

mladu glumicu, Varju Đukić, i dva glumca iz starije, proverene generacije, na Miloša Žutića i Vojislava Brajovića, na ono što su u tom pogledu u stanju da postignu. Oko njih kruži čitavo sazvežđe ništa manje uverljivih, ništa manje živih likova znalački oblikovanih od Maje Dimitrijević (Marija Ljvovna), Mirjane Vukojčić (Olga), Ljiljane Međeši (Julija), Predraga Lakovića (Dvotačka), Tanasija Uzunovića (Petar Suslov), Radoslava Mienkovića (Pavle Rjumin) i Dragana Petrovića (Vlas). Ali, ma koliko njihov udeo u predstavi bio velik, njenu kičmu ipak čini ono što se odigrava između Varvare, Sergeja Basova i Jakova Šalimova...

Ima još nešto u Savinovom pristupu Gorkom što zaslužuje najveće poštovanje. On javno postavlja pitanje s kojim su se mnogi od nas suošavali uvek kada kada su gledali ruske drame iz predrevolucionarnog perioda: zar je moguće da takvi genijalni pisci kakvi su bili Čehov ili Gorki nisu predosetili u čemu će se u skoroj budućnosti okončati san o novom čoveku, o novom životu? Savin, štaviše, sugerira da su oni, umesto što su kritički preispitivali rusku inteligenciju iz tog razdoblje, morali da vide u istanjenosti njenih nerava, u njenom osećanju za metafizičke probleme ne znak dekadencije, već vrhunac jedne autentične kulture. I to čini u izuzetno sugestivnoj pozorišnoj formi... (Vladimir Stamenković: ***Iz tuđine,*** NIN 04.02.1980)

26 24. 11. 1989.

Radoslav Pavlović: **Proleterska farsa**
Večernja scena „Radović", Beograd

Scenografija: Geroslav Zarić
Kostimi: Milanka Berberović
Autor scenske muzike: Ksenija Zečević
Igrali: Žarko Laušević, Milutin Karadžić, Jelisaveta Sablić, Petar Kralj, Marko Baćović, Katarina Gojković, Toni Laurenčić, Dubravko Jovanović.
18 izvođenja

27(04) 12. 5. 1990.

Sem Šepard: Lud od ljubavi
Srpsko narodno pozorište, Novi Sad

Prevod: David Albahari
Scenografija: Marina Čuturilo
Kostimi: Mirjana Stojanović Maurič
Autor scenske muzike: Ksenija Zečević
Lektor: Radovan Knežević
Igrali: Radivoje Kojadinović (Starac), Jasna Đuričić/ Ketrin Murihiah Stojić (Mej), Predrag Tomanović (Edi), Zoran Bogdanov (Martin).
15 izvođenja

Drama Sama Sheparda **Lud od ljubavi (Fool for Lowe)** nema ulaza, nema izlaza. Ima samo trajanje. Mučno izbjegavanje onoga što se unutar (i izvan) njezine dramaturgije odvija. Protagonistima je uskraćeno bilo kakvo rješenje ili iskupljenje sudbine. Sve je već odavna učinjeno. Shepardovu svijetu ostao je Trenutak i neizvjesno je kada će završiti.

Čovjek zahvalna instikta za osluškivanje ovakve dramaturgije jest redatelj EGON SAVIN. Njegova najnovija režija na sceni Srpskog narodnog pozorišta u Novom Sadu da se tumačiti kao svojevrstan „kontinuitet klaustrofobije" (ovdje ubrajam *Klaustrofobičnu komediju, Sveti Georgije ubiva aždahu, Tri čekića*) učinjen u okvirima istog teatra. Sukcesivno izlažući svoju misao, Savin je u svim spomenutim predstavama stvarao začudno polje nemogućnosti u kojima osobe uporno žude promjenu beskonačnog. Oni su stalno na rubu rješenja (često tragičnih valera), a onda se rješenje raspline, pred njima je nov krug, ponovo privid Ruba. /…/

Ikonografija motela i kamp-prikolica determinira sa udrugom Savin-Čuturilo u isprepletani skelet porozivan svim tjeskobnim lakoćama (ne)obične ljubavne priče. Savin je svjestan da organizam tog komada poglavito ovisi o glumačkom ulogu. Zato, ponajpre poziva PREDRAGA TOMANOVIĆA (Eddie) glumca koji će odigrati ono što je zapravo san njegova

Maleša u predstavi *Tri čekića*; njegovo naličje. Tomanović/Eddie dolazi niotkud, ulazi u prostor opterećen negativnim značenjima prošlosti, vukući za sobom teret slike-ikone usamljenika (u vrlo pogođenoj kostimografiji MIRJANE STOJANOVIĆ MAURIČ), trgajući komade trenutka, smatrajući da konačno kreira Događaj. A što se to ima dogoditi? Incestuozno poniranje u vezu sa s Mau grčevit drhtaj mogućnosti.Ali, Mau je možda prva saznala. Zato JASNA ĐURIČIĆ (dozivajući i Mit, između ostalog saznanja) prodire u Eddijeve zatone, odbacuje ga, tjera u bijeg, nasrće na glazbene niti KSENIJE ZEČEVIĆ koje ih odijevaju u kukuljice samoće, bori se protiv sebe i protiv Njega, jer zna: sve je već odlučeno. I Eros kao njihovo posljednje srodstvo, razgrađen je do potresne stilizacije kojom će Tomanović i Jasna Đuričić biti istočeni izvan predstave, u novu tjeskobu (Davor ŠPIŠIĆ: ***Mučnina trajanja,*** Glas Slavonije, 18. maj 1990)

■

/…/ Uz već pokojnog Rejmonda Karvera, donekle Dejvida Memeta i nekolicinu drugih, Šepard je već dvadesetak godina jedan od istinskih lidera američkog „novog realizma", a njegovo dramsko pisanje izuzetan je spoj realistički zasnovanih situacija i njihovog izglobljavanja u iracionalno – obično putem povišene emocionalnosti aktera iza koje često stoje njihova duhovna opustošenost, iskorenjenost, koja pravi rasplet čini nemogućim. Lud od ljubavi (u odličnom prevodu Davida Albaharija) jedan je od najlepših i najuzbudljivijih Šepardovih dramskih tekstova ove vrste, još jedna „motelska hronika" u kojoj se šepardovski klasičan motiv samoizgnanstva, bekstva od sopstvenog fatuma kao potrage za njim, ukršta s nalogom nemogućeg, ovog puta incestuozne ljubavi.

U lepoj, podesnoj za igru scenografiji Marine Čuturilo, burne rukavce, lomove, emocionalne plime i oseke jedne takve priče disciplinovano i ne bez glumačkog truda, pa i uspeha, nastojali su da u uzbudljivu dramu pretoče Jasna Đuričić (Mej), Predrag Tomanović Edi) i Zoran Bogdanov (Martin) – uz zanimljivo rediteljsko „proširenje" lika Starca (Radivoje Kojadinović) udenutim fragmentima iz dela Henrija Milera. Ali ostaje utisak da u tome nisu uspeli u upotpunosti. Naime, umesto (kako to Šepard kaže) da rezultat bude uzbudljiv „kao jahanje divljeg konja", sve je ponajpre nalikovalo na preglednu, smislenu, lepu, umivenu ali prave strasti uglavnom lišenu igru. To jest, na jahanje lipicanera ili ponija, što ovom ljubitelju Šepardovog doista strasnog pisma baš nije priraslo za srce. (Vladimir Kopicl: ***Iz kamerne laboratorije – Umesto mustanga – poni,*** Dnevnik, 20. maj 1990)

28 17. 7. 1990.

Stevan Koprivica/ Predrag Antonijević: **Navala**
Grad teatar, Budva/ Zvezdara teatar Beograd

Scenografija: Geroslav Zarić
Kostimi: Biljana Dragović
Igrali: Predrag Ejdus (Jovan Parasinović), Jelisaveta Sablić (Milica Sajkić), Branimir Brstina (Mirko), Petar Kralj (Reks/ Đole), Slobodan Ninković (Gvozden), Josif Tatić (Buca Marić), Branko Cvejić (Deja Arsenijević).
39 izvođenja

... Ova predstava predstavlja u stvari sliku događaja kod nas od 1945. do današnjih dana. Ona jednostavno ne pita, ne daje daje odgovore, već samo dijagnosticira to stanje. Veoma efektnim dijalozima autori se rugaju našim mnogosrukim manama koje je doneo jednopartijski sistem.

Grad teatar, nastavlja, čini se uspešno, tradiciju pučkog. Posle *Hamleta u Mdruši Donjoj* i drugih predstava, evo nove zabave za publiku. Predstava, međutim, nije ni malo naivna – to je do sada najkomletnije kritičko poigravanje s kultom ličnosti Josipa Broza. (Savo Gregović u monografiji ***Grad teatar Budva 1987/1996 Prvih deset godina,*** priređivači Jovan Ćirilov i Feliks Pašić, Budva Grad teatar 1998)

FESTIVALI

4. GRAD TEATAR, BUDVA 1990.

29 22. 3. 1991.

Edmon Rostan: **Sirano de Beržerak**
Narodno pozorište, Beograd

Prevod: Milan Dimović
Scenografija: Marina Čuturilo
Kostimi: Božana Jovanović
Autor scenske muzike: Ksenija Zečević
Scenski pokret: Ferid Karajica
Lektor: Branivoj Đorđević
Igrali: Predrag Manojlović (Sirano de Beržerak), Ivana Mihić (Roksana), Branko Vidaković (Kristijan de Nevijet), Predrag Ejdus (Konte de Giš), Pavle Minčić (Ragno), Radovan Miljanić (Le Bre), Branko Jerinić (Kapetan Karbon de Kastel-Žalu), Dragan Nikolić, Andreja Maričić, Predrag Miletić, Predrag Kolarević (Kadeti), Gojko Baletić (Linijer), Zinaid Memišević (Vikont de Valver), Mirko Petković (Monfleri/ Kaluđer), Dobrila Stojnić (Družbenica Roksanina), Milka Lukić (Majka Margerita), Dobrila Ćirković (Sestra Marta), Anđelka Ristić (Sestra Klera), Siniša Ćopić (Nametljivac), Darko Tomović (Belroz), Vladan Gajović (Kesaroš), Bogoljub Dinić (Građanin), Jelena Ivanišević (Prodavačica slatkih pića), Vuk Miletić, Tijana Hadži Nikolić (Deca).
41 izvođenje

Za razliku od predstave koju smo gledali u Narodnom pozorištu pre skoro četvrt veka, 1968, u današnjij scenskoj verziji **Sirana**, u režiji Egona Savina, oseća se tendencija da se Rostanovoj herojskoj komediji pristupi originalnije, suprotno tradicionalnim interpretacijama. Savin ne prikazuje **Sirana** isključivo kao jednostavnu, bučnu, emocijama zasićenu priču o beznadežnoj ljubavnoj romansi jednog, premda i ponosnog i hrabrog, u osnovi običnog čoveka stavljenog u pustolovne okolnosti iz pikarskih romana. On, naprotiv, naglašava herojsku dimenziju Siranovu, ali je pri tom, poistovećuje s njegovom neuništivom energijom, s ispolinskom duševnom snagom, s nesalomivom voljom nekog ko je stvoren da vlada svetom, a koga guši trivijalnost svakidašnjice u koju je zatočen, u kojoj će istrunuti. Sirano liči na konditijera koga dokolica mirnodopskog života, za časak prekinuta jednim malim ratom, neizbežno nagoni da sublimira svoje prave sklonosti, da podlegne ljubavnoj groznici, ljubavi nalik na neizlečivu bolest...

Savin, dakle, prigušuje sentimentalne tonove u Rostanovom komadu. Istina, u predstavi ima i onog što je karakteristično za neoromantičarski teatar. U njemu je dato dovoljno mesta dvobojima, hicima iz potaje, mrtvom lišću, mesecu koji avetinjski obasjava scenu (Marina Čuturilo) redukovanu na mermerno stepenište Burgonjske palate i parče neba nad njom, malerovski intoniranoj muzici (Ksenije Zečević) koja iznutra senči i dramatizuje radnju,. Ali, rediteljevu pravu nameru nedvosmisleno otkriva način na koji su oblikovani svi ostali glavni likovi osim Sirana: dok je Kristijan (Branko Vidaković) sasvim beznačajan mladić, Roksana (Ivana Mihić) nije ništa više od lepe lutke, Giš (Predrag Ejdus) podseča na na sitničavog političkog manipulatora, a gaskonjski kadeti su grupa galamdžija, lumpenproletera jedva upletenih u zbivanja. Niko od njih pojedinačno nije dostojan da učestvuje u Siranovoj drami, oni su tu samo zato da obrazuju sivo društveno okruženje, koje će, naposletku, uništiti jednog neobičnog čoveka. To se vidi i iz Siranovog ponašanja: čak i kad ih shvata ozbiljno, uzima za prijatelje, za predmet ljubavne strasti, Sirano je zagledan negde iznad njih, u sebe, u tajnu svoje zagonetne duše.

Predstavu u tom smeru, bar donekle, usmeravaju i glumačke sklonosti Predraga Manojlovića. Iako obdaren svim što priroda može dati glumcu, u prvom redu plemenitim, sonornim glasom i markantnom muškom pojavom, Manojlović nikad ne pristaje, čak ni u ulozi Sirana, da bude romantičan junak, prosto sredstvo za reprodukovanje stihova, sklon je da gestualnom da prednost pred literarnim. Između ostalog i zato su i Sirano i predstava u celini takvi kakvi jesu: slobodna replika na neoromantičarsko pozorište preplavljeno jakim sentimentalnim uzbuđenjima, lepo izgovorenim rečima.

Oni koji vole tradicionalni teatar ovu predstavu će primiti s izvesnim razočaranjem. Oni neće moći da se pomire s tim što je u njoj bar trećina stihova, u ingenioznom Dimovićevom prevodu, nerazumljiva, izgovorena u stranu, prigušena alogičnom dikcijom, disanjem i šumovima. Kao što će je oni drugi, unapred prijemčivi za eksperimentisanje s klasikom, toplo pozdraviti.
(Vladimir Stamenković: ***Osluškivanje publike,*** NIN 5. 4. 1991)

FESTIVALI

5 GRAD TEATAR, BUDVA 1991.

30(05) 12. 11. 1991.

Jovan Sterija Popović: Laža i paralaža
Srpsko narodno pozorište, Novi Sad

Scenografija: Geroslav Zarić
Kostimi: Bojana Nikitović
Autor scenske muzike: Ksenija Zečević
Lektor: Radovan Knežević
Stručni saradnik – iluzije: Tibor Kiš
Igrali: Zijah Sokolović/ Tihomir Stanić (Aleksa), Predrag Tomanović/ Predrag Momčilović (Mita), Lidija Stevanović (Jelica), Stevan Šalajić (Marko Vujić), Miroslav Fabri (Batić), Jelena Antonijević (Marija).
71 izvođenje

Ima razloga i za zadovoljstvo i za nezadovoljstvo **Lažom i paralažom** u postavci Egona Savina i izvođenju Srpskog narodnog pozorišta u Novom Sadu. Počinjem onim što, bar kod mene, nezadovoljstvo izaziva, da bi kraj ovog osvrta bio lepši. Propuštena je još jedna prilika da se od Sterijinog veselog pozorja načini nešto više od predstave za uveslenije zriteljstva. A bila je prilika. Dobra podela, sa blagim nagoveštajem, često produktivne, kontrapodele Aleksa-Mita. Igraju ih Zijah Sokolović i Predrag Tomanović. Stevan Šalajić je Vujić, a Lidija Stevanović igra Jelicu. No, još više od podele, očekivanje da će ovo biti značenjem drugačiji pristup Steriji, zasnivalo se na Egonu Savinu, reditelju koji ume da misli i što je, u postavci ovog Sterijinog, verujem, remek-delca, naročito važno, spremnom da pronađe pravu, danas prihvatljivu, motivaciju za postupke svakog od četiri glavna lika. Pa i onih epizodnih – Batić i Marija. Objašnjenja njihovih postupaka koja se neće isključivo oslanjati na to da je Aleksa lažov-švaler; Mita, lažov-gladnica; Jelica – precioza; Vijić, naivni otac; Batić, priglupi paorski sin; a Marija, obeščašćena naivka. Nažalost, Egon Savin nje se baš proslavio osmišljavanjem motivacije njihovih postupaka. Ni onih koji varaju, ni onih prevarenih. Najočitiji je pomak, u odnosu na tradicionalne pristupe, kod Jelice. Ona je u Beču postala ne samo strasni čitač priča o preciozama, nego se navikla i na izvesna zadovoljstva koja joj, pre Beča, u Vujićevoj kući ne bi pala na pamet. Cevčiće i to dobrano iz flaše, a tako pijana priuštiće Aleksi, čak i Miti usput, zadovoljstvo. Da se njihov trud ne završi samo na jednom ručku. Najmanje je pri tom važno što gotovo svi ovi prizori „seksa na brzaka" deluju pre neukusno, nego smešno. Daleko je veći problem uskladiti ovu Jelicu sa naivkom, a to je od nekadašnje Sterijine junakinje ipak sačuvano kao suština ovog lika. Najtradicionalniji je ostao Vujić, ali, tim pre, teško je, čak i u francuskom vodvilju teško, poverovati da će jedan patrijarhalni otac bez zaprepašćenja reagovati na barona sa spuštenim pantalonama i poverovati u njegove časne namere. Pominjem ove, ali ni druge rediteljske intervencije, jer sve su išle u pravcu da gledalac posumnja u bezazlenu naivnost Sterijinih junaka (kod Sterije su čak i Aleksa i Mita u osnovi bezazleni i to je možda i najveća vrlina ove komedije) sva ili gotovo sva osavremenja nisu doprinela da se ojača logika komediografskog zapleta i, naročito, raspleta.

Ipak, i srećom, a time prelazim na vrline predstave, u komediji, ako glumci s duhom igraju, a reditelj ima dobar osećaj za ritam i promenu ritma, uz to i mašte da efektno reši svaki, ili bar većinu pojedinačnih prizora, može se postići i vrhunski rezultat, iako predstava nije zasnovana na konsekventno provedenom generalnom rešenju. Komičnost, u ovoj predstavi često i neodoljivost, pojedinačnih prizora, nateraće gledaoca, pa i onog kritičnijeg, da odsustvo doslednosti jednostavno zaboravi ili je oprosti. Preda se uživanju u nadigravanju Sokolovića, Tomanovića, Stevanovićeve i Šalajića kojima se, doduše ograničeni vremenom što ime je dato, priključuju Miroslav Fabri (Batić) i Jelena Antonijević (Marija), Ostaće u sećanju niz duhovitih detalja kojima su glumci, naročito Zijah Sokolović, obogatili Sterijine junake. Pamtiće se i način na koji su Mita i Aleksa ušli u Vujićevu kuću i njihov let na Mesec, na kraju. Zato će se Geroslavu Zariću, scenografu (ili reditelju Savinu) oprostiti što je prostor Vujićeve kuće, između tog sjajnog početka i prelepog kraja, bio statičan dekor. Može se, doduše, zažaliti što u kostimografskom rešenju Bojana Nikitović i muzici Ksenije Zečević nije prmetniji ironični odnos. Ili, bar u kostimu, veći stepen personalizacije. Ili što se lektor Radovan Knežević nije potrudio da i jezikom preciznije označi likove. Posebno, jer su se u Vujićevom govoru probijali požarevački koreni i to je bilo vrlo efektno.

Sve u svemu, pamtiće se ova **Laža i paralaža** kao predstava koja je razgalila gledalište. To što sam od Savina očekivao ono što je njegov profesor Dejan Mijač postigao sa *Pokondirenom tikvom* i *Ženidbom i udadbom*, da pokaže kako nije reč o pukoj šali i razbibrizi,

već komici višeg reda, o ozbiljnoj komediji (što, uzgred, ni sam Mijač nije uspeo sa **Lažom i paralažom**) posledica je, možda, i mog pogrešnog verovanja da je ovo veselo pozorje nešto više od puke šale. Verovanje koje, naravno, nikoga ne obavezuje... (Dejan Penčić-Poljanski: ***Laža i paralaža,*** Putevima kulture Drugog programa Radio Beograda 14. 10. 1991)

■

„Komedija se zapravo završava negde u reakciji publike" – piše u rediteljskoj belešci uz rad na predstavi **Laža i paralaža** Egon Savin, a sudeći prema završnom aplauzu kojom je premijerno izvođenje pozdravljeno, njegova scenska reanimacija Sterijine pitke komediografske igre iz 1830 sasvim je u skladu sa ovom jezgrovitom i uspelom formulacijom. Iskustvo nas, međutim, uči da se predstave po pravilu završavaju aplauzom a tu je i utisak da se najživlja, najspontanija reakcija publike zbila negde u središnjici igre, kad pred već poluosvojenom Jelicom i ponešto još sumnjičavim Markom „paralaža" Mita dodatno kiti i dosetljivo dopisuje već izrečene samohvale svog „barona" Golića. U toj sceni sve komičke potencije Sterijinog zapisa, rediteljskog prevođenja u višedimenzionalni prostor igre i glumačkog plastičnog oživotvorenja zadatih upustava i indikacija doista su unisono „u igri", na okupu, pa iz publike skupa dopiru i smeh i aplauz. Vać poljuljanu logiku stvarnog i njen iskorak u delatno, Predrag Tomanović (Mita), uz dosetljive govorne (verbalne) figure, gotovo fizički podupire mnoštvom boca ispijenog „vina", dok u istoj sceni odlični Stevan Šalajić (Marko) i Lidija Stevanović (Jelica) scenski uzorito zapadaju u pijanstvo pred slikom ostvarenja onog za čim različito žude. Za Jelicu, naravno, to je perspektiva romanse poput knjiških, kojima se bezrezervno napaja; za Marka zvuk nepojamne sume novca koji lažni baron (i mogući zet) rasipa u svojim i Mitinim neumerenim pripovestima. Izmišljotina i stvarno tu, dakle, zapadaju u onaj odnos koji je izvorno komički delatan, poduprt i slikovitim karakterima i napregnutošću situacije, i veštim radom glumaca i nizom domišljenih detalja...

... Jedan nesumnjivi znalac još pre četiri decenije Steriji je donekle zamerao što je tokom docnije prerade svog „veselog pozorišta" uneo i ponešto suvišno, ne samo u dijalogu već i u strukturi, obimu, što donekle potire jedinstvenost igre i može da škodi njenom tempu. Ako se sa ovim i ne bismo složili, sličnu zamerku možda bismo mogli izreći reditelju Egonu Savinu, ne samo stoga što je Sterijin tekst donekle „preuredio" pa i „nakitio" pojedinim suvišnim tekstualnim dopunama, već i zato što je ispitujući raznovrsne potencijale predloška ponešto zanemario njegov osnovni komički karakter. Umesto pitke komedije kojoj ne škodi ni njena upisana kritičko-poučna namena, Savin, naime, kao da gradi scensku igru koja ne zastire taj svoj primarni sloj, ali teži i ka drugim, „višim", što niti se obznanjuju u celosti niti igri dopuštaju da se razmahne u svom komički primarnom sloju. Nije, dakle, u pitanju samo to što se predstava začinje iz bezrazložno zatamnjene slike Aleksinog i Mitinog noćnog prikradanja domu Vujićevih sa trovanjem psa čuvara i sasvim ogoljenom metaforom doslovnog razbijanja zaparložene intime datog „ognjišta", već što i druge ostvarene „proteze" osnovnom toku i tonu Sterijinog dela nemaju baš najjasniji smer ili se ne uklapaju sasvim u duh zamišljenog i napisanog „veselog pozorišta". Recimo, konfiguracija Aleksinog lika u kome sem onog što je Sterija smislio ima i tragičkih akcenata pohabanog Don Žuana, zatim (ne baš do nekog cilja dovedenog) povremeno poigravanje s ogoljenim erosom u „niskom" – mehaničkom vidu, ili „dekorisnje" igre Aleksinim i Mitinim domišljenim mađioničarstvom – sve naznačeno a nerazrešeno, dok većina ovih smišljenih dodataka originalu primetno smeta da se osnovni sadržaj **Laže i paralaže** scenski doista zahukta u nekom bržem i lagodnijem tempu ka svom prirodnom razrešenju.

U ovakvom redu stvari vidno je zanemaren komički potencijal samog jezika, Sterijino poigravanje „čarima" serbskoslovenskog idioma kao jezgrovitim simbolom pomodarstva, izloženog smehu i poruzi. Do smeha u publici Savin kao da nastoji da dođe drugim, humorno napregnutijim sredstvima – kao što je izvesni otklon ka zatamnjenju tona i grotesci – što povremeno i uspeva, mada vidna pomeranja fokusa komičkog, čini se, ne ide baš najbolje Sterijinom delu, koje i u ovoj predstavi funkcioniše najbolje tamo gde se najbolje naziru njegov izvorni ton, smisao, lakoća.

... Svedeno na domen glumačke interpretacije najefikasnije deluje lik Mite poduprt ponekom bravurom i žanrovski uglavnom definisan igrom Predraga Tomanovića, dok mu uz bok stoji odlična partnerska pratnja Stevana Šalajića (Marko Vujić), glumca čiji nerv i iskustvo očigledno prava rešenja nalaze i u ovakvoj igri stilski i drugačije umnoženih zahteva. U okviru rediteljski zadate vizure Alekse, s očiglednim proširenjem funkcija i

dejstva u odnosu na ono što je Sterija zapisao, gost iz Sarajeva Zijah Sokolović još jednom pokazuje svoje znalaštvo, čak i ako iza njega preostaje poneka nedoumica – kao i iza ove predstave u celini. Slična ocena može se izreći i za nastup Lidije Stevanović kao Jelice, te epizodni doprinos Miroslava Fabrija (Batić) i Jelene Antonijević (Marija).

Dekor Geroslava Zarića s poentilističkom notom u prizoru, realističkim volumenom podobnim da savlada prazninu prostrane scene i ponekim ne baš najjasnijim postmodernističkim akcentom, uglavnom ispod dometa ranije saradnje s Egonom Savinom na istoj sceni (*Sveti Georgije ubiva aždahu*). I kostimi Bojane Nikitović s ponekim detaljem čija sklonost ka balansiranju između istorijskog i savremenog dodatno ponavlja i opisuje karakter ove predstave, u kojoj se glasa sklonost ka novini u (re)interpretaciji, ali bez (premijerno) sasvim podešenog tona. (Vladimir Kopicl: ***Smeh uz zatamnjenja,*** Dnevnik 15. 10. 1991)

■

... Reditelj ispravno shvata da je osnovni problem ove Sterijine komedije pitanje istine i laži, a da je temeljna teza ovako „pročitanog" veselog pozorja zapravo sadržana u činjenici da niko od aktera **Laže i paralaže** ne govori istinu. Otuda je smisao novosadske predstave u odgonetanju toga čija je laž istinitija. Na koncu ove dobre predstave prepoznaćemo Aleksu, iliti barona Golića, i njegovog „bedintera" Mitu kao bezazlene prevarante i lutalice, vične najrazličitijim trikovima, u koje spada i „izvaravanje" po koje kobasice i po nekog poljupca. Istovremeno, međutim, shvatićemo da su njih dvojica i putujući zabavljači, vašarski mađioničari i smeli maštari, koji su u stanju da se svojom „umetnošću" i slobodnom imaginacijom, rasterećeni tipičnih malograđanskih okova, odlepe od tla i – kada to požele i kada valja pobeći iz stvarnosti u kojoj više nemaju šta da traže – polete prema Mesecu. Iza njih će, večno prikovani za zemlju, ostali licemeri, dobrovoljni osuđenici na sistem građanskog bogaćenja, one što su u neprestanoj poteri za dobrom „partijom" i imućnim „đuvegijom", oni koji su pristali na na ustajalu žabokrečinu ustaljene svakodnevice iz koje tek povremeno pokušavaju da uteknu uz pomoć lažne predstave o svetu koji formiraju šund romani i kič svest... (Aleksandar Milosavljević: ***Čija je laž istinitija?*** STAV, Novi Sad 25. 10. 1991)

■

Srednjoškolska mladež, koja nas je okruživala prilikom posmatranja najnovije postavke Sterijine **Laže i paralaže** na sceni Srpskog narodnog pozorišta, sjajno se zabavljala. Naglašena erotizovanost glavnih aktera ove Sterijine komedije u rediteljskom pročitavanju Egona Savina činila je od ovog dramskog klasika njima daleko bližeg savremenika, uz pomoć likova opsednutih, samo ićem, pićem, i seksom.

No, ako je nekima od „okorelih sterijanaca" ovakvo ignorisanje vaspitnomoralne funkcije komedije, na čemu je uvek insistirao Sterija, reditelju moramo priznati da – u okviru koncepcije za koju se opredelio – vešto barata komičnim obrtima u davno poznatim nam likovima i situacijama. Polazeći od stanovišta da je ova Sterijina komedija minijatura koja tek scenskim razigravanjem jednog od svojih motiva može postići i komediografsku efikasnost, Savin odabira temu laganja i nadlagivanja u ljubavi. Pošto se u modernom „ljubavisanju" daleko neposrednije i preče stiže do glavnog cilja, logično je što su nekadašnje uštogljeno unterhaltovanje zamenile scene koje pre sliče prizorima iz nekog erotskog časopisa. Naravno, Savin pritome prvenstvo daje komičnim.

Tako, sterijanska profilaktička uloga komediografskog umeća, pouka uz smeh, konačno nalazi udela u ovom razigranom i razdraganom pročitavanju. Pogotovo što Savin celim okruženjem Alekse, Mite i Jelice, sugeriše ipak neuništiv malograđanski duh od prvih dana vojvođanske građanske klase do vremena današnjih.

Stil, ritam, tempa ove predstave u mnogome duguju gostu iz Sarajeva, Zijahu Sokoloviću, koji je Aleksu doneo jednim novim pozorišnim duhom, dinamičnije, neposrednije, efektnije stižući do komične funkcije lika. To je pomoglo i Predragu Tomanoviću da u liku Mite otkrije svoje mogućnosti za slična pročitavanja, uz samosvojne izlete u svet komičarskog umeća. Takođe, to je bila odskočna daska za Lidiju Stevanović da Jeličinu umišljenost u ljubavnu literaturu prebaci na daleko modernije erotizovan teren. Stevan Šalajić je bogatog trgovca i prostodušnog oca doneo sa svim onim što podrazumeva taj lik, a Miroslav Fabri (Batić) i Jelena Antonijević (Marija) efektno su kompletirali komičarsko pročitavanje Savinove minijature. (Milutin Mišić: ***Erotsko unterhaltovanje,*** Borba 6. 11. 1999)

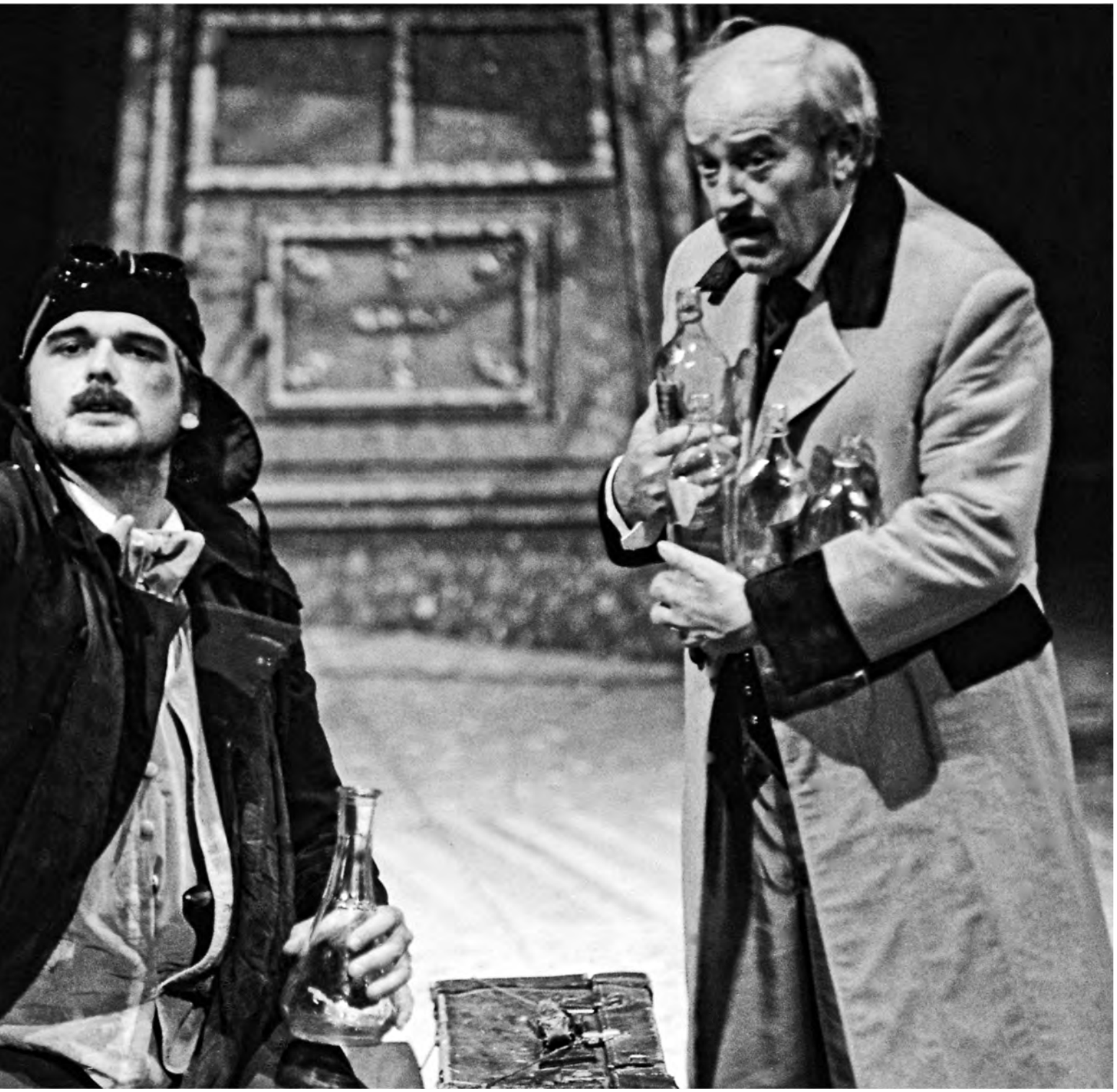

... Savin je odabrao stanovište Alekse, prevaranta, lažnog barona, čoveka koji tumara ravnicom i nalazi lakoverne žrtve koje su željne da čuju i neku drugu reč, a ne samo banalne svakodnevne razgovore na koje ih skučeni život navodi. Aleksa je, dakle, prodavac iluzija, osoba nalik putujućen komedijantu – a ne vitezu – daje trenutak utehe onima koji je traže. Za reditelja je Aleksa centralni junak komedije, premda je pozicija Jelice možda i zanimljivija; Aleksa je, naime, potpuno definisan i njegov se status neće promeniti. Jelica, pak, vraćena u sredinu koju je prerasla, verovatno će ostati večito nezadovoljna mužem i životom koji će joj on ponuditi. Jelica, dakle, poseduje – makar i nerazvijenu – klicu tragične sudbine.

Savin početnu situaciju gradi deskripcijom, ilustrujući dolazak dvojice varalica; u jednom trenutku – interveniše reditelj – Aleksa ugledavši Jelicu odlučuje da se u nju zaljubi. Savin, dakle, Aleksi daje izvesnu pesničku crtu, ne praveći od njega samo prevaranta. Ovim postupkom Savin kasnije pravda Aleksinu neodlučnost; Jelica, međutim, u ovakvom prilazu definisana je skoro kao glupača, sklona piću, kao osoba koja namah poveruje u Aleksine priče da bi ekspresno promenila stav, kada se utvrdi prevara.

Savin, dakle, favorizuje lik koji se tokom minimalne dramske radnje ne razvija; da bi ga načinio što plastičnijim. Savin navodi Zijaha Sokolovića da scenu zasipa obiljem doskočica, da Aleksu vodi po skliskoj ivici komike koja pokatkad prelazi u šmiru. Istovremeno, ostale izvođače reditelj upućuje ka realističkom tumačenju situacija, što će reći prilazu koji se zasniva na prepoznatljivim odlikama mentaliteta. Otuda je posednik Vujić Stevana Šalajića čovek usporenih reakcija, Marija Jelene Antonijević tek naznačena kao nosilac nezahvalne sudbine, a Batić Miroslava Fabrija đilkoš tupog pogleda i snažnih šaka. Lidija Stevanović je lik Jelice gradila nastojeći da nađe uporište u iluzijama i vinu podjenako; ali, kada se valja opredeliti za neizvesnog lutanja i izvesnost domazluka, njena Jelica pokazuje da će njen pravi domet biti ostvaren u sadejstvu s tradicijom i patrijarhalnim ustrojstvom. Predrag Tomanović ostvario je Mitu većom količinom dosetki, stavljajući lik u trajnu akciju; time je Tomanovićev lažni bedinter stekao pokretljivost koja izvire iz neprekidne strepnje da će marifetluci biti otkriveni.

Dekor Geoslava Zarića pokazao je kuću Marka Vujića kao slikovnicu koja pred gledaocima otvara tajna vrata da bi otkrila šta sve sadrži. Deo njenog zatvorenog sveta nalazi se i u mađioničarskim trikovima koje je priredio Tibor Kiš. Kostime koji su likovima dali bliže karakteristike pripremila je Bojana Nikitović. (Radomir Putnik: ***Prodavac iluzija,*** Politika 11. 11. 1991)

FESTIVALI

17. POZORIŠNE SVEČANOSTI, MLADENOVAC 1991.

42. SUSRET POZORIŠTA VOJVODINE, NOVI SAD 1992.
*Nagrada za glumu – Predrag Tomanović
*Nagrada za glumu – Zijah Sokolović
*Nagrada za scenografiju – Geroslav Zarić
*Nagrada za kostim – Bojana Nikitović
+Specijalno priznanje za režiju – Egon Savin

37. STERIJINO POZORJE, NOVI SAD 1992.
*Sterijina nagrada za najbolju predstavu
*Sterijina nagrada za režiju – Egon Savin
*Sterijina nagrada za glumu – Zijah Sokolović
*Sterijina nagrada za glumu – Lidija Stevanović
*Sterijina nagrada za scenografiju – Geroslav Zarić
+Nagrada „Dnevnika" – Predrag Tomanović,
+Nagrada ULUPUiD Srbije za scenografiju – Geroslav Zarić
+Nagrada ULUPUiD Srbije za kostim – Bojana Nikitović

1. PIP – PRVA IZVOĐENJA, PARAĆIN 1992
*Nagrada za glumu – Lidija Stevanović
*Nagrada za scenografiju – Geroslav Zarić,
*Nagrada za kostim – Bojana Nikitović
*Nagrada „Bojan Stupica" za najbolju režiju u sezoni 1992/93 – Egon Savin

GODIŠNJE NAGRADE SRPSKOG NARODNOG 1992
Predrag Tomanović, Lidija Stevanović

31 28. 1. 1992.

Fjodor M. Dostojevski/ Andžej Vajda: **Zločin i kazna**
Bitef teatar, Beograd

Prevod: Petar Vujičić/ Milosav Babović/ Jelena Mijović
Scenografija: Todor Lalicki
Kostimi: Bojana Nikitović
Autor scenske muzike: Ksenija Zečević
Lektor: Ljiljana Mrkić Popović
Dramaturg: Jelena Mijović
Igrali: Predrag Manojlović (Raskoljnikov), Predrag Ejdus (Porfirije), Tamara Vučković (Sonja), Mihajlo Pleskonjić (Zamjatov), Slavko Štimac (Razumihin), Bogoljub Dinić (Kon), Predrag Kolarević (Mikoljka), Živan Radovanović (Građanin).
49 izvođenja

Potisnut za dug niz godina s naših pozornica, Dostojevski se, na veliku radost svojih poštovalaca, konačno vratio u beogradsko pozorište. I što je još važnije, to je ispao srećan povratak. Naime, predstava **Zločin i kazna**, u Savinovoj režiji, a prema Vajdinoj dramatizaciji, veoma je uspela, pruža publici jedan od onih retkih, izuzetnih pozorišnih doživljaja koji je uznemiravaju iz dubine, prosto podižu na noge. Ona je čak bolja od krakovske verzije te iste dramatizacije, koju je režirao sam Vajda, koja je kod nas prikazana pre nekoliko sezona na Bitefu. Da tako ispadne, pomogle su mnoge okolnosti. Jedna od njih je objektivne, druge su subjektivne prirode.

U objektivne faktore spada to što je scensko izdanje romana **Zločin i kazna**, u kome se, pre svega, opisuje situacija čoveka čija je sloboda nesputana, buntovna, bezbožna, iznutra izjedena njegovom samovoljom, ponovo izvedena u Beogradu u ratnim vremenima kada su s obe strane vatrene linije izvršeni bezbrojni, svirepi zločini u ime velikih ideja. U takvom istorijskom kontestu, dramatizacija ovog romana stiče automatski suštinsku aktuelnost, suočava gledaoca s pitanjem o pravom potencijalu ljudske prirode. Iz toga proizilazi da je jedina rediteljeva zasluga za tu aktuelizaciju u tome što je tačno uočio trenutak kad opet treba prikazati **Zločin i kaznu** na sceni.

Nešto slišno se ne može reći i za ostale činioce. Oni su neposredan proizvod Savinove inspiracije, njegovog osećanja za pozorište, pametnog izbora saradnika. Ali i kritičkog odnosa prema Vajdinom pristupu **Zločinu i kazni** .

Za razliku od poljske predstave, naša je manje romantizovana, manje pripada književnom pozorištu prošlog stoleća. Dok su u prvoj glavni likovi, a pogotovo Raskoljnikov, uglavnom samo strasni, neustrašivi, mahniti mislioci, koji se bore sa svojim idejama i vizijama kao što su se junaci viteških romana sukobljavali s džinovima i čudovištima, u drugoj su oni običniji, čovečniji ljudi, iza čijih tirada, iza čijih radnji se ne naslućuje da im je pisac došanuo šta da govore, šta da rade. Oni su i dalje organski srasli s idejama koje ispovedaju, koje ispituju do njihovih poslednjih konsekvenci, ali to ne istanjuje njihove pojedinačne, privatne sudbine, ne prigušuje u njima dramu spontanog, prirodnog čoveka. Čak i kad su odveć stilizovani, stavljeni u pomalo veštačku situaciju – drugi susret prestupnika i njegovog islednika – taj postupak je osmišljen, u funkciji je osnovne rediteljeve namere. On ima za cilj da Dostojevski ne bude tretiran isključivo kao romantičar u domenu misli, da učini očiglednijim psihološko stanje likova; ali i da u predstavu uvede i neliterarne komponente, da glumcima otvori mogućnost za igru u kojoj sve ne zavisi od književnih obzira.

Tako nastaje predstava u kojoj protagonisti drame više pripadaju redu prirodnih bića nego kod Vajde.

Dok igra Raskoljnikova, Predrag Manojlović ne postavlje pred sebe zadatak da pokaže kako se u njegovim grudima neprestano sudaraju ljubav i mržnja, gordost i poniznost, uobraženost i samouniženje, svirepost i milosrđe, žudnja za uzvišenošću i nostalgija za prljavštinom. kad Raskoljnikov stupi na scenu, taj konflikt je umnogome okončan; pred nama je njegov nesrećan ishod: čovek obezglavljen i uplašen, izmučen do smrti, definitivno poražen. Ali i neko ko je, baš zato što je prošao kroz patnju, zato što je iskušao sebe do kraje, na putu ka izbavljenju.

Njegov složen, razuđen, neshematizovan unutrašnji život, otelovljen je u telesnom. Oči su mu upale, markantne crte lica izdubila je ljudska muka. On stalno uvlači glavu u ramena kao da očekuje iznenadan, nepredvidljiv udarac. Ne zna se da li s napetijom pažnjom sluša svoje sagovornike ili nestvarne glasove koje samo on čuje. To je osoba čija osećanja, ali i ponašanje nikako ne mogu da sustignu njegovu uobrazilju, koja mu je, u kritičnom času života, došapnula da je izuzetan, s one strane svih zakona, reda koji vlada u svetu. To nije egzibicionist, nije glumac koji igra nag pred drugim ljudima da bi ilustrovao tezu koju je postavio neko sa strane. Naprotiv, do guše je u svojoj situaciji pa otuda i spontan i iskren... Ovo je najbolja Manojlovićeva uloga posle one u *Hrvatskom Faustu*.

Ni Porfirije Petrovič, koga izvrsno igra Predrag Ejdus, nije ništa manje živ, upečatljiv lik... On je opsednut dilemom koju je Raskoljnikov razrešio: više ne pristaje na svoju dotadašnju ulogu u svetu, ali nema snage da iz nje iskorači u slobodu s nepredvidljivim posledicama. I zato liči na kolebljivog pajaca, koji karnevalizuje radnju, čineći je, po principu kontrasta, još dijaboličnijom.

Uz pomoć dvojice glumaca, kojima valja dodati i mladu Tamaru Vučković (Sonja), ali i udeo scenografa Todora Lalickog i kompozitora Ksenije Zečević, Savin je sačinio jednu od najuspelijih predstava po delima Dostojevskog, koju je ova generacija gledalaca uopšte videla. (Vladimir Stamenković: ***Saglasnost sa sudbinom,*** NIN 7. 2. 1992)

FESTIVALI

37. STERIJINO POZORJE, NOVI SAD 1992. – VAN KONKRENCIJE

1. BIJENALE SCENSKOG DIZAJNA 1997, BEOGRAD
Posebna nagrada Bijenala, posthumno – Petar Stojković, za dizajn scenske rasvete (i za *Svetoga Nika*, takođe Bitef teatra)

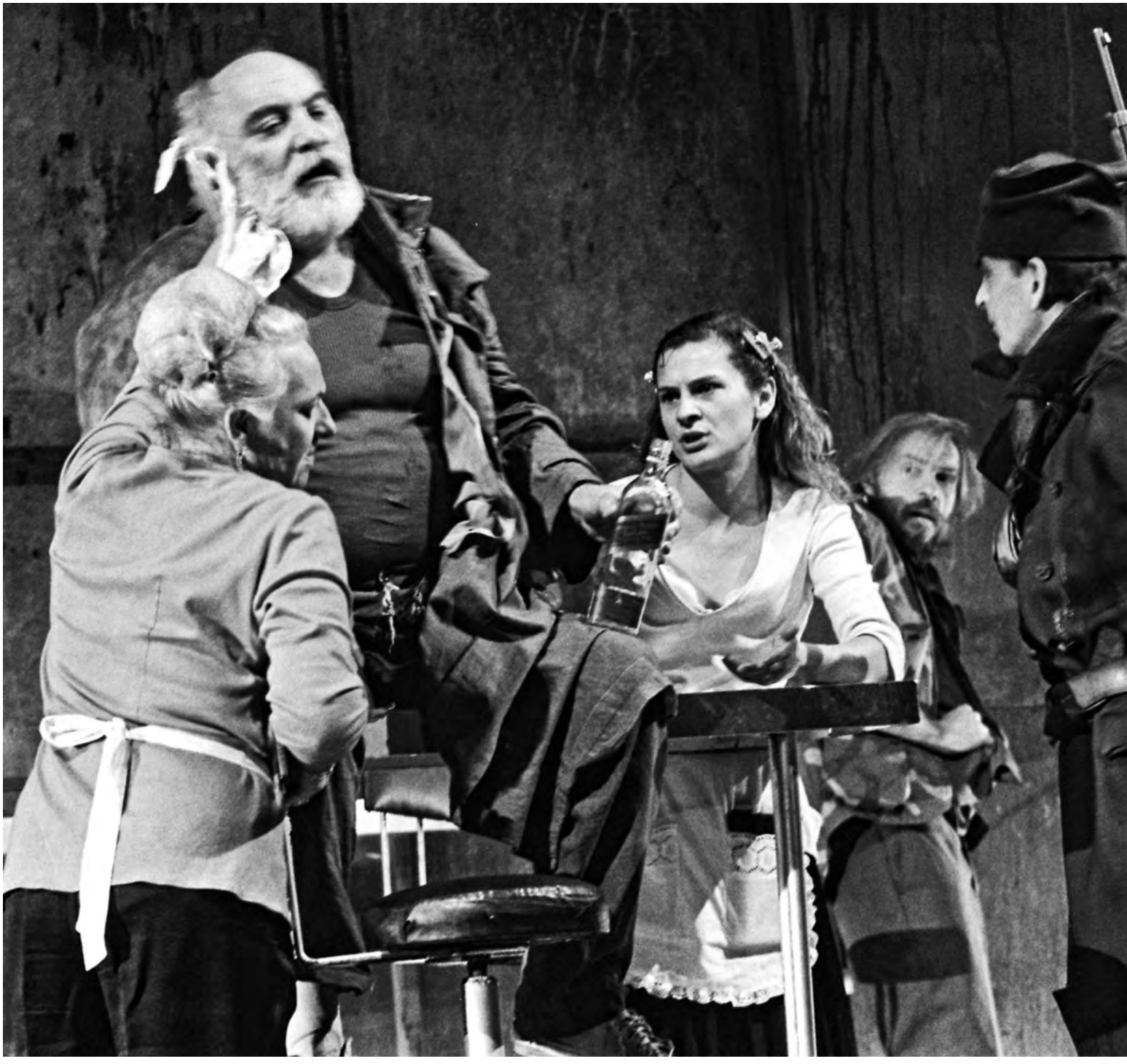

32(06) 26. 9. 1992.

Ljubomir Simović: Čudo u Šarganu
Srpsko narodno pozorište, Novi Sad

Scenografija: Geroslav Zarić
Kostimi: Bojana Nikitović
Autor scenske muzike: Ksenija Zečević
Lektor: Radovan Knežević
Igrali: Dobrila Šokica (Ikonija), Mirjana Gardinovački (Gospava), Jasna Đuričić (Cmilja), Mihajlo Pleskonjić/ Dušan Jakišić (Anđelko), Velimir Životić (Mile), Novak Bilbija (Stavra), Stevan Šalajić (Prosjak), Stevan Gardinovački (Skitnica), Gordana Kamenarović (Jagoda), Tanasije Uzunović/ Miodrag Petrović (Vilotijević), Tomislav Knežević (Islednik), Zoran Bogdanov (Manojlo), Nenad Vujanović (Tanasko), Trubački orkestar Miće Petrovića iz Užica.
61 izvođenje

Kao što Ljubomir Simović, poput pisca krimi priče, tek za kraj ostavlja rešenje „slučaja", tako i Egon Savin tek u završnoj sceni otkriva motive koji su ga nagnali na ponovno iščitavanje Simovićeve drame. Kad na kraju njegove predstave proradi drugi plan, kad se razmaknu musavi kafanski zidovi i kad se pred šokiranim gledalištem ukaže vojničko groblje, kad se pokaže kao apsolutno tačan citat završne scene Formanove „Kose", kad s punim efektom začudnosti dragačevski tubači odsviraju „Dajte nam sunca", uz snažan ekspresivan nastup Mihajla Pleskonjića, i kad u gledalištu prostruji jeza, Savinov odgovor je više nego jasan. Tek tada naknadno, mnoge nedoumice koje se javljaju u toku gledanja predstave nestaju ili se logično razrešavaju: uvođenje priče o ratu u Bosni, uz diskretnu, minimalnu izmenu teksta, drugačije postavljanje lika odbeglog robijaša Ćore i njegova drugačija smrt... I tek u ovom čitanju, konačno, uspostavlja se pravi, jasan i logičan odnos između dva plana drame; realističkog i nadrealističkog, tek pri ovom tumačenju nestale su nedoumice oko opravdanosti Simovićevog „izleta" u fantastiku. Egon Savin je, čini se strašno jednostavno i lako,pronašao pravi način da opravda prisustvo dvojice Solunaca u vremenu sadašnjem. On tako logično prepliće i kontrapunktira ta dva plana kao dve scenske realnosti u suštini istovetnog kontativnog sklopa.

Po Simoviću, **Čudo u Šarganu** se događa „hiljadudevetstošezdesetineke", po Savinu „hiljadudevetsodevedestdruge". Sve je drugačije, šezdesete su tek sećanje na bolje ili lošije dane, svejedno, pa je tako i Mile, aktivista, samo arhaizam a nikako više ironični otklon prema vremenu sadašnjem. Sve je drugačije, pa i „Šargan", nekada kafana na ivici groblja sada u samom njegovom središtu, tačnije: ona jeste groblje. Na ovom planu radikalizacije koju Savin primenjuje u svom čitanju Simovićevog teksta, razrešava se još jedna sporna dimenzija komada: prisustvo i uloga „čudotvorca", Prosjaka, neverovatno starog kojeg s punim životnim i glumačkim iskustvom i majstorstvom sjajno igra Stevan Šalajić.

Blagim pomeranjem od komedije ka drami, Savin nije načinio formalni žanrovski iskorak, već je uspostavio novu logiku unutar dramskog materijala i time ovu stihovanu dramski formu koja je „spoj poezije i naturalizma, fantastike i realizma" kako je definiše sam pisac, učinio organizovanijom, čitljivijom i scenski logičnijom – u odnosu na dosad viđena tumačenja. I više od toga učinio je da „Čudo u Šarganu" (p)ostane drama vremena sadašnjeg. Pri tom, problem tajminga predstave u njenom prvom delu što je nesumnjivo posledica premijerskog sindroma, tek je usputna i zanemarljiva primedba, uostalom i jedina koju bih uputila preksinoćnom izvođenju.

Bez slabog glumačkog mesta – rad s glumcima je jedna od već poznatih osobina Savinovog rediteljskog postupka – predstava „Čudo u Šarganu" je ipak promovisala i jednu istinsku, virtuoznu glumačku bravuru, jedan histrionski vrh: igru Jasne Đuričić u ulozi Cmilje. Priglupa i lukava, naivna i prefrigana, komična i tragična (u meri u kojoj su tragični i svi ostali likovi u komadu), s jednom nogom u kremanskoj pastorali, s drugom na beogradskoj periferiji, ni seljanka ni građanka, bila je Cmilja Jasne Đuričić, mlade glumice kojoj, ukoliko pozorište bude imalo pravog sluha za njen talenat i mogućnost, predstoji zaista sjajna karijera.

Pisana tako da svaki lik ima svoju „numeru" drama Ljubomira Simovića pružila je velike šanse i ostalim akterima i oni su je, svi odreda, do maksimuma iskoristili: Dobrila Šokica, Velimir Životić i Stevan Šalajić dokazali su i ovoga puta da SNP s njima mora još da računa,

punu glumačku zrelost potvrdili su Mirjana i Stevan Gardinovački, Novak Bilbija i kao gost Tanasje Uzunović, a Gordana Kamenarović i Mihajlo Pleskonjić vrlo sigurno koračaju ka toj zrelosti. Tačnom igrom Zoran Bogdanov i Nenad Vujanović učinili su opravdanim prisustvo dvojice ratnika iz 1914. Koreditelјski, kao i uvek kad su u pitanju predstave Egona Savina, bio je učinak stalnih saradnika: muzički Ksenije Zečević, scenografski Geroslava Zarića i kostimografski Bojane Nikitović. (Darinka Nikolić: ***Kafanica, ludnica, grobnica*** – Dnevnik, 28. septembar 1992)

■

... Da li su glumci igrajući na beogradskoj sceni dijelili isto osjećanje koje opisuje jedan od likova Simovićeve drame kada govori o šetnji Beogradom u predvečerje kada se na osvjetljenim ulicama oseća oslobođeno „kao da je skinuo tesnu cipelu“ ne znamo, ali da je Simovićeva drama uspijela svojim poetskim vibracijama obuhvatiti i uzbuditi publiku u to sa sigurnošću možemo posvjedočiti. Iako je **Čudo u Šarganu** bilo aktuelno i požnjelo izuzetan uspjeh inscenacijom na sceni Ateljea 212 prije sedamnaest godina i nakon toga se još dugo igralo, namjera reditelja da dramu stavi u kontekst savremenog trenutka većim djelom je uspjela. To potvrđuje neobičan i neočekivan kraj u kojem trubački orkestar Miće Petrovića iz Užica svira numeru „Daj nam sunca“ iz mjuzikla **Kosa** nakon što je rasvjetljeno **Čudo u Šarganu**, to jest otkrivena uloga Prosjaka, koji je u stanju da na sebe prima rane i nevolje ljudi oko sebe, ne čineći im začudo time ničeg dobro. Prosjak u dijalogu sa Soluncima kojima je oduzeo rane i tako ih kompromitovao pred pretpostavljenim i doveo u situaciju da ne mogu da dokažu da nisu dezerteri, da su se borili časno i pošteno još prije sedamdeset godina, stapa u jednu vremensku ravan do tada u drami vođene dve vremenske ravni, jednu kojoj pripadaju svi akteri drame situirani u kafanski ambijent i druga u kojoj egzistiraju Solunci koji tragaju za „čudom“ koje im je oduzelo rane. Pojava trubača i poznate melodije iz mjuzikla koji je postao kult jedne generacije i paradigma antiratne akcije, proširuje horizonte gledaoca na ovoj jedinstvenoj vremenskoj ravni i na prilike u kojima se danas nalazimo, dajući priliku gledaocu da u potpunom saglasju sa Simovićevim namjerama „rekongniscira“ sudbinu srpskog naroda i u tom kontekstu i vlastitu sudbinu. Rekongniscirati ovdje ne znači samo „izvođenje“ kao vojnički termin koji koristi u drami Kapetan pešadijskog puka Stevan Nemanja, nego i „prepoznavanje istine“ kao šire značenje istog termina. Kako prepoznavanje u dramaturškim modelima nasleđenim još od rimske komedije dolazi na kraju to nam se čini kako se rastresite strukture poetske drame, kako možemo tretirati Simovićevo **Čudo u Šarganu**, ovakvim završetkom sabira u jednu tačku, fokus koji je dovodi na izvorište, do klasičnog ideala spoznaje istine. U tom je smislu Savinova režija postigla mnogo, pa joj možemo oprostiti i izvjesne propuste kako u ritmiziranju predstave, tako i u nekim dramaturškim previdima kakvo je korištenje zastarjelog govora druga Vilotijevića u kojem spominjanje Tita i pobjeda u Narodnoslobodilačkoj borbi odudara od milicijske uniforme druga Stavre gdje umjesto petokrake stoji srpska trobojka, aktuelni amblem MUP-a Republike Srbije.

Glumački zadaci nisu u ovoj predstavi rješeni na podjednako zadovoljavajući način. Simovićevo distanciranje od realizma poetizacijom teksta postavilo je likove na razmeđi realizma i graoteske. Monološke sekvence kojima obiluje drama, naročito one izražene u stihu, gdje se na stepen ideala uzdižu obične svakodnevne stvari, vrši svojevrsno obogotvorenje svakodnevice, prilika je za glumca da se odredi prema pomenutoj sredokraći. Čini se kako je pravu mjeru u tumačenju lika pronašla Jasna Đuričić u ulozi Cmilje, kelnerice koja sa dvadeset godina tek što je sa sela došla u grad. Njena interpretacija djelovala je na sceni kao težišna tačka koja nas uvjerava da sve to što se pred nama zbiva i pored čuda i fantazije nosi istinu koju na kraju i prepoznajemo. U bolja ostvarenja treba ubrojiti i igru Novaka Bilbije u ulozi Stavre, koji je mirom i sabranošću približavao dramu ka obali realnosti, dok je u potpuno suprotnom smjeru sa punom sugestivnošću dramu vodio Stevan Šalajić u ulozi Prosjaka. Uz Stevana Gardinovačkog, iskusnog glumca sposobnog da sa lakoćom osvoji prostor za igru, negdje iz drugog plana javljao se Nenad Vujanović u ulozi redova Tanaska, čije su replike bile istovremeno i vrhunci poetizacije u Simovićevoj drami.

Na kraju možemo reći kako je **Čudo u Šarganu** kvalitetna predstava koju bi svako pozorište poželjelo na svom repertoaru. (Mair Musafija: ***Čudo u Šarganu*** – Drugi program Radio Beograda, 29. septembar 1992)

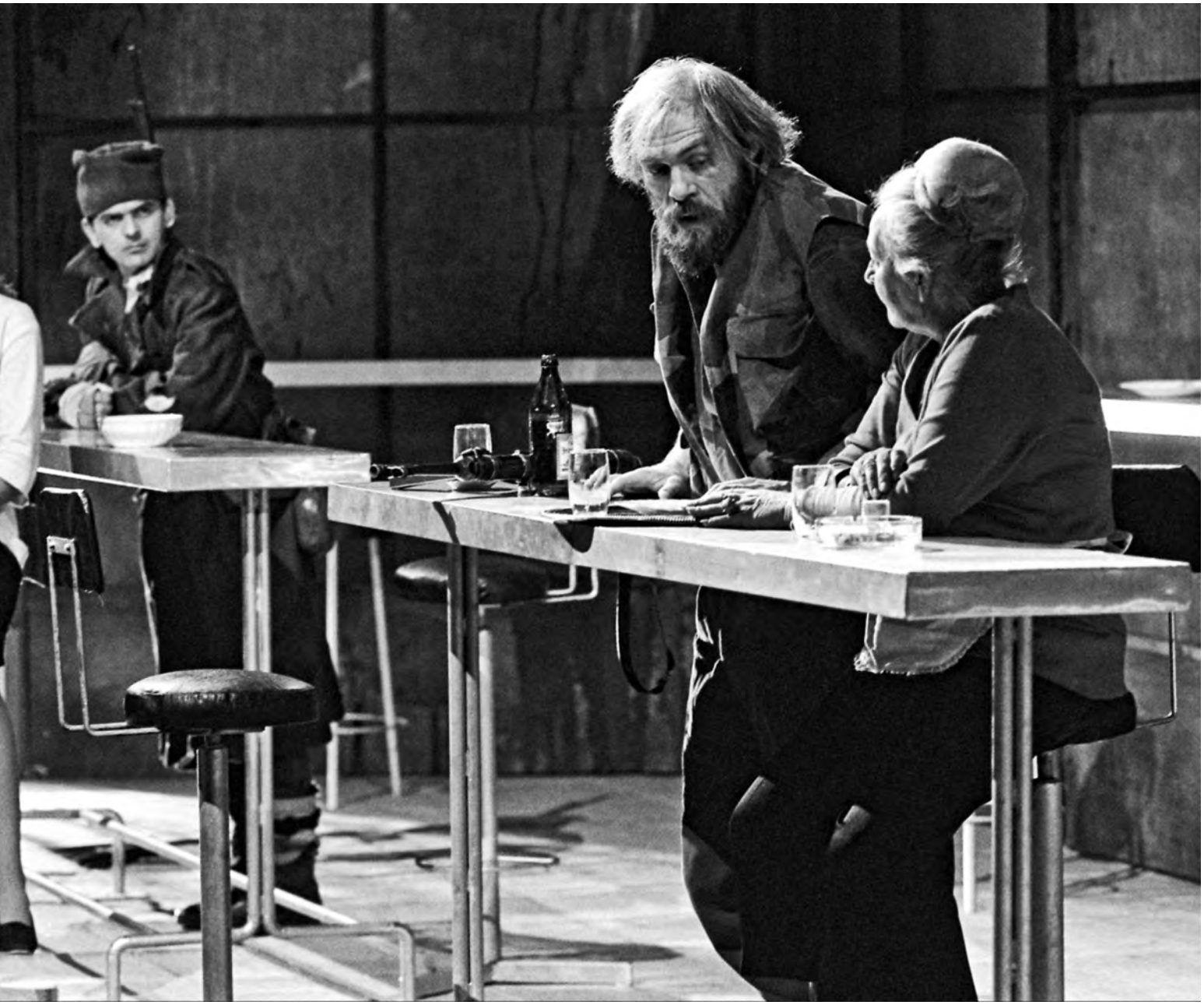

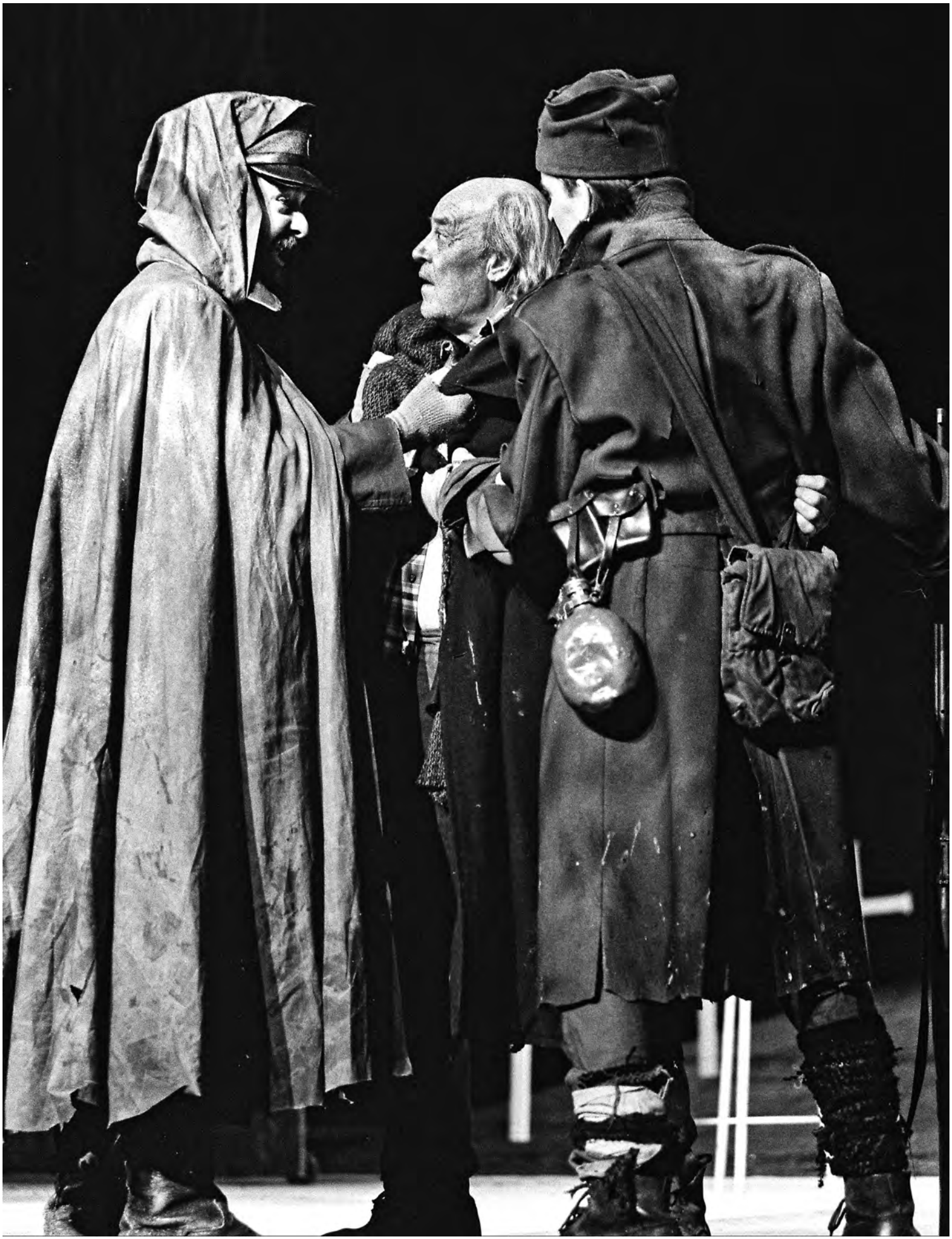

FESTIVALI

18. POZORIŠNE SVEČANOSTI, MLADENOVAC 1992.
*Statueta slobode za najbolju predstavu
*Statueta slobode za režiju – Egon Savin
*Statueta slobode za žensku ulogu – Jasna Đuričić-Jankov

38. STERIJINO POZORJE, NOVI SAD 1993.
*Sterijina nagrada za najbolju predstavu
*Sterijina nagrada za tekst – Ljubomir Simović
*Sterijina nagrada za režiju– Egon Savin
*Sterijina nagrada za glumu – Jasna Đuričić-Jankov
*Sterijina nagrada za glumu – Novak Bilbija

GODIŠNJE NAGRADE SRPSKOG NARODNOG 1993.
Pohvala predstavi
Egon Savin
Jasna Đuričić-Jankov
Novak Bilbija

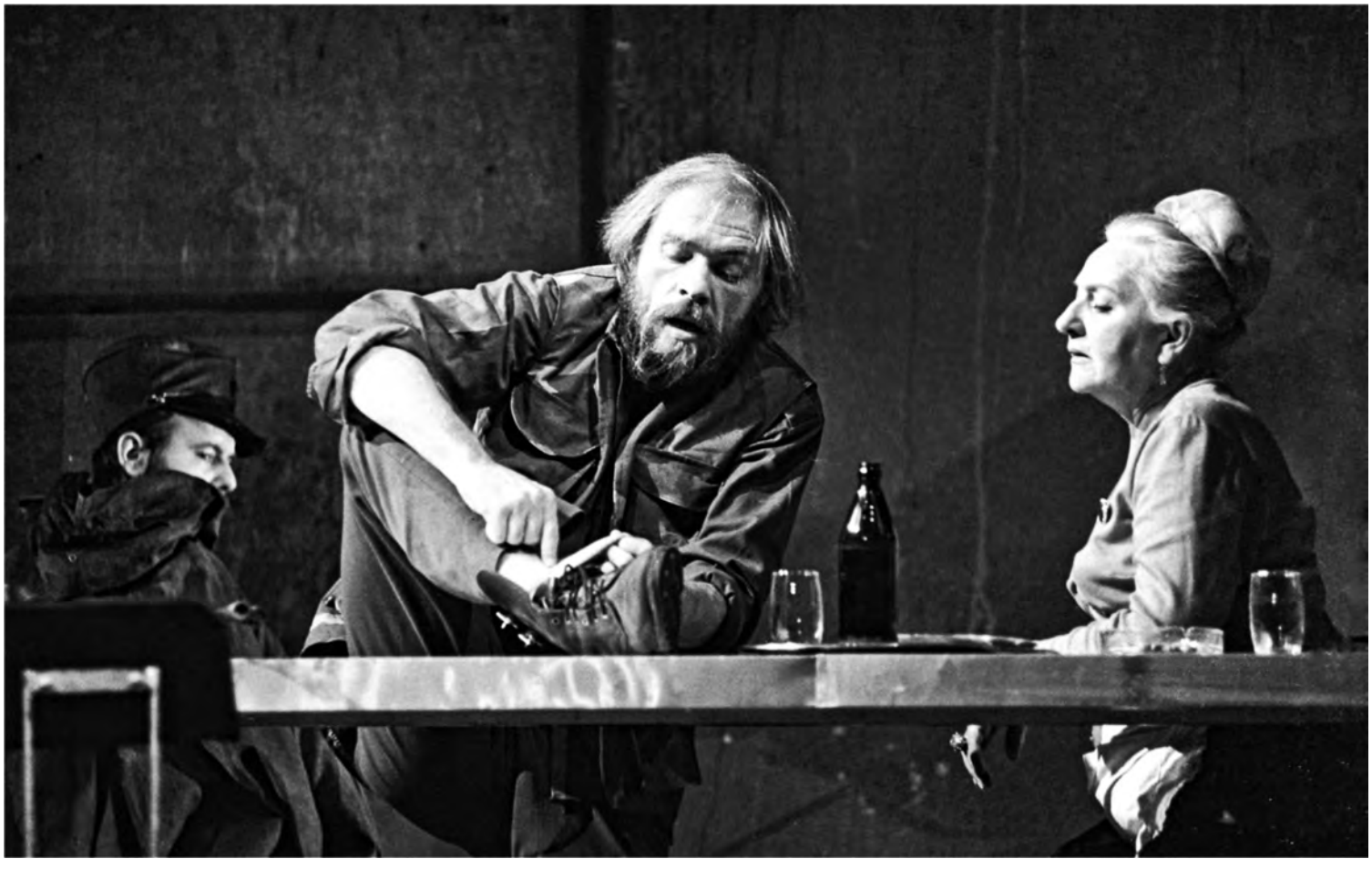

33 25. 12. 1992.

Jovan Sterija Popović: **Kir Janja**
Narodno pozorište, Beograd

Scenografija: Geroslav Zarić
Kostimi: Bojana Nikitović
Autor scenske muzike: Ksenija Zečević
Lektor: Radovan Knežević
Igrali: Predrag Ejdus (Kir Janja), Nada Blam/ Nela Mihajlović (Juca), Tamara Vučković/ Zlatica Ocokoljić/ Milena Đorđević (Katica), Lepomir Ivković (Mišić), Milenko Pavlov/ Radovan Miljanić/ Predrag Miletić (Kir Dima), Mihajlo Viktorović/ Bogdan Mihajlović/ Boško Puletić/ Janoš Tot/ Toma Trifunović/ Srboljub Milin (Petar), Mališa Đurašković (Pandur)
184 izvođenja zaključno sa sezonom 2008/09

... Šta je to uradio Egon Savin, da **Tvrdicu** kako je originalni naziv za **Kir-Janju**, izvede iz kanonskog tumačenja, da velemajstorski pobedi sve slabosti ovoga komada a da njegove vrline preformuliše na jedan moderan način i da ostvari predstavu takvih koordinata prema kojoj će se ubuduće meriti svako izvođenje Sterijinih dela?

Pre svega Egon Savin ne tretira Kir-Janju, kao isključivog stožera predstave što je do sada bivalo – u tekstu on to jeste, dok se ostali nalaze u njegovoj senci i naprosto su epizode – već su to zajedno sa njim i ostale ličnosti, naravno sa manje dramskog materijala, ali naglašenih karaktera čime ozaruju pozornicu i „pokrivaju prazan prostor". Ono što je inovantno jeste i to da Savin Kir-Janju ne prikazuje kao patološku ličnost, čoveka sa felerom u karakteru, već jednog vrednog čoveka, koji, istina, ima erotski odnos prema novcu i transakcijama, a posredstvom njega kao kroz kristalnu prizmu, prelama sliku građanskog sveta Vojvodine sredinom 19. veka. S druge strane Savin, bez obzira na ironiju i karikaturu, rafinovano teatralizacijom, naglašava da upravo taj građanski svet nije ništa manje sklon pljački tuđeg dobra nego što je Kir-Janja sklon tvrdičluku...

... Predrag Ejdus tumači Kir-Janju... na magistralan način. Ejdus suvereno vlada i tragičnim i komedijskim izrazom tako da njegov Kir-Janja podseća na Čaplinove likove. Njegov Janja je polisemična ličnost: kao na dvostrukim ogledalima na njemu se odslikavaju drugi likovi komada, ali i socijalne i društvene prilike vojvođanskog bidermajera. Nada Blam bravurozno igra njegovu ženu Jucu koja se, kada shvati da od Janje ne može tek tako da zdipi pare, zbog čega se i udala, beskrupulozno ponaša prema njemu. Sjajnu ulogu artikulisala je mlada Tamara Vučković kao Katica, Janjina ćerka. Notaroša Mišića, tu činovničku prefakutu, koji radi „i na struju i na baterije", što će reći da jednako voli i majku i ćerku, Lepomir Ivković igra i studiozno i nadahnuto prikazujući se kao glumac ozbiljnih mogućnosti. Mihajlo Viktorović, kao sluga Petar, naprosto je veličanstven. Tako delikatno odigrati bespomoćnu ličnost kombinovanu od starosti i gluvoće mogu samo umetnoci čudesne imaginacije. Milenko Pavlov, kao Kir-Dima, blistavo je protumačio Janjinog sapatnika i saputnika.

Naravno, reditelj je imao briljantne saradnike u scenografu Geroslavu Zariću, kostimografkinji Bojani Nikitović i kompozitoru Kseniji Zečević.

Nenadani, senzacionalan pozorišni događaj na kraju godine. (Avdo Mujčinović: ***Senzacija na trgu,*** Politika EKSPRES 28. 12. 1992)

FESTIVALI

38. STERIJINO POZORJE, NOVI SAD 1993.
*Sterijina nagrada za glumu – Predrag Ejdus
*Sterijina nagrada za scenografiju – Geroslav Zarić
*Sterijina nagrada za kostim – Bojana Nikitović
+Nagrada publike, RU „Radivoj Ćirpanov" – Predrag Ejdus

1. ZEMUN FEST
Izabrana predstava, ali nije prikazana, zbog Ejdusove bolesti

34 23. 6. 1993.

Aleksandar Popović: **Tamna je noć**
Kult teatar, Beograd

Scenografija: Geroslav Zarić
Kostimi: Bojana Nikitović
Autor scenske muzike: Bora Đorđević
Igrali: Predrag Ejdus (prof. dr Labud Aškerc), Jelisaveta Sablić (Kosara-Kosa), Nebojša Glogovac (Nenad-Neni), Tamara Vučković (Sofija-Cocke), Dragan Mićanović (Manojlo-Mane Suvajac).
360 predstava

... Kao u svakoj farsi, i ovde je priča u izvesnoj meri apsurdna, donekle alogična, zasnovana na smeni neočekivanih situacija, začinjena grubom komikom i mnogim lakrdijaškim efektima. Ali, ona – zato što je prosto otrgnuta od sirovog života – ima i životnu verodostojnost i psihološku verovatnost: pokazuje da i zdrave osobe lako prekoračuju granice normalnog u ponašanju ukoliko su dugo izložene ekonomskom i moralnom zlostavljanju, obuzete osećanjem nemoći i beznadežnosti, prisiljene da svoj otpor izražavaju samo jalovim, isprašnjenim. U stvari, u ovom komadu tragično se prikazuje kroz lakrdijsko, čime se depatetizuje naš odnos prema vlastitoj sudbini, a jevtina šala preinačuje u instrument za proizvođenje gorke ironije. (Vladimir Stamenković: ***Pravo stanje,*** NIN 9. 7. 1993)

FESTIVALI

7 GRAD TEATAR, BUDVA 1993.

2. PIP – PRVA IZVOĐENJA, PARAĆIN 1993.

39. STERIJINO POZORJE, NOVI SAD 1994.
*Sterijina nagr. za tekst savremene drame – Aleksandar Popović
+Nagrada „Zoran Radmilović" – Dragan Mićanović
+Nagrada ULUPUV-a za scenografiju – Geroslav Zarić

2. ZEMUN FEST 1994.
*Nagrada za tekst – Aleksandar Popović

3. DANI ZORANA RADMILOVIĆA, ZAJEČAR 1994.
+Nagrada za glumca večeri Zoranov brk – Dragan Mićanović

35 18. 12. 1993.

Jovan Sterija Popović: **Laža i paralaža**
Atelje 212, Beograd

Scenografija: Geroslav Zarić
Kostimi: Bojana Nikitović
Autor scenske muzike: Ksenija Zečević
Lektor: Radovan Knežević
Igrali: Rade Marković (Marko Vujić), Anita Mančić (Jelica), Aleksandar Kuburović (Batić), Tihomir Stanić (Aleksa), Milutin Butković (Mita), Dragana Đukić (Marija).
26 izvođenja

U prvom trenutku, suočen sa scenografskim tlocrtom najnovije premijere na sceni Ateljea 212, Sterijine **Laže i paralaže**, gledalac će pomisliti da gleda reprizu istog komada na sceni Srpskog narodnog pozorište u Novom Sadu. Pogotovu što je potpisuje isti reditelj: Egon Savin.

No, sa prvim akordima muzike, setno romantičarska fraza nagovestiće da se u poznati ram slivaju neke nove boje, Slika se kompletira sa pojavom Alekse; uz izvežbanu šminkersku Mitinu ruku legendarna laža, od cirkuskog iluzioniste iz novosadske postavke izrasta u drugu legendu velemajstorskog iluzionizma i nadlagivanja: barona Minhauzena. Širokim pesničkim gestom, a ustvari glumački veoma precizno, Tihomir Stanić dopisuje te nove konture u kojima se stara naravoučiteljna priča o laži i paralaži uzdiže do romantičnog patosa... Jelica Anite Mančić leže na Stanićev rukopis kao rukavica na ruku. Ne samo da je iz iste priče, nego i iz istog ritma, mašte. Može se slobodno reći da odavno nismo imali priliku da vidimo tako skladan i efektan komičarski duet koji se tako slaže od tempa i šlagvorta do komičarskih nadigravanja. Sve je to povuklo starog majstora Milutina Butkovića da s ulogom Mite svom bogatom komičarskom opusu doda neke nove boje. Slično se može reći i za Radeta Markovića i njegovog Marka Vujića, provincijski stamenog u nacionalnom patrijarhalizmu.

I dok se u starom ramu ispisuje završni detalj poznatog finala u novoj makini, dok Aleksa i Mita u raketi uzleću iznad glava zbunjenih provincijalaca, koji su pomislili da mogu da ih kupe svojim novcima, gledalište shvata da mu Savin nudi još jednu scenski efektnu varijantu svoje večite priče o iluzionistima svetske klase koji su maestralnim lagarijama pokušali da sakriju svoju nemoć da uteknu od sumorne svakodnevice i vinu se do nekih slobodnijih i lepših prostora. Uz, ovom prilikom, i ironijski daleko efektnije senčenje njihovog bega u opsednutost seksom ili alkoholom. (Milutin Mišić ***Stari ram – nova slika,*** Borba 20. 12. 1993)

FESTIVALI

23. DANI KOMEDIJE, JAGODINA 1994.
*Ćuran za glumu – Tihomir Stanić

36 15. 6. 1994.

Igor Bojović: **Divče (Alo Bosna)**
Kult teatar, Beograd

Scenografija: Egon Savin
Kostimi: Bojana Nikitović
Autor scenske muzike: Ksenija Zečević
Lektor: Radovan Knežević
Igrali: Petar Božović/ Josif Tatić (Vasa Vasiljević), Jelisaveta Sablić (Marija Vasiljević), Isidora Minić (Jefimija Vasiljević-Divče), Aleksandar Srećković (Joca Brnjaš), Predrag Ejdus (Petar Božić)
27 izvođenja* (Ovaj broj se odnosi na izvođenja pod naslovom Alo Bosna, sa Josifom Tatićem u ulozi Vase Vasiljevića. Za Divče nemam podatke – D.P.P.)

Iako je i do sada imao uspeha u teatru, kao pisac zanimljivih komada za decu, *Baš Čelika* i *Petra Pana***,** Igor Bojović, koji je još student, tek sada, s dramom **Divče**, ulazi na pravi, najteži mogući način u pozorište.To čini time što dovodi na scenu jedan svet čije

formiranje nije okončano ni u životu, koji je sav u previranju, u stalnom predefinisanju. Međutim, izuzetno darovit, on uspeva da prikaže ne samo tipove, odnose i sukobe, koji su već i danas lako prepoznatljivi u stvarnosti, nego i suštinu i društvene i psihološke situacije mnoštva naših savremenika, ono što opasno ugrožava opstanak današnjeg srpskog društva.

U svom komadu Igor Bojović prepliće folklor, savremenost i naturalistički izraz, primiče se sasvim modelu verističke drame...

... Što se tiče priče, ona je i s tematskog i formalnog stanovišta dobro sastavljena, logična, slojevita. U njoj su akteri živi, koloritni karakteri stavljeni u presudne, granične situacije, u zaoštrene konflikte. Pišćeva namera je da pokaže zašto je došlo do rasula u jednoj porodici iz predgrađa, do tragedije jedne šesnaestogodišnje devojke, do jednog oceubistva, da ukaže na prave, a ne prividne uzroke ispričanih događaja...

... U predstavi, koju je režirao Egon Savin, ta priča se tečno razvija, tačno je akcentovana, povremeno je rasterećena svežim humorom, približena je melodrami kad je potrebno da se podstakne ili održi pažnja publike. U osnovi, sudbina kukavnih junaka iz prigradskih naselja prikazana je bez naturalističkog preterivanja, s veštinom da se i beznačajni detalji iz njihove turobne svakodnevice učine značajnim u pozorišnom smislu. S tim što se do baladnog tona dolazi posredno, zaobilaznim putem: uz pomoć božanstvene Malerove muzike, koja se tajanstveno kovitla nad zbivanjima, ali i prigušivanjem psiholoških momenata u radnji, koja se još više skraćuje, naglo otkriva ljudske strasti, stavlja sugestiju tamo gde bi mogla da stoji potpuna motivacija.

To, naravno, nije predstava bez mana. Ona je, očigledno, proizvedena u pozorištu pritisnutom teškom besparicom. U njoj je dekor sveden na polukružnu zavesu na kojoj je nacrtano šta bi scena morala da dočara, a osvetljenje je redukovano na dve ili tri promene u štimungu, I zbog toga je dramska iluzija u nekim scenama samo markirana, jedva nagoveštena.

S druge strane, iskusniji deo glumačke ekipe postiže neuporedivo više od svojih mlađih kolega, od Isidore Minić (Divče) i Aleksandra Srećkovića (Joca), što umanjuje katarzično dejstvo predstave, jer u komadu baš ta dva tek odrasla deteta, bačena na prigradsko bunjište, podstiču najviše saosećanja.

Stariji glumci igraju vrlo dobro, osobito Jelisaveta Sablić, koja, u ulozi Marije Vasiljković, iz pozadine unosi u radnju diskretnu komiku i prigušeno pulsiranje drame, nameće gledaocima prisan kontakt sa zbivanjima na pozornici. Tu je i Predrag Ejdus, koji, kao Petar Božić, ume da lik jednog konkretnog, mogućeg izbeglice preobrazi u fascinantnu scensku metaforu, da realistički iskaz obogati i produbi majstorskim groteskним potezima. Uz njih ravnopravno stoji i Petar Božović, čiji je Vasa Vasiljković autentična figura gotovo preslikana iz života, u kojoj se paradoksalno sjedinjuje telesna robusnost i istanjeni živci, preka narav i sentimentalna bolećivost.

Živa i aktuelna predstava, dragocena u trenutku kad je naše društvo obuzeto samoubilačkom apatijom, osećanjem bespomoćnosti pred zlom koje ga umištava.
(Vladimir Stamenković: ***Izveštaj s lica mesta,*** NIN 1. 7. 1994)

37(07) 14. 10. 1995.

Ljubomir Simović: **Putujuće pozorište Šopalović**
Srpsko narodno pozorište, Novi Sad

Scenografija: Geroslav Zarić
Kostimi: Bojana Nikitović
Autor scenske muzike: Ksenija Zečević
Lektor: Radovan Knežević
Scenski pokret: Ivica Klemenc
Igrali: Milan Šmit (Majcen), Dušan Jakišić (Milun), Novak Bilbija (Drobac), Vladislav Kaćanski (Blagoje Babić), Gordana Đurđević Dimić (Gina), Jasna Đuričić Jankov (Simka), Jelena Antonijević (Dara), Olivera Stamenković (Tomanija), Stevan Šalajić (Vasilije Šopalović), Lidija Stevanović (Jelisaveta Protić), Monika Romić (Sofija Subotić), Radoslav Milenković (Filip Trnavac), Anka Gojkov Popović, Ivana Jovanović, Anđelika Simić, Jadranka Nanić, Tatjana Čornij, Marina Cinkocki, Sonja Damjanović (Građanke), Marko Živić, Ivan Cerović (Stražari).
53 izvođenja

Jedan od najznačajnijih i svakako najlepših tekstova koji su se pojavili u posleratnoj jugoslovenskoj dramskoj literaturi jeste komad Ljubimora Simovića **Putujuće pozorište Šopalović**, čija višeslojnost, višeznačnost, univerzalnost, poetičnost, lepota jezika i savršenost forme uvek iznova, već desetak godina, provociraju pozorišne stvaraoce, pozivajući ih u omamljujuću avanturu traganja i prevođenja poetskog u konkretan, pozorišni diskurs.

Tačno deset godina od sjajnog Mijačevog prvog čitanja Simovićevog komada, Srpsko narodno pozorište i reditelj Egon Savin, prepoznavajući reference **Šopalovića** u vremenu sadašnjem, procenjujući nespornu moć ansambla, nude jedno od mogućih tumačenja **Putujućeg pozorišta Šopalović** – za otvaranje dramske sezone.

No, pravi motiv Egona Savina nije užasavajuća aktuelnost Simovićevog teksta – ona se podrazumeva i bazira je na jednom dramatičnom iskustvu, već je to upravo njegova univerzalnost i ona njegova dimenzija u kojoj se bavi suštinom pozorišta i smislom umetnosti. Upravo stoga, Savin ovom komadu prilazi iz prevashodno pozorišnih razloga.

Dihotomičnost Simovićevog teksta na nivou same priče i diskursa kojim je ispričana, bio je, očigledno, najveći proble i glavni izazov, mesto koncentracije Egona Savina i stoga, u rezultatu, jedno od nespornih, vrlo preciznih, povremeno briljantno rešenih mesta njegove predstave. U tom pirandelovskom začaranom krugu u kojem se prepliću realno i nadrealno, stvarnost i fikcija, život i pozorište, i u kojem jedino često preuzima ulogu i mesto drugog, Egon Savin superiornom jednostavnošću pronalazi prava scenska rešenja: preciznom topografijom mizanscena, orkestracijom glumačkog ansambla, scenografijom (Geroslav Zarić), s, doduše, nejednakim rezultatom u svim nabrojanim segmentima.

Ako topografskoj preciznosti mizanscena apsolutno nema zamerke, ako doslednosti u tom domenu pripišemo i svakako najlepšu, najmaštovitiju, tačnošću odbranjenu i značenjem pokrivenu ključnu scenu – „lepotica i zver“ – koju Savin rešava na način „mišolovke“ – onda bi se većina primedbi odnosila na glumačku nepreciznost u prelazima s jednog („stvarnosnog“) diskursa na drugi („umetnički“), na predugu ekspoziciju, na već viđenu koreografiju hora („žene u crnom“) i, pre svega, na nedorađenost ključne, katarzičke scene – „Elektra“ ili Filipova smrt. Nepotpomognut, čak opstruiran nekim scenskim rešenjima (bukvalnost – iznošenja leševa na kolima), Orestov monolog glumca Filipa (Radoslav Milenković) nije našao pravu rezonancu i nije progovorio istinskim zgusnutim jezikom tragedije koja se, uprkos Marksu, u svim određenim istorijskim okolnostima, od antičkih vremena do danas, uvek ponavlja kao – tragedija.

To je ono mesto u komadu gde pozorišna „laž“ postaje životna istina, mesto na kojem Simović menja fokusno mesto svoje ironije, mesto na kojem se definitivno raspada šekspirovsko ogledalo projektujući izlomljene, paradoksalne slike stvarnosti. To je, konačno, mesto u kojem spoznajemo da Simović ne traga za mitom da bi ga reinterpretirao i aplicirao na aktuelna zbivanja, već mu se mit nametnuo, sustigao ga na svom kosmičkom putu kroz metafiziku.

Bard domaćeg glumišta Stevan Šalajić tumačio je lik Vasilija Šopalovića u rasponu od groteskne komike, proizašle iz nesklada dostojanstva i glumačke neostvarenosti i nemoći, do tragičnih tonova u završnici. Svu zlokobnost, skoncentrisano zlo i detinju

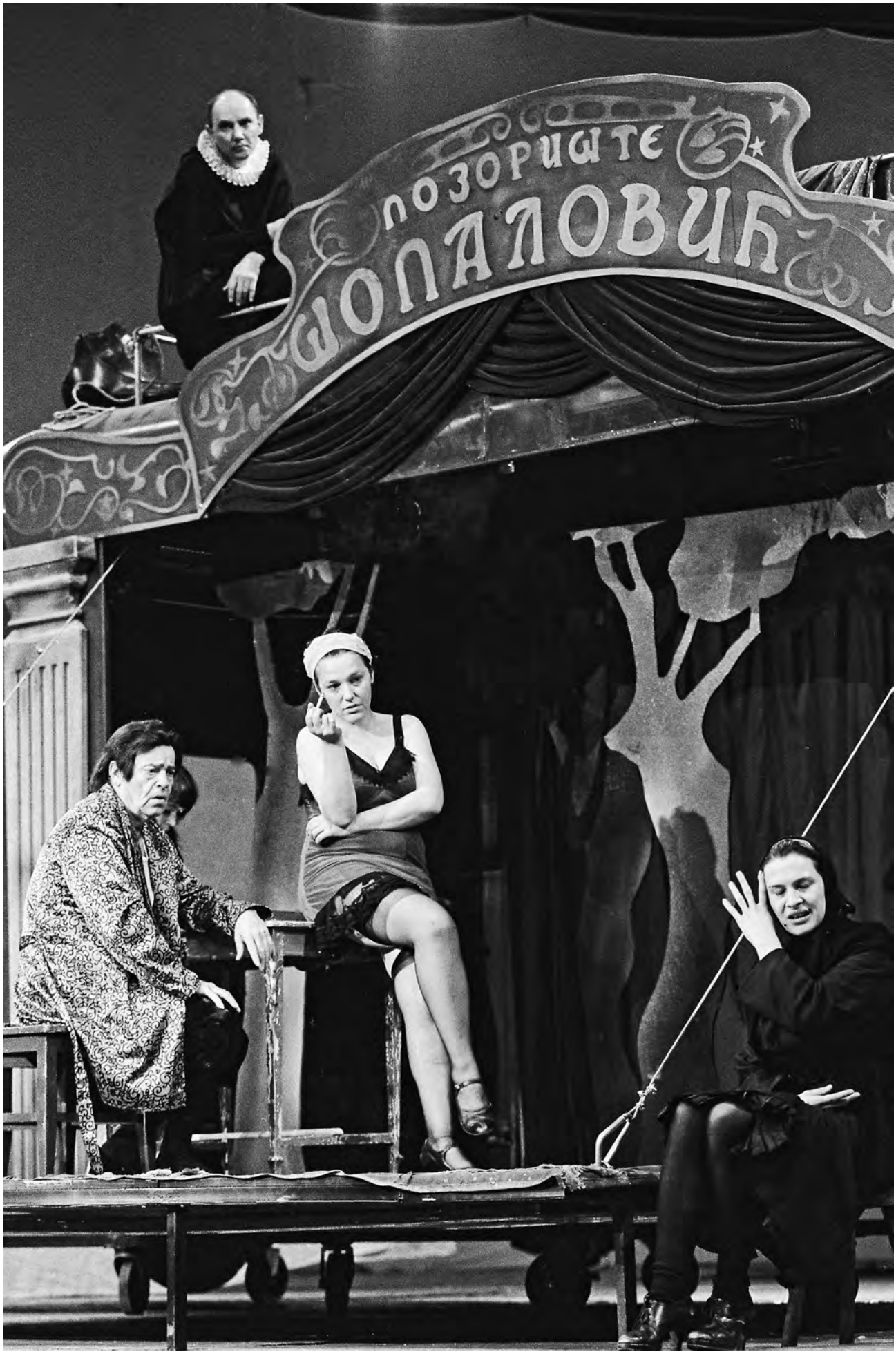
ПОЗОРИЩТЕ
ШОПАЛОВИК

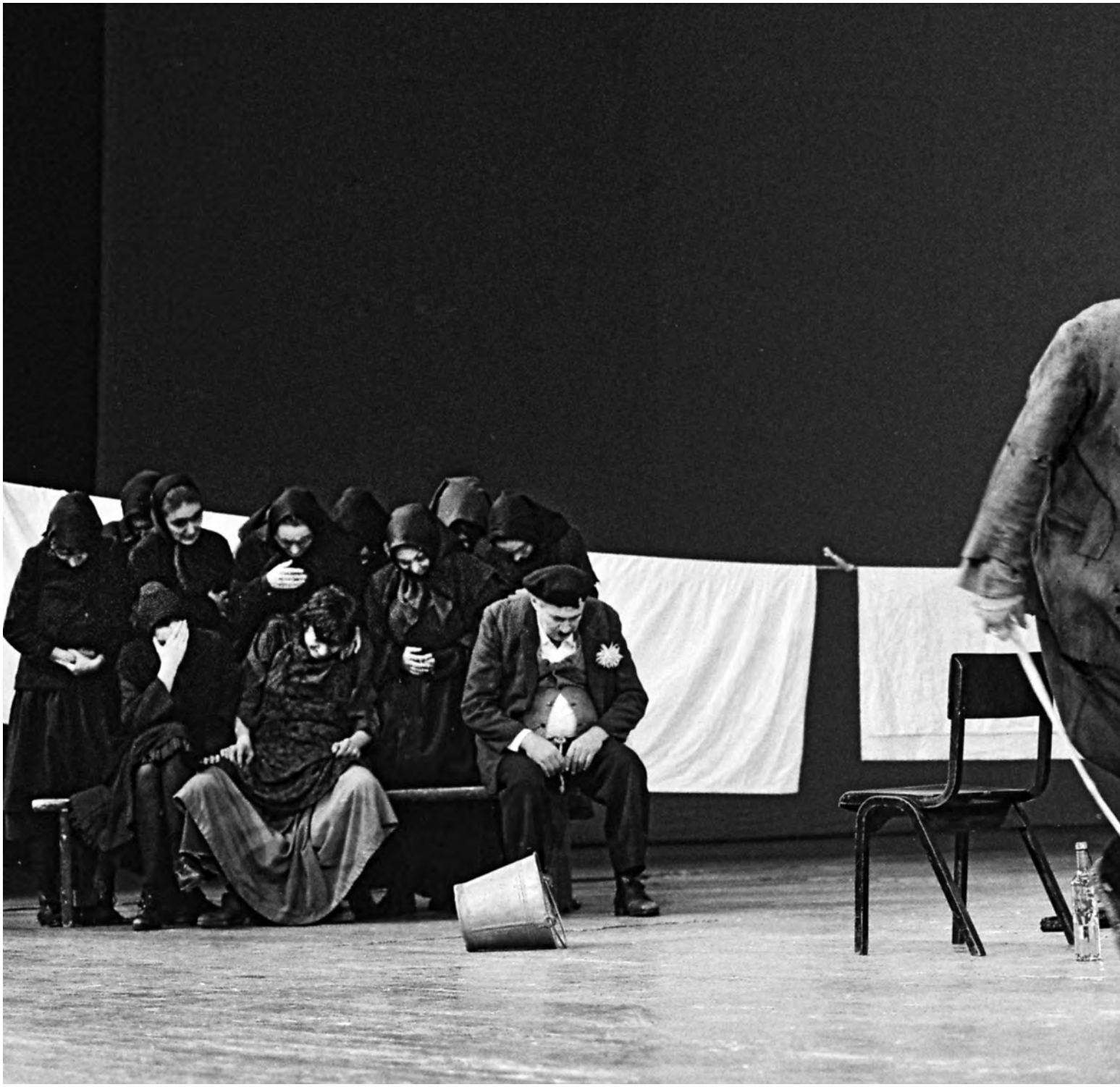

ranjivost i nemoć pred lepotom i nevinošću u liku batinaša Dropca, Novak Bilbija je doneo s uverljivošću i snagom svog kompletnog glumačkog habitusa i ostvario možda najcelovitiji, najsnažniji lik u predstavi.

Debitantsko pojavljivanje Monike Romić otkrilo je glumački potencijal na koji svakako treba računati. Ova mlada glumica pokazala je izuzetno širok dijapazon mogućnosti, pogotovo u sceni s Bilbijom, u susretu nevinosti i zla.

Filip Radoslava Milenkovića odneo je zauvek sa sobom tajnu „treće maske" iza koje se krio. Njegov Filip Trnavac bio je nešto realniji no što su nas dosadašnje interpretacije tog lika navikle; Milenković svog Filipa igra s anticipirajućim saznanjem o kraju, izdvajajući ga tako iz šopalovićevske neosvešćenosti onih koji „ne čuju".

I pored toga što je i ostatak ansambla – pre svih Jasna Đuričić-Jankov, Vladislav Kaćanski, Dušan Jakišić i Lidija Stevanović – bio na nivou sopstvenih visokih glumačkih standarda, uprkos činjenici da je svaka bitna tvar u predstavi postavljena na prvo mesto, kao rediteljev dug tekstu, publici i samome sebi, ostaje da se pomenuta mesta obeleže – čitkijim rukopisom. (Darinka Nikolić: ***U razbijenom ogledalu*** – Dnevnik, 17. oktobar 1995)

■

... Sada, pošto je obišao „krug" po Evropi, ovaj dramski tekst Ljubomira Simovića vraća se u domovinu, tačnije na scenu Srpskog narodnog pozorišta u Novom Sadu gde se inscenacije prihvatio Egon Savin, reditelj koji po vlastitom priznanju nije video famoznu predstavu svog profesora Dejana Mijača.

I zaista, Savin pristupa **Šopalovićima** neopterećen praizvođenjem u Jugoslovenskom dramskom, pa i više od toga: on će svoju predstavu graditi sasvim oslobođen i one vrste strahopoštovanja prema velikom piscu i odličnoj drami koje, gotovo po pravilu, presudno određuje karakter prvog rediteljskog „čitanja" novog dramskog dela. Savin, naime, polazi od osnovnog sukoba na kojem Simović razvija svoju dramu, od konflikta koji se uspostavlja između same predstavljačke prirode pozorišne umetnosti, pojednostavljeno svedene na puku zabavu, i dramatike konkretnog vremena u kojem se teatarska umetnost ostvaruje – u ovom slučaju Drugog svetskog rata u okupiranoj Srbiji. Sve što će učiniti glumci putujuće družine Vasilija Šopalovića u oskudnom vremenu okupirane srpske varošice, ali, isto tako, i sve što oni neće učiniti (a po mišljenju varošana bi morali da čine), deklarisaće ih, u najmanju ruku, kao bezdušnike, a svakako kao kolaboracioniste Nemaca i okupacionih vlasti. Igrati pozorišne predstave u senci vešala o koja su obešeni patrioti, ravno je izdaji, jer kome je, smatraju oni što osuđuju putujuće histrione, kome je, naime, u zlu vremenu do smeha i zabave. Takva osuda pozorišta ostaće gluva za sve argumente „druge strane". Ovako uspostavljen sukob između realnosti koju stvara teatarska umetnost, i krtog sveta scenske umetnosti, s jedne strane, i realnog sveta, odnosno, takozvanog pravog života, na izvanredan način će razvijati Simović da bi nam na kraju pokazao kako se te dve stvarnosne ravni mogu međusobno isprepletati, tačnije – do koje mere naizgled bezazleno pozorište, i pored toga što se u borbeni juriš protiv svetske nepravde zaleće isukanim drvenim mačevima, premda barata lažnim tantuzima namesto pravim zlatnicima, iako potpuno uronjeno u nestvarno i prividno, ipak može da utiče na životnu realnost, dok, naprotiv, i pored čvrste uverenosti u apsolutnu ispravnost svog gledišta, nepokolebljivo uvereni u to da deluju pravedno, predstavnici „pravog života", ipak čine nepravdu. Kada su odnos između života i pozorišta u pitanju, poručuje Ljubomir Simović, sve je relativno.

No, Egon Savin se ne zadovoljava jednostavnim konstatovanjem ovako formulisane istine. On ide i dalje, pa još radikalnije razvija piščevu ideju po kojoj su akteri realnosti stvarnog života nepravedni prema zatočenicima sveta teatra. Naime, ne samo da umetnost ne kopira život, već, naprotiv, život oponaša pozorište. Već će i pojava Majcena, reprezenta nemačke soldateske u Srbiji, jasno pokazati kojim nas putem Savin vodi, jer teatralnost s kojom će ovaj folksdojčer, u preciznom tumačenju Milana Šmita, održati svoj govor, njegova poza i naglašeno samozadovoljno uživljavanje u rolu moćnika koji u svojim rukama drži konce sudbine grupe ubogih pozoršnika, nagovestiće do koje mere je pozorište prisutno u životu.

... A ako je već istina da život „potkrada" teatar, onda gnušanje koje varošani iskazuju prema glumcima ne može da bude ništa drugo do licemerje. Jer ponašanje varošana, koje Savin nije ni pokušao da na ma kakav način međusobno izdiferencira, pa oni deluju

isključivo kao grupa, tačnije kao neka vrsta kolektivnog junaka koji misli zajedničkom glavom i govori zajedničkim jezikom, ukazuje na to da oni beskrajno uživaju u svemu što članovi putujuće pozorišne družine čine.

... I ostali u varošici će predano igrati svoje role, nekima od njih uloga je određena već i rekvizitom na koju su osuđeni. Batinaš Drobac će imati svoju volujsku žilu kojom će prebijati sužnje, ali i o koju će se na koncu obesiti. Blagoje je rob svoje flaše, a sudbina uloge na koju je osuđena njegova supruga Gina biće određena koritom za pranje veša nad kojim je ta žena neprestano nagnuta. To su, uostalom, indikacije koje sugeriše Simović.

Savin, međutim, na sceni ovu simboliku razvija od potencijalnog literarnog scenog znaka do konkretne radnje koja u potpunosti definiše likove i uslovljava pojedine situacije. U svojoj predstavi, pa i po cenu da se „zameri" našoj aktuelnoj, surovoj stvarnosti, reditelj će izvesne situacije i određene elemente ponašanja pojedinih likova razvijati do groteske. Biće to, recimo, slučaj s Ginom i Blagojem, čije likove su sjajno tumačili Gordana Đurđević-Dimić i Vladislav Kaćanski. Život, poput pozorišta, ima svoja čvrsta dramaturška pravila, svoje konvencije, koje određuju vrstu scensko-životne igre i, u krajnjoj liniji, uslovljavaju žanr. U predstavi koja nam prikazuje stvarni život kao pozorište u pozorištu, nije bilo moguće izbeći naglašenu stilizaciju. Otuda će ta akcentovana teatralnost, groteska pokatkad razvijena do paroksizma što u određenoj meri podseća na kakvog okupacijskog užičkog Radovana III, to oslikavanje pozorišta kao gotovo detinje i (samo naizgled) naivne igre, možda danas nekome može i da zasmeta. Možda se nekome može učiniti da Egon Savin na sceni obrazlaže svoj pledoaje za pozorište koje nikako i nikoga ne obavezuje, za teatar koji je slep za sve ono što se dešava u stvarnom životu, pa i ovom našem u kojem se pozorišna igra ponovo događa u senci vešala. No, da ipak nije tako posetiće nas odlično literarno zamišljen, sjajno rediteljski koncipiran i maestralno glumački realizovan lik Filipa Trnavca, jednog od zatočenika Talijine umetnosti, umetnika koji postaje paradigma vazda zanesenog histriona, glumca koji ne ume da odredi svoj položaj u odnosu na život, čoveka koji neprestano luta zastrašujuće čudesnom zonom sumraka, graničnim predelima između dve realnosti – životne u kojoj se ne snalazi i ne prepoznaje, i one druge, pozorišne, koja je za njega jedina prava. Kobni iskorak Filipov iz teatarske realnosti u stvaran život, koštaće ovog glumca života, ali će zato spasiti kožu nekom drugom. Ta poslednja igra, to finalno preplitanje života i umetnosti, i kod Simovića i kod Savina, ali kod svakog od njih dvojice na drugačiji način, upotpuniće ovu „scensku priču"... (Aleksandar Milosavljević: ***Novo scensko „čitanje"*** – Pozorište, sezona 1995/96, br. 1-5)

FESTIVALI

41. STERIJINO POZORJE, NOVI SAD 1996.
*Sterijina nagrada za glumu – Novak Bilbija
+Nagrada ULUPUDUS-a za scenografiju – Geroslav Zarić

GODIŠNJE NAGRADE SRPSKOG NARODNOG 1996.
Pohvala predstavi
Gordana Đurđević-Dimić, Jasna Đuričić-Jankov

ЛОВИБ

ПОЗОРИЩТЕ
ШОПАДОВИК

38 18. 4. 1996.

Manuel Puig: **Poljubac žene pauka**
Zvezdara teatar, Beograd

Prevod: Vanja Karas
Scenografija: Geroslav Zarić
Kostimi: Bojana Nikitović
Autor scenske muzike: Gato Barbieri
Izbor muzike: Egon Savin
Lektor: Ljiljana Mrkić Popović
Igrali: Bogdan Diklić (Molina), Dragan Nikolić (Valentin), Branislav Jerinić (Upravnik zatvora).
18 izvođenja

Postavljanje komada **Poljubac žene pauka** Manuela Puiga može da deluje kao rizičan repertoarski potez. Izuzetna popularnost istoimenog filma i knjige nužno nameće poređenje, dok tema homoseksualne ljubavi, ekskluzivna u našoj pozorišnoj sredini, predstavlja dodatni izazov, Predstava koju je u Zvezdara teatru režirao Egon Savin uspešno se izborila sa ovim i svim drugim izazovima.

Pre svega, sama drama je znatno složenija i višeznačnija u odnosu na ono što smo grubo odredili kao njenu temu. Mnogo značajnija od opisa nastanka jedne specifične zatvorske romanse, jeste precizna analiza dvostruke funkcije ljubavi: ljubav kao najviši oblik bliskosti među ljudima i ljubav kao sredstvo manipulacije. Ova psihološki razvijena tema prelomljena je kroz ambijent totalitarnog režima, režima u kome su homoseksualci i revolucionari nužno na istoj strani (rešetaka, naravno!), što komadu daje dodatnu, političku dimenziju. Tako ispada da komad čija tema suviše hermetično i ekskluzivno, zapravo komunicira sa svima nama i to na dva nivoa – intimnom i društvenom.

Najveći umetnički izazov inscenacije (prethodno naznačeni su sociološke prirode) sastojao se u tome da se odoli ironizovanju, koje bi škakljivost teme mogla da proizvede. Bez nepotrebnih žanrovskih eksperimenata, reditelj Savin se precizno držao izvorne fakture teksta, satvarajući tako jednu decentnu i promišljenu predstavu, izuzetnog dobrog ukusa (ovaj arhaični termin ovde se čini najprimerenijim i najtačnijim). Pri tome predstava nije bila zamarajuće „seriozna“, već naprotiv, vrlo vesela (da ne kažemo gej), jer je verbalna komičnost teksta u potpunosti i adekvatno iskorišćena. Stvarajući vizuelno kultivisane prizore, povezane dobro izabranim muzičkim frazama, reditelj je ipak većinu svoje pažnje usmerio na rad sa glumcima, što je rezultiralo potpunim uspehom.

Bogdan Diklić u ulozi homoseksualca Moline, bio je superiorna scenska pojava. Doduše, njegova dominacija (isključivo pozorišna, naravno) rezultat je, između ostalog, i zahvalne, dobro napisane uloge. Prostudiranim, ali ne preteranim i parodičnim feminiziranim držanjem, govorom i gestom, on je pronašao pravu meru komičnog i u potpunosti iznijansirao psihološki složen lik „žene pauka“.

Scenska pojava Dragana Nikolića (držanje, glas, hod) u ulozi robustnog revolucionara nežnog srca, Valentina, predstavljala je potpuni kontrast njegovom partneru (mnogo izraženiji negu u filmu), što je proces njegove transformacije učinilo znatno ubedljivijim.

Branislav Ciga Jerinić je u nekoliko oštrih i preciznih poteza doneo epizodni lik Upravnika zatvora, i udahnuo mu dragoceni dijabolični šarm.

Na kraju, za sve one koji očekuju s nestrpljenjem poređenje sa filmom Hektora Babenka – Bogdan Diklić je napravio znatno bolju ulogu od Viljema Harta, a Dragan Nikolić je znatno šarmantniji od Raula Hulije. (Ivan Medenica: ***Više od zatvorska romanse,*** Politika 20. 4. 1996)

FESTIVALI

4. ZEMUN FEST 1996.
+Vanredna nagrada za glumu – Bogdan Diklić
+Vanredna nagrada za glumu – Dragan Nikolić

10. GRAD TEATAR, BUDVA 1996.

17. SVEČANOSTI „LJUBIŠA JOVANOVIĆ“, ŠABAC 1996.
*Plaketa „Ljubiša Jovanović“ – Bogdan Diklić
*Plaketa „Ljubiša Jovanović“ – Dragan Nikolić

39

Fjodor M. Dostojevski/ Andžej Vajda: **Zločin i kazna**
Makedonski naroden teatar, Skoplje

Adaptacija: Egon Savin
Dramaturg: Jelena Mijović
Kostimi: Elena Dončeva
Autor scenske muzike: Ksenija Zečević
Igrali: Nikola Ristanovski (Rodion Romanovič Raskoljnikov), Meto Jovanovski (Porfirij Petrovič), Iskra Veterova (Sonja Marmeladova), Vasil Šiškov (Razumihin), Pero Arsovski (Zamjatov), Kiril Andonovski (Koh), Kiril Pophristov (Mikoljka Bojadžija), Nino Levi (Građanin),

FESTIVALI

10. GRAD TEATAR, BUDVA 1996.

40 13. 8. 1996.

Jovan Sterija Popović: **Laža i paralaža**
Makedonski naroden teatar, Skoplje

Adaptacija: Egon Savin
Prevod: Rusomir Bogdanovski
Scenografija: Geroslav Zarić
Kostimi: Bojana Nikitović
Kompozitor: Ksenija Zečević
Lektor: Cvetanka Nedanovska
Igrali: Petar Arsovski (Marko Vujić), Mimi Tanevska (Jelica), Nino Levi (Batić), Igor Džambazov (Aleksa), Jordan Simonov (Mita), Maja Veljković (Marija).

41(08) 30. 11. 1996.

Aleksandar Popović: Mrešćenje šarana
Srpsko narodno pozorište, Novi Sad

Scenografija: Geroslav Zarić
Kostimi: Jasna Petrović Badnjarević
Autor scenske muzike: Stevan Divjaković
Lektor: Žarko Ružić
Muzički saradnik: Ivan Fece
Igrali: Stevan Gardinovački (Borko Gracin), Jasna Đuričić Jankov (Mica), Dušan Slavkov Jakišić (Laza Paunov), Vladislav Kaćanski (Kum Sveta Milosavljević), Aleksandar Gajin (Kumić Mita), Lidija Stevanović (Bosa Katanić), Novak Bilbija (Vasa Vučurević), Gordana Đurđević Dimić (Gospava), Milorad Kapor (Četnički vojvoda), Srđan Timarov/ Milovan Filipović (Oficir OZNE).
100. izvođenje 7. 3. 2006.

Reditelj Egon Savin rukovodio se činjenicom da je *Mrešćenje šarana*, bar na prvi poged, jedan od najrealističnijih komada Aleksandra Popovića. Vođen tom mišlju, on je rediteljski postupak zasnovao na redukciji onih opasnih, uvek svežih, duhovitih i spontanih Popovićevih apartnosti, začudnosti i alogičnosti. Izbačene su Matejičine pesme iz pozadine, koje, iako uvek na liniji „centralnih istorijskih zbivanja“, imaju neki misteriozni, uznemirujući i zloslutni prizvuk; prigušena je apartna, ali neodoljivo duhovita scena sa klozetskom šoljom; jezičko šarenilo, u ovom komadu i inače umanjeno, dodatno je obuzdano. Ovim postupkom nije izmenjena osnovna komička faktura komada, već je samo dobro „ispolirana“. Ovo „poliranje“ ne ogleda se samo na formalnom nivou, već prevashodno na značenjskom: Savin se nije upustio u „dekonstrukciju“ komada, radi pronalaženja i izvlačenja njegove globalne metafore. Priču o ljudima koji bez ikakvog stava, svesti ili razloga neprestano mehanički menjaju ideologije i žene na ringišpilu istorijskih zbivanja, on stavlja u izvornom istorijskom okviru i ne stvara neki začudni

otklon iz perspektive našeg vremena. Benigna aktuelizacija u vidu spominjanja pištaljki i šerpi samo podvlači utisak o nedovoljnoj rediteljskoj smelosti. Moguće je da komad ne bi izdržao ovakvo viviseciranje, ali bi na taj rizik Aca Popović sigurno, s radošću i entuzijazmom, pristao, bez obzira na opasnost od gubitka oreola „klasike“:

Metaforičke ambicije predstave skromno se zadovoljavaju u ne mnogo decentnom scenografskom rešenju Geroslava Zarića: izgled klozeta-kupatila, koji ima dominantno mesto na sceni, menja se nekoliko puta u toku vratolomnih posleratnih događanja, što, valjda, treba da aludira na ne mnogo pristojnu srpsku izreku o različitim pakovanjima istog... proizvoda.

U igri spomenutog glamuroznog glumačkog ansambla osećalo se izvesno zaziranje od drastičnije ironijske stilizacije. Većina glumaca koristila se proverenim i već viđenim sredstvima u kreiranju prepoznatljivih tipova – svojevrsnih kolaža njihovih ranijih uloga. Ponajpre je Vladislav Kaćanski uspeo da udahne autentičnu svežinu i šarm liku kuma Svete i da, posebno u sceni hapšenja, ostvari onu tipičnu humorsko-lirsku intonaciju Popovićevih gubitnika.

Iz prethodne analize ne bi trebalo izvlačiti pogrešan zaključak: *Mrešćenje šarana* Srpskog narodnog pozorišta iz Novog Sada je tačna, precizna, dobro skrojena predstava... Samo je nekako suviše umivena, ispolirana, gotovo akademska. Ako bismo se prepustili bizarnoj sklonosti ka pravljenju neduhovitih metafora, mogli bi smo reći da je Egon Savin skinuo Aleksandru Popoviću njegovu kožnu jaknu i obukao mu smoking... Smoking besprekorno ispeglan, ali da li se u njemu dobro oseća? (Ivan Medenica: ***Bez rizika*** – Politika, 2. mart 1997)

■

Otkako se **Mrešćenje šarana** pojavilo u Zvezdara teatru kao aktuelna scenska atrakcija, bilo je nekoliko prerada, dorada i novih iščitavanja ovog dela. Kako je reč o tekstu koji je pisac sam označio kao scensku rotobazu u pet oštrih faza, to je razumljivo što su pojedini reditelji verovali da je to tek povod koji dozvoljava da i sami istražuju ovaj scenski san i javu u nama samima i u vremenu koga se sećamo ili koje još traje. Mada je osnovna tema, vezana za ključne događaje koji su prethodili oslobađanju ili se zbili u danima oslobođenja, zatim tokom četrdeset osme i onih čuvenih hapšenja u ime narodnog suvereniteta, odbrane revolucije i nešto kasnijeg vremena, kada su se vraćali zatvorenici sa Golog otoka, Egon Savin je proširio u svojoj predstavi gotovo sve godine socijalističkih zanosa i paradoksa, a po nekim scenama bi se čak moglo tvrditi da dotiče i trenutak ovog življenja.

Režija je tu adaptaciju izvela uglavnom pomoću određenih scenografskih rešenja Geroslava Zarića u kojima je dominantan element klozet u pozadini scene. Od trošnog prostora koji se sav povija pri svakom ulasku, to postepeno postaje skromno kupatilo da bi na kraju bila velika i luksuzna prostorija što oličava raskoš novih bogataša. Izvesne redukcije pa i uprošćavanja izvršila je režija i u samom tekstu kako bi svoju zamisao o gruboj farsi sa jetkom satiričnošću provela kroz celo zbivanje. Događaji su naizgled ralistični mada sve ima i simbolično značenje. Hronika se tako preobražava u niz varijanti a o svakoj možemo da sudimo na osnovu određenih scena. Zadržan je apsurdan početak u kome ukućani u poslednjim danima okupacije i beznađa slušaju preko radija predavanje Borka Gracina o mrešćenju šarana. Sve vreme kao da lebdi među njima pitanje: kako doživeti promene i prilagoditi se onom što dolazi? Toga postaju svesni onog trenutka kada u njihov stešnjeni klozet uleti bradati oficir i preobuče se u sasvim drugog čoveka. To kao da je signal i ostalima da se prilagode vremenu, ali njihove fraze deluju tragikomično pa se besmisao postupaka pojačava.

Realizam kojim se pojedinosti dokumentuju upravo su onaj naturalistički element ili nužna vulgarnost da bi parodija prerasla u satiru. Ova je posebno naglašena u sceni konspirativnog partijskog sastanka i izjašnjavanja za rezoluciju Informbiroa ili protiv nje... Sve to se i režiji čini kao neki daleki i nestvaran događaj – karikatura života. Ljudi su zapravo marionete jednog sistema koji je potpuno lažan, ali koji funkcioniše tako surovo a opet nestvarno, kao da je neki san. Oštrica satire se naročito ustremljuje na aktere posle njihovog izlaska iz zatvora. Zapravo, niko ne ostaje čitav, pa su svi deformisani, na granici ludila.

U svemu tome neki se preobražavaju, ali je poenta na ostarelom profesoru koji postaje funkcioner sa kompjuterom na pisaćem stolu koji treba da sugeriše kako je ovaj bezlični čovek, živi fosil sa povijenom kičnom i perikom na glavi, ostao zarobljen na nekoj funkciji sve do naših dana. To se upečatljivo dokazuje prizorom kada ga posećuje nekadašnja profesorka, aktivista, a sada iznemogla starica Bosa.

Ovakvo čitanje **Mrešćenja šarana** kao nekakve globalne metafore jednog sistema ili društva sasvim je moguće. Pri tome se, međutim, teško može izbeći utisak da pomalo sve deluje didaktičko i suviše pojednostavljeno što komad ne čini scenski dovoljno atraktivnim. Zbog toga ne izgleda čudno što su pojedine scene nedovoljno povezane, a fragmenti opet imaju svoju zasebnost kao da se začinju sami od sebe.

U osnovi, predstava, ipak, ne izneverava duhovna opredeljenja Aleksandra Popovića. U njoj kao u nedosanjanom snu ili stvarnosti koje bismo hteli da se oslobodimo, dominantan je Stevan Gradinovački kao profesor Borko. Njegovu ženu Micu dala je Jasna Đuričić sa vidnom željom da se prilagodi situaciji bez ambicioznijeg prerušavanja lika koji u ovakvom ambijentu može da pruža različite asocijacije. Vladislav Kaćanski imao je kao kum Sveta ležernosti i duhovitosti, naročito u prvom delu sve do slučajnog hapšenja. U nastavku taj lik je sveden samo na pojavu kako bi došao više do izražaja njegovi sin Mita. To je mladić koji je dugo ćutao da bi tek na kraju, kada mu otac ode u zatvor, progovorio i postao sinonim nove generacije što ume da se bogati i vlada teniskim reketom. Igrao ga je izražajno Aleksandar Gajin. Lidija Stevanović je predstavila Bosu Katanić kao dva različita lika u mladosti i starosti, dok je Dušan Jakišić realistički prilagodio zastavnika Lazu. Novak Bilbija je i ovog puta veoma interesantno dočarao Vasu Vučurevića, kapetana neočekivane sudbine, a njegovu ženu Gospavu osmislila je Gordana Đurđević Dimić kao stilizovanu figuru u kojoj su samo dominantne bitne karakteristike lika.

Mrešćenje šarana je tako više istraživački projekt nego predstava kojoj je stalo do atrakcija, ali među mnogim bezličnim ona ima, ipak, svoj identitet. (Petar Volk: ***Mrešćenje šarana*** – Ilustrovana politika, 3. maj 1997)

FESTIVALI

47. SUSRET POZORIŠTA VOJVODINE, KIKINDA 1997.
*Nagrada za glumu – Novak Bilbija
*Nagrada za glumu – Jasna Đuričić Jankov
*Nagrada za glumu – Stevan Gardinovački
*Nagrada za scenografiju – Geroslav Zarić

42. STERIJINO POZORJE, NOVI SAD 1997.
*Sterijina nagrada za režiju – Egon Savin
*Sterijina nagrada za glumu – Vladislav Kaćanski
+Nagrada „Več. novosti", epizoda – Gordana Đurđević Dimić
+Nagrada ULUPUDUV-a kostim – Jasna Petrović Badnjarević

5. ZEMUN FEST 1997.
*Zlatna plaketa za žensku ulogu – Jasna Đuričić Jankov
*Zlatna plaketa za epizodnu ulogu – Gordana Đurđević Dimić

11. GRAD TEATAR, BUDVA

5. VRŠAČKA POZORIŠNA JESEN 1997.
*Nagrada za glumu – Jasna Đuričić Jankov

42 7. 5. 1997.

Miroslav Momčilović: **Beograd na kolenima**
Kult teatar, Beograd

Scenografija: Živorad Savić
Kostimi: Jelisaveta Tatić
Autor scenske muzike: Ksenija Zečević
Lektor: Radovan Knežević
Igrali: Predrag Ejdus (Jovo), Ivan Bekjarev (Rajko)
43 izvođenja

FESTIVALI

19. BORINI POZORIŠNI DANI, VRANJE 1999.
+Glumci večeri – za skupnu igru – Ivan Bekjarev / Predrag Ejdus

43(09) 11. 10. 1997.

Nebojša Romčević: Laki komad
Srpsko narodno pozorište, Novi Sad

Scenografija: Geroslav Zarić
Kostimi: Bojana Nikitović
Izbor muzike: Stevan Divjaković
Korepetitor: Svetozar Saša Kovačević
Igrali: Boris Isaković (Đorđe), Gordana Đurđević Dimić (Seka), Lidija Stevanović (Tetka Dara), Aleksandar Gajin (Rade), Milica Zarić, Srđan Timarov, Milorad Kapor (Drogirani kreteni), Stevan Šalajić (Gospodin), Dobrila Šokica (Učiteljica).
59 izvođenja

Proleću u januaru Dušana Kovačevića trebalo je više od dve decenije, prelazak u drugi medij – film i ozbiljna prerada i dopisivanje teksta (ovo poslednje posebno) da od komedije građene na jednom crnohumornom vicu postane tregična groteska, da u filmu Emira Kusturice *Podzemlje* preraste u metaforičnu sliku naše balkanske stvarnosti, u ogledalo životne i ratne groteske koja nam se dogodila. Možda, i morala dogoditi. Reditelj Egon Savin poverovao je da će se nešto slično ostvariti i to ne naročito radikalnim intervencijama na **Lakom komadu** Nebojše Romčevića (umnožavanjem jednog lika – Drogiranog kretena i dopisivanjem jedne scene – finalna poseta đaka muzeju u kome je centralni eksponat bista generala Geše), de će od crnohumorne burleske nastati komedija mentaliteta. Našeg, valjda. Međutim, burleska, pa ni ova, prave nacionalnosti nema. Nema, jer za komediju mentaliteta nema materijala. Nema, uprkos želji pisca i reditelja, ničega „našijeg" nego u obe prethodne verzije Romčevićeve komedije. One, pod naslovom *Baštinik*, igrane u Paraćinu i one koju je (pod istim naslovom kao u Srpskom narodnom **Laki komad**) prikazivao Zvezdara teatar u režiji Vladimira Jevtovića sa Slobodanom Ninkovićem, Dušankom Stojanović i Draganom Petrovićem (ovaj poslednji u ulozi Drogiranog kretena ostvario je glumačku paradu kakva se ne zaboravlja), predstavu što je plenila svojom naglašenom željom da bude smešna i odsustvom ambicije za metaforičnošću i koja je upravo tim svojim vrlinama zahvaljujući, trijumfovala pre nekoliko godina na Danima komedije u Jagodini. Piščeva i reditelјeva želja da se **Laki komad** stavi pod znake navoda, da se dosegnu ozbiljna značenja u tekstu, a da pisac sam nije likove svoje komedije psihološki obogatio u odnosu na prethodne verzije, rezultiralo je samo time da, upkos dobrim glumcima, upkos duhovitoj opremi (scenograf Geroslav Zarić, kostimograf Bojana Nikitović), smešno u ovoj burleski bude zatomljeno. Šteta, pre svega zbog ne malog truda koji su u ovaj posao uložili Boris Isaković u ulozi Đorđa, Gordana Đurđević – Dimić koja igra Seku, ostali glumci Srpskog narodnog pozorišta i budući članovi teatra – studenti Akademije umetnosti u Novom Sadu.

„Olakšanje" u njihovoj igri, odustajanje od pretenciozne ambicije da se upućuju ozbiljne poruke, naravno i prilagođavanje tempa ritma događanja ovom odsustvu ambicije, što će reći komedijskim ubrzanjem, najstarije naše pozorište dobilo bi dobru zabavnu predstavu. Ovako dobilo je hibrid što se odriče nečeg što je bilo nadohvat ruke, da bi se doseglo nešto za šte dovoljno potvrde i pravog materijala u komadu nema. Desio se sličan nesporazum kakav se u dogodišnjoj uspešnoj saradnji Srpskog narodnog pozorišta

i reditelja Egona Savina samo još jednom dogodio. S pokušajem da se na sentimentalnoj i poetičnoj ***Klaustrobičnoj komediji*** Dušana Kovačevića umesto melodrame ostvari tragična groteska. (Dejan Penčić-Poljanski: ***Laki komad,*** Putevima kulture Drugog programa Radio Beograda 13. 10. 1997)

44 18. 1. 1998.

Jovan Sterija Popović: **Pokondirena tikva**
Narodno pozorište, Beograd

Scenografija: Geroslav Zarić
Kostimi: Bojana Nikitović
Autor scenske muzike: Ksenija Zečević
Lektor: Ljiljana Mrkić Popović
Igrali: Jelis aveta Sablić (Fema), Dušanka Stojanović/ Hana Jovčić (Evica), Predrag Ejdus (Mitar), Sonja Neimarević (Ančica), Boris Komnenić (Jovan), Nada Blam (Sara), Bogdan Diklić (Ružičić), Dragan Zarić (Vasilije).
31 izvođenje

... Postavka reditelja Savina zasniva se prvenstveno na suprotstavljanju Feme njnom celokupnom okruženju, pri čemu se teži promeni ustaljene vrednosne procene. Fema prestaje da bude komički lik, predmet podsmeha sa zdravorazumskog, konzervativnog stanovišta i dobija neku setnu, elegičnu intonaciju, koju konkretizuje i muzika Ksenije Zečević. Posebno upečatljivo i dirljivo deluje prizor u kome Fema, još u starim haljinama opančarice, sedi na ogradi sa visoko uzdignutim pohabanim kišobranom i kao neka srpska Meri Popins čezna da poleti u bajkovite predele s one strane tarabe.

Čvrsto i strogo postavljen rediteljski koncept ne bi se ostvario da ga nije nadahnuto „odbranila" Jelisaveta Seka Sablić. Napeta pažnja i ozbiljnost s kojom njena Fema sluša priču o „noblesu", spušten i gotovo bogobojažljiv glas i neki užareni, cakleći pogled uperen u nepreglednu daljinu, snažno i plastično oblikuju čežnju za za drugačijim, boljim, uzvišenijim. U odličnom tumačenju Seke Sablić, Fema je imala onu neobičnu kombinaciju ozbiljnosti i ustreptalosti s kojom deca prilaze ostvarivanju svojih fantazija.

Uz saradnju sa kostimografom Bojanom Nikitović, autorom maske Nijazom Memišem i, naravno, glumcima, Savin je maksimalno groteskno stilizovao Femino neprijateljsko okruženje: krezuba Sara, „obdareni" Vasa, gruba i od rada pogrbljena Evica, višestruko deformisani Mitar.

Međutim, iako ova groteskna stilizacija ima opreavdanja u prevrednovanju „pozitivaca" i „negativaca", u njoj se nalaze i izvesni problemi... Da li Jovan Borisa Komnenića vešto igra igru za svoju gospodaricu, ili se i on pokondirio? Da li je robustni, pseudoromantičarski poeta Ružičič Bogdana Diklića iskren u svom zanosu? Da li je Sara Nade Blam nešto više od ilustracije proždrljivice?

Drugi, srazmerno veći, problem vezan za ovu stilizaciju nalazi se u tome što ona izaziva blagonakloni smeh, koji deluje subverzivno u odnosu na na rediteljevu početnu nameru, jer uvodi elemente onog starog tumačenja – afirmacije „zdravih" patrijarhalnih vrednosti. Nosilac tih vrednosti Mitar (Predrag Ejdus), iako izgleda izrazito groteskno, ima u sebi neku panonsku blagost i ne deluje mnogo opasno. Time se njegova osujećujuća funkcija u Feminom životu ublažava. Publici je, naprotiv, on simpatičan (nekoliko aplauza na otvorenoj sceni, uz odobravajući smeh).

Reklo bi se da ovde nije reč o nesvesnoj razgradnji početne namere. Savin kao da je hteo de istakne da su u svetu podignutih taraba žrtve i oni koji žele da ih preskoče i oni koji ih dižu. Međutim, ova iznijansiranost i blagobnaklonost umnogome ublažava kritičku poentu i relativizuje opšte stanovište ove, inače, promišljene i estetizovane predstave. (Ivan Medenica: ***Zaklonjeni pogled,*** Politika 20. 1. 1998)

FESTIVALI

43. STERIJINO POZORJE, NOVI SAD 1998.
*Sterijina nagrada za glumu – Jelisaveta Sablić

6. VRŠAČKA POZORIŠNA JESEN, VRŠAC 1998.
*Nagrada za glumu – Jelisaveta Sablić

27. DANI KOMEDIJE, JAGODINA

45 03. 10. 1998.

Fjodor M. Dostojevski/ A. Vajda: **Zločin i kazna**
Crnogorsko narodno pozorište, Podgorica

Adaptacija: Egon Savin
Scenografija: Geroslav Zarić
Kostimi: Bojana Nikitović
Autor scenske muzike: Ksenija Zečević
Lektor: Nenad Vuković
Igrali: Branimir Popović (Rodion Romanovič Raskoljnikov), Predrag Ejdus (Porfirije Petrovič), Jelena Đokić (Sonja Marmeladova), Mirko Vlahović (Zamjotov), Srđan Grahovac (Razumihin), Pavle Ilić (Mikoljka), Marko Martinović (Svjedok), Branislav Vuković (Koh).
46 izvođenja

... Vajdina dramatizacija usredsređena je na posljednu trećinu romana – dijaloge između Raskoljnikova i isljednika Porfirija Petroviča – što je nesumnjivo teatarski inteligentno rješenje, premda je i danas, u devedesetima vidljiva Vajdina namjera da stvari postavi – angažovano, sasvim u duhu vremena kada je rađena ova dramatizacija. Raskoljnikov izlaže sve temeljne dileme – od opservacije o hrišćanskom sentimentalizmu do opake anticipacije „revolucionarnog morala" kroz posezanje za atributima božanskog.

Međutim, Savinove intervencije su ovaj koncept postavile u novi okvir, tako da s pravom predstava CNP možemo posmatrati kao novu dramatizaciju. Objašnjavajući dio razloga koji su ga privukli tekstu Dostojevskog reditelj Egon Savin kaže: „Dostojevski nam stalno priča isti mit: o novom čoveku i to kao Misteriju sopstvenog rađanja. Početak svih njegovih junaka je isti. Prvo ih u detinjstvu uznemiruje životna snaga. U pubertetu im se muti duh. Osećaju u sebi neko tajanstveno nadiranje. Nešto što raste i nabubrava. Jedna tajanstvena bremenitost. To se novi čovek u njima začinje (Bog) ali oni to ne znaju. Postaju sanjalice. Sede sami. Usamljeni da gotovo podivljaju u mračnim izbama i misle o sebi i dan i noć. Godinama razmišljaju u gotovo budističkom stanju duševne ukočenosti. Osluškuju u sebi kao žene u drugom stanju kucanje onog drugog srca. Snalaze ih sva tajanstvena stanja oplođenih; histerični strah od smrti, groza od života, bolesne, svirepe strasti, čulne, perverzne požude. Najzad doznaju da su oplođeni nekom novom Idejom i sada hoće da otkriju Tajnu".

U skladu sa ovakvim, delimično psihološki uslovljenim ključem, Savin je predstavu postavio nešto klasičnije... što, po pravilu, otvara znatan prostor glumačkoj kreaciji. Savinov rediteljski rukopis je, po običaju, precizan, utemeljen u blagom retro -maniru. Rezultat je sugestivan, dobili smo predstavu izvrsnog ritma – dva sata uzbudljivog dvoboja između Porfirija Petroviča, koji je cinični, racionalni, neumoljivi, duhoviti islednik, i koji sve vrijeme vodi sviju savršenu igru i Raskoljnikova, koji, pak, nosi svoju „užasnu bremenitost", sav u velikim idejama, moralnim relativizovanjima, vatrnim riječima. I pre svega svoju – žuđenu patnju. Razapet između isljednika (s kojim ga upoznaje Razumihin) i Sonje Marmeladove, kao „svetice" patnje.

Prirodno, ovakav sukob mogu odigrati samo vrhunski glumci. A Branimir Popović i Predrag Ejdus su u Savinovoj predstavi pokazali upravo taj format... Većinu vremena posagnut, sugerišući fizičku slabost, „vatru", „bunilo", Popović je zahtevjnu ulogu pretvorio u kreaciju za pamćenje. Očekivano, Predrag Ejdus je od uloge ciničnog isljednika napravio bravuru. Dinamični prelazi iz raspoloženja u raspoloženje i sasvim osobena scenska moć samo su dio Ejdusovog glumačkog repertoara. Koh Branislava Vukovića je odlična uvodna minijatura. Manje uloge – Zamjotova, Razumihina i Mikoljke korektno su odigrali Mirko Vlahović, Srđan Grahovac i Pavle Ilić. Nažalost, to se ne bi moglo reći i za Sonju Marmeladovu u bledunjavoj interpretaciji mlade Jelene Đokić.

Scenografija Geroslava Zarića, kao i tajanstvena, hipnotička muzika Ksenije Zečević, u potpunosti je išla za Savinovim zamislima. Na sceni dominiraju vrata, kao kakav prolaz između svjetova, dok su iznad okačena krvava volujska trupla – referenca na jednu od najpoznatijih Rembrantovih slika – čime je sugerisana nagonska, tjelesna, krvava dimenzija priče, ali i duha vremena.

Prvo izvođenje Dostojevskog na ovoj sceni pokazuje da njegove dileme korenspondiraju i sa našim „sada i ovdje". Sreća da je ruski pisac imao pouzdanog i kreativnog tumača u reditelju Savinu.

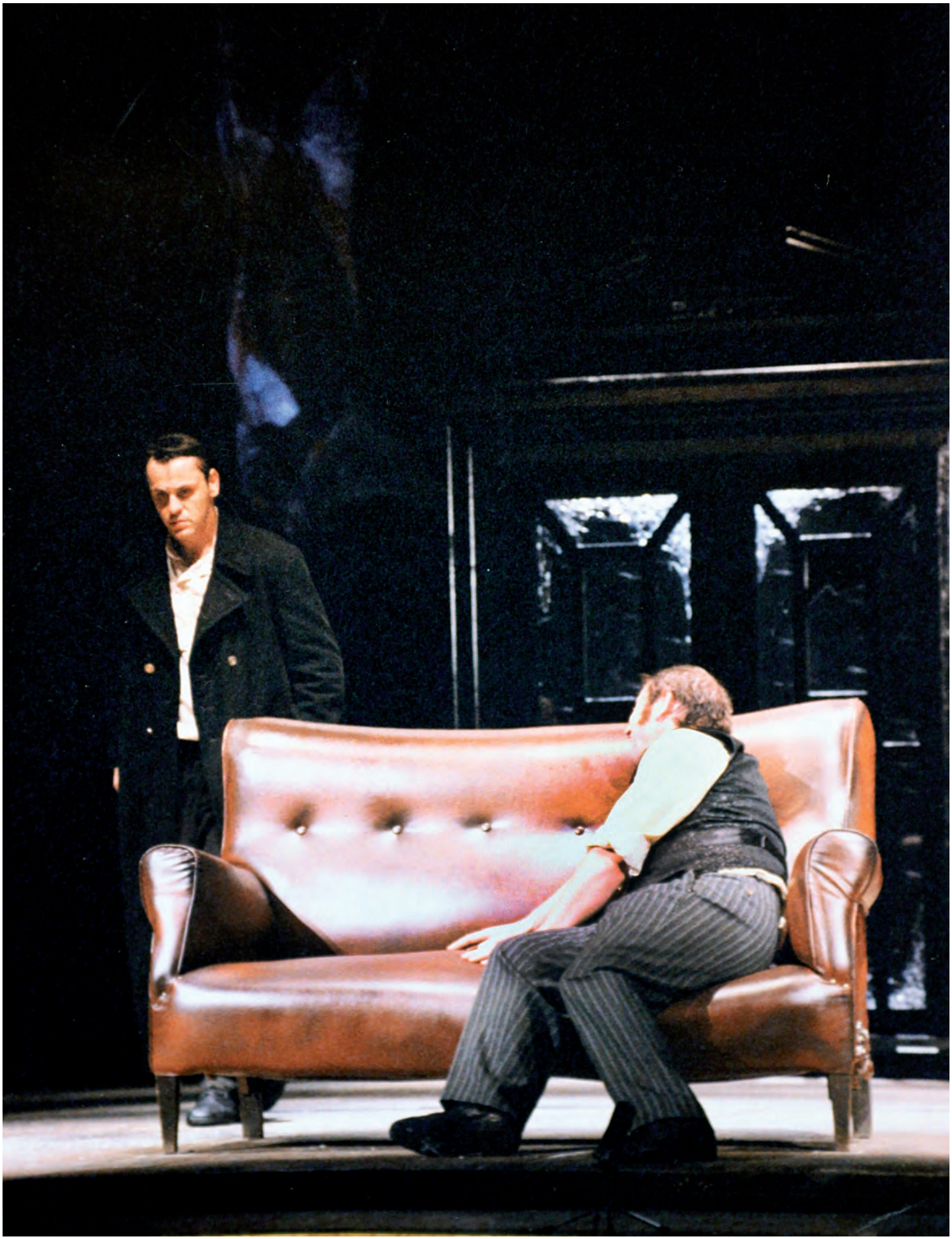

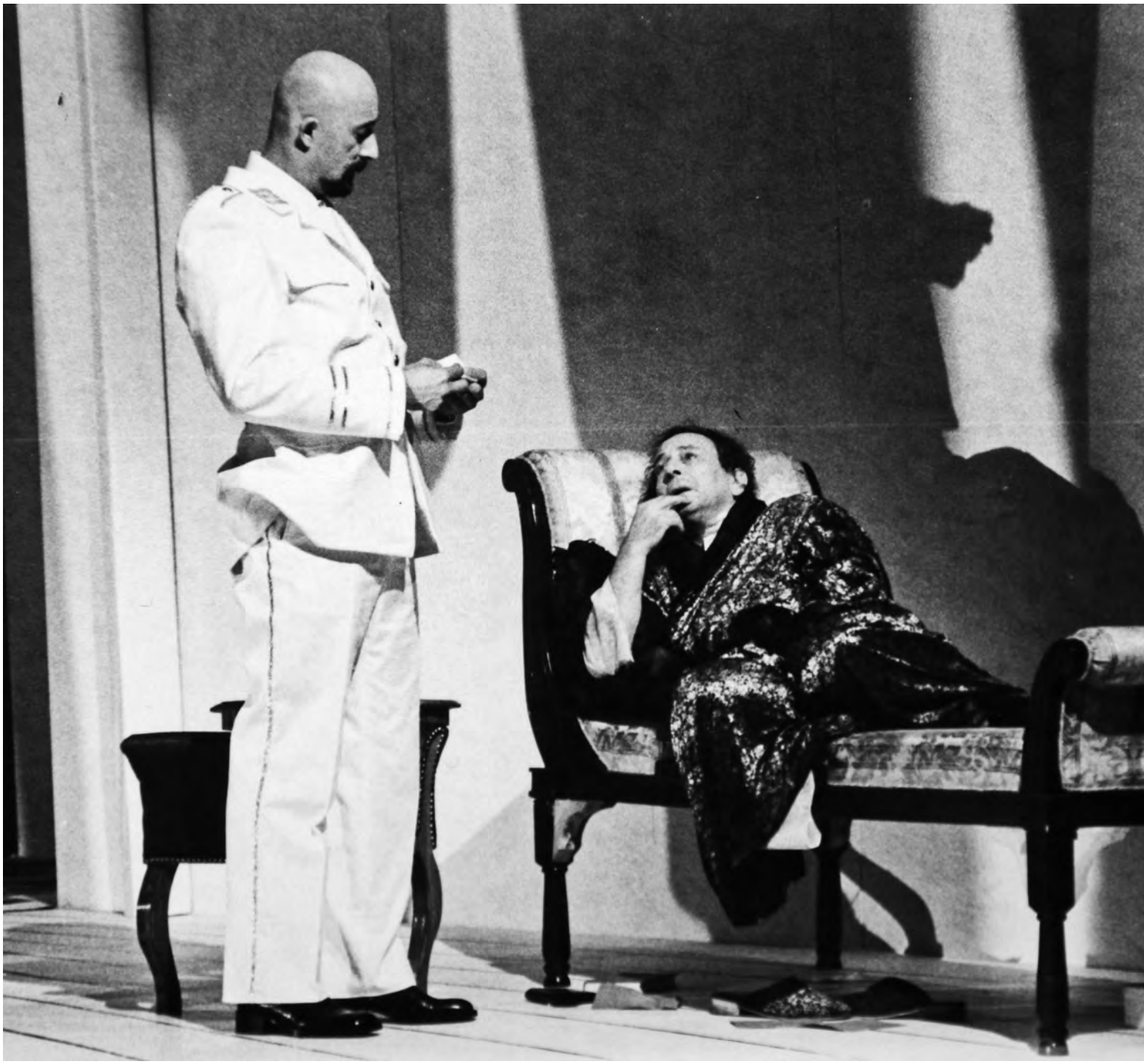

U najkraćem – prva ovosezonska premijera Crnogorskog narodnog pozorišta je – pun pogodak... (Balša Brković: ***Mit o novom čovjeku,*** Vijesti 05. 10. 1998)

GODIŠNJA NAGRADA UDRUŽENJA DRAMSKIH UMJETNIKA
CRNE GORE 1999. – MIRKO VLAHOVIĆ

46 15.10.1999.

Ivan A. Gončarov: **Oblomov**
Crnogorsko narodno pozorište, Podgorica

Dramatizacija: Egon Savin
Scenografija: Geroslav Zarić
Kostimi: Bojana Nikitović
Lektor: Nenad Vuković
Sopran: Sanja Vujošević
Klavirska pratnja: Vjera Nikolić
Igrali: Predrag Ejdus (Ilja Iljič Oblomov), Branislav Vuković (Zahar Trofimič), Isidora Minić (Olga Sergejevna Iljinska), Mirko Vlahović (Andrej Ivanič Štolc), Ljubica Barać Vujović (Agafja Matvejevna), Jovana Malović (Djevojčica), Srđan Božović (Dječak).
30 izvođenja

Opširan u opisivanju jednog bizarnog, mada za vreme i društvo u kojima je uočen i karakterističnog ljudskog slučaja, nimalo sklon dramatičnim zaoštravanjima, Gončarov u **Oblomovu** nije pružio pravu, efektnu građu od koje bi se mogla napraviti dobra pozorišna predstava,

Ali u Savinovoj dramatizaciji **Oblomov** je ipak s uspehom prenet na scenu, pri čemu se, naravno, pribeglo mnogim odstupanjima od originala. Pre svega, i kao pisac dramatizacije, i u ulozi reditelja, on je prigušio tendencioznost, kritički, a na momente i satirički ton ruskog klasika. Savin je poetizovao najvažniji tok radnje, nastojao je da glavnog junaka razume i opravda, pa i približi našem današnjem gledaocu, koji i sam, poput tako predstavljenog Oblomova, oseća neotklonjiv, razumljiv nagon da pobegne iz sveta...

Umesto da se podsmeva Oblomovu, njegovom umoru od života, obamrlosti njegove volje, Savin je uputio Predraga Ejdusa da komične, karikaturalne poteze upotrebljava isključivo za otkrivanje njegove zbunjenosti, uznemirenosti, uplašenosti, ukratko njegove apsolutne ljudskosti. Glumac je u tome otišao i korak dalje: sugeriso nam je da Oblomov ima živu maštu koja uvek prestiže ružnu, sputavajuću stvarnost od koje naposletku biva poražen, čime ga je publici učinio simpatičnim, ali je objasnio i njegovu ranjivost. U suštini, i reditelj i glumac su time iskoračili iz granica društvenog romana, preneli su zbivanja u područje modernog psihološkog pozorišta: pokazali su da je čovek u stvari sam sebi postao problem, da su mu nejasni sopstveni motivi za pojedine postupke, da se više ne snalazi u onom što se događa u ponorima njegove duše.

Tako je na trapezoidnoj pozornici, u salonu sa a la rekamije posteljom za dan, gde nema mesta za drugoga, čak ni za ljubavnu partnerku, pred vretima koja nikud ne vode, prikazana i smešna i tužna strana priče o ljudskoj usamljenosti. Ona je, iako uglavnom okrenuta ka unutra, učinjena vidljivom božanstvenom Malerovom i Belinijevom muzikom, koja nagoveštava skrivena, dubinska osećanja junaka, time što na sceni vreme stoji u mestu dok čovekov život neumoljivo, intenzivno ističe, tone u neizlečivu osamu. A u središtu te priče je setan, tek na trenutke ironičnim humorom osenčen letopis neostvarene ljubavi između muškarca koji stari i mlade, prelepe, erotskom čežnjom obuzete devojka Olge, u koju Isidora Minić unosi i temperament, i liričnost, ali i strah od dolazeće budućnosti... (Vladimir Stamenković: ***Neizlečiva usamljenost,*** NIN)

FESTIVALI

4. JUGOSLOVENSKI POZORIŠNI FESTIVAL, UŽICE 1999.
*Specijalni Ardalion za dramatizaciju – Egon Savin

GODIŠNJA NAGRADA UDRUŽENJA DRAMSKIH UMJETNIKA
CRNE GORE 2000. – BRANISLAV VUKOVIĆ

47 15. 3. 2000.

Isak Baševis Singer: **Demon**
Narodno pozorište, Beograd

Prevod: Jovan Ćirilov
Scenografija: Miodrag Tabački
Kostimi: Bojana Nikitović
Izbor muzike: Egon Savin
Lektor: Ljiljana Mrkić Popović
Igrali: Danijel Sič/ Miloš Timotijević (Alhonon), Zlatija Ocokoljić (Tajbele), Ljubomir Bandović/ Zoran Maksić (Menaše), Predrag Ejdus (Rabin), Slobodan Toponarski, Srđan Dojković (Šamesi)
61 izvođenje

... Reditelj Egon Savin poduhvatio se nadasve teškog, složenog i odgovornog zadatka. Izuzetno preciznu strukturu Singerovog dela, istovremeno i hermetičnu, ali i jednostavnu priču o običnim ljudima i njihovim strastima koje ih razapinju, ali i pokreću na njihovom putu potrage za smislom, od tradicije ka savremenom životu, Egon Savin znalački pretače u kvalitetnu pozorišnu predstavu. Gotovo mitski motiv pridobijanja naklonosti suprotnog pola lukavstvom i obmanom, u delu Singera i predstavi Savina, ima i jednu sasvim specifičnu vertikalu. Posvećenima proučavanjem Kabale ona postaje sastavni deo njihovog života, što uostalom i jeste njen smisao i njena suština.

Hermetičnost Singerovog dela Egon Savin vešto prenosi u pozorište samom postavkom scene kao četvorostranog zatvorenog prostora gde gledaoci, smešteni na tri nivoa, kroz prozorčiće, uz napor voajera, pokušavaju da zavire u čudesan svet Singerovih junaka i njihovih sudbina. Ovaj čarobni prostor, takođe, i energetski je zaštićen arhanđelima četiri elementa i plamtećim heksagramima iznad i ispod scene. Kabalističko drvo života nastalo emanacijom božanskih energija prilikom stvaranja sveta i čoveka, osnovna je matrica svih ljudskih relacija, kako u duhovnom tako i u socijalnom biću jevrejskog naroda, ali i ključ za bravu vrata koja povezuju ne-prostor i ne-vremena mikro i makro kosmosa.

Sve ove složene strukture Egon Savin vešto pretače u pravi pozorišni ugođaj. Bilo da se kreću uzlaznom putanjom od materijalne sfere Malkuta, preko sfere Jesod, zatim, kroz sve ostale sfere sva tri stuba drveta života, do krunskog Ketera i dalje do same božanske suštine, bilo da prizivom doživljavaju spuštanje božanskih energija kroz drvo života, Singerovi junaci, uz izuzetno preciznu dirigentsku palicu reditelja, ipak, nam pričaju jednu univerzalnu ljudsku priču o običnim ljudima i njihovim strastima koji boreći se sa sobom, svojom tradicijom i savremenim životom, pokušavaju da sebi objasne svet i svoje mesto u njemu... (Stevan Šerban: ***Pravi pozorišni ugođaj,*** Politika 17. 3. 2000)

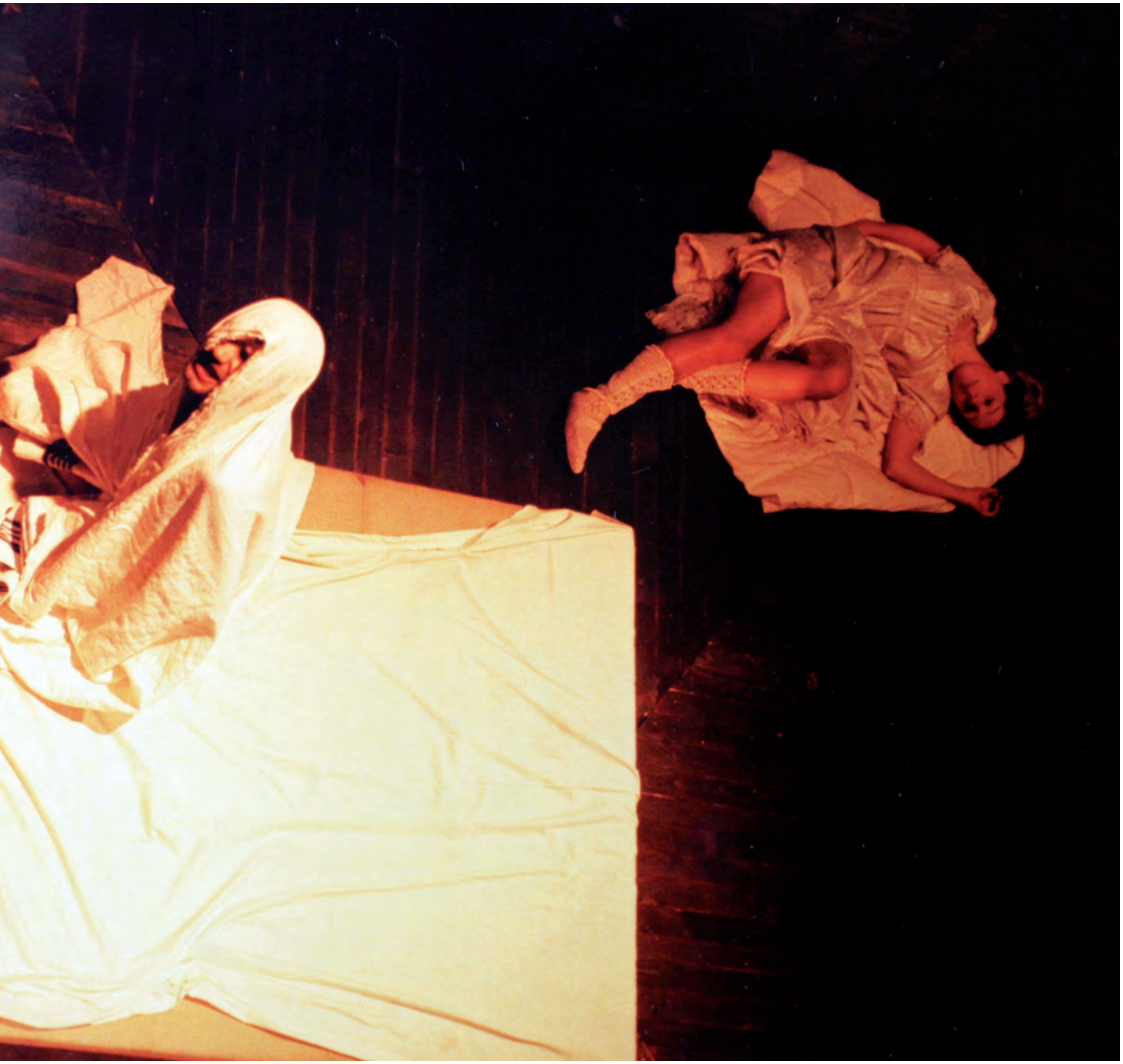

48 7. 10. 2000.

Danilo Kiš: **Elektra**

Crnogorsko narodno pozorište, Podgorica

(Drugi deo predstave Rekvijem 20. veka koju su još činile – Eden fon Horvat: Don Žuan se vraća iz rata, u režiji Radmile Vojvodić i Harold Pinter: Party time, u režiji Eduarda Milera. Delovi su igrani i kao celina i svaki pojedinačno)
Adaptacija: Egon Savin
Scenografija: Marina Čuturilo Helman* (scenograf, kostimograf i koreograf zajednički su u sva tri dela trilogije)
Kostimi: Leo Kulaš
Izbor muzike: Egon Savin
Koreografija: Sonja Vukićević
Igrali: Isidora Minić (Elektra), Andrija Milošević (Orest). Jelisaveta Sablić (Klitemnestra), Mirko Vlahović (Zidar), Mihailo Janketić (Strofije), Želimir Šošo (Pilad/ Sluga),
17 izvođenja

Egon Savin Kišovu verziju Euripidove **Elektre** svojom postavkom tačno definiše kao „balkanski ep o zatočenicima mržnje". Kišova poteba da u Euripidovim, ne preterano psihološki motivisanim, junacima ne prepoznaje puke heroje i negativce, njegov svojevrsni postmodernistički postupak relativizacije (čitaj: smirene analize) naizgled očigledne krivice, ustvari je neka vrsta pokušaja temeljnog uvida u uzroke anticipiranog krvavog raspleta kriza na Balkanu, generisanog u drugoj polovini ovoga veka. Neosporno, destruktivnost strasti ono je što povezuje Euripida, Kiša i Savinovo atraktivno čitanje ovog dela. Nepokolebive strasti u osveti i strasti u mržnji, strasti koje zanemaruju posledice i zauvek sakate duh, ali i strasti koje nisu transparentne već duboko usađene u podsvest, spremne da se aktiviraju na najmanji nadražaj. U prvom delu ovog komada, Isidora Minić zaista uspeva, vrlo diskretnim i uzbudljivim glumačkim sredstvima, da nas uveri u to da je njna strast istinski jaka i da tolika plima nadilazi granice Elektrinog razuma. U procesu iščekivanja „kulminacije" jako efektno deluje epizoda Mirka Vlahovića (u postavci lika Zidara, Kiš je pokazao šekspirijansku mudrost). Odnos Oresta (solidan Andrija Milošević), Stofija (odličan Mihailo Janketić) i Elektre, Savin maksimalno zaoštrava ostvarujući time efektan subklimaks u sceni prepoznavanja. Ali, nažalost, klimaks izostaje. Jednostavno u odnosu na Klitemnestru Jelisavete Sablić, Elektrina strast postaje transparentna i za ovu filigrantsku mišljenu režiju – banalna... I još nekoliko reči o zajedničkoj scenografiji ove tri predstave. Kako smo je mi doživeli, ova scenografije je vrlo funkcionalna prostorna metafora 20. veka – unutrašnjost velikog kontejnera. Ma koliko bio tragičan događaj koji se odigrava u ovom prostoru, on ujedno biva i bizaran. Ciničan i tačan komentar Marine Helman. (Željko Hubač: ***Rekvijem 20. veka,*** Danas 20. 12. 2000)

FESTIVALI

46. STERIJINO POZORJE, NOVI SAD 2001.
*Sterijna nagrada za adaptaciju – Egon Savin
*Sterijna nagrada za glumu – Isidora Minić

VELIKA NAGRADA CRNOGORSKOG NARODNOG POZORIŠTA ZA 2000.
Egon Savin

49 17. 1. 2001.

Mladen Popović: **Buba**
Zvezdara teatar, Beograd

Scenografija: Miodrag Tabački
Kostimi: Angelina Atlagić
Igrali: Sonja Kolačarić (Sestra), Nenad Stojmenović (Brat), Gordan Kičić (Kocka), Goran Šušljik (Baja).
27 izvođenja

Buba Mladena Popovića, drama bliska izvesnim vidovima novinarstva, fragment je iz života mladih. Drama-reportaža, subjektivni iskaz, gotovo lična ispovest koju nekoliko mladih ljudi kazuju kao na nekoj simuliranoj konferenciji za novinare, nekoj raspravi ili suđenju. Kao da je reč o radio-drami, ili televizijskoj emisiji, u kojima mladi ljudi, u krupnom planu, i sa iznuđenom potrebom za samodramatizacijom, pričaju svoje živote, ono što su sanjali i očekivali, i ono što im se događa.

Reditelj Egon Savin teži jednostavnosti i neposrednosti, nečem što bismo mogli nazvati režiranim dokumentarizmom. Zato ne objektivizira ovaj niz scena, fragmenata novog podzemljaNe podiže ograde i barijere, ne pravi vidljivo odstojanje između života i scene. Stalo mu je do efekta ličnog, direktnog iskaza u svedočenju.

Scena je (Miodrag Tabački) ogoljeni, hladni, sterilni komad urbane pustinje pod varljivim svetlima velegrada. Akteri svoj slučaj izlaažu na sav glas, direktno u mikrofone kojima je scena „pošumljena". Tu više nije reč o nijansama. Biti, ali kako biti; reč je o žestini, iskrenosti koja provaljuje i otima se kontroli, o kricima, vapajima, psovkama. Od naglašene emocije do suve bestidnosti, patetično istinoljubivo, od tvrde surovosti do samilosti i melodrame. I sve to bez uvijanja, do daske, u takozvanom stilu mladih, ali i pomalo školski! Iskidane duše i rečenice, reči i fraze, gorčinom, jadom i ozlojeđenošću ispošten jezik unakažene, tragične mladosti. Jadi , muke i ispaštanja novih Vertera!...

Buba će, možda, uplašiti, zabrinuti, zaprepastiti starije. U ovom dramoletu reči se ne biraju. Iako, gotovo svakodnevno, mogu u novinama da pročitaju slične priče, stariji osećanjem i pretpostavkama da se tako nešto njima, i njihovoj deci, ne može dogoditi, da su to tek krajnosti, nešto što se retko, i drugima zbiva. Ostaje da vidimo da li će se i mladi na ovoj predstavi osećati samo kao gledaoci, ili i kao svedoci i učesnici u pobuni protiv sveta koji nije ustrojen po njihovoj meri, potrebama i željama. Da li se, i gde se, mladićki san o životu pretvara ili bar dodiruje, sa životom?...

... Sve što mu je nudila efektna uloga brutalno-nežnog dilera, junaka crnih hronika i čitulja, Goran Kičić (Kocka) umeo je da iskoristi. Bez naglašene potrebe za drastičnim razotkrivanjem, sa smislom da čuva, neguje i nosi tajnu i dvostrukost lika, tumačio je Goran Šušljik misterioznog bosa, lovana Baju, Nenad Stojmenović (Brat), i osobito Sonja Kolačarić (Sestra), sa malo malo iskustva i glumačke lukavosti, igraju iz srca i duše, opasno se izlažući varljivosti zanosa, jakih, ali varljivih, odviše razgolićenih emocija... (Muharem Pervić: ***Bez uvijanja i do daske,*** Politika 23. 1. 2001)

50 26. 10. 2001.

Sem Šepard: **Stanje šoka**
Narodno pozorište, Baograd

Prevod: Olivera Milenković
Scenografija: Miodrag Tabački
Kostimi: Katarina Grčić
Autor scenske muzike: Asim Sarvan
Lektor: Ljiljana Mrkić Popović
Igrali: Predrag Ejdus (Pukovnik), Danijela Kuzmanović Pavlović (Glori Bi), Radmila Živković (Bela žena), Josif Tatić (Beli muškarac), Goran Šušljik (Stabs).
20 izvođenja

Jedna od osnovnih odlika drame **Stanje šoka** savremenog američkog pisca Sema Šeparda jeste njena višestruka, smišljeno građena neodređenost na planu forme: komad neprestano oscilira između realističke osnove i apsurdističke nadogradnje.

Mesto dešavanja radnje je, u osnovi, vrlo realno, konkretno i prepoznatljivo – tipičan američki restoran brze hrane – ali ono, tokom komada, gubi izoštrene obrise i počinje da asocira na univerzalni prostor neke negativne utopije (recimo, na sklonište u nuklearnom ratu). Središnja dramska situacija – ona koja se gradi oko odnosa mladog veterana-invalida i pukovnika, oca njegovog ratnog druga – takođe ima realističku osnovu: strog i krut oficir opsesivno pokušava da sazna istinu o pogibiji svog sina. Međutim, ovaj odnos i njegovi protagonisti počinju postepeno da gube realističke obrise i postaju krajnje neodređeni... problematizuje se mladićev identitet: ... stiče se utisak da je upravo on pukovnikov sin. Takođe, i pukovnikov položaj postaje nedefinisan: … on mutira u nekog ko je i sam saučesnik ratne katastrofe...

... Apsurdistička neodređenost vezana za identitet i međusobni odnos dvojice junaka poprima, tako, dimenziju metafore: bez obzira na to gde je istina u konkretnoj situaciji, sinovi su, u američkom sistemu vrednosti, uvek žrtve svojih očeva.

Međutim, upravo u ovoj metafori leži i najveći problem drame: kada se razgrnu svi misteriozni velovi radnje, nailazi se na pojednostavljenu kritiku u stilu Amerika guta svoju decu. Tako formulisan, ovaj angažman deluje staromodno, jer nalikuje na antiratni pokret od pre nekoliko decenija... Doduše, cinik bi dodao da, posle nedavne, strašne tragedije u Njujorku i Vašingtonu, Šepardov komad o autodestrukciji američkog društva dobija, neočekivano i bez vlastitih zasluga, na aktuelnosti.

U predstavi Narodnog pozorišta... reditelj Egon Savin ispravno je uočio spomenuto kretanje komada od realizma ka apsurdu. To skretanje ka drami apsurda reditelj je dodatno podvukao jednim duhovitim scenskim rešenjem: Pukovnik je u predstavi slep, što, u kontekstu njegovog surovog odnosu prema bespomoćnom mladom invalidu Stabsu, može da bude asocijacija na odnos Laki-Poco iz *Čekajući Godoa*. Međutim, ova duhovita scenska posveta nije sama sebi svrha: pošto se čini da Pukovnik na momente vrlo dobro vidi, i ovo rešenje postaje sastavni deo sveopšte igre istine i laži.

Međutim, stilske oscilacije komada koje je Savin uspeo da opredmeti na nivou ovog pojedinačnog scenskog rešenja, nisu donele adekvatan rezultat u rediteljevom radu s glavnim glumcima. Predrag Ejdus (Pukovnik) doneo je stav krutog i surovog oficira, a Goran Šušljik (Stabs) držanje namučenog i ranjivog ljudskog bića. I, to je bilo sve...

... U situaciji kada se samo naziru konture glavne drame... pažnju publike počinju da privlače sporedni likovi i njihova drama... Beli čovek (Josif Tatić) i Bela žena (Radmile Živković) postaju likovi sa svojom vlastitom dramom. Vrlo dobro tumačenje Radmile Živković – ostvareno u kontinuiranoj, a nenametljivoj igri iz drugog plana – pruža groteskni prikaz malograđanke, koja ima rudimentarne potrebe i živi tuđe živote. Odlično rediteljsko-glumačko rešenje sa skupljanjem rasute šminke s poda kao da metaforično zgušnjava celokupnu dramu osobe koja pokušava da sakupi ostatke svog besmislenog života. U igri Radmile Živković mogao je da se oseti sav gorki i groteskni apsurd jednog rastočenog sveta. (Ivan Medenica: ***Vežba iz nostalgije,*** Vreme)

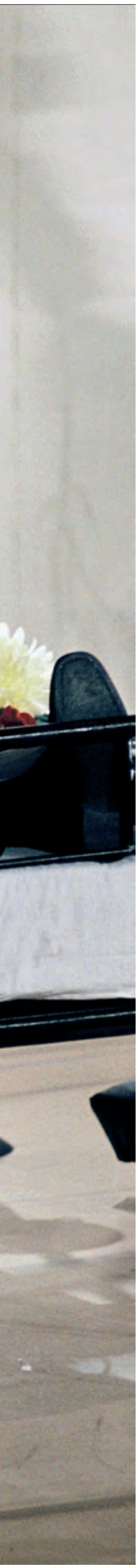

51(10) 26. 1. 2002.

Miroslav Krleža: **Gospoda Glembajevi**
Srpsko narodno pozorište, Novi Sad

Scenografija: Darko Nedeljković
Kostimi: Bojana Nikitović
Lektor: Radovan Knežević
Maske: Kolja Obrovski
Igrali: Predrag Ejdus (Naci Glembaj), Jasna Đuričić (Barunica Kasteli-Glembaj), Boris Isaković (dr phil. Leone Glembaj), Ivana V. Jovanović (Sestra Anđelika Glembaj), Rade Kojadinović (Titus Andronikus Fabrici Glembaj), Jugoslav Krajnov (dr iuris Puba Fabrici Glembaj), Stevan Gardinovački (dr med. Paul Altman), Zoran Bogdanov (dr theol. et phil. Alojzije Zilberbrant), Nemanja Keča/ Dragan Kojić (Ulanski oberlajtnat fon Baločanski), Stevan Šalajić/ Miroslav Fabri (Kamerdiner).
50 predstava, zaključno sa sezonom 2004/05

Egon Savin tumači Krležinu dramu **Gospoda Glembajevi** na način, bar kad je u pitanju iskustvo ovog kritičara, dosad neviđen na našim scenama, a koji, pri tom, tako logično i prirodno proističe iz samog teksta.

Krležina drama **Gospoda Glembajevi**, lišena ideološkog predznaka već samom promenom konteksta, zadržava u ovom tumačenju autorov kritički socijalni angažman kao nešto što se podrazumeva, što je okvir, kontekst, scena na kojoj se odvija jedna porodična, psihološka, intimna drama koja Krležu, više no ikad, približava skandinavskim dramatičarima s kojima je često poređen – Ibsenu i Strindbergu. Savin to postiže sjajnom introspekcijom, sondažom u pojedinačne sudbine i mentalne sklopove likova i njihove odnose, pomerenim akcentovanjem, mizanscenom i – kao i uvek – preciznim radom s glumcima...

... Uvodne scene deluju zbunjujuće, ne samo zato što je načinjena zamena prvih replika (te predstava ne počinje čuvenom Leoneovom replikom: „Mutno je sve to u nama...“ ona sledi tek nakon Anđelikinog monologa), već i što, u sceni isprazne salonske tlapnje o portretima, Leone nije onaj cinični, distancirani, superiorni intelektualac, već neko, reklo bi se, ljutito, uvređeno, nesigurno dete koje neprekidno traži neki zaklon, neki zid koji će mu „držati leđa“, što Fabrici Glembaj ima tako prostačke manire i što je Zilberbrant znatno stariji no što ga je Krleža zamislio... No, predznanje nas uči da kod Egona Savina nema slučajnosti i proizvoljnosti, da njegov rediteljski rukopis karakteriše gotovo matematička preciznost i da će se svi delovi slagalice do kraja savršeno uklopiti jedni s drugima. I, naravno, u ključnoj sceni oca i sina, gotovo sve, a nakon scene Leonea i Barunice Kasteli, nad odrom starog Glembaja, bukvalno sve nedoumice i sva prethodna pitanja dobijaju logične odgovore.

Leone, definitivno saznajemo u njegovom dijalogu s ocem, jeste nevoljeno, odbačeno dete, labilnih nerava (istanjena „danijelijevska krv“), ranjavan i ranjiv, u neprekidnoj potrazi za ljubavlju. U briljantnom tumačenju Borisa Isakovića, taj Leone će često delovati povijeno poput fetusa, sa zgrčenim nožnim prstima, u jednom trenutku će biti poput prebijenog kučeta koje sa strahom stavlja glavu u krilo gospodaru, moleći za bar malo nežnosti. Boris Isaković igra glasom, stavom tela, nožnim prstima, mimikom (lice u neprekidnom grču) i s evidentnom glumačkom inteligencijom.

U istoj toj sceni, Ignac Glembaj, u tumačenju Predraga Ejdusa, otkriće nam se ne samo kao bezobzirni, na društvenoj lestvici visoko kotirani i okrvavljenih ruku tiranin, već kao takođe, na intimnom planu, duboko nesrećan, emotivno prikraćen, prezren od otmeno bolesnih Danijelija, čovek koji namerno zatvara oči pred istinom o svom drugom braku sa Kastelicom, pred istinom o njenom poreklu i prošlosti. Konačno u repertoaru koji mu apsolutno pripada po intelektualnom i glumačkom habitusu, Predrag Ejdus je apsolutno suveren u „koži“ Ignaca Glembaja, spolja tiranina, iznutra veoma ruiniranog, moćan, preciznog tajminga razotkrivanja slojeva lika. I Ejdus i Isaković su, u ovoj predstavi, ostvarili dosad možda i najbolje uloge u karijeri.

Druga velika scena pripada Borisu Isakoviću i Jasni Đuričić (Barunica Kasteli). Ako je u prvoj pojavi možda i konvencionalna (u kontekstu novog koncepta), u sceni kraj muževljevog odra ona je najpre hladna (jer to je njena jedina odbrana), a potom, u obraćanju Leoneu, dopušta sebi trenutak slabosti i iskrenosti. Njihov grčeviti zagrljaj, bez erotike, jeste

zagrljaj dvoje očajnika, dva nesrećna i duboko povređena bića. U završnoj sceni Kastelica Jasne Đuričić je poput ranjene zveri, poražena, izneverena, ponovo bačena u blato iz kojeg je i potekla i taj, završni deo predstave apsolutno pripada ovoj glumici koja je fascinantno odigrala veoma široku skalu emocija i stanja.

Ostali likovi svedeni su na „hor lešinara": „prostačka, svodnička svinja" jeste Fabrici u tumačenju Radeta Kojadinovića, „odlikaš" u službi krvavih poslova Tvrtke jeste Puba Fabrici u savršenom tumačenju Jugoslava Krajnova, komad nameštaja, „svećnjak" jeste Zilberbrant Zorana Bogdanova, kome su godine dodate u skladu s koncepcijom po kojoj je ovaj ljubavnik Barunice Kasteli još jedna zamena za oca, jer njen život – u kojem je Leone i samo on, njena slabost, greška, emocionalni eksces, neoprez – jeste potraga za sigurnošću, više no za statusom i novcem; licemerka i snob u dominikanskoj odori jeste Anđelika Ivane V. Jovanović; ulizica i bezosećajan čovek jeste dr Altman Stevana Gardinovačkog. Korektnu epizodu u tom „horu"ostvario je Nemanja Keča, a potresan kao Kamerdiner bio je Stevan Šalajić kome, ipak, nije pripala poslednja replika, budući da se predstava završava onom kojom Krležin komad počinje: „Mutno je sve to u nama, draga moja, dobra, Beatriče".

Scenografija Darka Nedeljkovića, koja – značenjski bitno – daje iskošenu vizuru, je minimalistička i tek naznakama i detaljima nagoveštava socijalni status aktera drame, omogućavajući reditelju da razvije mizanscen koji će afirmisati koncept u kojem su glumci – u prvom planu. I Bojana Nikitović je načinila kostim koji, doduše, proizilazi iz karaktera, ali s namerom da naznači i da zaintrigira, pre no da do kraja definiše.

Posle Mijačeve *Lede* u Ateljeu 212, evo još jedne velike predstave koja označava Krležin povratak na naše scene. (Darinka Nikolić: ***Otvaranje kroz introspekciju*** – Dnevnik, 29. januar 2002)

■

Kad na samom kraju novosadske inscenacije Krležine drame **Gospoda Glembajevi** na pozornicu izađe Stevan Šalajić i kao stari sluga izgovori tek jednu rečenicu, publici je namah jasno koliko je istinita ona čuvena maksima glumca i reditelja K. S. Stanislavskog po kojoj nema velikih i malih uloga već ima dobrih i loših glumaca. Jer, u slavnu repliku: „Gospodin doktor, zaklali su barunicu", veliki majstor glume, tonom, izrazom lica i gestom, sažima sav užas famozne glembajevštine koje se stari kamerdiner nagledao, služeći kod Glembajevih. U tim će rečima biti sadržano sve – i nemoć pred patologijom Glembajevih, i konstatacija da se u porodici dogodio još jedan zločin, ali i mir starog sluge koji je već sve video i ničemu se dobrom ne nada.

Pa ipak, reditelj Egon Savin ne pravi predstavu o glembajevštini kao isključivoj zloj porodičnoj krvi, već u jednoj od ključnih scena, kroz svađu između oca i sina, Ignata i Leona, kroz prikaz tipično glembajevskog sukoba, sagledava glembajevštinu i kao univerzalni, antropološki fenomen, ukazuje na zlo koje se genetski (krvlju) prenosi s oca na sina koji, premda nepomirljivi buntovnik, ipak na kraju reaguje kao autentični Glembaj – ludilom i zločinom.

Istovremeno, ovaj žestoki rat između bankara i slikara biće povod za izricanje strašnih, dugo prećutkivanih istina o jednoj porodici, rastu njenog društvenog ugleda u smutnim vremenima kao i opskurnim nastojanjima da se taj ugled, po svaku cenu, i sačuva. Biće to prilika da otkrijemo još jednu dimenziju Krležine literature, oštricu njenog društvenog angažmana. No u novosadskoj predstavi i Savinovoj rediteljskoj interpretaciji ona će biti u potpunosti oslobođena prizvuka socrealistički intoniranog poziva na klasnu borbu, a autentičnu krležijansku boju daće joj aktuelizacija priče o odvašnjim savremenim novim bogatašima te činjenica da prvobitna kumulacija kapitala vazda ukida moral.

Savin, dakle, Krležu prepoznaje kao autora uistinu složenog literarnog dela, kao pisca koji afirmiše nekoliko paralelnih teza, znajući da je i pobuna mladog Leonea glembajevske provinijencije, da je u njoj sadržano zrno ludila koje predstavlja cenu svojevremeno neprirodnog brzog bogaćenja njegovih predaka, sticanja utemeljenog na krađi i ubistvima, a zapečaćenog brakovima iz računa i mnogobrojnim špekulacijama, licemerjem, razvratom i zločinima savremenika. Pa ipak, Savin izbegava banalnu identifikaciju aktera Krležine drame s našim današnjim ekstraprofiterima.

Razvijajući sve pomenute niti on pravi aktuelnu predstavu, pa ipak dosledno poštujući pisca, svu u krležijanskim, dugim monolozima i eruditskim solilokvijima, no žestoku

L.G.D.

i dinamičnu. Zajedno sa scenografom Darkom Nedeljkovićem, reditelj radnju ovih ***Glembajevih*** smešta u građanski salon čiji iskrivljeni obrisi nagoveštavaju iščašenu povest jedne porodice, a u tom salonu, kao u kakvoj antičkoj areni, međusobno će se do samoponištenja i bez obzira na cenu koju valja platiti, boriti Krležine ***dramatis persone***, jedni na druge će tu kidisati, sudaraće se i međusobno ujedati, u patološkoj potrebi da se jedni s drugima obračunaju.

U odličnoj glumačkoj ekipi izdvajali su se Predrag Ejdus, Boris Isaković, Jasna Đuričić i Jugoslav Krajnov. Ejdus je igrao starog Ignjata, proračunatog, uvek savršeno mirnog, staloženog, katkad pomalo odsutnog, pozicioniranog po modelu nedodirljivih šefova mafije, lukavog i svesnog onoga što je bilo, ali i onoga što će svakako doći. No, na drugoj strani je Isakovićev Leone, pomalo razmažen, sklon histeriji, ali savršeno inteligentan, premda ne u potpunosti samosvestan, energičan i nervozan u meri koja podrazumeva nestrpljenje čoveka koji bi odmah sve da reši, ali i plahovitog na način koji će ga naposletku uništiti. Samo na prvi pogled on je bliži majčinoj lozi, porodici Danijeli, ali ispod tog privida tinja glembajevski žar patologije koji će Isaković perfektno glumački artikulisati i govornom fakturom, i grimasom, i nervoznim trzajima tela.

Jasna Đuričić, pokatkad tokom predstave odveć insistirajući na otkrivanju Baruničinog prostog porekla i opskurne prošlosti, briljirala je završnim monologom Ignjatove supruge, u sceni u kojoj će biti isprepleteni jad napaćene žene, proračunatost lažne plemkinje i beda uličarke. Jugoslav Krajnov je igrao Pubu Fabricija kao oličenje advokata spremnog na sve, baš po meri glembajevske moći. (Aleksandar Milosavljević: ***Krležini i naši Glembajevi*** – Reporter, 12. februar 2002)

FESTIVALI

7. GLUMAČKE SVEČ, „MILIVOJE ŽIVANOVIĆ“, POŽAREVAC 2002.
*Statueta „Milivoje Živanović“ – Predrag Ejdus
*Plaketa „Spomen na glumca“ – Predrag Ejdus
+Nagrada publike – Boris Isaković

47. STERIJINO POZORJE, NOVI SAD 2002. VAN KONKURENCIJE

10. VRŠAČKA POZORIŠNA JESEN 2002.
*/Nagrada za glumu – Predrag Ejdus (i za *Skupa*)
*Nagrada za glumu – Boris Isaković
*Nagrada za kostim – Bojana Nikitović

7. JUGOSLOVENSKI POZORIŠNI FESTIVAL, UŽICE 2002.

GODIŠNJE NAGRADE SRPSKOG NARODNOG 2002.
Boris Isaković „Dimitrije Mita Ružić“

52 10. 7. 2002.

Stevan Koprivica: **Legenda o postanku**
Grad teatar, Budva

Scenografija: Miodrag Tabački
Kostimi: Miodrag Tabački
Koreograf: Sonja Lapatanov
Igrali: Vojislav Brajović (Dotore), Srđan Grahovac (Kajmo), Ksenija Mišić (Harmonija), Mirko Vlahović (Kanjoš Macedonović), Milutin Karadžić (Stratostratos), Branislav Vuković (Kinetiko), Nada Vukčević (Pitija), Tihana Ćulafić (Kasandra), Viktor Gatolin (Konte Zanović), Ana Vujošević, Ivana Borović (Igračica).
1 izvođenje

FESTIVALI

16. GRAD TEATAR, BUDVA 2002/ OTVARANJE

53(11) 08. 2. 2003.

Jakov Gotovac/ Milan Begović: Ero s onoga svijeta
Opera Srpskog narodnog pozorišta, Novi Sad

Dirigent: Boris Švara/ Željka Milanović/ Zoran Juranić
Scenografija: Miodrag Tabački
Kostimi: Mirjana Stojanović Maurič i Marina Sremac
Koreograf: Valerij Miklin
Scenski pokret: Ferid Karajica
Horove spremila: Vesna Kesić Krsmanović
Lektor: Radovan Knežević
Igrali: Svetozar Drakulić/ Branislav Jatić/ Miodrag Mika Jovanović/ Ivica Šarić (Marko), Marina Pavlović Barać/ Jelena Vlahović (Doma), Valentina Milenković/ Svitlana Dekar/ Sanela Mitrović/ Sanja Tot Špišić (Đula), Slavoljub Kocić/ Cvetan Stojanovski/ Nikola Kitanovski/ Miljenko Ćuran (Mića), Saša Kovačić/ Vasa Stajkić/ Branislav Vukasović (Sima), Senka Soldatović/ Jelena Štulić (Pastirče), Jovan Pejić/ Voja Malešev (Momak iz sela).
19 izvođenja

... U novosadskoj postavci reditelja Egona Savina, čiji je ovo operski prvenac i posebno u odličnoj likovnoj opremi scenografa Miodraga Tabačkog, istaknut je stilizovani folklorni kolorit čije boje podsećaju na dela naivnih slikara. Postavka je vezanost za ritual, obredne maske, igru svetlom, viseće tikve i simbole narodnih predanja (crvrni petao i crveni konj) i u stilu napravila pomak ka neoprimitivizmu i arhaici. Nedostaje joj komičnosti, iako je naglašeno razigrana, čak su i pojedini statični slojevi bivših postavki maštovitom rukom Egona Savina uspešno razvijeni.

Drugi čin u mlinu, likovno je najuspeliji zahvaljujući scenografiji Tabačkog koja mu je dala sve potrebne dimenzije. Kostimi Mirjane Stojanović Maurič istakli su karaktere likova i promene situacija (posebno lepi Domin i svečani Đulin, maska Era i karikaturalni izgled gazda-Marka). Uvek se i s pravom najviše očekuje od završne slike – kola, koje u vrtlogu sjajne orkestracije, melodije i ritma donosi jedan od najboljih operskih finala ikad napisan. Nekoliko igrača nisu bili na nivou raskošne muzike završne scene (koreograf Valerij Miklin, Rusija).

Likovno-režijski spektakl bio bi potpun da je muzički deo izvođenja, u operi ipak najvažniji, bio na očekivanom nivou. Dirigent iz Maribora, Boris Švara, obeležio je ovom predstavom 40 godina umetničkog rada. Neke delove je dirigovao previše sporo, druge ubrzavao do nerazumevanja (Dijalog Sime i Era u II činu) obraćajući mnogo veću pažnju orkestru nego pevačima čija dikcija je presudno važna za uspeh svake komične opere, tako da je orkestar dominirao pokrivajući takoreći sve glasove (izuzev Jatićevog gazda-Marka).

Tako je Valentina Milenković, povučena u pozadinu, iako je glavna junakinja (Đula), bila sasvim bleda i nečujna, Slavoljub Kocić se borio sa mnogim vokalnim problemima (Ero-Mića) od visokih tonova do izgovorenog teksta. Marina Pavlović Barać (Doma) glumom i scenskom kretnjom nadoknađivala je neispevane i odrecitovane delove uloge, a Saša Kovačić (Sima) imao je ubedljivu početnu interpretaciju koju do kraja nije održao. U maloj

ulozi ostvarila je zapaženu pojavu Senka Soldatović (Pastirče). Čini se da je svim solistima nedostajalo proba, rada i bolje saradnje sa dirigentom.

Gusto orkestarsko tkanje iznenađujućom snagom ostvario je orkestar, dok je horski ansambl (i ženski i muški) dobro scenski postavljen, likovno sjajno uveden, postigao vokalne vrhunce u završnom kolu.

Opere počinju sve ambicioznije da se režiraju i sve slabije da se pevaju. (Branka Radović: ***Scenski odlično, pevački slabije,*** Politika)

GODIŠNJE NAGRADE SRPSKOG NARODNOG 2003.

POHVALA PREDSTAVI
Saša Kovačić – „Draga Spasić" (i za *Travijatu* i *Seviljskog berberina*)

5. BIJENALE SCENSKOG DIZAJNA BEOGRAD, 2004.
Velika nagrada/ Grand prix – Egon Savin (i za predstave, *Kaj sad, Svinjski otac, Mletački trgovac* i *Nigdje nikog nemam*)

54 11. 5. 2003.

Borivoj Radaković: **Kaj sad?**
Beogradsko dramsko pozorište

Adaptacija: Egon Savin
Scenografija: Darko Nedeljković
Kostimi: Jelena Nikolić
Lektor: Radovan Knežević
Igrali: Mihailo Janketić (Ivan), Mladen Andrejević (Josip), Dubravka Mijatović (Biba), Nebojša Milovanović (Denis), Ana Franić (Inka).
45 izvođenja – zaključno sa sezonom 2004/05.

... Manje-više, svima je u Radakovićevoj drami neophodna pomoć. Svi od nečega boluju, ali to više nisu „lepe", povlašćene bolesti koje pripadaju izuzetnim, reprezentativnim dramskim licima. Pitanje kaj sad, šta sad, staro je pitanje, i nije daleko od famoznog pitanja šta da se radi? ... Pitanje a šta sad pretpostavlja da neka druga pitanja, prethodno, ili nisu postavljena, ili su postavljena na pogrešan način, O odgovorima da i ne govorimo! Zakasnelo pitanje je ubitačno pitanje i kao takvo otkriva i upućuje na dubinu raskola i bezdana u koji tone porodica Bužek kojoj preostaje još samo razorni verbalni rat u kome nam se dramski očituju, da bi se u ovom poslednjem ratu, konačno, iscrpli i razdrobili. Kuća koja se slama.

Reditelj Egon Savin je napravio snažnu, ali ne i drastičnu, brutalnu predstavu. Zajedno sa glumačkom ekipom, bez predimenzoniranja i šminkanja, Savin je predstavu ispunio tragizmom one retke vrste u kome gotovo nevidljivo nestaju ljudi koje scena i literatura lišavaju velikih filozofskih monologa i gestova. Daleko od komedijašenja i satiriziranja. Precizno, ekonomično, dajući maha nepovlašćenom tragizmu koji se, na momente, spontano „odliva" u humor komedije ljudske sudbine kao žestoke i gotovo potpune neostvarenosti ljudskog bića lišenog valjanog izbora i izlaza.

Predstava koja na pitanje bez odgovora odgovara sa punom ljudskom i umetničkom zrelošću i ozbiljnošću. Sa koketiranjem katkad, ali prevashodno u dobrom tonu, igrala je Ana Franić Inku. Odavno nisam video mladog glumca koji, poput Nebojše Milovanovića, tako zrelo i suvislo, izvan svakog narcizma i brbljivosti, tumači lik svog vršnjaka Denisa. Možda i svoje najbolje uloge na sceni ostvarili su Dubravka Mijatović (Biba) i Mladen Andrejević (Josip). U stilu majstora, sa humornom saosećajnošću, grešnog starca koji se ne odvaja od boce, tumačio je Mihajlo Janketić (deda Ivan).

Predstava za sve ljude koji se pitaju kako to da nam se dogodilo i da nam se događa ono o čemu ni sanjali nismo! (Muharem Pervić: ***Kuća koja se slama,*** Politika 16. 5. 2003)

FESTIVALI

18. GRAD TEATAR, BUDVA 2004.

5. BIJENALE SCENSKOG DIZAJNA, BEOGRAD 2004.
Velika nagrada/ Grand prix – Egon Savin (i za predstave *Ero s onoga svijeta, Svinjski otac, Mletački trgovac* i *Nigdje nikog nemam*)

55 1. 10. 2003.

Edvard Bond: **Nigdje nikog nemam,**
Crnogorsko narodno pozorište Podgorica/ **Srpsko narodno pozorište, Novi Sad** / Makedonski naroden teatar

Prevod: Đorđe Krivokapić
Scenografija i kostimi: Miodrag Tabački
Lektor: Varja Đukić
Igrali: Varja Đukić (Sara), Boris Isaković (Džems), Nikola Ristanovski (Grit).
28 izvođenja

... Predstava prati nekoliko dana u svakodnevici nekog budućeg (mada ne i tako dalekog) orvelovskog društva u kome nevidljiva, sveprisutna i bezobzirna vlast kontroliše sve: od prošlosti (koja je izbrisana), do načina života i odnosa među ljudima. Postoje samo stroga pravila koja se... bespogovorno moraju izvršavati... Ljudi su lišeni osećanja, individualnosti pa čak i svoje prošlosti (fotografije su uništene i zabranjene), jer sve to ... predstavlja samo štetan i nepotreban balast koji treba iskoreniti. Ovoj ideji je podređena i scenografija. Scena je smeštena u teskobnu kutiju (kuću) koja je napravljena na sredini pozornice u kojoj obitavaju muž i žena u androidnom izdanju (u sivim metalik kaputima i kombinezonima, nalik na limene lutke) u sobi u kojoj se nalazi samo jednostavan drveni sto i dve stolice. Više od toga im nije ni potrebno, ni dozvoljeno.

Međutim, na unutrašnjim zidovima ove kuće kao jedini ukras ugrađena je stilizovana figura mlade i lepe žene u gipsanom odlivku, kao zamrznuti i zaboravljeni krik slobode i individualnosti koje se više niko i ne seća. Ali to je samo privid. Ne postoji tako duboka jama, ni tako moćna vlast koja može trajno zakopati ove vrednosti i čini se da je to osnovna poruka ovog komada u ovakvoj režijskoj postavci. Žena čuje da neko snažno kuca na vrata (što je praćeno čudnom i dijaboličnom muzikom), ali kad ih otvori ne nalazi nikog, osim maglovite praznine iz koje izbija daleka, razarajuća svetlost kao simbol nedostižne nade. Niko se ne pojavljuje i čini se da je u pitanju halucinacija. Ali, to je samo na površini. Reč je zapravo o tome da potisnuti krik slobode kuca svom neobuzdanom silinom na unutrašnje okvire tela i da se ne može zaustaviti. To se ispoljava u čudnim i nemotivisanim kolektivnim samoubistvima koja se dešavaju u okolini. Tako sopstvena smrt postaje trijumf lične slobode pojedinca, njegov poslednji odbrambeni mehanizam koji mu ni jedna vlast ma koliko bila tehnički savršena i apsolutna. To se vidi i u priči. Iznenada u kuću dolazi ženin brat (progonjen, odrpan, izgladneo i sa njihovom zajedničkom fotografijom iz mladosti) kao pripadnik niže, neprosvećene klase koja još nije raskrstila sa osećanjima i prošlošću i moli za utočište. Pošto se to kažnjava, muž i žena kao pravoverni građani odlučuju da ga se reše. Muž za ručkom poslužuje gostu otrovnu supu, ali se njegova sestra svesno žrtvuje i ispija otrovnu supu umesto brata... Tako njena hrabra i ponosna žrtva prerasta u svojevrsni poziv na pobunu i opštu katarzičnu metaforu – smrt kao poslednju odbranu slobode.
(Đorđe Lazin: ***Smrt kao poslednja odbrana slobode,*** Danas 24. 12. 2003)

FESTIVALI

8. JUGOSLOVENSKI POZORIŠNI FESTIVAL, UŽICE 2003.
*Nagrada „Ardalion“ za najbolju predstavu
*Nagrada „Ardalion“ za žensku ulogu – Varja Đukić
*Nagrada „Ardalion“ za scenografiju – Miodrag Tabački

39. FESTIVAL „VOJDAN ČERNODRIMSKI“, PRILEP 2004.
*Najbolja predstava

5. BIJENALE SCENSKOG DIZAJNA, BEOGRAD 2004.
Velika nagrada/ Grand prix – Egon Savin (i za predstave *Kaj sad, Ero s onoga svijeta, Svinjski otac* i *Mletački trgovac*)

12 MEĐUNARODNI FESTIVAL MALIH SCENA, RIJEKA 2005.
*/Nagrada „Veljko Maričić“ za glavnu mušku ulogu – Nikola Ristanovski
*Nagrada za najbolju scenografuju – Miograg Tabački
+Nagrada „Mediteran“ za najbolju mušku ulogu – Nikola Ristanovski

GODIŠNJA NAGRADA CRNOGORSKOG NARODNOG POZORIŠTA
ZA 2003. – NIKOLA RISTANOVSKI

56 3. 2. 2004.

Vilijam Šekspir: **Mletački trgovac**
Jugoslovensko dramsko pozorište, Beograd

Prevod: Svetislav Stefanović i Hugo Klajn
Scenografija: Miodrag Tabački
Kostimi: Kristina Ignjatović
Izbor muzike: Egon Savin
Dramaturg: Miloš Krečković
Lektor: Ljiljana Mrkić Popović
Igrali: Irfen Mensur (Antonio), Predrag Ejdus/ Vojislav Brajović (Šajlok), Goran Šušljik (Basanio), Dragan Mićanović (Porcija), Miodrag Radovanović (Gobo/ Tubal/ Dužd mletački), Goran Daničić (Knez marokanski/ Knez aragonski/ Knez), Anđelika Simić (Nerisa), Nebojša Milovanović (Gracijano), Srđan Timarov (Lorenco), Pavle Pekić (Salanio), Nikola Vujović (Salarino), Goran Jevtić/ Boris Milivojević (Lanselot Gobo), Slobodan Pavelkić (Tamničar), Isabela Appiah, Ana Simić, Jelena Angelovski (Porcijine devojke).
118 izvođenja – zaključno sa sezonom 2009/10.

... Pozorište i igra, **Mletački trgovac**, u režiji Egona Savina, premostili su vreme, i u Šekspirovoj drami prepoznali večnu ljudsku komediju, magičnu pozorišnost koja ne zastareva...

... Predstava Egona Savina uvažava Šekspirovu dramu, ali je ne preslikava, već interpretira: ništa nije naglašeno, vulgarno parodirano, ali je glumačkim zanatom i umećem, umno, tolerantno i duhovito komentarisano...

... Predstava Egona Savina se ne bavi pukim odmeravanjem zasluga ili krivica, vrlina ili nakaznosti. U tome, u svakom slučaju, ne ide predaleko. Antonio hrišćanin, i Šajlok Jevrejin, su sudionici istog sveta, pa nisu ni sušta moralnost, ni gola zloćudnost. U poslovnom svetu, ni nekad, ni sad, nema posve naivnih! I oni koji daju, i oni koji uzimaju imaju svoje javne, ili pritajene razloge i motive. Svako u sebi nosi svoju, manju ili veću hulju, omrazu! Ali ako nekoga i ne volimo, da li je to razlog da ga ubijemo, pitanje je sad! Pomislimo da i druga strana ima svoje argumente, svoja sećanja, svoju patnju. I Šajlok, dakako. I oni kojima je Šajlok naneo bol...

... Zrelo, tolerantno mišljena predstava, duhovita i zabavna, sa visprenom i usaglašenom glumačkom ekipom od naslovne uloge do poslednje epizode: Predrag Ejdus (Šajlok), Dragan Mićanović (Porcija), Irfan Mensur (Antonio), Goran Šušljik (Basanio), Miodrag Radovanović (Gobo, Tubal, Dužd mletački), Goran Daničić, Anđelika Simić, Tanja Pjevac, Nebojša Milovanović, Srđan Timarov, Pavle Pekić, Nikola Vujović, Goran Jevtić i drugi.
(Muharem Pervić: ***Šekspir i kako ga se osloboditi,*** Politika 6. 2. 2004)

FESTIVALI

49. STERIJINO POZORJE 2004, U ČAST NAGRAĐENIH

18. GRAD TEATAR, BUDVA 2004.

38. BITEF, BEOGRAD 2004.

9. JUGOSLOVENSKI POZORIŠNI FESTIVAL, UŽICE 2004.
*Nagrada „Ardalion“ za najbolju predstavu
*Nagrada „Ardalion“ za režiju – Egon Savin
*Nagrada „Ardalion“ za epizodnu ulogu – Miodrag Radovanović
Nagrada „Bojan Stupica“ – najbolja predstava sezone 2003/04.

APRILSKA NAGRADA GRADA BEOGRADA ZA POZORIŠTE

5. BIJENALE SCENSKOG DIZAJNA, BEOGRAD 2004.
Velika nagrada/ Grand prix – Egon Savin (i za predstave *Kaj sad, Ero s onoga svijeta, Svinjski otac* i *Nigdje nikog nemam*)

57 21. 4. 2004.

Aleksandar Popović: **Svinjski otac**
Kruševačko pozorište

Adaptacija: Egon Savin i Jelena Popadić
Scenografija: Marija Kalabić
Kostimi: Bojana Nikitović
Izbor muzike: Egon Savin
Lektor: Ljiljana Mrkić Popović
Dramaturg: Jelena Popadić
Igrali: Jelisaveta Sablić (Majka Dara), Biljana Savić (Tetka Zaga), Dubravka Kovjanić (Duka Sujić), Nebojša Milovanović (Steva Vasiljević), Nebojša Vranić (Drug Sukijašević), Slađana Nestorović Ristić/ Gorica Stanković (Milanka), Predrag Milenković (Kelner), Mia Milisavljević/ Lea Savin/ Milica Bulatović (Mrvica), Ana Sakić (Glas sudije).
76 izvođenja – zaključno sa sezonom 2009/10.

Pisan kao tv drama, komad **Svinjski otac** nužno je zahtevao scenski/rediteljski prosede bitno različit od onog koji smo videli u predstavi *Smrtonosna motoristika* istog pisca i reditelja. Taj prosede, u ovom slučaju, i u vizuelnom i u glumačkom pogledu, poseduje strukturu i estetiku tv drame. Marija Kalabić, naša najznačajnija mlada scenografkinja, rešava scenski prostor sa tri otvora, u kojem je samo onaj središnji – za razliku od dva bočna, koji uvek emituju istu sliku/kadar – mesto na kojem se kadrovi i situacije menjaju u skladu s fragmentarnom naracijom.

Tako su glumci često u „krupnom planu", govore direktno u „kameru" i upravo takav rediteljski postupak čini – na planu teatralizacije – onu vrstu neophodnog otklona od realističkog prosedea.

Svinjski otac je, inače, melodramska priča, s primesama satire, psihološke, socijalne i krimi drame, o dve vrste ženske ljubavi (prema muškarcu, u ovom konkretnom slučaju, slabiću, medijumu dušu dalom za manipulisanje): majčinske posesivne do monstruoznih razmera i posledica, i devojačke, čiste i naivne, kako to samo prva ljubav jeste. I opet je Aca Popović sentimentalan prema svojim junacima, on ne piše Vitkacijevi *Majku*, već iskazuje duboko razumevanje za te male ljude s periferije, za njihovom socijalnom bedom i pripadajućim joj kičem formiranu usku svest, ne bežeći, pri tom, od one vrste poučnosti (u ovom slučaju ukazivanje na razliku dobra i zla) koju diktira epski teatar.

Naravno, sve pomenute konotacije Popovićevog komada izvučene su na površinu zahvaljujući inteligentnom, preciznom i tačnom čitanju Egona Savina.

U glumačkoj trojci koja praktično nosi predstavu, toj preciznosti i tačnosti rediteljskog prosedea najubedljivije je doprinela Dubravka Kovjanić, koja je lik Duke donela s pravim osećajem za stil predstave, vrlo koncentrisano i s punom svešću o liku koji tumači i njegovoj kontekstualizaciji. Jelisaveta Sablić (Majka Dara), nažalost, tu vrstu koncentracije nije posedovala u kontinuitetu i često je posezala za šmirom, dok je Nebojša Milovanović donekle upustio onu monstruoznu stranu lika (Steve), igrajući ga tek kao slabića. (Darinka Nikolić: ***Sentimentalno i poučno*** – Dnevnik, 1. jun 2005)

FESTIVALI

18. GRAD TEATAR, BUDVA 2004.

24. BORINI POZORIŠNI DANI, VRANJE 2004.
+Glumac večeri – Jelisaveta Sablić

13. DANI ZORANA RADMILOVIĆA, ZAJEČAR 2004.
+Zoranov brk (glumac večeri) – Jelisaveta Sablić
+Najbolja predstava po glasovima publike

9. JUGOSLOVENSKI POZORIŠNI FESTIVAL, UŽICE 2004.
*Nagrada „Ardalion" za žensku ulogu – Jelisaveta Sablić
*Nagrada „Ardalion" za najbolju ulogu mladog glumca/ Nagrada „Avdo Mujčinović" – Dubravka Kovjanić
*Nagrada „Ardalion" za scenografiju – Marija Kalabić

34. DANI KOMEDIJE, JAGODINA 2005.
*Nagrada „Mija Aleksić“ za najbolju predstavu
*Nagrada „Ćuran“ za režiju – Egon Savin
*Nagrada „Ćuran“ za glumu – Jelisaveta Sablić
+Nagrada za najjbolju mladu glumicu – Dubravka Kovjanić
+Nagrada za najboljeg mladog glumca – Nebojša Milovanović
+Nagrada za scenografiju – Marija Kalabić

10. GLUMAČKE SVEČANOSTI „MILIVOJE ŽIVANOVIĆ“, POŽAREVAC 2005.
*Plaketa „Spomen na glumca“ – Jelisaveta Sablić
+Nagrada publike – Dubravka Kovjanić

I41. FESTIVAL POZORIŠTA SRBIJE „JOAKIM VUJIĆ“, KRAGUJEVAC 2005.
*Nagrada za najbolju predstavu
*Nagrada za scenografiju – Marija Kalabić
*Nagrada za glumu – Dubravka Kovjanić

50. STERIJINO POZORJE, NOVI SAD 2005.
*Specijalna Sterijina nagrada za adaptaciju – Egon Savin i Jelena Popadić
+Nagrada iz fonda „Darinka Dara Čalenić“ za najbolju mladu glumicu – Dubravka Kovjanić
+Nagrada iz fonda „Darinka Dara Čalenić“ za najboljeg mladog glumca – Nebojša Milovanović

13. VRŠAČKA POZORIŠNA JESEN, VRŠAC 2005.
*Nagrada za glumu – Jelisaveta Sablić

56. FESTIVAL POZORIŠTA VOJVODINE, ZRENJANIN 2005, U ČAST NAGRAĐ.

5. BIJENALE SCENSKOG DIZAJNA, BEOGRAD 2004.
Velika nagrada/ Grand prix – Egon Savin (i za predstave *Kaj sad? Ero s onoga svijeta, Mletački trgovac i Nigdje nikog nemam*)

58(13) 5. 11. 2004.

Ivan A. Gončarov: **Tužna komedija (Olbomov)**
Srpsko narodno pozorište, Novi Sad

Adaptacija: Egon Savin
Scenografija: Geroslav Zarić
Kostimi: Bojana Nikitović
Izbor muzike: Egon Savin
Korepetitor: Ivan Marković
Lektor: Ljiljana Mrkić Popović
Igrali: Jugoslav Krajnov (Ilija), Rade Kojadinović (Zaharije), Nada Šargin/ Sanja Ristić Krajnov (Olga), Dragan Kojić (Andrija), Gordana Đurđević Dimić (Jelka), Etel Koči (Sopran), Maša Gajin, Jovan Šišački (Deca)
44. izvođenja – zaključno sa sezonom 2009/10.

Zašto sam, gledajući „Tužnu komediju“ Egona Savina, ovih dana u Srpskom narodnom pozorištu, tako intenzivno osećala Beketovo prisustvo? Možda zato što sam, čitajući tek izašle Brukove memoare, naišla na rečenicu koja je osvestila ono što, godinama već, intuitivno osećam: nema više pravog „Lira“ ako reditelj nije svestan da je napisana drama „Čekajući Godoa“!

I, evo Egona Savina – a ko bi to drugi bio među našim aktivnim rediteljima? – da na primeru Gončarovljevog „Oblomova“ dokaže tačnost Brukovih zapažanja.

Najpre uočavamo prostor za igru: nekako prazan, čistih linija, nepomerljiv. Geroslav Zarić precizno prati Savinovu ideju i nudi prostor na kojem će tužni beketovski klovnovi – svako na svoj način, batrgajući se između činjenja i nečinjenja u traganju za smislom života – čekati... čekati... Taj Godo je najveća i najbolje čuvana tajna ovoga sveta!

Zasnovana na izoštrenim kontrapunktima: pasivnost – delanje; subverzivno – površinsko; unutrašnje – spoljašnje; kontemplacija – uspeh/progres; odabrani – nametnuti model života, dramatizacija romana **Oblomov** Egona Savina (pod naslovom **Tužna komedija**) čini još jedan otklon od originala: radnja je smeštena u vojvođanski (građanski) milje

(izvanredna jezička adaptacija Ljiljane Mrkić Popović) u kojem je „oblomovština“ – čitaj: neverica u mogućnost promene i uticaja pojedinca na istorijske tokove – tipična, pri tom ontološka a nikako ideološka, pojava a ne izuzetak.

Potom, zapažamo kostim. Bojana Nikitović hromatski rešava dramaturgiju kontrapunkta: Andrija i (pogotovo) Olga, kao nosioci takozvanog vitaliteta/delanja blistaju (u) bojama; Ilija/Oblomov, Zahar, Julka su u prigušenim, nejasnim tonovima.

Ostalo je ćutanje (ima tu i Hamleta i Ivanova ali i Gregora Samse), „Kasta diva“ i Filip Glas (izbor muzike Egon Savin) i poznata Gončarovljeva priča. I glumci. Dobar, precizan rad s glumcima jedna je od bitnih odlika rediteljskog prosedea Egona Savina, a njemu prethodi takođe precizna studija svakog lika.

Ko je, dakle, njegov Oblomov kojeg tako sugestivno, zrelo, iznijansirano tumači Jugoslav Krajnov? Oblomov je – mada može da zvuči i paradoksalno – čovek izbora. Onoliko koliko je, da parafraziram Fihtea, izbor sam – čovek. Oblomov je neko ko se pita i sumnja, neko kome se banalnost svakodnevice poprilično gadi i koji utočište pronalazi u stanju u kojem «um miruje, duša spava»... A ljubav? Zašto je „potrošiti“ ostvarenjem, kad neostvarena može večno da traje? I sva ta pitanja i sumnje, dileme i odustajanja, delikatno i s elegancijom bez napora, ostvaruje u liku Ilije Jugoslav Krajnov.

Olga Nade Šargin je nosilac vitalnosti, predstavnik onog drugog sveta u kojem vladaju zadati principi uspeha/progresa. Ona se ne pita, ona jeste. I njena ljubav nema upitnika. Nada Šargin vrlo postepeno, uzdržanim emocijama koje, ipak, provale u trenutku rastanka (potresna i s pravom merom odigrana scena) gradi lik Olge. I, pri tom, tako lepo i značenjski podvučeno, nosi predivan kostim Bojane Nikitović.

Tumačeći Štolca, lik kliše a sredstvima izvan klišea, Dragan Kojić je (ne prvi put) dokazao da je neopravdano zapostavljen u ansamblu SNP, Rade Kojadinović kao Zahar uneo je plemeniti patos i malo tužnog humora u ovaj lik, dok je Gordana Đurđević Dimić u ulozi Julke ostvarila istinsku glumačku bravuru. Hodom, načinom govora, čitavom glasovnom i telesnom impostacijom, ona je poput igračice na žici ispod koje vreba ponor karikature, tako sigurno, tako ekvilibristički, da vam naprosto isteruje dah. Treba je videti kako briše patos kao da celog života samo to radi ili kako krpi čarape, ili s kakvim izrazom na licu namotava vunu, dok se život Oblomova polako gasi... (Darinka Nikolić: ***Ostalo je ćutanje*** – Dnevnik, 9. novembar 2004.)

■

Nije retka pojava u istoriji savremenog pozorišta da se ozbiljni reditelji vraćaju, po nekoliko puta u toku karijere, istim tekstovima; najčešće se navodi slučaj Đorđa Strelera, legende italijanskog pozorišta XX veka, koji je čak sedam puta režirao Goldonijevu komediju *Arlekino sluga dvaju gospodara*. Najnoviji takav slučaj u našem pozorištu jeste povratak reditelja Egona Savina klasičnom delu ruske književnosti, romanu *Oblomov* Ivana Aleksandroviča Gončarova; pre nekoliko godina, Savin je ovaj roman scenski adaptirao u Crnogorskom narodnom pozorištu u Podgorici, da bi ga nedavno inscenirao u Srpskom narodnom pozorištu u Novom Sadu. Poređenje se neminovno nameće.

Deluje krajnje poražavajuće da je tema ***oblomovštine*** i danas, pet godina posle podgoričke predstave, podjednako aktuelna na ovim prostorima. Posle kratkotrajnog perioda nade, uzleta i aktivizma, ponovo smo se survali u stanje opšte apatije, nemoći i bezvoljnosti, koje je bilo karakteristično za vreme pre političkih promena 2000. godine i koje se može definisati kao ***oblomovština***. Pored ovog svođenja jednog intimnog, psihološkog stanja na „globalnu metaforu“ naših sveukupnih društvenih prilika, predstava Srpskog narodnog pozorišta ima i druga značenja, i druge razloge postojanja. Diskretnom jezičkom diferencijacijom, čiji je autor Ljiljana Mrkić-Popović, reditelj smešta radnju ove predstave u vojvođanski milje, što nikako ne deluje kao banalna rekontekstualizacija; naprotiv, reč je o produbljenom uvidu da ***oblomovština*** nije samo šifra opšte nacionalne nemoći pred neminovnim tranzicijskim promenama, već i slika specifičnog ravničarskog mentaliteta, koji se oduvek povlačio i predavao pred naletima gorštačkog i primitivnog vitalizma.

Ipak, ni u ovoj predstavi priča o Oblomovu nije samo sociopolitička dijagnoza ili mentalitetski portret, već i prikaz intimnog sveta jedne veoma neobične, složene i ranjive ličnosti. Najznačajnija promena u odnosu na prethodu Savinovu postavku istog romana nalazi se u glumačkoj podeli – ovog puta Oblomov je prikazan, kako je pisac Gončarov i

zamislio, kao mlad čovek (igra ga mladi prvak SNP-a Jugoslav Krajnov). Ovo rešenje nije bitno zato što odgovara autorovim namerama, već zbog toga što je dramski ubojitije, pošto nas apatija mladog čoveka više uznemirava i pokreće na razmišljanje od letargije starog; a sada jedna neskromna digresija – naša kritika podgoričke predstave odnosila se i na problematičnu odluku da junaka tumači glumac starije generacije, Predrag Ejdus (pa nek sada neko kaže da kritika nema smisla!).

Neobrijan, umereno gojazan, tromih pokreta i tužnog lica, večito u dugoj noćnoj košulji, s čarapama u dve različite boje (odličan kostim Bojane Nikitović), Oblomov Jugoslava Krajnova je slika i prilika, blago komički intonirana, jednog sporog, umornog, zapuštenog, nesigurnog, neodlučnog, uplašenog i prerano ostarelog mladog čoveka. Kao što se iz prethodnog opisa vidi, sve osobine junaka pripadaju istom psihološkom registru; za veću slojevitost nedostaje mu ona intelektualna suptilnost koju ima Oblomov kod Gončarova – on, na primer, suvereno raspravlja o „realnom pravcu" u književnosti – i koja uvodi, paralelno s motivom lenjosti i apatije, i motiv neprilagođenosti intelektualca. Doduše, ovde se mora anglasiti da sâm tekst Savinove dramatizacije nije pružio glumcu mogućnost za ovakvo produbljivanje.

Podmlađivanje glavnog junaka delimično je otklonilo problem motivacije Olginog lika, koji je bio veoma prisutan u podgoričkoj predstavi, mada ni u novosadskoj nije bilo baš najjasnije šta je to što je ovu devojku privuklo njenom nadasve neobičnom izabraniku. U tumačenju Nade Šargin, lik Olge je ostao nedefinisan, gubio se u već prepoznatljivim glumačkim manirima (kliše „samozatajne heroine", šta god to značilo), a bio je i tehnički ugrožen lošom artikulacijom, na granici čujnosti. Slični problemi – govorna i dramska nerazgovetnost – javljaji su se i u igri Dragana Kojića, koji je tumačio Andreja. Odlične partnere Krajnov je imao u Radetu Kojadinoviću i Gordani Đurđević-Dimić, koji su na diskretno komičan način igrali sluge Zahariju i Jelku; Zaharije je bio staračka, namćorasta i zabušantska verzija svog lenjog gazde, dok je Julka bila data, i kostimski i jezički, kao vredna i praktična služavka Slovakinja (ili, rečeno „politički nekorektno" – Zuska). Najdirljiviji i najsuptilniji prizori dešavaju se na kraju predstave i to upravo između njih troje, kada se jasno vidi šta je to što je, za razliku od suptilne Olge, neuka Julka pružila Oblomovu – pažnju, a možda i ljubav, bez ikakvog pitanja i očekivanja... A zar to nije ono najvažnije i ujedno najteže u svim intimnim odnosima – prihvatiti bližnjeg onakvog kakav on jeste, pa makar bio i potpuno izgubljen kao Oblomov?

Bez obzira na izvesne probleme koje ima, ova ozbiljna scenska postavka čuvenog romana, koja se u SNP-u igra pod odgovarajućim nazivom *Tužna komedija*, potvrđuje poznatu istinu da se mudrim izborom klasičnog teksta nekad može bolje „ukačiti" duh vremena, nego postavkom nekog izrazito savremenog komada. Dramski potencijal ***Oblomova*** još nije iscrpljen, jer se čini da će u našem svetu, kako lokalnom tako i globalnom, biti sve više mladih ljudi nalik Gončarovljevom junaku, koji beže u svoje virtuelne prostore, nemoćni, nespremni ili nevoljni da se suoče sa svim izazovima jedne planete za koju se, posle cunamija, i doslovno može reći da je „izašla iz svog zgloba". (Ivan Medenica: ***Šifra naše nemoći*** – Vreme, 20. januar 2005)

FESTIVALI

55. FESTIVAL POZORIŠTA VOJVODINE, ZRENJANIN 2005.
*Nagrada za najbolju predstavu
*Nagrada za mušku ulogu – Jugoslav Krajnov
*Nagrada za žensku epizod. ulogu – Gordana Đurđević Dimić

13. VRŠAČKA POZORIŠNA JESEN, VRŠAC 2005.
*Nagrada za glumu – Jugoslav Krajnov

GODIŠNJE NAGRADE SRPSKOG NARODNOG 2005.
Nagrada predstavi Jugoslav Krajnov „Dimitrije Mita Ružić"

59 15. 2. 2005.

Aleksandar Popović: **Smrtonosna motoristika**
Atelje 212, Beograd

Adaptacija: Egon Savin i Nebojša Romčević
Scenografija: Darko Nedeljković
Kostimi: Snežana Pešić Rajić
Autori scenske muzike: Zoran Erić i Vladimir Pejković
Lektor: Ljiljana Mrkić Popović
Igraju: Isidora Minić (Marela), Nenad Jezdić (Dule), Dubravka Mijatović (Suzana), Mladen Andrejević (Svetislav-Sveta Apostolović), Nenad Ćirić (Gane), Nađa Sekulić (Milisava), Mihailo Janketić (Čika Dragi), Milica Mihajlović (Katica), Tanja Pjevac (Marica), Ana Franić (Anica), Sofija Juričan (Pavica), Anka Milić, Tamara Tijanić (Pacijenti), Gabriela Dobrota (Artiskinja).
76 izvođenja – zaključno sa sezonom 2008/09.

... Reditelj Egon Savin, uz pomoć Nebojše Romčevića, sačinio je dramaturšku adaptaciju **Smrtonosne motoristike**, bitno je skratio i obogatio izvrsnim muzičkim materijalom Zorana Erića i Vladimira Pejkovića, čuja je zasluga neodoljiv song iz naslova ovog teksta...

... Savin se opredelio za vrlo moderan, impersonalni postupak prikazivanja likova Popovićeve drame, Sa istim perikama, žene su sve kao jedna, a od muškaraca, pravo na sopstveni (postmoderni, znači u parčićima) identitet ima samo „Dule, motorista na smrt" (Nenad Jezdić). Jezdić Duleta igra lako, nadahnuto, iz ovog vremena. Predstavnik tog popovićevskog „sveta beogradske periferije, koji je uvek mala geto-celina" (Mirjana Miočinović), Dule je je i Pjero i Arlekin. Tužno smešan, pametno glupav, a neodoljiv. Kako Savin nije previše pažljivo režirao **Motoristiku** (akrobatkinja na žici koja se, iznenada, samo jednom pojavi), prepustio je glumcima da „mapiraju" igru. Jezdić je dao izvrstan ton čitavom tom kalamburu, koji je, povremeno, bio veoma potresan. I to ne željom Aleksandra Popovića, koga su najčešće poredili sa Joneskom... U **Smrtonosnoj motoristici** jasno se vidi da je Popovićev jezik svet za sebe. Nimalo obesmišljen, on postaje glavna karakterna osobina njegovoj „Mareli, graciji" (Isidora Minić, odlična), „Silvani, Havajki" (Dubravka Mijatović, odlična), „Anici, zaovinoj" (Ana Franić, odlična), „Katici, bradvici" (Milica Mihajlović, odlična)...

Već nabrajanje imena dejstvujušćih lica govore sve: priča o ljubavi, provincijska, komšijska, započinje u predvorju (pakla) sale za abortuse, nastavlja se na vašaristu, završava na stanici, preko bifea... Srpska posla. Posla srpske drame koja, samo povremeno, dosegne visine ove autentičnosti, kako piše Popović i kako režira Savin.

Potpisnik ovih redova pogledao je **Smrtonosnu motoristiku** na Dan Beograda, sa užasno mnogo razdraganog sveta, koji je, za sitnu lovu, pohrlio u Atelje. I izašao je iz pozorišta ozaren, kao i ostali. Čarobnom igrom glumaca (Mladen Andrejević, Nenad Ćirić, Nađa Sekulić, Mihailo Janketić, Tanja Pjevac, Sofija Juričan), pravim izborom predstave za repertoar modernog tehnološkog doba, uverenjem da se srpska dramaturgija nalazi baš tu: u najfinijim nijansama ovog jezika, koji nosi emociju i istinu. U **Motoristici** naročito, koja je zaslužna što je Beograd, jednom bar, zaista, svet! (Dragana Bošković: ***Ljubav kao pogibija,*** Danas 20. 4. 2005)

FESTIVALI

50. STERIJINO POZORJE, NOVI SAD 2005.
*Sterijina nagrada za glumu – Mihailo Janketić
*Sterijina nagrada za originalnu scen. muziku – Zoran Erić iVladimir Pejković
+Nagrada „Zoran Radmilović" – Nenad Jezdić

19. GRAD TEATAR, BUDVA 2005.

14. DANI ZORANA RADMILOVIĆA, ZAJEČAR 2005.
*Najbolji glumac festivala – Nenad Jezdić
+"Zoranov brk" (glumac večeri) – Mihailo Janketić

60 2. 7. 2005.

Ivan M. Lalić: **Društvena igra**
Atelje 212/ Belef, Beograd

Adaptacija: Egon savin
Scenografija: Marija Jevtić
Kostimograf: Snežana Pešić Rajić
Izbor muzike: Egon Savin
Konsultant, stručni saradnik: Predrsg Ejdus
Igrali: Aleksandra Janković (David), Boris Isaković (Martin), Svetozar Cvetković (Karlo).
10 izvođenja

... Ivan M. Lalić... piše **Društvenu igru** u kojoj se troje prijatelja, igrajući poker, razotkrivaju, što pod uticajem savesti, što lakih droga, što iz dosade koja nagriza postkatastrofično vreme, kada se, naizgled, ništa ne događa...

...Na 25. spratu palate u kojoj je nekada bio CK Partije, na Ušću, koja još pamti bombe, niske politikantske strasti, kao i lake „Košavine" note, **Društvena igra** nije pogled odozgo, onako kako se otuda divno vidi naš „beli" grad. Pogled koji mi, gledaoci imamo na na **Društvenu igru** je odozdo, pod suknju, do poslednjih, najsitnijih motiva da čovek bude igrač, to jest konvertit. Boris Isaković (Novinar) vrlo je odvratno prikazao jad odsustva talenta u prisustvu ambicija, koja se ishodi u osnivanju nevladinih organizacija, koje su, kad su takve, samo drugo ime za gang. Svetozar Cvetković (Policajac) još jednom je pokazao ono što mi, sa druge strane rampe, brižljivo krijemo: kakav si kad ne lažeš. Aleksandra Janković (Pozorišni reditelj), glumica koja se vrtoglavo penje na lestvici mladih dramskih umetnika, svojom specifičnom bojom, lepotom, zašto ne reći, i velikom mogućnošću da izrazi zaumno, obesvešćeno, pa i pervertirano, odigrala je svoju najkompleksniju ulogu dosad.

Egon Savin, reditelj čije su žanrovske moći neograničene, učinio je **Društvenu igru** „teatrom mundi", životom samim u kojem se svako, nažalost, negde prepozna. Dokazom da je Lalićev komad bolan i istinit bio je 12. mart 2003. A on sam, u režiji Egona Savina, pokazao je da je katastrofa i dalje mogućna. Zlo uvek preživi... (Dragana Bošković ***Tragička krivica,*** Danas Beograd 5. jul 2005)

FESTIVALI

BELEF 2005.

6. BIJENALE SCENSKOG DIZAJNA, BEOGRAD 2006.
Nagrada za scenski prostor Belef centru (i za predstave *Elektra, Opera je ženskog roda, Pornografija, Kung fu* – sve na Belefu)

61 7. 10. 2005.

Nebojša Romčević: **Paradoks**
Narodno pozorište Sombor

Scenografija: Marija Kalabić
Kostimi: Bojana Nikitović
Izbor muzike: Egon Savin
(Nataša Atlas: Dijaspora/ Dragoljub Đuričić: Ritam slobode)
Asistent režije: Milijana Makević
Igraju: Biljana Keskenović (Kata), Saša Torlaković (Leka), Dubravka Kovjanić (Super Beba), David Tasić Daf (Ministar), Ivana V. Jovanović (Bosa), Srđan Aleksić (Bora), Dušan Jović (Prvi momak demokrata), Miljan Prljeta (Drugi momak demokrata).
54 izvođenja– zaključno sa sezonom 2009/10.

Teško je odoleti iskušenju i ne postaviti banalnu pitalicu tipa: „šta je paradoksalno u komadu **Paradoks** Nebojše Romčevića?" Na sižejnom planu, paradoksalno bi moglo da bude to što dvoje intelektualaca iz srednje klase – tačnije, iz onoga što je od nje ostalo – bivaju gubitnici i posle radikalnih političkih promena od 5. oktobra 2000. godine, za koje su se, doduše pasivno i nekako kukavički, ali ipak iskreno zalagali. Međutim, ako se iole poznaju tranzicijske prilike, u kojima uvek profitiraju mutanti iz ancien regime i njihove

beslovesne pristalice, onda se ovakav „dramski obrt“ ne pokazuje kao paradoks, već kao pravilo, verodostojan razvoj, logičan rasplet, društvena neminovnost, istorijska nužnost... **Paradoks**, dakle, treba tražiti na drugoj strani...

... Kao i u jednom od svojih ranijih dela, *Lakom komadu*, Nebojša Romčević i u **Paradoksu** vešto i pouzdano sprovodi „žanrovski paradoks“: koristeći se sredstvima lakih žanrova, vodvilja ili dobro skrojenog komada, autor razvija ozbiljnu temu, koja bi mogla da se odredi kao psihološka, intelektualna i moralna propast naše inteligencije. I, zaista, komad je građen po strogim, aristotelovskim pravilima, s jedinstvom mesta, vremena i radnje: u stanu dvoje intelektualaca, Kate i Leke, u toku jednog dana (narečenog petog oktobra), dešava se čitava zbrka sa skrivanjem amblematičnih nosilaca svrgnutog režima (korumpiranog starog ministra i njegove mlade ljubavnicem folk-zvezde), koja se završava političkim dilom, lagodnim infiltriranjem „starih“ u redove „novih“, dok naši junaci, kao što je već istaknuto, ostaju gubitnici na dan svoje pobede. Međutim, njihov poraz se ne svodi na nepravedan udarac „zlehude sudbine“, već je više rezultat „poetske pravde“ (da nastavimo sa ovim egzibicionističkim poigravanjem terminologijom dramskih žanrova). Svojim intelektualnim i moralnim zapuštanjem – duhovit lajtmotiv je Katina jadikovka da se ne seća na kojoj je temi magistrirala (za doktorat, naravno, nije, više nije imala ni volje ni znanja) – naši junaci sa sami prouzrokovali vlastitu propast. Ipak, ne možemo a da ih ne razumemo i ne sažaljevamo, jer... svi smo mi pomalo Kata i Leka.

Ovakva žanrovska postavka je izričito rizična, jer u inscenaciji treba da se oseti to saosećanje, da se razvije taj tragični prizvuk, a da opet sve ostane u okvirima izvornog, lakog žanra. Takvo žanrovsko tkanje nije postignuto u praizvedbi **Paradoksa** u Teatru T pre nekoliko godina, u jednoj šmirantskoj i estradnoj predstavi, ali je zato veoma uspešno ostvareno u novoj postavci, u somborskom Narodnom pozorištu. Reditelj Egon Savin je, sa zavidnom veštinom, vodio glumce bukvalno po ivici žanrovskog noža i štedro, ali ne i nekontorlisano, vrteo snažan komički zamajac (predstava je, zaista, neodoljivo smešna), plasirajući istovremeno i sentimentalne, dirljive tonove. Komički mehanizam je na delu, u prvom redu, u postavci sporednih likova: glupih, prostih, gramzivih i servilnih komšija Bose i Bore (Ivana V. Jovanović i Srđan Aleksić), pokvarenog i lukavog Ministra za sve režime (David Tasić Daf), prostosrdačne pevaljke Super Bebe koja je, doduše, delovala kao prenaglašena ilustracija Cece (Dubravka Kovjanić). Tipskom razlikovanju ovakvih kreatura doprineli su i ikonografski plastični i prepoznatljivi kostimi Bojane Nikitović.

Spomenuti sentimentalni tonovi ostvareni su u postavci „naših“: Leke koji je bio, u tumačenju Saše Torlakovića, poniženi, kukavni i plašljivi stvor i, pre svih drugih, Kate koju je Biljana Keskenović donela kao rezigniranu, zapuštenu, ali još uvek negde prpošnu i gordu bivšu intelektualku. Tragikomična faktura ovih likova ostvarena je uz naglašenu glumačku disciplinu i čvrst rediteljski koncept, koji je, u cilju građenja takvog štimunga, koristio sve mogućnosti teksta, pa i više od toga – nudio neka originalna scenska rešenja na granici komedije apsurda, kao što su, na primer, Katini bezuspešni pokušaji da nađe zgodan položaj za čitanje, ili Lekino mehaničko i tupo grickanje krekera. Ikonografski plastičnom scenografijom (autor Marija Kalabić), kao i odgovarajućim kostimima, glavni junaci su društveno srozani, njihov izgled i životno okruženje svedeni na malograđanski, „poseljačeni“ ambijent, što je dodatno doprinosilo tragikomičnoj slici sunovrata... (Ivan Medenica: ***Na ivici žanrovskog noža,*** Vreme 20. 10. 2005)

FESTIVALI

56. FESTIVAL POZORIŠTE VOJVODINE, ZRENJANIN 2006.
*Nagrada za režiju – Egon Savin
*Nagrada za žensku ulogu – Biljana Keskenović
*Nagrada za mušku ulogu – Saša Torlaković

11. GLUMAČKE SVEČANOSTI „MILIVOJE ŽIVANOVIĆ“, POŽAREVAC 2006.
+ Povelja „Spomen na glumca“ – Biljana Keskenović
+ Žiri publike – Saša Torlaković

51. STERIJINO POZORJE, NOVI SAD 2006.

20. GRAD TEATAR, BUDVA 2006.

6. BIJENALE SCENSKOG DIZAJNA, BEOGRAD 2006.
Nagrada u kategoriji dizajn scenskog događaja – Marija Kalabić za dizajn scene (i za predstave *Hadersfild, Beograd-Berlin* i *Tekelija*)

62 27. 12. 2005.

Aleksandar N. Ostrovski: **Šuma**
Jugoslovensko dramsko pozorište, Beograd

Prevod: Kiril Taranovski
Dramaturg: Miloš Krečković
Scenografija: Kristina Ignjatović
Kostimi: Kristina Ignjatović i Snežana Pešić Rajić
Lektor: Ljiljana Mrkić Popović
Igraju: Svetlana Bojković (Raisa Pavlovna Gurmišska), Nikola Đuričko (Genadije Nesrećković), Boris Milivojević (Arkadije Srećković), Vanja Ejdus/ Suzana Lukić (Aksjuša Danilovna), Mihailo Janketić (Ivan Petrov Vosmibratov), Radovan Vujović (Aleksije Sergejevič Bulanov), Milica Mihailović (Ulita), Vlasta Velisavljević (Uar Kirilovič Bodajev), Dubravko Jovanović (Jevgenije Apolonovič Milonov), Miloš Anđelković / Marko Janketić (Petar), Miodrag Radovanović (Karp).
66 izvođenja – zaključno sa sezonom 2009/10.

... U **Šumi** Egona Savina sve je očišćeno i izoštreno, na ivici sablje ili noža. Rediteljeva istinoljubivost i volja za činjeničnošću, ili lucidnim realizmom, pravi od protagonista komedije provincijska čudovišta, mada bez hiperbola i grotesknosti. Možda bi zato bolje bilo nazvati ih ih zverčicama... Šteta što im reditelj Egon Savin nije dopustio da se poigraju i demonstriraju kako biti i postati, kako misliti i delati...

... Upravo ova velelepna pozorišnost koja je nekada zračila iz Nesrećkovića Ljubiše Jovanovića, Srećkovića Marka Marinkovića ili Mije Aleksića, nedostaje ovoj strogoj predstavi koja se odrekla plodnih nedorečenosti i poluistina, sumnjivih i mutnih uzleta i stropoštavanja lepih duša... (Muharem Pervić ***Strogo, iscrpno, istinoljubivo,*** Politika 30. 12. 2005)

6. BIJENALE SCENSKOG DIZAJNA, BEOGRAD 2006.
Nagrada za primenjenu scensku umetnost – Svetislav Calić za dizajn svetla u predstavi *Šuma*

63(14) 6. 10. 2006.

Fjodor M. Dostojevski: **Ujkin san**
Srpsko narodno pozorište, Novi Sad

Dramatizacija: Egin Savin, uz konsultovanje dramatizacija Slobodana Stojanovića i Dušana Jovića
Scenografija: mr Darko Nedeljković
Kostimi: Snežana Pešić Rajić
Izbor muzike: Egon Savin (Petar I. Čajkovski)
Lektor: Ljiljana Mrkić Popović
Korepetitor: mr Marta Balaž
Igraju: Gordana Đurđević Dimić (Marija Aleksandrovna Moskaljova), Predrag Ejdus (Knez), Jugoslav Krajnov (Pavle Aleksandrovič Mozgljakov), Milica Grujičoć (Zinaida Afanasijevna), Miodrag Petronje (Afanasij Matvejevič), Gordana Kamenarović (Ana Nikolajevna Antipova), Gordana Jošić Gajin (Natalija Dimitrijevna), Aleksandra Pleskonjić Ilić (Sofija Petrovna Farpuhina), Olivera Stamenković (Nastasja Petrovna Zjablova), Milica Kljajić Radaković / Anđelija Vesnić Vasiljević (Majka), Mihajlo Pleskonjić (Griška).
50. put 05.04.2011

Mag svetske literature, Dostojevski, iako zaživeo i u narodnim pošalicama o načitanosti „plavuša", čovek je od kojeg se diže kosa na glavi. Delimično zato što njegova spisateljska želja za osvetljavanjem mračnog na iskušavalačko primamljiv način p(r)oziva svakog. Duboko u neraspletivom čvoru duše, poslednjoj stanici ljudskih emocija, Egon Savin nam na prvom mestu eksponira vapaj za onim preko. Iracionalnu, takoreći bodlerovsku želju da se boluje negde drugde. Zbog bede i sirotinje s jedne, mada više s druge strane, zbog tame uparložene provincijalnosti u kojoj se svet, ono napolju, još može posmatrati kao nešto lepše i, naravno, većina je spremna na sve, da se tamo nađe.

Obrazlažući kako je svaki provincijalac na osnovu svog instinkta i intuicije psiholog i znalac srca ljudskog, najbolji poznavalac prilika unutar vlastitog staklenog zvona, Dostojevski dolazi do „smešnog" zaključka u formi pitanja: „Zašto se onda u provinciji umesto psihologa i znalaca srca sreće mnogo više magaraca?" Ali, Savin ne insistira na tome. Njegovom čitanju je ipak bliži sledeći motiv: „Sanjalački karakter zaneo je Zinu u ovom trenutku izvan kruga svih obzira koje zahteva stvarnost." A u Mordasovu, reprezentovanom kućom i bićem Marije Aleksandrovne Moskaljove, obziri stvarnosti su takvi da svako, pa čak i „zalutali" stari Knez, savršena žrtva za savršen, „hrišćanski" zločin, ima svoje snoviđene zanose, koji vode nigde drugde do u propast.

Kao da je još uvek na tragu Oblomova (*Tužna komedija* I. A Gončarov, režija Egon Savin, SNP, 2004), jedan od naših najpriznatijih reditelja sada kreira *Ujkin san* F. M. Dostojevskog, a po svemu sudeći poručuje: „Ako živite na onome što vam se čini kao dno dna, u sredini propasti, jada, tuge i bede – sanjajte! To bar možete. Ali, ne očekujte ostvarenje!" Ironija i(li) groteska, izbor je koji i Dostojevski nudi. „Zašto se mučite Marija Aleksandrovna! Setite se da snove šalje Bog. Ako Bog hoće, onda niko ne može kao Bog, i sve zavisi od njegove svete volje, nemate zašto da se ljutite", i tešeći, „opak" je on, a ni Savin baš nema nameru nekoga da teši. Nema milosti prema zloćudno opasnoj matrici i njenim predstavnicima. Zato i pokazuje stradanje.

Ako je Gončarov zaista poslužio za tužnu, ovo sad je crna komedija. Već po scenografskim naznakama dramaturgije scenskog prostora bilo je jasno da će put biti mračan i mukotrpan. Skoro potpuno monohromatska scenografija Darka Nedeljkovića (s velikim izuzetkom Kneževog rumenog jastučka i mašne), pećinski sivo-smeđe-tamni kolorit, jedva nešto situaciono-potcrtavajuće nepokretnog mobilijara (s još jednim izuzetkom u vidu čašice i kofera) – klavirom i „osuđeničkom klupom" (stolicom), i veeeliki nosorog. Bio on Joneskov malograđansko-nacistički-maloumno-nasilan, ili onaj „obični" divlji, s velikim, jakim rogom i malim, slabim očima, isto je. Bio je dovoljan da na simboličkom planu Kneza prvo uplaši, a do kraja i ostvari svoju pretnju.

Knez, iako ga Predrag Ejdus donosi praktično savršeno, staloženo, graduativno i na rubu sklizavanja u publiku, nije glavni junak, nego više pion, kog Mordasovljani žele da izguraju do kraja table. Izlapeli starekelja, kog vlastita situacija, kao i svakog zdravog čoveka u godinama, čak veseli, ipak je pretpostavljen ulozi Marije Aleksandrovne (Gordana Đurđević-Dimić) i njenoj nameri da se putuje u inostranstvo. Kao žrtvu projekcije, ona

prinosi svoju kćerku Zinaidu Afanasijevnu (Milica Grujičić), vlastitu krv, ali i svakog ko joj se nađe na putu.

Gordana Đurđević-Dimić se trudi da beskrupuloznu majku dosegne filigranskom mimikom, ledenom spolja, vatrenom u sopstvenom (ne)miru, energičnim gestom, i govorom koji su ubedljiviji u igri strasti, a manje u manipulaciji. Finim nijansama pojačanim nastupom, kompleksnosti uloge doprinosi epizoda s mužem, Afanasijem Matvejevičem (bravurozni Miodrag Petronje), u kojoj se pokazuje i kao supruga, ma koliko joj to (ne)pristajalo. „Tiranija je navika koja postaje potreba", kaže Dostojevski za „otmene dame iz određenih krugova", ali tiranija Marije Aleksandrovne skoro da nije za osudu. Sve je to zbog „Španjolaca na mazgama". Čak i Dostojevski, što Savin lepo primećuje, za nju kaže da nije pravi junak, što ne znači da ona to nije uopšte.

Jugoslav Krajnov (Pavle Aleksandrovič Mozgljakov) i Milica Grujičić (Zina) svoje uloge, gle „apsurda", od strane Marije osuđujućom šekspirovskom romantikom poremećene mladosti, ostvaruju svedenim sredstvima, nadasve pažljivo i u „ofu" i u prvom planu. Posvećen rad s glumcima, brižljivo razrađene mizanscenske radnje (kontakt i distanca), Egonu Savinu višestruko su se isplatile u korišćenju „optuženičke klupe" (stolice), zapinjućih stepenica (ka...) , poda na koji pada Knez zatreskavši se u „zanosan san" (Zinaidu), poda na koji su spremne da padnu i lokalne gospođe željne kneževe milosti. Uspešno unoseći nemir u završnicu igraju ih Gordana Kamenarović (Ana Nikolajevna) i Gordana Jošić-Gajin (Natalija Dmitrijevna), a zaista posebna priča su Aleksandra Pleskonjić-Ilić (Sofija Petrovna), Milica Kljaić-Radaković (Majka), Olivera Stamenković (Nastasja Petrovna) i Mihajlo Pleskonjić (Griška), kojima je i „petoparac bio dovoljan da pokažu da znaju da driblaju".

Pišući s mržnjom, ali i ljubavlju, rukopis Dostojevskog Savin je preuzeo tačno i dosledno, prepoznajući i apostrofirajući momente u kojima se priča lomi. Osim ovih gore, „između" redova, jedine zamerke mogu se uputiti na gubitak niti u nedovoljno uspelom rešavanju „obrazloženja" od početka prezentnog neraspoloženja lepe, a još uvek udavače, Zinaide, i preloma „za i protiv" Marijinog master plana Pavla Aleksandroviča. Istina slavni Rus traži mnogo unutrašnjeg dijaloga, a Savin ga uglavnom svesno ne zadaje, verovatno pretpostavljajući da će teško proći na sceni, u osmišljenoj kompaktnosti ritma dešavanja. (Igor Burić: ***Zloćudna snoviđenja*** – Dnevnik, 8. oktobar 2006)

Egon Savin se, kao reditelj, često lati posla da u nekoj poznatoj dramskoj strukturi iznađe njene granice, do mere njenih punih gabarita, do pucanja. U prozi Fjodora Mihajloviča Dostojevskog (**Ujkin san**, 1859), Savin pronalazi pravog sagovornika i uspostavlja, radeći predstavu na sceni Srpskog narodnog pozorišta u Novom Sadu, dijalog sa ovim štivom.

Knez (Predrag Ejdus) živi svoj duhovni i intelektualni život sa one strane stvarnosti, razuma, postojanja. U nekoj vrsti prividne demencije, Knez daje sebi za pravo da se seća onoga što on želi, a da zaboravlja ili ne primećuje one događaje koji mu se ne dopadaju. Jasno je da je čitava radnja organizovana oko ovog motiva, omiljenog kod Dostojevskog. Njegovi likovi, inače, vole da „teraju svoje", pa se to može proširiti, kako moderne teorije XX veka nalažu, na čitav ruski, slovenski mentalitet, uslovljen, normalno, društvenim uređenjem i ostalim limitirajućim faktorima života. Neka ostane zabeleženo da je Knez Predraga Ejdusa možda od najboljih uloga ovog velikog glumca XX veka, pedagoga i umetnika. Ona univerzalna korona, koju Ejdus ume da razvije nad svojim likovima, ovoga puta, u tumačenju Kneza, dobila je još najmanje dve dimenzije: izuzetnu istinitost tumačenja strukture ljudskih afekata i persiflažu očiglednog, koja ga prevodi u metaforu. Kad se pita, da li je samo sanjao da je zaprosio Zinaidu Afanasijevnu (odlična, prelepa Milica Grujičić), Knez igra, i za sebe samog, usložnjavanje stvarnosti. On, ustvari, ne želi da živi u svakodnevici. Njegov svet je izmešten iz nje, i to ne zato što ga moždane sinapse napuštaju, već zbog toga što mu se tako može. Njegova infantilnost je njegovo oružje protiv zla ljudskog, manipulacije i đubrišta ljudskih odnosa, uslovljenih korišću. Zato, kad potpuno razbija sve kombinacije Marije Aleksandrovne Moskaljove (Gordana Đurđević Dimić, izvrsna, tačna, androgena u nasilnosti, a savršeno ženstvena u manipulacijama), Knez i sam, opet sa one strane, u tome uživa. Pavle Aleksandrovič Mozgljakov (Jugoslav Krajnov postaje polako Smoktunovski), koji zapliće radnju, jer želi da se oženi Zinaidom, a onda i da joj se osveti, a, na kraju, i da je opravda, ima vrlo težak scenski zadatak: da kroz

svoj lik provuče sva onostrana stanja Kneza, da ih vodi kroz stvarnost i kroz san. Odlična igra, sjajan tandem!

Miodrag Petronje (Afanasij Matvejevič), Gordana Kamenarović (Ana Nikolajevna Antipova), Gordana Jošić Gajin (Natalija Dimitrijevna), Aleksandra Pleskonjić Ilić (Sofija Petrovna Farpuhina), Olivera Stamenković (Nastasja Petrovna Zjablova), kao i Milica Kljaić Radaković (Majka) i Mihajlo Pleskonjić (Sluga), u mračnoj, teškoj, nosorogom pritisnutoj scenografiji mr Darka Nedeljkovića i stilski ujednačenim kostimima Snežane Pešić Rajić ostvarili su značnost „Ujkinog sna" kao fresku Ruganje Hristu: svako na svoj način je doprineo jednoj patologiji (najviše, možda, dobro prostudirana Aleksandra Pleskonjić Ilić). Ništa ljudsko nije bilo strano ovim personama, samo je Knez Predraga Ejdusa stajao iznad njih, bez manipulacije, igrajući se. U sceni udvaranja Zinaidi Afanasijevnoj infantilno strastan, potpuno ubeđen, u sceni obračuna sa njenom majkom rastrzan, u sceni poveravanja sa spletkarošem Mozgljakovim zapitan, sa samim sobom otuđen, sa svetom u kome nema pravila, već ih svako formira po meri svoje koristi blizak i svoj, Ejdus je zaslužio da i kod nas bude uvedena titula „ser" za umetnike. I, Egon Savin sa njim, za tumačenje strašne, razgloblјene stvarnosti dva milenijuma posle Hrista, što je njegov stalni cilj. (Dragana Bošković: ***Putovanje po sebi*** – Danas, 30. novembar 2006)

FESTIVALI

12. GLUMAČKE SVEČANOSTI „MILIVOJE ŽIVANOVIĆ", POŽAREVAC 2007.
* Povelja „Spomen na glumca" – Gordana Đurđević Dimić (Marija Aleksandrovna Moskaljova)
+ Nagrada žirija publike – Gordana Đurđević Dimić

24. NUŠIĆEVI DANI, SMEDEREVO 2007.
* Nušićeva nagrada za životno delo – Gordana Đurđević Dimić
+ Glumac večeri – Gordana Đurđević Dimić

52. STERIJINO POZORJE, NOVI SAD 2007.
+ Nagr. „Večernjih novosti", epizoda – Aleksandra Pleskonjić Ilić
+ Nagrada Ulupudusa za scenografiju i kostim – Darko Nedeljković & Snežana Pešić Rajić

64 7. 12. 2006.

Dušan Spasojević: **Odumiranje**
Atelje 212, Beograd

Dramaturg: Miloš Krečković
Scenografija: Geroslav Zarić
Kostimi: Bojana Nikitović
Izbor muzike: Egon Savin
Solista na dvojnicama: Nikola Đuričko
Igraju: Dara Džokić (Milica), Igor Đorđević (Janko, Milicin sn), Boris Isaković (Strahinja), Branka Šelić-Ilić ( ), Anđelika Simić (Stamena, Strahinjina kćer)
51 izvođenja, zaključno sa sezonom 2009/10

Valjevac, tek pregazio dvadesetu, Dušan Spasojević je mlad pisac, ali piše o starim, u našu dramu i realistički roman, uvedenim temama. O korenima, očevima i sinovima, o sudbini, prokletstvu i prokletinji, duhovnoj i materijalnoj zapuštenosti, o seljaku i sirotinji, o boci i rakiji majci, o samohranim majkama, mučenicama, raskolu u porodici, i sve to na dramskom polju podignutom na pola puta između sela i grada, planinske zabiti i mraka, i izazova velikog i teško pristupačnog velesveta. Tako se, po pravilu, pišu „rani radovi", udvajajući, sučeljavajući dva iskustva, zapravo osećanje i život koji živiš...

Odumiranje. Kako bi drama sa ovako teškim naslovom mogla biti lak i otvoreno smehotvoran komad! Kosina u nekoj zabiti, i na njoj dve nakrivljene seoske kuće, Miličine i Strahinjine. U Milice sin Janko, već dodirnut životnim otrovima grada; u Strahinje kćer Stamena, sa rastočenom dušom u gradu, i načetim telom u dubokom seoskom, i sopstvenom mraku i raskoraku. Ko je kome kriv, i šta deca duguju roditeljima, a šta, opet, stariji mlađima? Seljačka je drama pregolema! Jedna drama, i čini mi se, nepotrebno dve kuće po volji scenografa Geroslava Zarića, Siromaški ležaji, astali, pokoja stolica i taj strašni sud zvani boca, a u njoj majčica rakija! Sivilo, neopevani mrak, samoća, napuštenost. Kako se oteti, spasiti dušu i telo, okajati neokajano, kamo se denuti, pomeriti, šta započeti, šta prekinuti, šta produžiti?...

... Crni dani, crne noći, crni razgovori, crne duše. Ognjišta koja se gase. Raskopani grobovi, izgubljeni sinovi i kćeri, onemele majke, starci koji se odumiranju još odupiru. Dvojnicama, makar! I duhom, šeretlukom, izbrazdane seljačke duše, kako to čini Boris Isaković kao Strahinja. Dara Džokić (Milica) mrgodna, u večnu crninu uvijena, ali trpeljiva i duševna majka koja u ovu dramu iz narodnog uma, života i pevanja, ulazi. Muka sa mužem, a onda i sa sinom u koga Igor Đorđević unosi dobrotu, ali i volju i otpor, rešenost da se teškoj i zamračenoj tradicionalnosti suprotstavi.kako je sestra volela brata nastoji da nam pokaže Anđelika Simić i njena depresivna, načeta, ali još ogorčena Stamena koja tugu za bratom gasi u alkoholu. Zapravo u rakiji, jer se u nas, u anegdoti bar, rakija za alkohol ne drži! Branka Šelić-Ilić ćuti, ćuteći pati, uzdiše. I to je naški: neprebol i zavet na doživotno ćutanje.

Teška, sumorna, stara priča koju reditelj Egon Savin priča bez raskoši i emotivne razmetljivosti, tvrdo, strogo, doduše, i saosećajno, i pokojim zrnom humora koje dugujemo Borisu Isakoviću.

Lepo je što se Velika scena Ateljea 212 otvara prema mladim piscima. Nije Dušan Spasojević ni Dušan Kovačević, ni Aleksandar Popović! Po srodnosti, njegov prvi komad koji obećava najbljži je Kamenu za pod glavu Milice Novković. Izvesno je, i nije od male važnosti, da je Spasojević u ovim godinama, i na početku spisateljske karijere shvatio, ili bar naslutio, da „stare stvari" teško i bolno odumiru, a nove još teže nastaju. Seljaka i njegovu teško prepoznatljivu dramu ili, kako bismo danas rekli, dramu napuštenih, okorelih, ukočenih, ali ne i mrtvih duša, Dušan Spasojević i Egon Savin neočekivano, ali ne i bez razloga, povoda i odjeka, vraćaju na scenu Ateljea 212. (Muharem Pervić: ***Seljačka je drama pregolema***, Politika 9. 12. 2006)

FESTIVALI

3. JOAKIMFEST, KRAGUJEVAC 2007. ODUMIRANJE
* Nagrada za tekst – Dušan Spasojević
* Nagrada za glumačko ostvarenje – Boris Isaković (Strahinja)

52. STERIJINO POZORJE, NOVI SAD 2007.
* SN Dara Džokić (Milica)
+/SN Okruglog stola – predstava
+ Nagrada iz fonda „Dara Čalenić" – Igor Đorđević (Janko)

14 MEĐUNARODNI FESTIVAL MALIH SCENA, RIJEKA 2007
*/Nagrada "Veljko Maričić" za najbolju mušku ulogu - Boris Isaković

12. JUGOSLOVENSKI POZORIŠNI FESTIVAL UŽICE 2007.
*/ Ardalion, ženska uloga – Dara Džokić (Milica)
*/ Ardalion, muška uloga – Boris Isaković (Strahinja)

13. GLUMAČKE SVEČANOSTI „MILIVOJE ŽIVANOVIĆ", POŽAREVAC 2008.
* Statueta „Milivoje Živanović" – Boris Isaković
* Povelja „Spomen na glumca"– Boris Isaković
+ Nagrada žirija publike – Boris Isaković

Nagrada „Ljubomir Muci Draškić" – glumci Ateljea 212 reditelju za uspešan rad na beogradskim scenama 2007 Egon Savin – i za Tako je moralo biti, Jugoslovenskog dramskog pozorišta

65 6. 6. 2007.

Branislav Nušić: **Tako je moralo biti**
Jugoslovensko dramsko

Scenografija: Angelina Atlagić
Kostimi: Angelina Atlagić
Izbor muzike: Egon Savin
Lektor: Ljiljana Mrkić Popović
Igraju: Predrag Ejdus (Jakov Nedeljković), Radmila Radovanović(Marija), Anita Mančić (Jela), Jelena Petrović (Stanka), Nebojša Dugalić (Đorđe Đorđević), Mihailo Janketić (Obrad Đorđević), Miodrag Radovanović (Janković), Radovan Vujović/ Miloš Anđelković (Milan), Vojin Ćetković (Ljubomir Nestorović), Ana Simić/ Jelena Angelovski (Sofija), Ivan Pantović (Momak)
87 izvođenja, zaključno sa sezonom 2009/10

Nušić, „**Tako je moralo biti**, drama o moralnom padu i krahu ideala". Sve mi ovo zvuči neobično, iznenađujuće, starinski: Kakvi ideali, kakvi bakrači, kakvi moralni krahovi u vremenu u kome se čaplja izdaje za sokola! Otkuda ove reči rečenice dolaze, gde padaju, šta danas mogu da pokrenu i znače?

Da, sve je to tako, i moja i vaša sumnja je na mestu, ako se drugačije ne pokaže i ne dokaže. Za divno čudo, evo još jedne starinske rečenice, u tome su reditelj Egon Savin i ansambl Jugoslovenskog dramskog pozorišta, koji na sceni „Ljuba Tadić" igra Nušićevu dramu **Tako je moralo biti** – uspeli.

U Nušićevom komadu Savin je prepoznao ono što je tražio u *Šumi* A. Ostrovskog: moć novca i nemoć, krhkost, dramu ljubavi. Srećom, ovaj sukob nije jednosmerna, jednobojna, ni crno-bela igra, ni pamfletski moralizam. Nesrazmere, krivice, motivi, namere, shvatanja, olakost i nedozrelost, su različiti, ali ako je moralo biti kako je bilo, za to odgovornost i krivicu ne snosi samo jedna strana, ili ličnost. Naravno, ni na sudbinu i višu silu se ne možemo večno, i preterano pozivati. O ovoj protivurečnoj, žestokoj i varljivoj strasti, koja svet pokreće, pali, spaja i razdvaja, Egon Savin, i glumačka ekipa: Anita Mančić, Predrag Ejdus, Nebojša Dugalić, Miodrag Radovanović, Mihailo Janketić, Vojin Ćetković, Radmila Radovanović, Jelena Petrović, Radovan Vujović, Ana Simić, Ivan Pantović – razmišljaju trezveno, kontrolisano, ali bez lakog otklona, skrivanja i prelivanja u komično, ironijsko, parodijsko. To što je u Nušićevoj drami bilo, odista je bilo, i ne prestaje da biva, što ukazuje da energija novca, nekad i danas, uobličava i krivotvori ljudske duše i sudbine, i one romantične, lakoumne, na sebe i svoje prohteve usredsređene, poput Jele, dopustivo dramatične Anite Mančić, i one za koje je, sve, pre svega, loš, dobar, ili bolji poslovni potez, ili posao, kao u slučaju trgovca Jankovića koga Miodrag Radovanović ne prezire, ne potcenjuje, ne karikira, napadno ne prokazuje, već, naprotiv, ovu opaku mešavinu skorojevićevstva i večnosti, lukavosti, pronicljivosti i proračunatosti, izoštrava i suprotstavlja je, kao „tvrd orah", svemu što je ljubav, vazda ugrožena, nikad dovoljna i sigurna u sebe.

Nušić meri i varira, pa to čini i reditelj Egon Savin, i glumačka postava. Vratite mi pare, vapije Jakov Nedeljković Predraga Ejdusa. Ne dirajte, ne rušite mi život i ljubav, preklinju sestre, udate i one što će se udavati, violine i romanse, koje, po rediteljevoj želji, podvlače i produžuju ovo udaranje u stare, i tanke žice ljubavi i ljubavnika manjeg i uvećanog formata.

Rođendan Jelin u kući Nedeljkovićevih. Žene, vino i ta pesma, otkad to nismo čuli, ni videli! Bogati kostimi u kojim se i sirotinja nazire (scena i kostim Angelina Atlagić). Ružo moja, mladost si mi dala, a odmah, ili uskoro, a sad sve je tužno, ili kasno, svejedno. Ne mešaj ljude i svece, romantične junake i trgovce, ali uprkos svemu, živi i budi srećan. Počeci i tragovi nesreće, nesporazuma, obmana i iluzija u svakom životu, avanturi, ljubavi. Nije izgledalo da će se ono što je počelo i začeto u naivnosti, nezrelosti i olakosti, ovako komplikovati. Ko vlada svojim životom? Jelin muž Đorđe, Nebojše Dugalića, zaljubljen i slab, sa kompleksom provincijalca, popustljiv i predusretljiv, daleko od zbilje života ili njegov stric, učitelj bez iluzija o ljudima i ljubavima, pregnantnog, gorkog i brižnog Obrada Mihaila Janketića. Ljubomir Nestorović Vojina Ćetkovića, zagonetna minulost u belom, i dospevanje u crnom, ni posve romantična, ni grubo koristoljubiva duša koja naplaćuje račune i nestaje. Pa stari, mlađi i mladi Nedeljkovići, tata Jakov Predraga Ejdusa, vazda u novčanim neprilikama, ali nikad bez humora i zavodljive samoironije, Jela koja krivicom, ogrešenjem, osvaja svest i dimenzije dramatične persone, izvanredne Anite Mančić. Mirisi i zvona starog pozorišnog sveta i cveća, koje je Egon Savin prepoznao i uspeo da vaspostavi bez emotivne estradnosti, nepatvoreno, sa prizivanjem emocije koja misli i pita.Ljubav, osobito stara ljubav, ma kako to razumeli, zaborava nema, i Savin taj zaborav ne želi. Volite se, i budite srećni! Ko se danas još usuđuje da izgovori ovu jednostavnu rečenicu! Predstava koju možete preporučiti prijateljima.(Muharem Pervić, ***Za romantične duše*** Politika 8. 6. 2007).

FESTIVALI

15. VRŠAČKA POZORIŠNA JESEN 2007.
* Nagrada za režiju – Egon Savin

12. JUGOSLOVENSKI POZORIŠNI FESTIVAL UŽICE 2007.
*/ Ardalion, ženska uloga – Anita Mančić (Jela)

13. GLUMAČKE SVEČANOSTI „MILIVOJE ŽIVANOVIĆ", POŽAREVAC 2008.
* Povelja „Spomen na glumca" – Anita Mančić (Jela)
+ Nagrada žirija publike – Anita Mančić (Jela)

25. NUŠIĆEVI DANI, SMEDEREVO 2008.
* Najbolja predstava
+ Glumac večeri – Anita Mančić

4. JOAKIMFEST, KRAGUJEVAC 2008.
* Nagrada za glumačko ostvarenje – Anita Mančić (Jela)
* Nagrada za kostim – Angelina Atlagić

*53. STERIJINO POZORJE – SELEKCIJA NACIONALNE DRAME I POZORIŠTA 2008.
*/SN režija – Egon Savin (i za *Ćeif*)
*SN Anita Mančić (Jela)
*/SN Angelina Atlagić za kostim (i za *Barbelo,,,*)
+ Nagrada publike Anita Mančić (Jela)

29. BORINI POZORIŠNI DANI VRANJE 2009.
* Najbolja predstava
* Najbolje glumačko ostvarenje – Anita Mančić (Jela)
+ Glumac večeri – Anita Mančić (Jela)

Nagrada "Ljubomir Muci Draškić" - glumci Ateljea 212 reditelju za uspešan rad na beogradskim scenama 2007 Egon Savin - i za Odumiranje, Atelje 212

Nagrada za režiju „Bojan Stupica" 1. 4. 2007 / 31. 3. 2009.

66 23. 10. 2007.

Mirza Fehimović: **Ćeif**
Beogradsko dramsko pozorište

Adaptacija: Egon Savin
Scenografija: Egon Savin
Kostimi: Snežana Pešić Rajić
Dizajn tona: Zoran Jerković
Lektor: Ljiljana Mrkić Popović

Igraju: Dušanka Stojanović (Esma Halilović), Ana Sakić (Mejraa Halilović), Jovana Cvetković (Elizabet Petrović), Sandra Bugarski (Klara Horvat), Ljubomir Bandović (Salko Halilović), Nebojša Ljubišić (Stevan Petrović), Slobodan Ćustić (Hamo Mutevelić), Lako Nikolić (Mirko Petrović), Radmila Tomović (Munevera Petrović)
70 izvođenje, zaključno sa sezonom 2009/10.

Ćeif Mirze Fehimovića je drama fragmentarne strukture, čija se radnja odvija u Sarajevu 2001. godine, a glavni akteri su članovi dve porodice, od kojih se jedna vraća iz izbeglištva u Engleskoj. Iz njihovog susreta se rađa niz sukoba i bitnih pitanja: suočavanje sa prošlošću, sećanje na nasilje i ratna pustošenja, osećanje krivice, zatim demistifikacija fabrikovanih mitova o patriotizmu i herojstvu, itd. Pisac ih postavlja lucidno, ponekad poetično, uz blagi humor koji malo rastapa sveprožimajuću tragičnost.

Predstava reditelja Egona Savina je jednostavna, precizna, nepretenciozna, odmerena u emotivnom izrazu. Ova rezervisanost u ispoljavanju emocija čuva igru od pada u patetičnost, što je čest slučaj u kontekstu predstavljanja recentne traumatične prošlosti na prostorima bivše Jugoslavije. Glumci svedenim sredstvima, suptilno, a veoma ekspresivno predstavljaju duboku tragičnost i patnju žrtava bespoštednih političkih konflikata, gde su svi gubitnici, bez obzira na to da li su otišli ili ostali. Ljubomir Bandović izuzetno autentično oblikuje lik ratnog invalida Salka Halilovića koji je fascinantno zadržao vedrinu duha, radoznao je i samoironičan. Dušanka Stojanović igra njegovu umornu i osetljivu suprugu Esmu, koja je utehu pronašla u religiji i neprestanim molitvama.

Nebojša Ljubišić nastupa u ulozi Stevana Petrovića, koji se vraća iz Londona, gde je sa porodicom otišao nekoliko meseci nakon početka rata. Njegova razočaranost, gorčina i rezigniranost su najizraženije, možda zbog širine njegove spoznaje, odnosno činjenice da je on iskusio i život na drugoj strani, koji se na neki način ukazao kao usamljeniji i strašniji. Radmila Tomović igra Stevanovu suprugu i Esminu sestru Muneveru, u kojoj koegzistiraju bezgranična radost zbog povratka i turobna realnost konfrontacije sa napuštenim domom i ostavljenim prijateljima... Niko od ovih likova nije pošteđen posledica kolektivnih užasa političkih sukoba, i svi oni, pomalo čehovljevski, žive ružne kopije života, ali ipak zadržavaju nadu, upornost i volju za opstankom.

Likovi troje dece su predstavljeni lutkama, koje vode stariji glumci (Lako Nikolić, Ana Sakić, Jovana Cvetković). Ovaj rediteljski postupak je izuzetan zbog imanentne metaforičnosti koja je scenski efektna, a može se shvatiti kao otelotvorenje ideje o nemogućnosti opstanka nevinosti, fragilnosti i iskrenosti dece u realnosti koju ispunjavaju sveprisutna mržnja i destrukcija u osnovi komada.

Predstavu Egona Savina karakteriše i izražajna, pregnantna, uznemirujuća tišina koju, ponekad, prekidaju pomalo sablasni zvuci ulične buke, naglašavajući nepodnošljivost tog prividnog mira. U dubini, uglavnom ogoljenog prostora za igru nalazi se niz praznih stolica koje stalno, vrlo nenametljivo, a sugestivno, ukazuju na zastrašujuće odsustvo brojnih ljudi, odnosno neprestani su podsetnik jezivih stradanja. Ta suptilnost u izrazu, odsustvo predvidivosti i ilustrativnosti, a naglasak na metaforičnosti i asocijativnosti scenskih znakova, jesu osobenosti koje predstavu **Ćeif** čine umetnički vrednom, u njenoj slikovitoj analizi naše posttraumatske realnosti, gde su svi bespomoćno ukopani u nekom međuprostoru i međuvremenu, vakuumu u kojem ne postoji život, već samo nekakav odblesak života. Ali i desperatan i zadivljujući poriv da se ipak preživi. (Ana Tasić, Politika 3. 11. 2007).

FESTIVALI

*13. GLUMAČKE SVEČANOSTI „MILIVOJE ŽIVANOVIĆ“, POŽAREVAC 2008.
* Povelja „Spomen na glumca“ – Dušanka Stojanović
+ Nagrada žirija publike – Ljubomir Bandović

25. NUŠIĆEVI DANI, SMEDEREVO 2008.
+ Glumac večeri – Ljubomir Bandović?

53. STERIJINO POZORJE – SELEKCIJA NACIONALNE DRAME I POZORIŠTA 2008.
*SN Najbolja predstava
*/SN Egon Savin režija (i za Tako je moralo biti“)
*SN Dušanka Stojanović (Esma Halilović)
+ „Zoran Radmilović“ – Ljubomir Bandović (Salko Halilović)

25. POZORIŠNI FESTIVAL, MLADENOVAC 2008.
* Najbolja predstava

3. JOAKIMINTERFEST, KRAGUJEVAC 2008. ĆEIF
* Najbolja predstava
* Nagrada za režiju – Egon Savin
* Nagrada za glumačko ostvarenje – Dušanka Stojanović
* Nagrada za glumačko ostvarenje – Ljubomir Bandović

17 MEĐUNARODNI FESTIVAL MALIH SCENA, RIJEKA 2008
* Nagrada "Anđelko Štimac" za najbolju režiju - Egon Savn
+ Nagrada publike "Dalibor Foretić"- predstava (prošečna ocena 4,68)

28. BORINI POZORIŠNI DANI, VRANJE 2008.
* Najbolja predstava
+ Glumac večeri – Ljubomir Bandović (Salko Halilović)

17. DANI „ZORANA RADMOLOVIĆA", ZAJEČAR 2008.
* Najbolje glumačko ostvarenje – Dušanka Stojanović
+ Glumac večeri – Ljubomir Bandović

67 20. 1. 2007.

Ivan M. Lalić: **Heroj nacije**
NP „Toša Jovanović" Zrenjanin

Adaptacija: Egon Savin
Scenografija: Miodrag Tabački
Kostimi: Jasna Badnjarević
Igraju: Jovan Torački (Budimir Životić), Sanja Mikitišin (Desanka Životić), Jugoslav Krajnov/ Ivan Đorđević (Ljupče), Nataša Luković (Novinarka Lenka Simonović), Mirko Pantelić (Pogrebnik), Milan Kočalović (Poštar), Jelena Šneblić/ Anđelka Davidovac (1. Narikača), Nataša Ilin/ Anđelka Davidovac (2. Narikača) Mirjana Ćuk (Šminkerka), Ivan Đorđević (1 Nosač), Aleksandar Došen (2. Nosač).
32 izvođenje, zaključno sa sezonom 2009/10.

„Heroj nacije" Ivana M. Lalića je gorko živopisan, tragikomični tekst koji se oštro bavi problemom uticaja masovnih medija na svakodnevni život. Postavljajući u centar analize porodicu koja postaje predmet skrivene kamere, pisac crnohumorno predstavlja i srpski mentalitet, primitivizam i licemerje u porodičnim i prijateljskim odnosima, kao i prilično obeshrabrujuće društveno-materijalne okolnosti.

Reditelj Egon Savin predstavu nije postavio parodično što bi, možda, bila očiglednija opcija igre, već se odlučio za usporavanje tempa i brižljivo građenje mračnog apsurda i groteskosti situacije. Na taj način je došlo do redukcije komičkog potencijala teksta, ali se, istovremeno, formirao metaforički sloj igre a značenje teksta je produbljeno i nadograđeno. Glavni likovi – Budimir (Jovan Torački) i njegova supruga Desanka (Sanja Mikitišin), u osnovi su koncipirani vrlo ozbiljno, skoro realistički. Glumci ih oblikuju sa nijansama grotesknog izraza ali kako oni, bazično, nisu karikature, to ih čini tragičnijima. Torački sugestivno igra Budimira: od iskrene poniznosti do tvrdoglavog prkosa koji ga odvodi u samoubistvo. Lik Desanke je ostvaren nešto manje uverljivo jer ga, u velikoj meri, guta glumičina prečesta i preglasna kuknjava zbog izmišljenog gubitka supruga. U pojedinim scenama, kada ova galama utihne, lik postaje opipljiviji, naročito u trenutku Desankinog mentalnog pucanja pred kamerom, kada glumica uzbudljivo izražava potisnutu frustraciju u braku junakinje.

Jugoslav Krajnov karikaturalno igra njihovog sina Ljupčeta, što je opravdano jer je on intrigant i folirant, odnosno nije žrtva u meri u kojoj to jesu njegovi roditelji. Nataša Luković nastupa u ulozi televizijske novinarke Lenke, takođe teatralno, odsečno i kruto, jasno naglašavajući odvratnu blaziranost i aroganciju medijskih zvezda. Mirko Pantelić komički prigušenije stvara lik veoma poslovnog i pragmatičnog pogrebnika. Ta vrsta suzbijenijeg, apsurdnog humora koji se rafinirano izliva iz njegove maske ozbiljnosti, zbog svoje slojevitosti je efektnija od pojednostavljene, transparentne karikaturalnosti koju nose likovi Ljupčeta i Lenke.

Predstava je, u izvesnom smislu, dramaturški maglovita, jer u jednom trenutku razvoja događaja postaje teško pratiti šta je realnost, a šta nameštena igra. No, ova konfuzija je, u suštini, idejno opravdana, jer govori o ukinutoj granici između istinitog i lažnog u svetu medijski generisanih iluzija.

Izgled scene je vrlo funkcionalan (scenografija Miodrag Tabački). Sa jedne strane je detaljno predstavljen enterijer doma ove porodice, naivno realistički, do apsurda, dok je, sa druge strane, stilizovano naznačena medijska eksploatacija situacije. Pojedini detalji u kostimu, npr. vidno veštački umetnuti delovi tela (salo, mišići), zaista lucidno i diskretno ističu imanentnu grotesknost likova (kostimografija Jasna Badnjarević).

Heroj nacije reditelja Egona Savina je, u celini posmatrano, izuzetno zanimljiva predstava, stilski vrlo autentična, zbog tog tenzičnog, mračno apsurdnog, tragikomičnog realizma. Ova složena višeznačna igra intenzivno podstiče kritičko promišljanje uticaja masovnih medija, opsesije televizijskim „rijaliti šou" emisijama i trivijalne ekstaze pred kičem, što sve sumorno definiše globalnu društvenu stvarnost. (Ana Tasić: ***Tragikomični realizam,*** Politika 15. 1. 2008)

FESTIVALI

37. DANI KOMEDIJE, JAGODINA 2008.
* „Mija Aleksić" – Najbolja predstava
* Ćuran za režiju – Egon Savin
+ Povelja za najbolji tekst – Ivan M. Lalić
+ Nagrada mladoj glumici – Nataša Luković (Novinarka Lenka)

58. FESTIVAL PROFESIONALNIH POZORIŠTA VOJVODINE, ZRENJANIN 2008.
* Nagrada za scenografiju – Miodrag Tabački

6. JOAKIMFEST, KRAGUJEVAC 2008.
* Nagrada za glumačko ostvarenje – Sanja Mikitišin (Desanka Životić)

53. STERIJINO POZORJE − SELEKCIJA NACIONALNE DRAME I POZORIŠTA 2008.

25. NUŠIĆEVI DANI, SMEDEREVO 2008.
+ Glumac večeri – Sanja Mikitišin?
1. Teatar fest, Rakovica 2008.

68 3. 4. 2008.

Molijer: **Tartif**
Jugoslovensko dramsko pozorište

VS „Ljuba Tadić",
proslava 60 godina rada (4863)
Prevodilac: Sima Pandurović
Adaptacija: Egon Savin
Scenografija: Miodrag Tabački
Kostim: Jelena Stokuća
Izbor muzike: Egon Savin
Dramaturg: Božo Koprivica
Lektor: Ljiljana Mrkić Popović
Igraju: Svetlana Bojković (Gospođa Pernel), Boris Isaković (Orgon), Sloboda Mićalović (Elmira), Radovan Vujović (Damis), Danijela Štajnfeld (Marijana), Nikola Vujović (Valer), Marko Baćović (Kleant), Dragan Mićanović (Tartif), Anita Mančić (Dorina), Slobodan Tešić (Loajal), Nionela Tarić (Flipota), Marko Janketić (Loran)
21 izvođenje, zaključno sa sezonom 2008/09

Tartifovštinu kao dimenziju bića i vremena La Brijer tumači kao čovekovu nameru i želju da ga **smatraju za ono što nije**. Reč je o društvenom ponašanju, igri, taktici i strategiji osvajanja i otimanja života, u kojoj je, kao i u neopragmatizmu, istina ono što je probitačno, korisno. Tartif je veština i moć dovijanja, pretvaranja, prerušavanja, uzimanja na sebe različitih uloga, pre svega onih koje se zasnivaju na uvreženom, neprikosnovenom autoritetu, na nedodirljivosti i neupitanosti, na Bogu, pobožnosti, na primer, kao u slučaju Molijerovog Tartifa, na autoritetu prošlosti kao kod gospođe Pernel, na neprikosnovenosti

porodičnog despota čija se ne poriče, kao kod gospodina od krajnosti, nepopustljivosti, sužene, zatravljene, zaslepljene, nečiste i gotovo bolesne pameti, Oca porodice gospodina Orgona. Niče je tvrdio da je bit intelekta licemerje, to jest, veština, umeće da sebi olakšaš život, za šta Tartifu pronicljivost, i moć glume, prevashodno, i služe.

Pristalice praznika luda kao životnog ventila nekada su ovako branile svoju karnevalsku slobodu: *Svi smo mi ljudi slabo zatvorene bačve koje prskaju od vina mudrosti, ako se to vino nalazi u neprestanom vrenju strahopoštovanja i straha od Boga. Potrebno mu je dati vazduha da se ne bi pokvarilo."

U ovim širokim, i dubokim vodama koje dodiruju Molijerovo vreme i pozorišni stil, ali i vreme poslednjeg osvajanja i naseljavanja Dedinja i Senjaka, koje još traje, pliva Molijerov **Tartif**, naš savremenik, klasicistička komedija koju je, u naše vreme, sa plodnom kritičnošću i komičkim čulom i osećanjem, uveo, i na scenu „Ljuba Tadić" Jugoslovenskog dramskog pozorišta postavio, adaptirao i režirao Egon Savin.

Da je više čitao, da je bio u prilici, Tartif bi, ovako pun sladostrašća čitao Dostojevskog, a možda i Žana Ženea (*Balkon*). Orgon Borisa Isakovića je do komičko-tragičkog apsurda razgrejana energija zablude i slepog verovanja. Moćno deluje ova zaslepljenost, razorno deprimirajuće, i otrežnjujuće, istovremeno. Kakvo maestralno odsustvo volje i osećanja za činjenicu, za argumente. I nije samo Orgon, u izvanrednoj predstavi i inscenaciji Egona Savina, takav. Osvrnite se bez gneva. Kome sve naslepo, bez razmišljanja, ne poklanjamo poverenje, koga sve ne sledimo, ne podržavamo, za koga sve ne glasamo, a ne znamo zašto tako činimo! Istorija je prepuna lažova, manipulanata, ludih, sumanutih careva, predsednika, generala koje smo, manje više spontano, ili iznuđeno, podržali. Svet je pun varalica, igrača u ime Boga, Naroda, Partije, Otadžbine, Rodne grude, Pravde. Koliko primera zloupotrebljene vrline, lažni sveci, mesije, izaslanici Boga i Vlasti, autoriteti koji se ne zasnivaju na vrednostima već na obmani i licemerju, bezobzirnosti, lopovluku, otimačini.

Tartif Dragana Mićanovića, to je ova raskošna muzika i ritual laskavog, zmijolikog, oblapornog, udvaračkog govora kvarnosti i požude kojoj voda bije na usta, melodija zle i sebične misli i namere. Prikrivene strategije su, dakako, uspešnije, pa i Tartifova, u kojoj su majstorski zloupotrebljeni moć i veština izražavanja, i golemo iskustvo pretvaranja. Na snazi je ono što bismo nazvali zavodničkom snagom stila i jezika koji svoje žrtve nalaze u istoriji, politici, ljubavi, u moralnoj sferi, pa zato govorimo o slepim ljubavima, ili zaslepljenim vernicima i masama.

Da li je moguće da možemo da verujemo i u ovakve neverovatne stvari! Da li smo toliko ograničeni da dopuštamo da nas ovakve hulje varaju i magarče, pitamo se dok gledamo predstavu. Da, moguće je, u to nas Egon Savin, Orgon, na kome Boris Isaković magistralno svira, Tartif izvanrednog Dragana Mićanovića, moćna, duboka, staračka omraza gospođe Pernel Svetlane Bojković, visprenost i duh života kao radosti i vedrine Dorine neodoljive Anite Mančić, poraženost mladih, Marijane Danijele Štajnfeld, rasparenog, ali, ipak, pobunjenog Damisa Radovana Vujovića, pa valjano, i više od toga, očaravajuće odigrana scena Elmirinog zavođenja Tartifa, na način na koji je to izvela Sloboda Mićalović, i komično i erotizirano, nedvosmisleno nas uveravaju: da, to je moguće. Igra je veoma životna i stvarna i, mada davna, i mi smo njen deo, i mi, svako na svoj način, u njoj učestvujemo.

Tartif Mićalovića i Savina nije samo licemer. On je opak, zao i opasan igrač koji drugima truje i gadi život, da bi ga uzeo pod svoje, i za sebe. Predstava visoke komike i kritike, osetljiva na ljudsku glupost i zablude, na veru i ubeđenja bez pokrića, bez činjenica. Čoveče, osvesti se, pre nego što ti omču vežu o vrat! Moralu laži, zatajivanja i pretvaranja, filozofiji života koja svoj autoritet duguje kultu poslušnosti i bespogovornosti, uvažavanju svetinja i svetaca bez pitanja i proveravanja, predstava Egona Savina se teatarski lucidno, komički produktivno, i ljudski žestoko, suprotstavlja. Elmira je do gaća razgolitila lažnog Božjeg podanika, ali to Tartifa nije sprečilo da, po volji, i u adaptaciji Egona Savina, koji nije pristao da nas ostavi u ubeđenju da živimo u jednom od boljih svetova, nasilno zaposedne vilu gospodina Orgona. Gospođa Parnel, ogorčena, zagrižena konzervativka, i Tartif, tajkun, nastavljaju svoju opaku igru! Sa nama, svuda oko nas!

Miodrag Tabački je u dva tona, modrom, i bojom peska, okruglim stolom, trosedom i nekoliko stilskih stolica, sa dovoljno ulaza, izlaza i linija koje sugerišu epohu, označio prostor raspre, polemike, ubeđivanja i suprotstavljanja, skrivanja i razotkrivanja. Dramaturg Božo Koprivica. U istom duhu koji sažima nekad i sad, kostimi Jelene Stokuće.

U ostalim ulogama: Nikola Vujović, Marko Baćović, Slobodan Tešić, Nionela Tarić, Marko Janketić. Predstava koju ne biste smeli da propustite. Nije ni duga, ni dosadna! Nasuprot! (Muharem Pervić ***Kako je Tartif osvajao Dedinje,*** Politika 10. 4. 2008)

FESTIVALI

18 MEĐUNARODNI FESTIVAL MALIH SCENA, RIJEKA 2009
*/Nagrada "Veljko Maričić" za najbolju mušku ulogu - Boris Isaković

69 30.09.08

Isak Baševis Singer: **Tajbele i njen demon**
HKD Teatar Rijeka

Scenografija: Ljerka Hribar
Kostimi: Danica Dedijer
Izbor glazbe: Egon Savin - Klezmer, tradicionalna jidiš glazba
Jezična savjetnica: Edita Karađole
Igrali: Damir Orlić (Alhonon), Ivana Kuzmanović (Tajbele), Dražen Mikulić (Menaše), Nenad Šegvić (Rabin).
14 izvođenja

„U početku bijaše riječ, i riječ bijaše laž..." navedena rečenica kao da sažima majstorski napisanu priču Isaaca Bashevisa Singera, koja naprosto zavodi magijom riječi, progovarajući kroz ruho arhaičnosti, ali s dubokim poznavanjem muške psihologije, o životnim zabludama i iluzijama onih koji su skloni povjerovati u riječ.

Vještina (Singerova) pripovijedanja ogleda se i u neočekivanim obratima te suptilnom humoru, što njegovu priču čini dodatno zanimljivom kazalištu.

Jednu od najboljih uloga u svojoj dosadašnjoj karijeri ostvario je Damir Orlić kojemu je lik Alhonona pružio mogućnost za glumački preobražaj iz boležljiva seoskog učenjaka u moćnog demona seksualnosti i razornih strasti. Savinova Tajbele i njen demon solidna je klasična predstava koja, prije svega, plijeni glumačkim kreacijama, a predstavlja i dobar primjer kazališne adaptacije proznog teksta, koja u svakom segmentu poštuje autora (***Zavodljiva snaga riječi i fantazije*** Kim Cuculić, Novi list, Rijeka)

FESTIVALI

16 MEĐUNARODNI FESTIVAL MALIH SCENA, RIJEKA 2009

70 27. 12. 2008.

Meša Selimović/ Egon Savin: **Derviš i smrt** – Egon Savin

Adaptacija: Egon Savin
Ideja prostora: Egon Savin
Kostim: Jelena Stokuća
Kompozitor: Zoran Hristić
Scenski govor: Ljiljana Mrkić Popović
Realizacija scenografije: Milan Marković
Slikarski radovi: Srđan Pušeljić/ Ilija Krković
Dizajn zvuka: Zoran Jerković
Dizajn svetla: Miodrag Milivojević
Maska: Dragan Jeremić
Igraju: Nikola Ristanoski (Ahmed Nurudin), Nenad Stojmenović (Jusuf/ Mula Jusuf), Aleksandar Đurica (Begunac-nepoznati), Nataša Ninković (Sudinica/ Kadinica), Ljubomir Bandović (Hasan Dželebdžija/ Hasan), Boris Pingović (Inspektor/ Muselim), Zoran Ćosić (Milicajac/ Uhoda), Slobodan Beštić (Sudija/ Kadija), Marko Nikolić, Branko Jeremić (Sinanudin/ Hadži Sinanudin), Nebojša Kundačina (Tamničar), Tanasije Uzunović (Kara-Zaim), Darko Tomović (Pukovnik Osman/ Miralaj Osman beg), Miodrag Krivokapić (Sekretar/ Vezirov deftedar), Marko Janketić (Mladić), Igor Ilić (Derviš), Željko Grozdanović (Derviš, baletski igrač), Aleksandar Vukić, Slaven Radovanović, Miloš Obrenović (Derviši), Milan Šavija, Miloš Dmitrović (Stražari)
48 izvođenje, zaključno sa sezonom 2009/10.

Svet je ovaj prokleta avlija, tamnica, rekli bi Ivo Andrić i Meša Selimović, i mnogi drugi, manje učeni i slavni, ali mudri pripovedači stare, i nove Bosne, zemlje lepe i tragične, pesmovite i uklete. Nisu to, kako vidimo i u „Dervišu i smrti", jednom od najboljih romana u srpskoj književnosti, „laki" ljudi, niti prozirne duše, niti im je istorija, ona starija i novija išla naruku! Naprotiv, o glavi im je radila!

Otuda ta večna neizvesnost i nesigurnost, strah, zebnja, sumnja, podozrenja, potkazivanja, izdaje, podeljenosti između Božijeg i ljudskog, našeg i tuđeg, istorijskog i ličnog života, ljudskog i političkog bića i jezika, sile i dobrote. Tamni, nečitljivi vilajet pun zloćudnog šaputanja. I iščekivanja, pokazivanja i prokazivanja. Mnogo vera, i još znatnijih neverovanja u čoveka. Sila boga ne moli, pa ni oni od kojih se to ne bi očekivalo. Ljudi valjani, duševni, bogu i veri, pravdi, predani, poput derviša Ahmeta Nurudina, bivaju političkim igrama i spletkama saterani u mišju rupu, primorani da izdaju sebe, svoje bližnje, život i ljudskost, sve u šta bi da veruju.

Derviš i smrt, u režiji i adaptaciji Egona Savina, uverljiva je i snažna, ali ne i razmetljiva i brbljiva pozorišna slika politike kao negativne moći krivotvorenja svega ljudskog. Tamo gde nema vere u čoveka, nema nikakve vere. Tamo gde mržnja, podozrenje i strah stoluju, život je svakog časa na kocki, na ivici noža, i retki su srećnici koji u klimi života kao greha, krivice, prestupa, izdaje, srećno privedu kraju svoj ljudski vek.

Egon Savin i njegovi saradnici, dramaturg Branislava Ilić, kostimograf Jelena Stokuća, kompozitor Zoran Hristić, prepoznaju i vide Selimovićevu, Andrićevu i našu Bosnu, kao veliku metaforu sveta bez ljubavi i poverenja, kao mesto stalnih sukoba, predeo oivičen tamničkim zidovima u koje se, kroz uske prolaze, ponekad, i povremeno, ukazuje druga, sunčana strana života.

Nad svakim životom i sudbinom, bahata sila i moć, zloslutnost; čovek koji beži, koga gone, koji bi negde da se skloni, živu glavu da sačuva! Insan, čeljade kome zemlja nije srećno stanište! Hasan je ta druga, otvorena strana života, ali i u njemu će saseći slobodnu volju za životom izvan tamničkih zidina. U Mešinom romanu, u predstavi Narodnog pozorišta, i Egona Savina, sa lakoćom se postavljaju krupna pitanja: Šta je pravda, vera, istina, uverenje, sloboda, izbor; ko kome i za šta sudi; kako živeti tu gde je svaki čovek koji se nije lukavo prikrio, sumnjiv i kriv? Kao spasti čoveka, iza kog je zida, ili tvrđave, siguran? Bez krivice krivi, rekli bismo! Hoće li, može li čovek pomoći čoveku, i kakav je to život, i kakva je to vlast koja se dokazuje brojem osumnjičenih i pogubljenih?!

Savin predstavu komponuje bez folklornih i istorijskih ograničenja, sa prepoznatljivim lokalitetima, ali i kao opštu sliku života u strahu, u znaku krivice i greha, života gde ničeg nema, i ničeg nije, osim mržnje, borbe za vlast i goli opstanak! Sve je ispod žita, zavere, ugovor, ja tebi, ti meni, tema u kojoj se ljudi u sablasnoj nerazgovetnosti gube i nestaju. Razornost političkog ujdurmaštva u zemlji koja nikako da dođe do sebe, i svoga, kao kuća nasred druma, i bez „istorijske sreće", kako veli umni Selimović. Predstava puna velikih i lukavih, pronicljivo prokazanih reči, manipulacija. Svet uske političke filozofije, težak i tesan svakome i svugde! Neizvesnost: ne zna se šta nosi noć, šta donosi dan. Sve je u ovom bosanskom vilajetu, u kome je svako potencijalni krivac i grešnik, pomalo neizvesno, nesigurno. Izdaja prijatelja, izdaja Drugoga, izdaja je sebe i života, koji u predstavi visprenog Egona Savina sažima mrak i negativno ljudsko i istorijsko iskustvo koje ovu namučenu zemlju vekovima, pa i danas, tereti, a postojanje u njoj čini teškim, uskim, rizičnim.

Ahmet Nurudin Nikole Ristanovskog misli i oseća bez mudrijaške, intelektualističke poze; ljudski i ubedljivo nosi svoju dilemu, patnju, nedoumice, pitanja, bol, nesreću i brigu što je u ovom svetu sve tako mučno, mukotrpno, teretno, neobjašnjivo, i što u takvom svetu, ni valjan čovek ne uspeva da takav i ostane. Nesreću i muku sitnih potkazivača svedoči Nenad Stojmenović kao Mula Jusuf. Hasan Dželebdžija Ljubomira Bandovića, čovek stranke života, avanture, duše i lepote, zelene grane življenja, otpadnik begunac iz sveta kao tamnice, ali koga nemilosrdna, svemoćna politikantska mašinerija, ipak, sustiže, dohvata, melje. Duševan, pun zaboravljene bosanske dobrote, Sinanudin Marka Nikolića. Opakost izvođača prljavih politikantskih radova, bez šablona i rutine, svedoče Nebojša Kundačina, Miodrag Krivokapić, Boris Pingović, Darko Tomović. Kara Zaima koga je život u carstvu straha već razjeo, sa puno kasne skrušenosti i slomljenosti, tumači Tanasije Uzunović. U ostalim ulogama: Nataša Ninković, Aleksandar Đurica, Zoran Ćosić, Slobodan Beštić, Marko Janketić, Igor Ilić, Željko Grozdanović i drugi. Predstava koja ne zanemaruje

istoriju, ali ni život svakog pojedinca danas (Muharem Pervić ***Život kao strah i krivica,*** Politika 29. 12. 2008)

FESTIVALI

14. GLUMAČKE SVEČANOSTI „MILIVOJE ŽIVANOVIĆ", POŽAREVAC 2009.
*Plaketa Spomen na glumca – Nikola Ristanovski (Ahmed Nurudin)
+ Nagrada žirija publike – Nikola Ristanovski (Ahmed Nurudin)

7, JOAKIM FEST, KRAGUJEVAC 2009.
* Najbolja predstava
* Najbolja režija – Egon Savin
* Najbolje glumačko ostvarenje – Nikola Ristanovski (Ahmed Nurudin)
* Najbolji scenski prostor – Egon Savin

54. STERIJINO POZORJE NOVI SAD 2009.
* SN za glumačka ostvarenja – Nikola Ristanovski (Ahmed Nurudin)

26. POZORIŠNI FESTIVAL, MLADENOVAC 2009.
* Nagrada za glumačko ostvarenje – Nikola Ristanovski
+ Nagrada za vizuelni identitet predstave – Narodno pozorište

19 MEĐUNARODNI FESTIVAL MALIH SCENA, RIJEKA 2010
* Nagrada „Veljko Maričić" za najbolju mušku ulogu – Nikola Pistanovski/ Ljubomir Bandović

14. JUGOSLOVENSKI POZORIŠNI FESTIVAL UŽICE 2010.
" Ardalion za mušku ulogu" – Nikola Ristanovski (Ahmed Nurudin)

18. DANI „ZORANA RADMOLOVIĆA", ZAJEČAR 2009.
* Statueta „Zoran Radmilović" najboljem glumcu – Nikola Ristanovski
* Nagrada „Krstomir Milovanović" za scenografiju – Egon Savin/ Milan Marković
+ Glumac večeri – Nikola Ristanovski (Ahmed Nurudin)

30. BORINI DANI, VRANJE 2010.
+ Glumac večeri – Nikola Ristanovski

71 10. 5. 2009.

Marina Kar: **U močvari**
Jugoslovensko dramsko – Scena „Ljuba Tadić"

Prevod: Marija Stojanović
Scenografija:Angelina Atlagić
Kostimi:Angelina Atlagić
Izbor muzike: Egon Savin
Dramaturzi: Božo Koprivica/ Marina Milivojević-Mađarev
Igraju: Tamara Vučković (Hester Svejn), Vojin Ćetković (Kartidž Kilbrajd), Ljuma Penov (Džozi Kilbrajd), Jasmina Avramović (Gospođa Kilbrajd), Vesna Stanković (Monika Marej) Jelisaveta Sablić (Mačkarica), Mihailo Janketić (Zajver Kesidi), Dubravka Kovjanić (Karolina Kesidi), Nikola Jovanović (Duh Džozefa Svejna), Đorđe Marković (Mladi Dan), Miodrag Radovanović (Otac Vilou)
14 izvođenja, zaključno sa sezonom 2009/10.

Marina Kar, spisateljica nove generacije, pojavila se devedesetih godina prošlog veka i ubrzo je uvrštena u red pozorišnih pisaca od koje irsko i britansko pozorište ima šta da očekuje. Irska dramska škola je poznata po izdašnoj žestini i humoru koji, istina, ovoj predstavi nedostaje. Marina Kar je nepopustljiva i ide korak dalje. Porodica kojom se ova spisateljica bavi je iz korena brutalna, mračna od davnina do današnjih dana i gotovo da u njenoj drami nema nijednog lika za koji ne bismo mogli da kažemo da su mu duša i telo, prošlost, sećanje, sadašnjost i sutrašnjica pretrpani blatom i kalom, mrakom, prestupima, incestima, svakojakim užasima.

Da, ljudi su okrutni do iznemoglosti. Do grla u tami i zverolikosti, retko srećni, i sa malo osećanja za druge, pa čak i one najbliže. Zašto je tako, mora li biti tako? „U močvari" je drama koja je nekad bila tragedija! Drama za koju bismo rekli da je „mrak nad mrakovima", a želela bi da bude pesma nad pesmama, tragedija nad tragedijama. Bez oprosta, teška, korenita ljudska okorelost!

Takav je čovek močvare, crne, krvave, zločinačke prošlosti, zatravljene i zatrovane minulosti, živovanja koje se iscrpljuje u stvarnosti kao močvari, odbačenosti, truleži, na otpadu, i u duhovnoj ispraznosti i istrošenosti. Dronjci, blato, žabokrečina, poroci i nemaština u izobilju, beda bedina, duhovna i materijalna (scenograf i kostimograf Angelina Atlagić), krvava otimačina i borba za šaku zemlje i novca, za ono malo duše i ljubavi čije lice nestaje u baruštini sveta. Nad močvarom u koju tonu likovi Marine Kar lebdi moćna muzika Toma Vejtsa i lepet krila uginule crne labudice.

Sve nam to izgleda ubitačno i bezizlazno, nenormalno, ali u predelima močvare, kao okvira metafore, živi veliki deo ljudi na majčici zemlji, u odbačenim prikolicama i izanđalim foteljama, na margini dobra i ljubavi, oskudevajući u svemu što je na nekoj drugoj, lepšoj, duhovno i materijalno bogatijoj strani sveta.

I nije tako od juče. Tako je bilo, tako jeste, i malo je izgleda da će biti drugačije. Bol, patnje, zlostavljanje! Kao u antičkim tragedijama, ali sa protagonistima koji jedva da su još ljudi! A hteli bi, želeli bi i oni. I da žive kao ljudi, da vole, da se izvuku iz močvare, da iz blata i kala iz krvi krenu ka prostranom plavom moru u znaku medenog meseca!

Nije jezik dramskih likova „U močvari" raskošan, razgranat, ni prebogat, kao ni njihov život. Skučeno, zatočeno, abnormalno, udareno; i, gotovo da ovde ne može biti reči o takozvanom normalnom ljudskom biću i životu. Borba, otimačina, gad i gadost, mržnja, unakaženost, prokletstvo i kazna za davne, i grehove koji nas očekuju; utvare, nakaze, sablasti, duhovi. Manje-više sve drame koje je Marina Kar ispisala, mogle bi nositi zajednički naslov *Duboko u tami*. Mrak nasleđeni, davni, nagomilani, mrak sadanji, mrak i duševna pustoš koja i danas ispunjava oskudni, zakinuti život muškarca i žene ruralnih krajeva i duša.

Sve kao da prevazilazi meru ljudskog, pa bismo u dramama Marine Kar mogli govoriti o aktivitetu „materijala" koji bismo nazvali nedovoljno ljudsko, pa ipak, i tako krvavo i prizemno, u pokretu na gore, i ka ljubavi i poeziji. Pogledajmo: Mačkarica Jelisaveta Sablić – pomalo žena, pomalo veštica, unakaženo ljudsko biće koje krije tajnu o prošlosti i budućnosti, pomalo vračara, pomalo nadrilekarka; gospođa Kilbrajd Jasmine Avramović čije ponašanje je mešavina ludila, smišljenosti, osvetoljubivosti, izluđenosti, apsurdnosti; ćerka Džozi Ljume Penov, izgubljene i proračunate, dirljive, ali već zadojene vodama i otrovima drevne irske močvare; Karolina Dubravke Kovjanić, koja se bori i otima za ono malo kratke ženske sreće, čas setna, čas osorna, ohola; okoštali, zveroliki mladin otac Zejver Mihaila Janketića; izlapeli sveštenik Vilou Miodraga Radovanovića; grubi, u mušku bezdušnost i ograničenost utonuli Kartidž Vojina Ćetkovića i, najzad, dramatična, preteća, u majčinstvo ljubavi i ljubomoru urasla, potresna Hester Tamare Vučković.

Sve su to pomerena bića, pogurana životom bez života i ljubavlju bez ljubavi, ka dnu, u mrak i sunovrat, u borbu na život i smrt. Poreknuta ljubav i osamljenost koje nemoć pretvara u moćnu i dramatičnu mržnju. Ljudskost na ivici, u krajnostima, zgasla u močvari predaka i naslednika, u metafori pada i krivotvorenja života, svekolike, osobito agresivne seksualne gladi.

Reditelj Egon Savin se nije uzdržavao, niti je želeo da protagoniste komada Marine Kar pripitomi. Išao je odvažno do kraja ljudske nesreće i posrnuća, vapijući za poezijom postojanja. **U močvari** je krvava i teška, ali ne i površna predstava. Ako vas ne zabavi, navešće vas da se zamislite nad sopstvenim, i nad sudbinom života ljudi koje močvara guta! U ostalim ulogama: Vesna Stanković, Nikola Jovanović, Đorđe Marković. Prevod Marija Stojanović. Dramaturzi: Božo Koprivica, Marina Milivojević-Mađarev. (Muharem Pervić, Politika 21. 5. 2009)

72 26. 12. 2009.

Branislav Nušić: **Pokojnik**
Narodno pozorište, Beograd

Dramaturg: Slavko Milanović
Scenograf: Baris Maksimović
Kostimograf: Marina Medenica
Lektor: Ljiljana Mrkić-Popović
Igraju: Nebojša Kundačina (Pavle Marić), Darko Tomović (Milan Novaković), Predrag Ejdus (Spasoje Blagojević), Branko Jerinić Gospodin Đurić), Bojan Krivokapić (Ljubomir), Aleksandar Đurica (Anta), Ljubomir Bandović (Mladen Đaković), Miloš Đorđević (Mile), Boris Pingović (Aljoša), Radovan Miljanić (Adolf), Nataša Ninković (Rina), Zoran Ćosić (Agent), Anđelka Ristić (Marija), Ivana Šćepanović (Sofija), Milan Šavlija (Žandarm).
18 izvođenja- zaključno sa sezonom 2009/10.

Dok se u nekim drugim Nušićevim dramama ostavlja mogućnost da će do promene finalnog stanja možda ponovo doći, u Pokojniku to nije slučaj. Zdrav razum je likvidiran, a glavni junak nikada više neće moći da se vrati u život koji mu je nasilnički oduzet. .... Narodno pozorište, velika scena ***Pokojnik*** je poslednji dovršen komad Branislava Nušića u kome se granica između komedije i građanske drame gotovo sasvim briše i na čijem kraju korupcija, ucena i malverzacije ne samo što odnose pobedu, već se pretvaraju u trijumfalni pir bezakonja nad zakonom, laži nad istinom. Dok se u nekim drugim Nušićevim dramama ostavlja mogućnost da će do promene finalnog stanja možda ponovo doći, u ***Pokojniku*** to nije slučaj. Zdrav razum je likvidiran, a glavni junak nikada više neće moći da se vrati u život koji mu je nasilnički oduzet.

Autorski tim pokušao je dodatno da potcrta ovu pesimističnu poruku odstranjivanjem likova koji radnju razvodnjavaju u pravcu melodramskog, međutim, ono što je ostalo, pretvorilo se u gerontofilsku predstavu sačinjenu od niza skica koje su većinu junaka svele na hodajuću rekvizitu, puko raspoređivanje teksta u prostoru, na temu – problem moralne svesti onih koji imaju novac je nepostojeći. Odstranjivanje i banalizaciju likova prati i obimno skraćivanje originalnog teksta, koje uglavnom dovodi do remećenja linearnog toka radnje i gomile vremenskih nelogičnosti. Prostor (reklo bi se jednostavan) u režiji nije dosledno korišćen te se pred kraj predstave više apsolutno ne zna ni ko gde ulazi, a ni u čijem smo domu. Tu proizvoljnost prate i tehnički neusklađene muzičke sekvence, pa se između kraja jednog i početka drugog prizora, pre nego što muzika počne, javlja par šlajfujućih amaterskih sekundi.

Iskonstruisana dramska situacija nastala adaptacijom teksta automatski je sa sobom povukla i iskonstruisani humor. Zbog toga je najveći deo glumačkog ansambla ostao u domenu rola koje su neoslobođene šablona *nušićevskog*. Svest o strukturi i uzajamnosti celine primetna je u životno oformljenim epizodama Ljubomira Bandovića i Darka Tomovića, dok je Aleksandar Đurica jedini uspeo da kreira komički tip sa elementima chaplinovskog šarma, onaj koji poseduje i sadržaj i dejstvo. (Slobodan Obradović, Yellow Keb)

FESTIVALI

26. POZORIŠNI FESTIVAL, MLADENOVAC 2009.

15. GLUMAČKE SVEČANOSTI „MILIVOJE ŽIVANOVIĆ“, POŽAREVAC 2010.
* Plaketa „Spomen na glumca“ – Aleksandar Đurica
+ Nagrada publike – Predrag Ejdus

27. NUŠIĆEVI DANI, SMEDEREVO 2010.
* Najbolja predstava
+ Glumac večeri – Predrag Ejdus

7. JOAKIMFEST, KRAGUJEVAC 2010.
* Nagrada za glumačko ostvarenje – Aleksandar Đurica
* Nagrada za kostim – Marija Medenica

19. DANI „ZORANA RADMILOVIĆA“, ZAJEČAR 2010.
* „Zoranov brk“ – Predrag Ejdus

73 18. 05. 2010.

Aleksandar Popović: **Pazarni dan**
Scenski belezi za jedan davnašnji san, tri puta na dan
Atelje 212 Beograd

Scenograf: Marija Kalabić
Kostimograf: Maja Mirković
Kompozitor: Zoran Hristić
Dramaturg: Danka Sekulović
Lektor: Ljiljana Mrkić-Popović
Stručni saradnik: Anđelika Simić
Igraju: Branimir Brstina (Potpukovnik Svetozar), Ljubomir Bandović (Gazda Bogoljub), Milica Mihajlović (Miricija, grudobolna), Jelena Petrović (Jelka Kaćiperka), Anita Mančić (Darinka Šančinka), Gordan Kičić (Puniša Puša Rsavac), Nikola Jovanović (Marinko, šegra), Nebojša Ilić (Žarkić, dupedavac), Novak Simić (Potporučnik Andrijašević), Mirjana Dugalić (Dama), Jakov Jevtović, Marko Gizdavić, Bojan Hlišć, Novak Simić, Nemanja Vanović, Marko Vetić (Žandari i oficiri)
9 izvođenja – zaključno sa sezonom 2009/10.

Na okupu su oni koje nije jednostavno sabrati na jedno mesto. Naš svet, stari i novi, naš mrak i omraza, davni i novopečeni. Dan kada se kupuje, prodaje, trampi, utrpava, pregovara, navodi, zavodi, ogovara, ugovara, politizira. Od Nušića, ali i pre bojim se, voditi politiku u nas znači raditi nešto ispod žita, manipulisati, govoriti o izborima, vlasti i kako je se dočepati.

Znam na kakvom je kratkom odstojanju od protagonista svojih tužnih, gorko-veselih, suludih, infantilnih farsi živeo Aleksandar Popović. Znao je njihov način, jezik, žargon, njihovu dušicu i životiće, njihove prve i zadnje misli, njihove grehove i nevaljalstva, koja su tako velika i prazna kao u predstavi Ateljea 212 ***Pazarni dan*** u režiji Egona Savina, jer su u bezličnoj svakodnevici „golim okom" jedva vidljiva. Savinova predstava ima u vidu upravo ukorenjenost, sraslost sa mržnjom koja ovde, kroz vreme progovara, glasno i bez „olakšavnih okolnosti". Mali čovek, ničeg reprezentativnog u njemu, siromaška sredina, beda bedina na koju god stranu da pogledaš, ničeg dovoljno, ničeg umnog, ni lepog, i upravo otud u ovim zatravljenim bićima nabujali, zgusnuti porok, mrak, gadost, primitivizam, surovost. Iz širom otvorene prividno idilične duše, iz kraljevskih, četničkih, komunističkih fundusa kulja dugo taložena gadost koju Egon Savin bezrezervno, nemilosrdno isteruje na čistinu. Ispod mire sto đavola vire, kaže narod. Pa kad vire neka se i pokažu, kroz farsu, parodiju, tragikomediju čije tonove uverljivo izražava violina, violončelo i harmonika, muzika Zorana Hristića. Tužno da tužnije ne može biti: presudno, smešno, gorko, neshvatljivo, o Bože kakvi smo u potaji, i kada nam mrak padne na oči!

Dušan Kovačević duguje Nušiću, Nušić Gogolju. ***Pazarni dan*** Egon Savin režira kao da je Popović čitao ***Maratonce*** i ***Radovana Trećeg***. Uveličati, otelotvoriti potajno, pritvornu patrijarhalnu idiličnost, ali ne preko granica koje bi u protagonistima komedije potkopale svojstva individualizovanih ljudskih bića, preoblikujući ih u groteskna obličja, čime bi ih, na neki način, lišio lične krivice i odgovornosti. Ili bi ovu svoju kritiku života kao mržnje i prostakluka, odviše uopštio.

Kakvi su takvi su, drastični, brutalni, naše gore su list, našeg zla početak. Ovde je reč o nečem što u nama traje, u potaji živi i razrasta se, o mrakom zaostalog palanačkog bića, socijalno, politički, seksualno terorisanog, osujećenog, uskraćenog.

Znamo tu scenu, binu zapravo, prostor i život oivičen novinama, parolama, pozivima, proklamacijama (scenograf Marija Kalabić). Poznate su nam prozivke i zamke lukavog politikantskog uma: Sad ili nikad; Red, život ili nered smrt Srbije; Kucnuo je čas! Gotovo da vekove provodimo na ovim siromaškim scenama istorije i politikantstva, među tipovima čije kostime, govorancije i lukavljenja, rečju „glumu", u prste znamo. Otuda cinizam, gorčina i žestina sa kojom ova predstava nasrće na nataložene iluzije i poluistine o malom čoveku. Od naive do gadosti, dvoličnosti, zverolikosti. Ruženje ružnog.

Potpukovnik Svetozar (Branimir Brstina) sa lakoćom i komikom Luja de Finija otvara mrak politike, samožive, prljave seljačko-vojničke duše. Gazda Bogoljub Ljubomira Bandovića sav iz krvi i mesišta i filozofijice koju Popović sažima u narodu: u se, na se,

poda se! Podlaštvo, zamračenost do nepodnošljivog. Bol boluje raspamećena Mirčija Milice Mihajlović. Majka, ili muka u životu u kome se za Boga, ni za ljubav ne zna. Darinka Anite Mančić, od svega pomalo, uverljivo, bogato, i dobra i lukava, i naša i njihova, i čestita i kvarna žena koja bi to i da bude, ali propada u svetu bez ljubavi. Komunjara kominternovske provenijencije, sa neizbežnim sakoom preko ramena prebačenim, prepoznatljivi ideološki dvoličnjak Puša Rsavac (Gordan Kičić). Mladi, zavedeni, rastureni i razvaljeni skupo plaćaju svoje iluzije u svetu bez iluzija: Jelka Jelene Petrović i Marinko Nikole Jovanovića. Tragikomični Žarkić Nebojša Ilić. Kostimograf Maja Mirković.

Žestoko, istinoljubivo, da se smeješ, zgražaš, vrištiš od muke! (Muharem PERVIĆ: ***Ni po babu, ni po stričevima*** *Politika*, 25. 5. 2010)

1. MUCIJEVI DANI 2010

56. STERIJINO POZORJE - SELEKCIJA NACIONALNE DRAME I POZORIŠTA 2011
*/ SN - Anita Mančić – i za Rođeni u Yu
* SN - Maja Mirković, kostim
+ Fond „Dara Čalenić" za mladog glumca – Nikola Jovanović
+ Nagrada „Večernjih novosti" za epizodu – Nebojša Ilić

74 11. 9. 2010.

Nebojša Romčević: **PR ili Potpuno rasulo,**
Scena „Aleksandar Popović"
DK „Vuk Karadžić", Beograd

Scenograf: Marija Kalabić
Kostimograf: Jelena Stokuća
Igraju: Boris Isaković, Dušanka Stojanović Glid, Branko Cvejić, Predrag Ejdus, Maša Dakić

Ne znam da li je francuski klasicista Pjer Kornej bio gledaniji od Molijera, ali danas se komedije ovog drugog igraju mnogo češće od tragedija prvog! Nemam ništa protiv klasicističke tragedije i tragikomedije Korneja, ali Molijer je, iako proganjan i osporavan, ostao da svojim delima svedoči o svom vremenu, ali i da provokativno inspiriše kritiku našeg vremena! Sećam se da sam, kad se pojavio prvi deo ove još nedovršene Romčevićeve trilogije o postpetooktobarskim događajima, prebegavanjima iz stranke u stranku i bacanje prašine u oči biračima zbog lične koristi političara – kako novih tako i starih, koji su naprasno postajali – NOVI, sećam se da sam tada rekao da je to moj favorit za dolazeće Sterijino pozorje – ali na tom pozorju ovaj tekst, niti iko od glumaca, ili reditelj Egon Savin – niko nije dobio nikakvu nagradu! Razgovarao sam sa tadašnjim predsednikom žirija Pozorja, na nekoj premijeri u toku sezone, pitao sam – pa zar onakva predstava, pa da ne dobije baš ni jednu jedinu nagradu? – a on će meni, ni pet ni šest, sa vidljivim gnušanjem, da je to bila jedna, možda, NAJGORA predstava u njegovom životu! – Da, zašto? – pitam ja naivno – a on će – toliko je direktna i agresivna, da to i nije pozorište nego običan PAMFLET!

Sećam se tih vremena – rane i kasne osamdesete godine prošlog veka, kad je u pozorištu svaka neuvijena kritika društva i sistema, sve što se bavilo STVARNOŠĆU, bilo diskvalifikovano kao PAMFLET! Mislilo se na propagandne tekstove i dela namenjena političkoj borbi između zaraćenih stranaka, na bojnom polju osvajanja i držanja vlasti... Ali – tada, kad je na vlasti bila jedna partija – moguće je bilo da se pamflet smatra nižim i time prokazanim i zabranjenim redom stvaranja, ali danas – kad je politička borba uobičajena delatnost – zašto bi pa pamflet bio manje ozbiljno delo nego bilo koje drugo? U svakom slučaju, mislim da nije u pitanju žanr koji je smetao tadašnjem žiriju, a vidim da će smetati i sledećem, kao i beogradskoj čaršiji, koja se izjasnila posle premijere istim argumentom odbijanja – pa to je pamflet, predirektno, tanko, Nušić bez Nušića... mislim da je u pitanju kritički sadržaj teksta koji je, kao i u slučaju Molijera – pogodio u sve one tačke koje se brane kao zenica oka u krugovima beogradskog malograđanskog miljea teatrogledalaca – a to su direktna kritika, ismevanje onih slabosti koje nas u tom okruženju opisuju kao kukavice, poltrone i kao prevrtljivce, sa kojima se može manipulisati – zbog ukorenjenog straha i stečene materijalne bede i beznađa – sa kojima se može iskorišćavati ljude, kako kome padne napamet, samo da je iz centra moći – partije na vlasti, ili da ima dovoljno

para da nas kupi! A još ako je taj neko, istovremeno, i iz centra moći i ima dovoljno para da nas kupi, i to zbog nečega i hoće – e, onda mi, ne da dignemo i ruke i noge nego i legnemo na leđa da nas koristi kad god i za šta god hoće!

O tome je ovaj gogoljevski i molijerovski komad, čista komedija del arte na savremeni način – jasna, dosledna i ODLIČNO postavljena i igrana! Nadam se jako dugom životu ove predstave kod publike, jer je Egon Savin majstorski pročitao veoma precizan tekst Nebojše Romčevića i, zajedno s njim, iskoristio sve aluzije i sva direktna upiranja prstom u one slabosti koje krijemo kao zmija noge, ili kao što malograđanin krije onaj poznati joneskovski leš u plakaru! To je bio bolji Nušić od Nušića, jer je Nušić praštao svojim ismejanim junacima, sem u **Pokojniku**, ali se **Pokojnik** zato i igra najmanje, a Romčević, a pogotovo Egon Savin – NE PRAŠTAJU! Oni, obojica – kroz reči i dela ODLIČNE ekipe glumaca, isporučuju plave koverte sudskih poziva na istorijsku odgovornost svima nama, a pogotovu onoj važnoj i sistematski ponižavanoj i poniženoj grupaciji nezavisnih intelektualaca, ili onih koji se bar takvima predstavljaju, a ovamo primaju nagrade Braće Karić, proverenih eksponenata zločinačkog režima Slobodana Miloševića, protiv koga su se nominalno BORILI (SIC!), a preko koga je ovaj vladao i kapitalom i ljudima, kupujući ih za svoje poznate fašističke ciljeve, za koje je bio i suđen u Hagu, na Međunarodnom sudu za ratne zločine, gde je i umro od stida, verovatno!

Naravno da se čaršija boji da se pogleda u ogledalo, jer zna da će tamo videti baš ove i ovakve likove i scene, koje krije godinama, ali ne dade im se – ili, ne dadoše Nebojša Romčević i Egon Savin, nego su raskrinkali, lako i ubedljivo, smešno i ubitačno, onim jezikom kojim se služe svi rasni komediografi od Aristofana i Plauta, Rucantea, preko Molijera do Gogolja i Joneska i, neka mu bude – i do Nušića, a svakako i do našeg neverovatnog Aleksandra Popovića, čije ime i nosi, od pre neki dan, sala u bivšem bioskopu Vuk Kardžić, u kojoj je predstava proizvedena i igrana.

U skoro istom dekoru u kome smo gledali i somborski **PARADOKS**, prvi deo ove trilogije, odlična i rečita scenografija Marije Kalabić, sa dominantnim kaučem i sa vratima u razne sobe i kuhinje i hodnike, sa vratima na kojima se molijerovski pojavljuju lica i donose dramatične promene, svaki put kad se pojave, igran je ovaj britki i, za mene prekratki komad, o nama samima, danas i ovde! Prepoznali smo svoje porodice u kojima nema dijaloga i caruje prezir i nemaština, i gde se lako pređe iz idealizma u koristoljublje, pa se, naravno, lako troši novac, na primer, prestižne i najveće novčane nagrade, ala Braća Karić, u ovom slučaju o kome govori komad PR – novčane nagrade za prodanu moralnu sabranost i istrajnost. Egon Savin odabrao je najtačnije i najcelishodnije glumce za uloge koje je sklopio sa piscem Romčevićem. Oca porodice, intelektualca i magistra, koji je upravo promovisao svoju veliku knjigu o nečemu, pred pet baba i jednim profesorom homoseksualcem, kako to vidi njegova ljutita i frustrirana supruga – njega, odlično, kao i uvek, ali sa značajnim komičnim otklonom i studijom komičnih sredstava – igra Boris Isaković. On je i u prvom delu, kao slabić, i u kasnijim sekvencama, kada se značajno menja u svim pravcima podnošenja lažnog uspeha, bogatstva i moći, pogađao tačne i sveže tonove i veoma rečite izraze, za sve kritičke stavove koje je prenosio u ovoj ulozi savremenog jadnog Fausta, koliko je i naše vreme jadno, prema Faustovom. Njegova supruga, Katarina, bila je Dušanka Glid Stojanović, što se mene tiče nikad bolja, sasvim glumački zrela i bez i jedne greške! To je bilo njeno veče! Sve je kroz njenu ulogu prolazilo i sve je osvestila jasnim sredstvima i prisustvom, tačnim komentarom akcije, teksta i lika u svakoj situaciji, koju je još dodatno bojila svežom ironijom i samoironijom! Ovo je bila zaista glumačka MAGISTRATURA u svakom pogledu! Bravo, svaka čast!

Nosilac radnje – onaj koji, kao savremeni partijski Mefisto, pi-ar, kupuje dušu i obraz siromašnog profesora, za izbornu korist svog i partijskog uspeha, kod budućih glasača, bio je duhoviti i potpuno kao-riba-u-vodi u liku tog Apostolovića, vrlo živahni i komičarski jasno određeni, Branko Cvejić. Devojčicu, kćerku, srednjoškolku koja izlazi u provod od ponoći, koja ne razgovara sa roditeljima, već samo traži novu odeću – devojčicu sliku i priliku našeg sledećeg naraštaja – devojčicu Teodoru, koja je odrasla negde u međuvremenu i ponaša se zastrašujuće – odlično igra Maša Dakić, direktno izašla iz uloge jedne druge devojčice u **Buđenju proleća**. I ovde je perfektna i tačna, i pokriva glumački i ljudski sve pojave o kojima se jasno kritički izražava.

Ali pravu transformaciju glumački je ostvario Predrag Ejdus, koji je u liku lokalnog siledžije – predsednika Kućnog saveta, najniže vrste doušnika i ulizice, istovremeno, nasilnika i u

kući i oko kuće, tog ludog Bore, koji, kad mrzi – potkrada, tuče i podjarmljuje, a kad voli i poštuje, ulizuje se kao mačka oko slanine i to ne krije, nego otvara i potcrtava! Tog ljigavca bez mane i straha, igra trideset godina podmlađeni i SAVIM NOVI Predrag Ejdus, koji je veselim ritmovima i svežinom nastupa doneo jedan poseban i, njemu samom, novi svet igre i smeha na sceni.

U izvanrednim i mnogobrojnim kostimima, koji su skoro ravnopravno tekstu i glumi, učestvovali u priči o našim samoprevarama i lažima, kojih se stidimo, ali ih radimo – autorke Jelena Stokuće, odigrana je ova oštra društvena komedija – savremeni kabare i savremena komedija del arte, u kojoj se moramo prepoznati i zbog koje moramo ponovo promisliti – KUDA IDEMO i DOKLE, BRE, BRATE? Pa onda možda i nešto popravimo – ili zbog stida pred ovim pogledom u ogledalo, ili zato što smo se opametili! Ali po reakciji beogradske čaršije, teško da ćemo to dočekati, još dugo! Ali ovaj odlični komad i jeste baš o tome! Svaka čast! (Goran Cvetković, Radio Beograd 2, 13. septembar 2010)

FESTIVALI

40. DANI KOMEDIJE, JAGODINA 2011
* „Jovanča Micić“ za predstavu

75 25. 12. 2010.

Ivan Turgenjev: **Miholjsko leto** (Mesec dana na selu)
Opera i teatar Madlenijanum Zemun

Adaptacija: Egon Savin
Scenograf: Vesna Štrbac
Kostimograf: Lana Cvijanović
Igraju: Janoš Tot (Arkadije Sergejevič Islajev), Isidora Minić (Natalija Petrovna), Vidan Dugalić (Kolja), Jelena Petrović (Veročka), Radmila Živković (Ana Semjonovna Islajeva), Nada Sekulić (Lizaveta Bogdanova), Nebojša Dugalić (Mihajlo Aleksandrovič Rakitin), Radovan Vujović (Aleksije Nikolajevič Beljajev), Miloš Samolov (Atanasije Ivanovič Boljšincov), Nladen Andrejević (Ignjatije Ilič Špigeljski), Bojana Bambić (Kaća).

Nastala na osnovu komične melodrame **Mesec dana na selu** Ivana Turgenjeva (1850), predstava **Miholjsko leto** reditelja Egona Savina je primer uspešnog, odmerenog i doslednog, stilizovano-realističkog tumačenja klasike. **Miholjsko leto** govori o ljubavnim odnosima, o nedostižnim težnjama i razornim čežnjama, o prolaznosti ljubavi, tragičnosti njenog prekida. Društvena realnost skoro da ne zanima ovu predstavu, ona je koncentrisana na istraživanje individualnih, psiholoških života likova, na prikazivanje njihovih bolnih unutrašnjih drama. Pojedinačne sudbine nadrastaju konkretnu realnost, dobijaju poetsko-filozofske dimenzije i postaju svevremene, jarke metafore tragičnosti ljubavi, čineći ovu predstavu estetski vrednom.

Bitan razlog uspeha **Miholjskog leta** je izuzetna suptilnost sa kojom su ostvareni svi likovi i njihovi odnosi – sa finom uzdržanošću i odmerenošću su izvajane njihove emocije, bez suvišnih, prekomernih gestova (a tanka je granica između umerenosti u ekspresiji snažnih osećanja i otužnog survavanja u preafektiranost izraza). Sve je u predstavi podređeno glumcima, njihova precizna igra je u fokusu rediteljskog rada.

Natalija Petrovna Isidore Minić je vrlo strastvena žena koja žudi za životom, za onom snažnom romantičnom ljubavlju koja običnu svakodnevicu transformiše u jedan metafizički, sakralni prostor. Njen muž Arkadije Islajev (Janoš Tot), pragmatičan i čvrst, kao da je odsečen od svojih osećanja jer hladno prihvata ženine ljubavne izlete. Rakitin (Nebojša Dugalić) pažljiv je i brižan Natalijin ljubavnik koji ne pokreće u njoj onu nezaustavljivu bujicu osećanja, za razliku od mladog Aleksija (Radovan Vujović) koji će u njoj otvoriti tu provalu strasti.

Njihove odnose će još više zakomplikovati Veročka (Jelena Petrović) koja se zaljubljuje u Aleksija, a u naletu inata odlučuje da se uda za zapuštenog, ali bogatog suseda Boljšincova (Miloš Samolov). Mladen Andrejević čvrsto igra proračunatog i ciničnog lekara Špigeljskog, Nada Sekulić uverljivo stvara lik kukavne nesretnice Lizavete Bogdanove, a Radmila Živković oblikuje manipulativnu majku Islajeva koja se retko odvaja od njenog kučeta (Boško) što ima groteskni smisao.

Kostimi Lane Cvijanović su raskošni, a ne previše nametljivi. Scena je diskretno, svedeno i stilizovano dizajnirana, predstavlja više prostora na imanju Islajevih, pri čemu ta uslovnost prostora efektno ističe svevremenost značenja radnje (scenograf Vesna Štrbac). Čežnjiva i setna muzika Rahmanjinova i Prokofjeva sugestivno prati, naglašava i produbljuje emotivna stanja likova.

Sve velike ljubavi se u ovoj predstavi završavaju nesrećno – Natalijina, Veročkina, Rakitinova, Aleksijeva. Ne pate samo oni koji joj se ne prepuštaju – Islajev, Boljšincov, Špigeljski. Likovi koji iskušavaju ljubav zato o njoj govore kao o živoj muci. Njeno dejstvo je gotovo jednako efektu soli koja se prosipa na otvorenu ranu. No, ta tragičnost koju ona prečesto vuče sa sobom je krajnost njene dualne prirode, isprepletena sa osećanjima neopisive sreće, toliko čarobne da nas skoro hipnotiše, usisava u taj začarani krug, vrtešku naizmenične euforije i patnje. Iako ljubav svim akterima „Miholjskog leta" donosi neizrecivi bol, od nje se ne odustaje jer se kroz nju uči o sebi i o svetu. Sa druge strane, šta je alternativa? Neistraženi, zatvoreni, kukavički život i nije vredan življenja. (Ana Tasić ***Jaka ljubav, veliki bol*** Politika 30.12.10)

76 19. 4. 2011.

Aleksandar N. Ostrovski: **Šuma**
Uj Szinhaz – Novo pozorište, Budimpešta

Dramaturg: Ildiko Lokoš
Scenografija i kostim: Ildiko Bala
Lektor: Katalin Ladik
Igraju: Katalin Takač (Gurmišska), Vanda Nemeš (Aksjuša), Ištvan Hirtling (Vosmibratov), Šandor Gašpar (Nesrećković), Đorđi Vaš (Srećković), Deneš Saraz (Petar), Šandor Almaši (Bulanov), Janoš Derži (Karp), Anamarija Fodor (Ulita), Teri Tordai (Milonova), Zoltan Nađ (Bodajev).

... Egon Savin je kao reditelj u potpunosti REVITALIZOVAO i na sasvim nov način sklopio elemente koji se u tom delu nalaze, pa tako sklopio sasvim ORIGINALAN pozorišni umetnički čin, u potpunom autorstvu. Zapravo – adaptacijom samog teksta – prebacivanjem radnje u neko novije vreme, ali prebacivanjem TEŽIŠTA – tematskog, idejnog, estetskog, moralnog – sa problema lokalne malograđanske zajednice i lokalne celine odnosa i motiva – na celovit društveni plan – postavljajući moralna pitanja celom jednom SISTEMU društvenog uređenja – doskorašnjem totalitarizmu – nazvanom SOCIJALIZAM i to sa konkretizacijama na MAĐARSKA iskustva... dakle svim ovim akcijama PREUREĐENJA drame – Savin je postigao da to postane RELEVANTNO i značajno umetničko delo u mnogim aspektima njegovog dejstva. Glumci su se udubili u likove i doneli – može se reći – ŠEKSPIROVSKU složenost karaktera i odnosa. Pratili smo dinamičnu i potpuno zaokruženu dramu PREISPITIVANJA – u okolnostima moralnih iskliznuća vremena raznih lokalnih i centralnih komiteta, koji još i danas DOMINIRAJU, kao modeli moralnog i aktivističkog ponašanja, u našoj svesti i iskustvu... A s druge strane, na taj način – vezivanjem priče za ambijent doskorašnjih i, tobože, PREVAZIĐENIH normi – predstava OSVETLJAVA našu SADAŠNJU ambijentaciju moralnih, političkih, društvenih i umetničkih dilema...

Osnovno uporište reditelj i adaptator teksta Ostrovskog, zapravo KOMPLETNI AUTOR, Egon Savin – imao je u ovom peštanskom pozorištu, pored ODLIČNIH glumaca, u scenografkinji – Ildiko Bala. Likovnost surovog koridora visokih zidova i vrata neke prostorije komitetskog duha i daha sa stolom, telefonom i skulpturom nekog apstraktnog glavnokomandujućeg generalisimusa u pozadini... kostimi skorašnjeg vremena uniformi – i ženskih i muških – sve je to rasvetlilo dublju istinu ove moralne zagonetke, koja se odgonetala dva sata na razmišljanja. Naravno – GLUMCI – pre svega – Nesrećković – Tragičar, Gašpar Šandor – bio je centar celog komada – i moralno i stilski i energetski – sve što se u komadu desi – on odigra i inicira – zamisli i sprovede. To je bio šekspirovski snažan lik – ovako postavljen i ovako odigran. Bravo! Njegov glumački pomoćnik – Pansa, ili Zganarel – Đorđi Vaš. Katalin Takač kao glavnokomandujuća vladarka, ne samo imanjem nego i životima i smrtima svih oko nje – prava sekretarka Komiteta – surova i naivna istovremeno, taman koliko je bila i sujetna i gramziva – ali i podatna sitnim zadovoljstvima

i potkupljiva prevarama. Mladi ljubavnik, muž, suvlasnik, naslednik, arhiprevarant – naivna žrtva – bio je ODLIČNI Saraz Deneš, kao Pjotr... Odlična nesrećna trudnica – zhavedena i ostavljena sirotica – bila je Anamaria Fodor – kao Ulita. I ostali glumci odlično su – s tačnim stilom odigrali sve što je trebalo.

Još jedna VELIKA predstava nesumnjivog MAJSTORA, Egona Savina – ovog puta u Budimpešti! BRAVO! (Goran Cvetković: OSTROVSKI KAO ŠEKSPIR I KAO SARTR, Radio Beograd 2 – utorak, 19. april 2011).

77 17.06.2011

Jovan Sterija Popović: **Zla žena**
Narodno pozorište „Toša Jovanović" Zrenjanin

Adaptacija/ scenografija: Egon Savin
Umetnički realizator scenografije: Viorel Flora
Kostimograf: Lana Cvijanović
Igraju: Jugoslav Krajnov (Graf Trifić), Sanja Ristić Krajnov (Sultana), Sanja Radišić (Pela/ Persida), Jovan Torački (Sreta, čizmar), Dragoljub Pešić (Stevan, služitelj), Miljan Vuković (Provodadžija), Tamburaški orkestar „Melem".

Postavljajući na scenu zrenjaninskog Pozorišta "Zlu ženu" Jovana Sterije Popovića, reditlj Egon Savin otvorio je temu nasilja, u punoj složenosti uzročno-posledičnih uslovnosti u kojima se zlostavljanje najbližih, i najslabijih, pojavljuje, održava i raste, u Sterijino doba, kao i danas. Pisca nije izneverio, ali je na Sterijinim intencijama zahvat Egona Savina kompleksniji i sveobuhvatniji, to je problematizacija koja pokazuje da je i ovaj komad Jovana Sterije Popovića „za sva vremena". Uostalom, o „Zloj ženi" traje rasprava od kad je nastao, a Savinova postavka dobro pogađa „društvenu nelagodu" koju je Sterija pokrenuo.

Šta je uradio Egon Savin u svojoj adaptaciji „Zle žene"? Uz minimalne promene teksta, nekoliko pozajmljenih replika iz „Ženidbe i udadbe" i sažimanje sporednih likova, Savin je zapravo promenio pristup: Sterija cinično ismeva rđave forme, manire i vaspitanje u građanskom svetu, a vivisekcija Egona Savina je u jakoj dramskoj tenziji koja ide do naturalističke brutalnosti, pri čemu je svaki lik pažljivo iznijansiran, i vrlo promišljeno problematizovan. Menjajući ton predstave, Savin joj je dodao i uvodnu, scenu prve bračne noći grofa Trifića i Sultane. Ona je bez reči, samo uz muziku tamburaša („Melem"), a bila mu je potrebna kako u motivacijskoj liniji, tako i kao jak dramski kontrapunkt za ključnu scenu nasilja u klimaksu predstave. Iz „Ženidbe i udadbe" preuzeo je i lik Provodadžije, koji nije vezan za glavni dramski tok, ali se njime podvlači odsustvo ljubavi i naglašava merkantilnost građanskog sveta u kome se sve naručuje, kupuje i prodaje, pa i bračni partneri.

U ovoj koncepciji „Zle žene", reditelj se u velikoj meri oslanja i na moć glumačke interpretacije. I glumci su tome doraslo odgovorili – igraju punom snagom, uzlazno i precizno razvijajući karaktere, i posebno zahvaljujući furioznom izdanju Sanje Ristić Krajnov (u naslovnoj ulozi) i njenom daru da, u prezentaciji lika, posreduje neobičnu iskrenost, dobili smo potresnu predstavu verističke ubedljivosti. Taj verizam Savin je, kao autor i scenografije, naglasio i video projekcijama aktuelnih novinskih tesktova iz „crne hronika" („Tukao ženu do smrti"), dok je u ostalim scenografskim rešenjima, uz umetničku realizaciju akademskog slikara Viorela Flore, birao simbolične akcente, sa krevetom neodređenog „malograđanskog stila" u prvom planu, i postavljenim stolom u dubini scene, na podu prekrivenom đubretom od slame. Kostimograf Lana Cvijanović uglavnom prati Sterijinu epohu, sasvim diskretno izdvajajući pojedine detalje...

Ono što je odista novost u Savinovoj koncepciji Sterijine „Zle žene", to je brutalnost zlostavljanja, na kojoj reditelj naturalistički insistira. U sadejstvu odličnih glumačkih interpretacija Sanje Ristić Krajnov (Sultana), Jugoslava Krajnova (grof Trifić) i sočnog Jovana Toračkog u ulozi Srete čizmara, brutalnost na sceni deluje potresno, snagom verizma, a i šokantno – da bi pritisnula gledaoce da, makar naknadno, odistinski promisle šta ih je „udarilo u stomak" sa scene. Jer, iznenadili bismo se koliko je gledaca u sali spremno da olako, na prvu loptu, prihvate odgovor da ovde, tek, imamo posla sa zlom ženom koja je pretrpela kaznu zato što je bila nekontrolisano histerična. Ne bi se možda

baš složili da je kazna primerena, ali su spremni na odgovor da ona nije ispoljila mudrost koja se od nje očekuje da bi izbegla „takve situacije“. Zato je Egon Savin oblikovao Pelu Sretinicu, u slikovitom tumačenju Sanje Radišić, kao sluškinju i uporedni lik iz drugog plana: ona je troma, aljkava i bezvoljna u svakoj drugoj situaciji, osim kad ispunjava gospodareve želje – tada ona živne da s životnom predanošću ublaži muku gospodara, bilo da je to saniranje rane na donjem delu tela grofa Trifića od uboda igle zle žene, ili da skuva ćiriš za svoga muža. Ona je dobro istrenirana, i u predstavi ima više izričitih uputa na zaključak da je Pela „na vreme“ prošla odgovarajuću torturu da bi bila pouzdana potpora muškarcu u svim njegovim potrebama – van toga opsega nikome, ni njoj samoj, nije važno da li je aljkava ili bezvoljna. A Sultana nije istrenirana. U okruženju građanskog ustrojstva u kome je ona rasla (to vidimo iz njenog nobles nemeckog vaspitanja), bilo je dovoljno da drekne, da se izdere na mlađe, pa da se svi strče oko nje, i „lako joj je bilo ugoditi“, kako sama kaže. Ali u novoj kući, našavši se u promenjenoj ulozi supruge, na njen istovetni pokušaj manipulacije, iskaljivanja besa, nema adekvatne reakcije, jer je sve okrenuto ka Njemu, a ne ka Njoj. Čak ne može da dobije ni „materijalnu satisfakciju“, uobičajeni vid trampe u građanskom svetu u kome se ženska frustracija zabašuruje poklonima, kaćiperskim darovima. I tako smo dobili Zlu ženu, za čije frustracije niko ne mari, i sa kojima ni ona sama ne zna šta će. Ne zna ni njen muž – u sjajnom tumačenju Jugoslava Krajnova, on je adolescenski okrenut prema sebi, nije „ni od kakvog stvora“, a vidi se to i po zapuštenoj kući u kojoj živi, okružen ispijenim flašama. Bračna mudrost ionako se očekuje od nje, od njega je dovoljno što je „dobar“. Ali, i tu izvinjavajuću okolnost da je „dobar“, Egon Savin će srušti u sceni orgijastičkog nasilja, od momenta kada kreće „prepoznavanje“ je li to Pela, ili Sultana, zavirujući joj pod suknju, među noge. U toj surovoj „igri“ koju kod Savina započinje njen „dobri“ muž, a ne svirepi Sreta, ona je svedena na golu p...., tu su joj pokazali šta ona jeste, i šta se od nje očekuje. Ta scena je kod Savina u napetom luku povezana sa onom uvodnom, sa prvom bračnom noći u kojoj je Sultana u krevet svoga muža ušla sva nežno ženski ustreptala, a osvanula mrzovoljna i nezadovoljna. Šta je očekivala – krunu, ruže, „sve“?! Šta god da je očekivala, nije dobila. Pakao je počeo kao sukob nezrelih supružnika, a onda se ceo patrijarhalni sistem obrušio na nju. Jer, i u toj, metaforičkoj, ravni možemo čitati – mušku! - zaveru Trifića i Svete, uz svesrdnu pomoć sluge Stevana koga staloženo igra Dragomir Pešić. I Sultana će, na kraju, biti slomljena i ponižena – „dobra“ baš kao i Pela. Uz malu ogradu reditelja - uvođenjem epizodnog lika Provodadžije, u primerenom tumačenju Miljana Vukovića – da je to tako u svetu bez ljubavi.

Snažna, inventivna i vrlo upečatljiva predstava.

(Ljiljana Bailović: BRAČNA SPIRALA NASILJA, Zrenjanin, Zrenjanin – petak, 24. jun 2011).

Nagrade Egona Savina

Za ukupno stvaralaštvo

1997. – Zlatna medalja „Jovan Đorđević“
2005. – Statueta „Joakim Vujić“
2006. – Sterijina nagrada za izuzetne zasluge
2011. – Nagrada Nušićevih dana, Smederevo – „Branislav Nušić“ za režiju

2004. – Velika nagrada/ Grand prix 5. Bijenala scenskog dizajna (53 Ero s onoga svijeta, 54 Kaj sad, 55 Nigdje nikog nemam, 56 Mletački trgovac i 57 Svinjski otac)

Godišnje nagrade za pojedinačne predstave SNP-a i CNP-a
Nagrada SNP za 1993. Egon Savin za režiju – 32 Čudo u Šarganu

Pohvala SNP za 1987. 16 Sveti Georgije ubiva aždahu
Pohvala SNP za 1993. 32 Čudo u Šarganu
Pohvala SNP za 1996. 38 Putujuće pozorište Šopalović
Pohvala SNP za 2003. 53 Ero s onoga svijeta
Pohvala SNP za 2005. 58 Tužna komedija

Velika nagrada CNP Podgorica za 2000. – 48 Elektra

Nagrada „Ljubomir Muci Draškić“ – glumci Ateljea 212 reditelju za uspešan rad na beogradskim scenama 2007 – Egon Savin – Odumiranje, Atelje 212/Tako je moralo biti, Jugoslovensko dramsko pozorište

Nagrada **„Smeli cvet“** Saveza socijalističke omladine Srbije 1978 – 03 Prosidba

Festivalske nagrade

		Broj festivala na kojima je predstava učestvovala	Broj festivala na kojima je predstava učestvovala van konkurencije za nagrade	Ukupan broj nagrada (u sledećem redu – nagrade drugostepene važnosti, specijalna priznanja, pohvale)	Nagrade za predstavu u celini (u sledećem redu – nagrade publike, grada domaćina...)	Nagrade za režiju i adaptaciju	Nagrade glumcima	Nagrade za tekst	Nagrade za scenografiju	Nagrade za kostim	Nagrade za muziku
02	Radovan III	2		2 2	1		1 2				
03	Prosidba/Svadba	1		1		1					
04	Zbogom Judo	6		2 1		1 1	1				
09	Ni riba ni neso		1								
10	Karantin	1		1			1				
	Priča sa ist. strane		1								
13	Šovinistička farsa	2	1								
15	Šovinistička farsa	1		3			2	1			
16	**Sveti Georgije ubiva**	2		12 4	1	1	6 3	1	2 1	1	
18	Largo desolato	4		1 2	 1		1 1				
19	Dugo putovanje...	4		3 1			3 1				
21	**Klaustrofobična kom.**	1									
22	Novo je doba	2		2			1	1			

		Broj festivala na kojima je predstava učestvovala	Broj festivala na kojima je predstava učestvovala van konkurencije za nagrade	Ukupan broj nagrada (u sledećem redu – nagrade drugostepene važnosti, specijalna priznanja, pohvale)	Nagrade za predstavu u celini (u sledećem redu – nagrade publike, grada domaćina...)	Nagrade za režiju i adaptaciju	Nagrade glumcima	Nagrade za tekst	Nagrade za scenografiju	Nagrade za kostim	Nagrade za muziku
23	**Tri čekića (o srpu...)**	1		3 1	1	1	1 1				
28	Navala	1									
29	Sirano de Beržerak	1									
30	**Laža i paralaža**	4		12* 4	1	1* 1 *1991/02 – „Bojan Stupica" za režiju	5 1		3 1	2 1	
31	Zločin i kazna		1								
32	**Čudo u Šarganu**	2		8	2	2	3	1			
33	Kir Janja	1		3 1			1 1		1	1	
34	Tamna je noć	5		2 3			 2	2	 1		
35	Laža i paralaža	1		1			1				
37	**Putujuće pozorište Š.**	1		1 1			1		 1		
38	Poljubac žene pauka	3		 4			 4				
39	Zločin i kazna	2									
41	**Mrešćenja šarana**	5		9 2		1	7 1		1	 1	
42	Beograd na kolenima	1		 1			 1				
44	Pokondirena tikva	3		2			2				
46	Oblomov	1		1		1 ad					
48	Elektra	1		2		1 ad	1				
51	**Gospoda Glembajevi**	3	1	5/1 1			4/1 1			1	
52	Legenda o postanku	1									
55	Nigdje nikog nemam	3		7	2		3		2		
56	Mletački trgovac	3	1	5**	1	3** *2003/04. „Bojan Stupica" za režiju *2005. – Aprilska nagrada Beograda za 2004.	1				
57	Svinjski otac	9	1	11 10	2 1	2 ad.	5 8		2 1		
58	**Tužna komedija**	2		4	1		3				
59	Smrtonosna motorist.	3		3 2			2 2				1
61	Paradoks	4		3 2		1	2 2				
62	Šuma										
63	**Ujkin san**	3		2 4			2 3		 1/1	 1/1	
64	Odumiranje	5		9/4 2	1/1	*/ */ „Muci Draškić" za režiju 2007	7/3 2	1			
65	Tako je moralo biti	7		11/3* 4	2	2/1* *2007/09. „Bojan Stupica" za režiju */ „Muci Draškić" za režiju 2007	5/1 4			2/1	
66	Ćeif	8		12/1 6	4 1	3/1	5 5				
67	Heroj nacije	6		5 2	1	1	1 2	1	1		
68	Tartif	1		1/1			1/1				
70	Derviš i smrt	8		11 4	1	1	7 3		2 1		
72	Pokojnik	5		5 2	1		3 2		1		
73	Pazarni dan	2		2 2			1 2			1	
74	PR ili Potpuno rasulo	2		1	1		2				
	FESTIVALI	135	7	169/9 66	23/1 4	20 2 3 BS; 1. April Bgd; 1. Muci	94/7 50	8	15 7/1	8/1 4/1	1

Festivalske nagrade samo predstave Srpskog narodnog

	Broj festivala na kojima je predstava učestvovala	Broj festivala na kojima je predstava učestvovala van konkurencije za nagrade	Ukupan broj nagrada (u sledećem redu – nagrade drugostepene važnosti, specijalna priznanja, pohvale)	Nagrade za predstavu u celini (u sledećem redu – nagrade publike, grada domaćina...)	Nagrade za režiju i adaptaciju	Nagrade glumcima	Nagrade za tekst	Nagrade za scenografiju	Nagrade za kostim	Nagrade za muziku
16 Sveti Georgije ubiva	2		12 4	1	1	6 3	1	2 1	1	
21 Klaustrofobična kom.	1									
23 Tri čekića (o srpu...)	1		3 1	1	1	1 1				
27 Lud od ljubavi										
30 Laža i paralaža	4		12 4	1	1 BS 1	5 1		3 1	2 1	
32 Čudo u Šarganu	2		8	2	2	3	1			
37 Putujuće pozorište Š.	1		1 1			1		1		
41 Mrešćenja šarana	5		9 3		1	7 1		1	2	
43 Laki komad										
51 Gospoda Glembajevi	3	1	5/1 1			4/1 1			1	
53 Ero s onoga svijeta, opera										
58 Tužna komedija	2		4	1		3				
63 Ujkin san	3		2 4			2 3		1/1	1/1	
	24	1	56/1 18	6	6 1	32/1 10	2	6 4/1	4 4/1	

Festivalske nagrade po festivalima

	Broj festivala na kojima je predstava učestvovala	Broj festivala na kojima je predstava učestvovala van konkurencije za nagrade	Ukupan broj nagrada (u sledećem redu – nagrade drugostepene važnosti, specijalna priznanja, pohvale)	Nagrade za predstavu u celini (u sledećem redu – nagrade publike, grada domaćina...)	Nagrade za režiju i adaptaciju	Nagrade glumcima	Nagrade za tekst	Nagrade za scenografiju	Nagrade za kostim	Nagrade za muziku
Bitef	1									
Sterijino pozorje	19	3	40/3 26	5/1 1	7	17/1 17	4	3 5/1	3/1 4/1	1
JPF Užice	8		14/3	2	2	8/3		2		
MESS	3	2	3 1		2 1	1				
Sv. „Ljubiša Jov.“ Šabac	3		3			3				
Zemun fest	3		3 2			2 2	1			
Belef	1									
Mucijevi dani	1									
Susreti Vojvodina	6	1	24 1	2	2 1	14		4	2	
Vršačka poz. jesen	6		8/1		1	6/1			1	
Susreti „Joakim Vujić“	1		3	1		1		1		
Joakimfest	6		13	1	1	7	1	2	1	
JoakimInterfest	1		4	1	1	2				
Dani komedije, Jagodina	6		9 4	3	2	3 3	1	1		
PIP Paraćin	2		3			1		1	1	
Svečanosti Mladenovac	8		6 1	2	1	3		1		
Sv. „Milivoje Živ.“, Pož.	9		11 9			11 9				
Nušićevi dani	5		3 4	2		1 4				
Dani „Zorana Rad*., Zaj,	6		4 7	1		3 6		1		
Borini dani, Vranje	5		3 5	2		1 5				
Teatar fest Rakovica	1									
Grad teatar Budva	12									

	Broj festivala na kojima je predstava učestvovala	Broj festivala na kojima je predstava učestvovala van konkurencije za nagrade	Ukupan broj nagrada (u sledećem redu – nagrade drugostepene važnosti, specijalna priznanja, pohvale)	Nagrade za predstavu u celini (u sledećem redu – nagrade publike, grada domaćina...)	Nagrade za režiju i adaptaciju	Nagrade glumcima	Nagrade za tekst	Nagrade za scenografiju	Nagrade za kostim	Nagrade za muziku
Dani satire, Zagreb	5		4 1			3 1	1			
Dubrovačke ljetne igre	1									
Male scene, Rijeka	6		8/3	1	1	5/3		1		
Boršnikovi susreti		1								
Goriška srečanje...	1									
Poz. Igre BiH, Jajce	1		1 1	 1		1				
Susreti BiH, Brčko	1		1			1				
Sus, „Vojdan Černodr."	1		1	1						
MOT Skoplje	2									
Srečanje Nova Gorica	1									
Amateri Kula	1		2 2	1		1 2				
Amateri Trebinje	1									
Amateri Nansi	1									
FESTIVALI	135	7	169/9 66	23/1 4	20 2 3 BS; 1. April Bgd; 1. Muci	94/7 50	8	15 7/1	8/1 4/1	1

Samo predstave Srpskog narodnog

	Broj festivala na kojima je predstava učestvovala	Broj festivala na kojima je predstava učestvovala van konkurencije za nagrade	Ukupan broj nagrada (u sledećem redu – nagrade drugostepene važnosti, specijalna priznanja, pohvale)	Nagrade za predstavu u celini (u sledećem redu – nagrade publike, grada domaćina...)	Nagrade za režiju i adaptaciju	Nagrade glumcima	Nagrade za tekst	Nagrade za scenografiju	Nagrade za kostim	Nagrade za muziku
Sterijino pozorje	7	1	19 14	3	4	8 7	2	2 4/1	 4/1	
JPF Užice	1									
Zemun fest	1		2			2				
Susreti Vojvodina	4		20 1	2	1 1	12		3	2	
Vršačka poz. jesen			3	5/1			4/1		1	
Mladenovac	2		3	1	1	1				
PIP Paraćin	1		3			1		1	1	
GS „Milivoje Živ"	2		3 2			3 2				
Nušićevi dani	1		1 1			1 1				
Dani satire, Zgb	1									
Grad teatar Budva	1									
	24	1	56/1 18	6	6 1	32/1 10	2	6 4/1	4 4/1	

Godišnje nagrade i pohvale Srpskog narodnog pozorišta

16 Sveti Georgije ubiva ažd. **1987. – Pohvala predstavi**

21 Klaustrofobična komedija **1988. – Stevan Gardinovački/ i za Dumanske tišine i Klopku**

23 Tri čekića (o srpu da i ne...) **1990. – Predrag Tomanović**
Gordana Jošić/ i za Jegora Buličova
Mihajlo Pleskonjić

30 Laža i paralaža **1992. – Predrag Tomanović**
Lidija Stevanović

32 Čudo u Šarganu **1993. – Pohvala predstavi**
Egon Savin
Jasna Đuričić-Jankov
Novak Bilbija

38 Putujuće pozorište Šopal. **1996. – Pohvala predstavi**
Gordana Đurđević-Dimić
Jasna Đuričić-Jankov

51 Gospoda Glembajevi **2002. – Boris Isaković „Dimitrije Mita Ružić"**

53 Ero s onoga svijeta **2003. – Pohvala predstavi Saša Kovačić – „Draga Spasić" (i za Travijatu i Seviljskog berberina)**

58 Tužna komedija **2005. – Nagrada predstavi Jugoslav Krajnov „Dimitrije Mita Ružić"**

Godišnje nagrade Crnogorskog narodnog pozorišta i nagrade Udruženja dramskih umjetnika Crne Gore

45 Zločin i kazna za 1999. – Mirko Vlahović (UDUCG)
46 Oblomov za 2000. – Brana Vuković (UDUCG)
47 Elektra za 2000. – Velika nagrada CNP Egon Savin
55 Nigdje nikog nemam za 2003. – Godišnja nagrada CNP Nikola Ristanovski
*

Nagrade na Bijenalu scenskog dizajna, Beograd
2004(5) Velika nagrada/ Grand prix **Egon Savin**
za predstave, **53 Ero s onoga svijeta**, 54Kaj sad, 55 Nigdje nikog nemam, 56 Mletački trgovac i 57 Svinjski otac

1997(1) Posebna nagrada Bijenala Petar Stojković
za dizajn scenske rasvete u predstavi
31 Zločin i kazna (i za Svetoga Nika, takođe Bitef teatra)
2006(6) Nagrada za scenski prostor **Belef centar**
za predstavu 60 Društvena igra (i za predstave Elektra, Opera je ženskog roda, Pornografija, Kung fu – sve na Belefu)
2006(6) Kategorija dizajn scenskog događaja **Marija Kalabić**
za dizajn scene u predstavi 61 Paradoks (i za predstave Hadersfild, Beograd–Berlin i Tekelija)
2006(6) Za primenjenu scensku umetnost **Svetislav Calić**
za dizajn svetla u predstavi 62 Šuma

Festivali

*** Masnim slovima za predstave i nagrađene u predstavama SNP-a, u zagradi – koji se put festival održava**

Bitef, Beograd

56 Mletački trgovac 2004(38)

Sterijino pozorje, Novi Sad

16 Sveti Georgije ubiva **1987(32)**
***Sterijina za tekst – Dušan Kovačević**
***Sterijina za scenografiju – Geroslav Zarić**
***Sterijina za glumu – Radoslav Milenković**
+Publika – Radoslav Milenković,
+„Dnevnik" – Vladislav Kaćanski
+Mlad glumac – Mihajlo Pleskonjić
+ULUPUDUS scenografija – Geroslav Zarić

22 Novo je doba 1989(34)
*Sterijina za tekst – Siniša Kovačević
*Sterijina za glumu – Danilo Lazović

23 Tri čekića (o srpu...) **1989(34)**
***Sterijina Okruglog stola – predstava**
***Sterijina za režiju – Egon Savin**
***Sterijina za glumu – Mihailo Pleskonjić**
+Publika – Predrag Tomanović

30 Laža i paralaža **1992(37)**

***Sterijina za predstavu**
*** Sterijina za režiju – Egon Savin**
***Sterijina za glumu – Lidija Stevanović**
***Sterijina za glumu – Zijah Sokolović**
***Sterijina za scenografiju – Geroslav Zarić**
+„Dnevnika" – Predrag Tomanović
+ULUPUDUS scenografija – Geroslav Zarić
+ULUPUDUS kostimi – Bojana Nikitović

31 Zločin i kazna 1992(37) vk

32 Čudo u Šarganu 1993(38)
***Sterijina za predstavu**
***Sterijina za tekst – Ljubomir Simović**
***Sterijina za režiju – Egon Savin**
***Sterijina za glumu – Jasna Đuričić**
***Sterijina za glumu – Novak Bilbija**

33 Kir Janja 1993(38)
*Sterijina za glumu – Predrag Ejdus
*Sterijina za scenografiju – Geroslav Zarić
*Sterijina za kostim – Bojana Nikitović
+Publika – Predrag Ejdus

34 Tamna je noć 1994(39)
*Sterijina za tekst – Aleksandar Popović
+„Zoran Radmilović" – Dragan Mićanović
+Ulupudusa scenografija – Geroslav Zarić

38 Putujuće pozorište Šopalović 1996(41)
***Sterijina za glumu – Novak Bilbija**
+Ulupudus scenografija – Geroslav Zarić

41 Mrešćenje šarana 1997(42)
***Sterijina za režiju – Egon Savin**
***Sterijina za glumu – Vladislav Kaćanski**
+"Večernje novosti"– Gordana Đurđević Dinić
+Ulupudus kostim – Jasna Petrović-Badnjarević
+Ulupuduv kostim – Jasna Petrović-Badnjarević

44 Pokondirena tikva 1998(43)
*Sterijina za glumu – Jelisaveta Sablić
+Nagrada turističkog saveza/ sa Govornom manom

48 Elektra 2001(46)
*Sterijina za adaptacuju – Egon Savin
*Sterijina za glumu – Isidora Minić

51 Gospoda Glembajevi 2002(47) vk

56 Mletački trgovac 2004(49) vk

57 Svinjski otac 2005(50)
*Specijalna Sterijina za adaptaciju – Egon Savin/ Jelena Popadić
+Fond „Dara Čalenić" – Dubravka Kovjenić
+Fond „Dara Čalenić" – Nebojša Milovanović

59 Smrtonosna motorist. 2005(50)
*Sterijina za glumu – Mihailo Janketić
*Sterijina za muziku – Zoran Erić/ Vladimir Pejković
+"Zoran Radmilović" – Nenad Jezdić

61 Paradoks 2006(51)

63 Ujkin san 2007(52)
+ Nagrada „Večernjih novosti" – Aleksandra Pleskonjić Ilić
+ Nagrada Ulupudusa za scenu i kostim – Darko Nedeljković & Snežana Pešić Rajić

64 Odumiranje 2007(52)

* SN Dara Džokić (Milica)
*/SN Okruglog stola – predstava
+ Nagrada iz fonda „Dara Čalenić“ – Igor Đorđević (Janko)

65 Tako je moralo biti 2008(53) – Selekcija nacionalne drame i pozorišta
*/SN režija – Egon Savin (i za Ćeif)
*SN Anita Mančić (Jela)
*/SN Angelina Atlagić za kostim (i za Barbelo,,,)
+ Nagrada publike Anita Mančić (Jela)

66 Ćeif 2008(53) – Selekcija nacionalne drame i pozorišta
*SN Najbolja predstava
*/SN Egon Savin režija (i za Tako je moralo biti“)
*SN Dušanka Stojanović (Esma Halilović)
+ „Zoran Radmilović“ – Ljubomir Bandović (Salko Halilović)

73 Pazarni dan 2011(56)
*/ SN – Anita Mančić – i za Rođeni u Yu
* SN – Maja Mirković, kostim
+ Fond „Dara Čalenić“ za mladog glumca – Nikola Jovanović
+ Nagrada “Večernjih novosti za epizodu – Nebojša Ilić

■ *Jugoslovenski pozorišni festival, Užice*

46 Oblomov 1999(4)
* Specijalni Ardalion za dramatizaciju

51 Gospoda Glembajevi 2002 (7)

55 Nigdje nikog nemam 2003(8)
*„Ardalion“ za najbolju predstavu
*„Ardalion“ za žensku ulogu – Varja Đukić
*„Ardalion“ za scenografiju – Miodrag Tabački

56 Mletački trgovac 2004(9)
*„Ardalion“ za najbolju predstavu
*„Ardalion“ za režiju – Egon Savin
*„Ardalion“ epizoda – Miodrag Radovanović

57 Svinjski otac 2004(9)
*„Ardalion“ ženska uloga – Jelisaveta Sablić
*„Ardalion“ za mladog glumca/ „Avdo Mujčinović“– Dubravka Kovjanić
*„Ardalion“ za scenografiju – Marija Kalabić

64 Odumiranje 2007(12)
*/ Ardalion, ženska uloga – Dara Džokić (Milica)
*/ Ardalion, muška uloga – Boris Isaković (Strahinja)

65 Tako je moralo biti 2007(12)
*/ Ardalion, ženska uloga – Anita Mančić (Jela)

70 Derviš i smrt. 2010(15)
* Ardalion, muška uloga – Nikola Ristanovski (Ahmed Nurudin)

■ *Festival malih i eksperimentalnih scena – MES, Sarajevo*

03 Prosidba/Svadba 1978(19)
*„Jurislav Korenić“ za režiju – Egon Savin

04 Zbogom Judo 1979(20)
*Zlatni lovorov vjenac režija – Egon Savin
*Zlatni lov, vj. gluma – Vladica Milosavljević
+VEN (tri zvjezdice) – Egon Savin

09 Ni riba ni meso 1983(24) vk
Priča sa istočne strane 1984(25) vk

18 Largo desolato 1988(29)

■ *Svečanosti „Ljubiša Jovanović“, Šabac*

04 Zbogom Judo(akt) 1979(6)
19 Dugo putovanje u Jev. 1992(14)
*Plaketa „Ljub. Jovanović“ – Lazar Ristovski
39 Poljubac žene pauka 1996(17)
*Plaketa „Ljubiša Jovanović“ – Bogdan Diklić
*Plaketa „Ljubiša Jovanović“ – Dragan Nikolić

■ *Zemun fest*

33 Kir Janja 1993 (1) nije prikazana

34 Tamna je noć 1994(2)
*Nagrada za tekst – Aleksandar Popović

39 Poljubac žene pauka 1996(4)
+Vanredna za glumu – Bogdan Diklić
+Vanredna za glumu – Dragan Nikolić

41 Mrešćenja šarana 1997(5)
***Zlatna plaketa ženska uloga – Jasna Đuričić-Jankov**
***Zlatna plaketa epizoda uloga – Gordana Đurđević-Dimić**

■ *Belef, Beograd*

60 Društvena igra 2005

■ *Mucijevi dani, Beograd*

73 Pazarni dan 2010(1)

■ *Festival (Susret) pozorišta Vojvodine*

16 Sveti Georgije ubiva ađdahu 1987(37)
***Nagrada za predstavu**
***Nagrada za režiju – Egon Savin**
***Nagrada za glumu – Mihailo Pleskonjić**
***Nagrada za glumu – Ljubica Jović-Rakić**
***Nagrada za glumu – Dobrila Šokica**
***Nagrada za glumu – Vladislav Kaćanski**
***Nagrada za glumu – Radoslav Milenković**
***Nagrada za scenografiju – Geroslav Zarić**
***Nagrada za kostim – Milena Ničeva Jeftić Kostić**

30 Laža i paralaža 1992(42)
***Nagrada za glumu – Predrag Tomanović**
***Nagrada za glumu – Zijah Sokolović**
***Nagrada za scenografiju – Geroslav Zarić**
***Nagrada za kostim – Bojana Nikitović**
+Specijalno priznanje za režiju – Egon Savin

41 Mrešćenje šarana 1997(47)
***Nagrada za glumu – Stevan Gardinovački**
***Nagrada za glumu – Jasna Đuričić-Jankov**
***Nagrada za glumu – Novak Bilbija**
***Nagrada za scenografiju – Geroslav Zarić**

58 Tužna komedija 2005(55)
***Nagrada za najbolju predstavu**
***Nagrada za mušku ul. – Jugoslav Krajnov**
***Nagrada za žensku epizodnu – Gordana Đurđević-Dimić**

61 Paradoks 2006(56)
*Nagrada za režiju – Egon Savin
*Nagrada za žensku ulogu – Biljana Keskenović
*Nagrada za mušku ulogu – Saša Torlaković

57 Svinjski otac 2006(56) vk

67 Heroj nacije 2008(58)
* Nagrada za scenografiju – Miodrag Tabački

■ *Vršačka pozorišna jesen*

41 Mrešćenje šarana 1997(5)
***Nagrada za glumu – Jasna Đuričić**

44 Pokondirena tikva 1998(6)
*Nagrada za glumu – Jelisaveta Sablić

51 Gospoda Glembajevi 2002(10)
***/Nagrada za glumu – Predrag Ejdus (i za Skupa)**
***Nagrada za glumu – Boris Isaković**
***Nagrada kostim – Bojana Nikitović**

57 Svinjski otac 2005(13)
*Nagrada za glumu – Jelisaveta Sablić

58 Tužna komedija 2005(13)
***Nagrada gluma – Jugoslav Krajnov**

65 Tako je moralo biti 2007(15)
* Nagrada za režiju – Egon Savin

■ *Susreti „Joakim Vujić" / Joakim fest, Kragujevac*

57 Svinjski otac 2005(41,)
*Najbolja predstava
*Nagrada za glumu – Dubravka Kovjanić
*Nagrada za scenografiju – Marija Kalabić

■ *Joakim fest, Kragujevac*

64 Odumiranje 2007(5)
* Nagrada za tekst – Dušan Spasojević
* Nagrada za glumačko ostvarenje – Boris Isaković (Strahinja)

65 Tako je moralo biti 2008(6)
* Nagrada za glumačko ostvarenje – Anita Mančić (Jela)
* Nagrada za kostim – Angelina Atlagić

67 Heroj nacije 2008(6)
* Nagrada za glumačko ostvarenje – Sanja Mikitišin (Desanka Životić)

70 Derviš i smrt 2009(7)
* Najbolja predstava
* Najbolja režija – Egon Savin
* Najbolje glumačko ostvarenje – Nikola Ristanovski (Ahmed Nurudin)
* Najbolji scenski prostor – Egon Savin

72 Pokojnik 2010(7)
* Nagrada za glumačko ostvarenje – Aleksandar Đurica
* Nagrada za kostim – Marija Medenica

74 PR ili Potpuno rasullo 2011(8)
* Najbolje glumačko ostvarenje – Dušanka Stojanović
* Najbolje glumačko ostvarenje – Boris Isaković

■ *Joakiminterfest, Kragujevac*

66 Ćeif 2008(4)
* Najbolja predstava
* Nagrada za režiju – Egon Savin
** Nagrade za glumu – Dušanka Stojanović, Ljubomir Bandović

■ *Dani komedije, Jagodina*

19 Dugo putovanje u Jevr 1988(17)
*Ćuran za glumu – Lazar Ristovski

35 Laža i paralaža 1994(23)

*Ćuran za glumu – Tihomir Stanić

44 Pokondirena tikva 1998(27)

57 Svinjski otac 2005(34)
*„Mija Aleksić“ za najbolju predstavu
*„Ćuran“ za režiju – Egon Savin
*„Ćuran“ za glumu – Jelisaveta Sablić
+Mlada glumica – Dubravka Kovjani
+Mladi glumac – Nebojša Milovanović
+Nagrada za scenografiju – Marija Kalabić

67 Heroj nacije 2008(37)
* „Mija Aleksić“ – Najbolja predstava
* Ćuran za režiju – Egon Savin
* Povelja za najbolji tekst – Ivan M. Lalić
+ Nagrada mladoj glumici – Nataša Luković

72/ PR ili Potpuno rasulo 2011(40)
* „Jovanča Micić“ za predstavu

■ *PIP– Prva izvođenja predstava, Paraćin*

30 Laža i paralaža 1992(1)
***Nagrada za glumu – Lidija Stevanović**
***Nagrada za scenografiju – Geroslav Zarić**
***Nagrada za kostim – Bojana Nikitović**

34 Tamna je noć 1993(2)

■ *Pozorišne svečanosti, Mladenovac*

13 Šovinistička farsa 1985(11)

22 Novo je doba 1988(14)

19 Dugo putovanje u Jevropu 1989(15)
*Statueta slobode muška uoga. – Lazar Ristovski

30 Laža i paralaža 1991(17)

32 Čudo u Šarganu 1992(18)
***Statueta slobode – predstava**
***Statueta slobode režija – Egon Savin**
***Statueta slobode ženska uloga – Jasna Đuričić**

66 Ćeif 2008(25)
* Najbolja predstava

70 Derviš i smrt 2009(26)
* Nagrada za glumačko ostvarenje – Nikola Ristanovski
* Nagrada za vizuelni identitet predstave – Narodno pozorište

72 Pokojnik 2009(26)

■ *Glumačke svečanosti „Milivoje Živanović“, Požarevac*

44 Pokondirena tikva 1998(4) – nije prikazana
*Plaketa „Spomen na glumca“ – Jelisaveta Sablić!!!!

51 Gospoda Glembajevi 2002(7)
***Statueta „Mil. Živanović“ – Predrag Ejdus**
***Plaketa „Spomen na glumca“ – Predrag Ejdus**
+Nagrada publike – Boris Isaković

57 Svinjski otac 2005(10)
*Plaketa „Spomen na glumca“ – Jelisaveta Sablić
+Nagrada žirija publike – Dubravka Kovjanić

62 Paradoks 2006(11)
*Plaketa „Spomen na glumca“ – Biljana Keskenović
+Nagrada žirija publike – Saša Torlaković

63 Ujkin san 2007(12)
*Povelja „Spomen na glumca“ – Gordana Đurđević Dimić
+Nagrada žirija publike – Gordana Đurđević Dimić

64 Odumiranje 2007(12)
* Statueta „Milivoje Živanović“ – Boris Isaković
* Povelja „Spomen na glumca“ – Boris Isaković
+ Nagrada žirija publike – Boris Isaković

65 Tako je moralo biti 2008(13)
* Povelja „Spomen na glumca“ – Anita Mančić
+ Nagrada žirija publike – Anita Mančić

66 Ćeif 2008(13)
* Povelja „Spomen na glumca“ – Dušanka Stojanović
+ Nagrada žirija publike – Ljubomir Bandović

70 Derviš i smrt 2009(14)
* Plaketa „Spomen na glumca“ – Nikola Ristanovski (Ahmed Nurudin)
+ Nagrada žirija publike – Nikola Ristanovski (Ahmed Nurudin)

72 Pokojnik 2010(15)
* Plaketa „Spomen na glumca“ – Predrag Ejdus
+ Nagrada publike – Aleksandar Đurica

■ *Nušićevi Dani, Smederevo*

63 Ujkin san **2007(24)**
* Nušićeva nagrada za životno delo – Gordana Đurđević Dimić
+ Glumac večeri – Gordana Đurđević Dimić

65 Tako je moralo biti 2008(25)
* Najbolja predstava
+ Glumac večeri – Anita Mančić

66 Ćeif 2008(25)
+ Glumac večeri – Ljubomir Bandović?

67 Heroj nacije 2008(25)
+ Glumac večeri – Sanja Mikitišin

72 Pokojnik 2010(27)
* Najbolja predstava
+ Glumac večeri – Predrag Ejdus

■ *Dani Zorana Radmilovića, Zaječar*

34 Tamna je noć 1994(3)
+Nagrada Zoranov brk – Dragan Mićanović

57 Svinjski otac 2004(13)
+Najbolja predsatava po oceni publike
+“Zoranov brk“ (gl. večeri) – Jelisaveta Sablić

59 Smrtonosna motorist. 2005(14)
*Najbolji glumac festivala – Nenad Jezdić
+“Zoranov brk“ (gl. večeri) – Mihailo Janketić

66 Ćeif 2008(17)
* Najbolje glumačko ostvarenje – Dušanka Stojanović
+ Glumac večeri – Ljubomir Bandović

70 Derviš i smrt 2009(18)
* Statueta „Zoran Radmilović“ najboljem glumcu – Nikola Ristanovski
* Nagrada „Krstomir Milovanović“ za scenografiju – Egon Savin/ Milan Marković
+ Glumac večeri – Nikola Ristanovski (Ahmed Nurudin)

72 Pokojnik 2010(19)
+ „Zoranov brk“ – Predrag Ejdus

■ *Borini pozorišni dani, Vranje*

42 Beograd na kolenima 1999(19)
+Glumac večeri – Ivan Bekjarev/ Predrag Ejdus

57 Svinjski otac 2004(24)
+Glumac večeri – Jelisaveta Sablić

66 Ćeif 2008(28)
* Najbolja predstava
+ Glumac večeri – Ljubomir Bandović

65 Tako je moralo biti 2009(29)
* Najbolja predstava
*Najbolje glumačko ostvarenje – Anita Mančić
+ Glumac večeri – Anita Mančić

70 Derviš i smrt 2010(30)
+ Glumac večeri – Nikola Ristanovski

■ *Teatar fest, Rakovica*

67 Heroj nacije 2008(1)

■ *Grad teatar Budva*

28 Navala 1990(4)
29 Sirano de Beržerak 1991(5)
34 Tamna je noć 1993(7)
37 Zločin i kazna 1996(10)
40 Poljubac žene pauka 1996(10)
41 Mrešćenje šarana 1997(11)
53 Legenda o postanku 2002(16)
54 Kaj sad? 2004(18)
56 Mletački trgovac 2004(18)
57 Svinjski otac 2004(18)
59 Smrtonosna motorist. 2005(19)
61 Paradoks 2006(20)

■ *Dani satire, Zagreb*

13 Šovinistička farsa 1985(10)

15 Šovinistička farsa 1986(11)
*"Zlatni smijeh" za tekst – Radoslav Pavlović
*"Zlatni smijeh" gluma – Željko Kenigskneht
*"Zlatni smijeh" gluma – Željko Vukmirica

18 Largo desolato 1988(12)
+Specijalna diploma za glumu – Zijah Sokolović

19 Dugo putovanje u Jevr. 1988(12)
*"Zlatni smijeh" gluma – Lazar Ristovski

21 Klaustrofobična kom. 1989(13)

■ *Međunarodni festival malih scena, Rijeka*

70 Derviš i smrt 2005(12)
*Nagrada „Veljko Maričić" za glavnu mušku ulogu – Nikola Ristanovski
*Nagrada za najbolju scenografuju – Miograg Tabački
+Nagrada „Mediteran" za najbolju mušku ulogu – Nikola Ristanovski

■ *Dubrovačke ljetne igre*

04 Zbogom Judo 1979(30)

■ *Borštnikovi susreti, Maribor*

13 Šovinistička farsa 1985(20) vk

■ *Goriško srečanje malih odrov, Nova Gorica*

04 Zbogom Judo 1980(10)

■ *Pozorišne igre BiH, Jajce*

18 Largo desolato 1987(17)
*Nagrada za glumu – Zijah Sokolović
+Najbolja predstava, žiri grada domaćina

■ *Susreti pozorišta BiH, Brčko*

10 Karantin 1983(10)
*Nagrada za epizodu Milenko Vidović

■ *Mlad otvoren teatar, Skoplje*

04 Zbogom Judo 1978(4)
18 Largo desolato 1987(12)

■ *Festival „Vojdan Černodrimski“, Prilep*

46 Oblomov 2004(39)
*Najbolja predstava

■ *Festival amatrskih pozorišta Srbije, Kula*

02 Radovan III 1976(18)
*Srebrna plaketa – Druga predstava festivala
*Nagrada za glumu – Veroljub Andrić
+Nagrada rlumcu radniku – Đorđe Stojanović
+Glumac večeri – Veroljub Andrić

■ *Festival dramskih amatera Jugoslavije, Trebinje*

02 Radovan III 1976(20)
Nisu dodeljivane nagrade

■ *Međunarodni festival u Nansiju*

02 Radovan III 1976.

Indexi

Domaći pisci

Predrag Antonijević (1) 28/ Navala **Milan Begović (1)** 53 **Ero s onoga svijeta, opera**+ **Igor Bojović (1)** 36 Divče (Alo Bosna) **Vuk Karadžić (1)** 20 Mitologike **Danilo Kiš (1)** 48 Elektra **Dušan Kovačević (3,1)** 02 **Radovan III**+ 16 **Sveti Georgije ubiva aždahu+** 21 Klaustrofobična komedija **Siniša Kovačević (1,1)** 22 **Novo je doba+ Stevan Koprivica (3)** 11 Pomjeranje tla 19 Dugo putovanje u Jevropu 28/ Navala **Ivan M. Lalić (1,1)** 60 Društvena igra 67 **Heroj nacije**+ **Deana Leskovar** 23 **Tri čekića (o srpu da i ne govorimo)**+ **Miroslav Momčilović (1)** 42 Beograd na kolenima **Branislav Nušić (2)** 65. **Tako je moralo biti**+ 72 Pokojnik **Živojin Pavlović (1)** 10 Karantin **Radoslav Pavlović (3,1)** 13 Šovinistička farsa 14 Muke po Živojinu 15 **Šovinistička farsa+** 26 Proleterska farsa **Aleksandar Popović (4,2)** 34 **Tamna je noć+** 41 Mrešćenje šarana 57 **Svinjski otac**+ 59 Smrtonosna motoristika 73 Pazarni dan **Jovan Sterija Popović(6)** 30 **Laža i paralaža**+ 33 Kir Janja 35 Laža i paralaža 40 Laža i paralaža 44 Pokondirena tikva 76 Zla žena **Nebojša Romčević (3)** 43 Laki komad 61 Paradoks 74 **PR ili Potpuno rasulo+ Meša Selimpvić** 70 **Derviš i smrt+ Ljubomir Simović (2,1)** 32 **Čudo u Šarganu+** 37 **Putujuće pozorište Šopalović**+ **Dušan Spasojević (1,1)** 64 **Odumiranje**+ Gordana Stošič Priča sa istočne strane **Branko Ćopić (1)** 12 Ratnički rastanak **Mirza Fehimović (1)** 66 **Ćeif+ Božo Šibalić (1)** 17 Srećna nova sestra

Ex domaći

Miroslav Krleža (1) 51 Gospoda Glembajevi **Borivoj Radaković (1)** 54 Kaj sad?

Strani pisci

Roberto Ataide (1) 01 Gospođa Margarita **Samjuel Beket (1)** 07 Ne ja **Edvard Bond (1)** 55 **Nigdje nikog nemam**+ **Aleksandar Vampilov (1)** 05 Lov na divlje patke **Andžej Vajda (3)** 31/ Zločin i kazna 39/ Zločin i kazna 45/ Zločin i kazna **Ivan A. Gončarov (2)** 46 Oblomov 58 **Tužna komedija**+ **Maksim Gorki (1)** 25 Na Letovanju **Fjodor M. Dostojevski (4)** 31/ Zločin i kazna 39/ Zločin i kazna 45/ Zločin i kazna 63 **Ujkin san+ Irineuš Iredinski (1)** 04 Zbogom Judo **Marina Kar (1)** 71 U močvari **Franc Ksaver Krec (1)** 09 Ni riba ni meso **Molijer** 68 Tartif **Aleksandar N. Ostrovski (2)** 62 Šuma 76 Šuma **Manuel Puig (1)** 38 Poljubac žene pauka **Edmon Rostan (1)** 29 Sirano de Beržerak **Isak Baševic Singer (2)** 47 Demon 69 Tajbele i njen demon I**van Turgenjev** 75 Miholjsko leto **Anton P. Čehov (2)** 03 Prosidba & Svadba 08 Prosidba **Vaclav Havel (2)**18 **Largo desolato**+ 24 Nepodnošljivo lako **Vilijam Šekspir (2)** 06 Magbet 56 **Mletački trgovac**+ **Sem Šepard (2)** 27 Lud od ljubavi 50 Stanje šoka

Prevodioci

David Albahari (1) 27 Lud od ljubavi **Dragoslav Andrić (1)** 01 Gospođa Margarita **Milosav Babović (1)** 31 Zločin i kazna/ **Rusomir Bogdanovski (1)** 40 Laža i paralaža, na makedonski **Petar Vujičić (1)** 31 Zločin i kazna/ **Milan Dimović (1)** 29 Sirano de Beržerak **Milan Đoković (1)** 25 Na letovanju **Aleksandar Ilić (2)** 18 Largo desolato 24 Nepodnošljivo lako **Raja Jedlinski (1)** 04 Zbogom Judo **Milivoje Jovanović (1)** 05 Lov na divlje patke **Vanja Karas (1)** 38 Poljubac žene pauka **Hugo Klajn (1)** 56 Mletački trgovac/ **Đorđe Krivokapić (1)** 55 Nigdje nikog nemam **Jelena Mijović (1)** 31 Zločin i kazna/ **Olivera Milenković (1)** 50 Stanje šoka **Sima Pandurović (1)** 68Tartif **Svetislav Stefanović (1)** 56 Mletački trgovac/ **Marija Stojanović** (1) 71 U močvari **Kiril Taranovski** 62 Šuma **Jovan Ćirilov (1)** 47 Demon

masnim slovima – snp,
krstić (+) – nagrada ili pohvala za predstavu.
U zagradi prvi broj – broj predstava,
drugi broj – broj nagrada,
treći broj ne boldiran – nagrade drugog stepena

Koreditelj/ supervizor

Radmila Andrić (1) 01 Gospođa Margarita **Dragan Jakovljević (1)** 02 Radovan III **Paolo Mađeli (1)** 01 Gospođa Margarita

Autori adaptacija/ dramatizacija

Dušan Jović (1) 63 Ujkin san – konsultovan za dramatizaciju Egona Savina **Vida Ognjenović (1)** 20 Mitologike **Jelena Popadić (1,1/1)** 57 **Svinjski otac/+ Nebojša Romčević (1)** 59 Smrtonosna motoristika/ **Egon Savin (15,3/1)** 39 Zločin i kazna 40 Laža paralaža 45 Zločin i kazna 46 **Oblomov+** 48 **Elektra+** 54 Kaj sad? 57 **Svinjski otac/+** 58 Tužna komedija 59 Smrtonosna motoristika/ 60 Društvena igra 63 Ujkin san 66 Ćeif 73. Miholjsko leto 67.Heroj nacije 68Tartif 70 Derviš i smrt **Slobodan Stojanović** 63 Ujkin san – konsultovan za dramatizaciju

Dramaturzi predstava

Ildiko Bala (1) 76 Šuma **Božo Koprivica (2)** 68Tartif 71 U močvari **Stevan Koprivica (1)** 23 Tri čekića (o srpu da i ne govorimo) **Miloš Krečković (2)** 56 Mletački trgovac 62 Šuma I**ldiko Lokoš** 76 Šuma **Jelena Mijović (2)** 31 Zločin i kazna 39 Zločin i kazna **Slavko Milanović (3)** 09 Ni riba ni meso 10 Karantin 72 Pokojnik **Marina Milivojević Mađarev (1)** 71 U močvari **Borka Pavićević (2)** 05 Lov na divlje patke 06 Magbet **Vladimir Plaović (1)** 19 Dugo putovanje u Jevropu **Jelena Popadić (1)** 57 Svinjski otac **Danka Sekulović** 73 Pazarni dan

Glumci

Podvučeno – snp, masnim slovima; podvučeno i krstić +- nagrađen ili pohvaljen; U zagradi – prvi broj – broj predstava, drugi broj – nagrade, prvog reda, treći broj i (ili) nebordiran – nagrade drugog reda i pohvale**,** snp – nagrade Srpskog narodnog, cg – nagrade Crne Gore, cnp – nagrade Crnogorskog narodnog pozorišta, znak / deoba nagrade, **+ uz predstavu za koju je nagrađen**

A **Jasmina Avramović (Ranković, 2)** 20 Mitologike 71 U močvari **Aleksandar Alač (1)** 22 Novo je doba **Srđan Aleksić (1)** 61 Paradoks **Šandor Almaši (1)** 76 Šuma **Jelena Angelovski (1)** 56 Mletački trgovac **Mladen Andrejević (3)** 54 Kaj sad? 59 Smrtonosna 75 Miholjsko leto **Veroljub Andrić (1,1,**1) 02 Radovan III **Radmila Andrić (1)** 01 Gospođa Margarita **Jelena Angelovski**(1) 65 /Tako je moralo biti **Kiril Andonovski (1)** 39 Zločin i kazna **Miloš Anđelković (2)** 62 Šuma 65./Tako je moralo biti **Jelena Antonijević (2)** 30 Laža i paralaža 37 Putujuće pozorište Šopalović **Isabela Appiah (1)** 56 Mletački trgovac **Petar Pero Arsovski (2)** 39 Zločin i kazna 40 Laža i paralaža

B **Dragan Babić (2)** 13 Šovinistička farsa 19 Dugo putovanje u Jevropu **Gojko Baletić (1)** 29 Sirano de Beržerak **Bojana Bambić (1)** 74. Miholjsko leto **Ljubomir Bandović (5,3/1**,4) 47 Demon/ 66 **Ćeif+ 70 Derviš i smrt+** 72 Pokojnik 73 Pazarni dan Ljubica Barać Vujović (1) 46 Oblomov **Mladen Barbarić (1)** 16 Sveti Georgije ubiva aždahu/ **Marko Baćović (4)** 14 Muke po Živojinu 25 Na letovanju 26 Proleterska farsa 68Tartif **Ivan Bekjarev (1**,1/1) 42 Beograd na kolenima **Jasna Beri (1)** 10 Karantin **Olja Bećković (1)** 17 Srećna nova sestra **Tatjana Beč (1)** 19 Dugo putovanje u Jevropu **Slobodan Beštić (1)** 70 Derviš i smrt **Novak Bilbija (5,3,**snp) 16 /Sveti Georgije ubiva aždahu 23 /Tri čekića (o srpu da i ne govorimo) 32 **Čudo u Šarganu** 37 Putujuće pozorište Šopalović 41 **Mrešćenje šarana Predrag Bjelac (2)** 12 Ratnički rastanak 17 Srećna nova sestra **Nada Blam (3)** 20 Mitologike 33 Kir Janja/ 44 Pokondirena tikva **Zoran Bogdanov (4)** 16 Sveti Georgije ubiva aždahu 27 Lud od ljubavi 32 Čudo u Šarganu 51 Gospoda Glembajevi **Snežana Bogdanović (1)** 22 Novo je doba **Petar Božović (1)** 36 Divče (Alo Bosna) **Srđan Božović**,dječak **(1)** 46 Oblomov **Svetlana Bojković (2)** 62 Šuma 68Tartif **Ivana Borović (1)** 52 Legenda o postanku **Tatjana Bošković (2)** 05 Lov na divlje patke 06 Magbet **Vojislav Brajović (3)** 25 Na letovanju 52 Legenda o postanku 56 /Mletački trgovac **Branimir Brstina (3)** 06 Magbet 28 Navala 73 Pazarni dan **Goran Bukilić (3)** 03 Prosidba & Svadba 05 Lov na divlje patke 06 Magbet **Sandra Bugarski (1)** 66 Ćeif **Bojana Bulatović (1)** 19 Dugo putovanje u Jevropu **Milica Bulatović**, dete **(1)** 57 /Svinjski otac **Milutin Butković (1)** 35 Laža i paralaža

C **Branko Cvejić (2)** 28 Navala 74 PR ili Potpuno rasulo **Jovana Cvetković (1)** 66 Ćeif **Svetozar Cvetković (1)** 60 Društvena igra **Željka Cvjetan Gortinski (1)** 21 Klaustrofobična komedija **Ivan Cerović (1)** 37 Putujuće pozorište Šopalović **Marina**

Cinkocki (1) 37 Putujuće pozorište Šopalović **Milenko Colić (1)** 19 Dugo putovanje u Jevropu **Mladen Crnobrnja (1)** 15 Šovinistička farsa

Č **Adem Čejvan (1)** 12 Ratnički rastanak **Zorica Čenčan (1)** 02 Radovan III **Vesna Čipčić (1)**19 Dugo putovanje u Jevropu **Tatjana Čornij (1)** 37 Putujuće pozorište Šopalović

Ć **Vojin Četković (2)** 65.Tako je moralo biti 71 U močvari **Nenad Čirić (1)** 59 Smrtonosna motoristika **Dobrila Ćirković (1)** 29 Sirano de Beržerak **Siniša Ćopić (1)** 29 Sirano de Beržerak **Zoran Ćosić (2)** 70 Derviš i smrt 72 Pokojnik **Mirjana Ćuk (1)** 67 Heroj nacije **Tihana Ćulafić (1)** 52 Legenda o postanku **Slobodan Ćustić (1)** 66 Ćeif

D **Anđelka Davidovac (1)** 67.Heroj nacije **Maša Dakić (1)** 74 PR ili Potpuno rasulo **Sonja Damjanović (1)** 37 Putujuće pozorište Šopalović **Ljiljana Danilović (1)** 13 Šovinistička farsa **Goran Daničić (2)** 25 Na letovanju 56 Mletački trgovac **Dragoljub Denda (3)** 03 Prosidba & Svadba 08 Prosidba 17 Srećna nova sestra **Bogdan Diklić (4,1,**1) 03 Prosidba & Svadba 24 Nepodnošljivo lako 38 **Poljubac žene pauka+** 44 Pokondirena tikva **Jasna Diklić (1)** 10 Karantin/ **Maja Dimitrijević (1)** 25 Na letovanju **Bogoljub Dinić (2)** 29 Sirano de Beržerak 31 Zločin i kazna **Miloš Dmitrović (1)** 70 Derviš i smrt **Irina Dobnik (1)** 18 Largo desolato **Gabriela Dobrota (1)** 59 Smrtonosna motoristika **Srđan Dojković (1)** 47 Demon **Aleksandar Došen (1)** 67.Heroj nacije **Vidan Dugalić (1)** 74. Miholjsko leto **Mirjana Dugalić** (1) 73 Pazarni dan **Nebojša Dugalić (2)** 65.Tako je moralo biti 75 Miholjsko leto

Đ **Mirko Đerić (1)** 17 Srećna nova sestra **Jelena Đokić (1)** 45 Zločin i kazna **Ivan Đorđević (1)** 67.Heroj nacije **Igor Đorđević (1,**1) 64 Odumiranje **Milena Đorđević (1)** 33 /Kir Janja **Miloš Đorđević (1)** 72 Pokojnik **Varja Đukić (2,1)** 25 Na letovanju 55 **Nigdje nikog nemam+ Dragana Đukić (1)** 35 Laža i paralaža **Mile Đukić (1)** 20 Radovan III/ alt **Mališa Đurašković (1)** 33 Kir Janja **Gordana Đurđević Dimić (5,2,**2,snp) 37 **Putujuće pozorište Šopalović** + 41 **Mrešćenje šarana+** 43 Laki komad 58 **Tužna komedija+** 63 **Ujkin san+ Aleksandar Đurica (1, 2)** 70 Derviš i smrt 72 **Pokojnik+ Jasna Đuričić (Jankov),(5,5,**snp2) 27 Lud od ljubavi/ 32 **Čudo u Šarganu+** 37 **Putujuće pozorište Šopalović+** 41 **Mrešćenje šarana+** 51 Gospoda Glembajevi **Nikola Đuričko (1)** 62 Šuma

Dž **Igor Džambazov (1)** 40 Laža i paralaža **Dara Džokić (2)** 05 Lov na divlje patke 64 Odumiranje

E **Vanja Ejdus (1)** 62 Šuma **Predrag Ejdus (21,5/1**,5/1) 06 Magbet 13 Šovinistička farsa 15 / Šovinistička farsa 20 Mitologike 28 Navala 29 Sirano de Beržerak 31 Zločin i kazna 33 **Kir Janja+** 34 Tamna je noć 36 Divče (Alo Bosna) 42 **Beograd na kolenima+** 44 Pokondirena tikva 45 Zločin i kazna 46 Oblomov 50 Stanje šoka **51 Gospoda Glembajevi+** 56 Mletački trgovac/ 63 Ujkin san 65.Tako je moralo biti 72 **Pokojnik 73+** PR ili Potpuno rasulo **Milan Erak (1)** 19 Dugo putovanje u Jevropu **Kapitalina Erić (2)** 12 Ratnički rastanak 14 Muke po Živojinu

F **Miroslav Fabri (4)** 23 /Tri čekića (o srpu da i ne govorimo) 24 Nepodnošljivo lako 30 Laža i paralaža 51 /Gospoda Glembajevi **Ines Fančović (1)** 10 Karantin **Mihajlo Fejzulovski (1)** 19 Dugo putovanje u Jevropu **Milovan Filipović (1)** 41 /Mrešćenje šarana **Slavoljub Fišeković (1)** 17 Srećna nova sestra **Anamarija Fodor (1)** 76 Šuma **Ana Franić (2)** 54 Kaj sad? 59 Smrtonosna motoristika

G **Aleksandar Gajin (4)** 16 /Sveti Georgije ubiva aždahu 23 Tri čekića (o srpu da i ne govorimo) 41 Mrešćenje šarana 43 Laki komad **Maša Gajin**, dete **(1)** 58 Tužna komedija **Vladan Gajović (2)** 19 Dugo putovanje u Jevropu 29 Sirano de Beržerak **Dragan Garić (1)** 11 Pomjeranje tla **Vlado Gaćina (1)** 10 Karantin **Mirjana Gardinovački (2)** 23 Tri čekića (o srpu da i ne govorimo)/ 32 Čudo u Šarganu **Stevan Gardinovački (6,1,**snp) 16 Sveti Georgije ubiva aždahu 21 **Klaustrofobična komedija** + 23 Tri čekića (o srpu da i ne govorimo) 32 Čudo u Šarganu 41 **Mrešćenje šarana+** 51 Gospoda Glembajevi **Viktor Gatolin (1)** 52 Legenda o postanku **Gordana Gadžić (1)** 04 Zbogom Judo **Šandor Gašpar (1)** 76 Šuma **Željko Gvozdenović**, baletski igrač **(1)** 70 Derviš i smrt **Marko Gizdavić (1)** 73 Pazarni dan **Nebojša Glogovac (1)** 34 Tamna je noć **Anka Gojkov Popović (1)** 37 Putujuće pozorište Šopalović **Katarina Gojković (1)** 26 Proleterska farsa **Svetislav Goncić (1)** 05 Magbet **Aleksandar Goranić (1)** 17 Srećna nova sestra **Olja Grastić-Jelić (1)** 17 Srećna nova sestra **Srđan Grahovac (2)** 45 Zločin i kazna 52 Legenda o postanku **Dušan Gruborović (1)** 15 Šovinistička farsa **Milica Grujičić (1)** 63 Ujkin san

H **Tijana Hadži Nikolić**, dete **(1)** 29 Sirano de Beržerak **Ištvan Hirtling (1)** 76 Šuma **Bojan Hlišć** 73 Pazarni dan

masnim slovima – snp,
krstić (+) – nagrada ili pohvala za predstavu.
U zagradi prvi broj – broj predstava,
drugi broj – broj nagrada,
treći broj ne boldiran – nagrade drugog stepena

I **Jelena Ivanišević (1)** 29 Sirano de Beržerak **Lepomir Ivković (1)** 33 Kir Janja **Donka Ignjatović (1)** 17 Srećna nova sestra **Nataša Ilin (1)** 67.Heroj nacije **Dragoslav Ilić (1)** 19 Dugo putovanje u Jevropu **Igor Ilić (1)** 70 Derviš i smrt **Nebojša Ilić (1,** 1) 73 **Pazarni dan+ Pavle Ilić (1)** 45 Zločin i kazna **Boris Isaković (7,8/3,**2,snp) 43 Laki komad 51 **Gospoda Glembajevi+** 55 Nigdje nikog nemam 60 Društvena igra 64 **Odumiranje+** 68**Tartif+** 74 **PR ili Potpuno rasulo+**

J **Dušan Slavkov Jakišić (3)** 32 /Čudo u Šarganu 37 Putujuće pozorište Šopalović 41 Mrešćenje šarana **Milica Janevska-Vakar (1)** 02 Radovan III **Marko Janketić (3)** 68Tartif 70 Derviš i smrt 62 /Šuma **Mihailo Janketić (6,1**,1) 48 Elektra 54 Kaj sad? 59 **Smrtonosna motoristika+** 62 Šuma 65.Tako je moralo biti 71 U močvari **Aleksandra Janković (1)** 60 Društvena igra **Goran Jevtić (1)** 56 Mletački trgovac/ **Jakov Jevtović (1)** 73 Pazarni dan **Nenad Jezdić (1,1**,1) 59 **Smrtonosna motoristika+ Milorad Jekić (1)** 17 Srećna nova sestra **Branislav Jerinić (1)** 38 Poljubac žene pauka **Branko Jerinić (3)** 29 Sirano de Beržerak 70 Derviš i smrt 72 Pokojnik **Dubravko Jovanović (3)** 14 Muke po Živojinu 26 Proleterska farsa 62 Šuma **Žana Jovanović (1)** 10 Karantin **Ivana V. Jovanović (3)** 37 Putujuće pozorište Šopalović 51 Gospoda Glembajevi 61 Paradoks **Nikola Jovanović (1)** 22 Novo je doba **Nikola Jovanović (2,** 1) 71 U močvari 73 **Pazarni dan+ Ravijojla Jovanović (1)** 09 /Karantin **Meto Jovanovski (1)** 39 Zločin i kazna **Dušan Jović (1)** 61 Paradoks **Hana Jovčić (1)** 44 / Pokondirena tikva **Gordana Jošić Gajin (2,snp)** 23 **Tri čekića (o srpu da i ne govorimo)** + / 63 Ujkin san **Sofija Juričan (1)** 59 Smrtonosna motoristika

K **Gordana Kamenarović (3)** 23 Tri čekića (o srpu da i ne govorimo) 32 Čudo u Šarganu 63 Ujkin san **Milorad Kapor (2)** 41 Mrešćenje šarana 43 Laki komad **Ferid Karajica (1)** 12 Ratnički rastanak **Milutin Karadžić (2)** 26 Proleterska farsa 52 Legenda o postanku **Vladislav Kaćanski (4,2**,1) 16 **Sveti Georgije ubiva aždahu+** 21 Klaustrofobična komedija 37 Putujuće pozorište Šopalović 41 **Mrešćenje šarana+ Željko Kenigskneht (1,1)** 15 **Šovinistička farsa+ Vlada Kerošević (2)** 03 Prosidba & Svadba 04 Zbogom Judo **Biljana Keskenović (1,2)** 61 **Paradoks+ Nemanja Keča (1)** 51 Gospoda Glembajevi/ **Gordan Kičić (2)** 49 Buba 73 Pazarni dan **Milica Kljajić Radaković (1)** 63 Ujkin san **Sonja Knežević (4)** 03 Prosidba & Svadba 05 Lov na divlje patke 08 Prosidba 44 Pokondirena tikva **Tomislav Knežević (1)** 32 Čudo u Šarganu **Dubravka Kovjanić (3,1**,3) 57 **Svinjski otac+** 61 Paradoks 71 U močvari **Radivoje Kojadinović (4)** 23 Tri čekića (o srpu da i ne govorimo) 27 Lud od ljubavi 51 Gospoda Glembajevi 58 Tužna komedija **Dragan Kojić (2)** 51 /Gospoda Glembajevi 58 Tužna komedija **Predrag Kolarević (3)** 22 Novo je doba 29 Sirano de Beržerak 31 Zločin i kazna **Sonja Kolačarić (1)** 49 Buba **Marina Koljubajeva (2)** 05 Lov na divlje patke 06 Magbet **Boris Komnenić (3)** 04 Zbogom Judo 05 Lov na divlje patke 44 Pokondirena tikva **Dimitrije Kostić (1)**19 Dugo putovanje u Jevropu **Milan Kočalović (1)** 67.Heroj nacije **Jugoslav Krajnov (5,2,**snp) 51 Gospoda Glembajevi 58 **Tužna komedija+** 63 Ujkin san 67.Heroj nacije 76 Zla žena **Petar Kralj (2)** 26 Proleterska farsa 28 Navala **Dijana Kržanić (1)** 06 Magbet **Bojan Krivokapić (1)** 72 Pokojnik **Miodrag Krivokapić (1)** 70 Derviš i smrt **Aleksandar Kuburović (1)** 35 Laža i paralaža **Danijela Kuzmanović Pavlović (1)** 50 Stanje šoka **Ivana Kuzmanović (1)** 69 Tajbele i njen demon **Nebojša Kundačina (2)** 70 Derviš i smrt 72 Pokojnik

L **Danilo Lazović (2,1)** 20 Mitologike 22 **Novo je doba+ Predrag Laković (2)** 21 Klaustrofobična komedija 25 Na letovanju **Toni Laurenčić (3)** 14 Muke po Živojinu 25 Na letovanju 26 Proleterska farsa **Žarko Laušević (2)** 14 Muke po Živojinu 26 Proleterska farsa **Nino Levi (2)** 39 Zločin i kazna 40 Laža i paralaža **Grozdana Lengold (1)** 11 Pomjeranje tla **Branislav Lečić (3)** 03 Prosidba & Svadba 04 Zbogom Judo 05 Lov na divlje patke **Zoran Lešić (1)** 10 Karantin **Milka Lukić (1)** 29 Sirano de Beržerak **Suzana Lukić (1)** 62 /Šuma **Nataša Luković (1**,1) 67.Heroj nacije

LJ **Nebojša Ljubišić (1)** 66 Ćeif

M **Danica Maksimović (1)** 03 Prosidba & Svadba **Zoran Maksić(1)** 47 /Demon **Jovana Malović**, devojčica **(1)** 46 Oblomov **Predrag Manojlović (3)** 06 Magbet 29 Sirano de Beržerak 31 Zločin i kazna **Anita Mančić (4,6/2,**4) 35 Laža i paralaža 65.**Tako je moralo biti** + 68 Tartif 73 **Pazarni dan+ Andreja Maričić (1)** 29 Sirano de Beržerak **Đorđe Marković (1)** 71 U močvari **Milan Marković (1)** 16 /Sveti Georgije ubiva aždahu **Rade Marković (1)** 35 Laža i paralaža **Marko Martinović (1)** 45 Zločin i kazna **Ljiljana Matunović-Đurić(1)** 02 Radovan III **Vesna Mašić (1)** 09 Ni riba ni meso **Ljiljana Međeši (1)** 25 Na letovanju **Zinaid**

Memišević (1) 29 Sirano de Beržerak **Irfan Mensur (1)** 56 Mletački trgovac **Dubravka Mijatović (2)** 54 Kaj sad? 59 Smrtonosna motoristika **Ivan Mikelin (1)** 19 Dugo putovanje u Jevropu **Dražen Mikulić (1)** 69 Tajbele i njen demon **Predrag Milenković (1)** 57 Svinjski otac **Radoslav Milenković (5,2**,1) 12 Ratnički rastanak 16 **Sveti Georgije ubiva aždahu*+** 22 Novo je doba 25 Na letovanju 37 Putujuće pozorište Šopalović **Sanja Mikitišin (1,1**,1) 67.**Heroj nacije+ Vuk Miletić**, dete **(1)** 29 Sirano de Beržerak **Predrag Miletić (2)** 29 Sirano de Beržerak 33 /Kir Janja **Boris Milivojević (2)** 56 /Mletački trgovac 62 Šuma **Srboljub Milin (1)** 33 /Kir Janja **Mia Milisavljević**, dete **(1)** 57 Svinjski otac/ **Anka Milić (1)** 59 Smrtonosna motoristika **Nikola Milić (1)** 22 Novo je doba **Miodrag Milovanov (1)** 22 Novo je doba **Nebojša Milovanović (3**,2) 54 Kaj sad? 56 Mletački trgovac 57 **Svinjski otac+ Vladica Milosavljević (2,1)** 04 Zbogom Judo 06 Magbet **Andrija Milošević (1)** 48 Elektra **Radovan Miljanić (3)** 29 Sirano de Beržerak 33 /Kir Janja/ 72 Pokojnik **Isidora Minić (5,1)** 36 Divče (Alo Bosna) 46 Oblomov 48 **Elektra+** 74. Miholjsko leto 59 Smrtonosna motoristika **Pavle Minčić (1)** 29 Sirano de Beržerak **Sloboda Mićalović (1)** 68 Tartif **Dragan Mićanović (3**,2) 34 **Tamna je noć+** 56 Mletački trgovac 68 Tartif **Milan Mihailović (1)** 05 Lov na divlje patke **Todor Mihailović (1)** 06 Magbet **Bogdan Mihajlović (1)** 33 /Kir Janja/ **Danijela Nela Mihajlović (1)** 33 /Kir Janja/ **Milica Mihajlović (3)** 59 Smrtonosna motoristika 62 Šuma 73 Pazarni dan **Ivana Mihić (1)** 29 Sirano de Beržerak **Ksenija Mišić (1)** 52 Legenda o postanku **Predrag Momčilović (1)** 30 /Laža i paralaža **Ketrin Murihiah Stojić (1)** 27 /Lud od ljubavi **Emina Muftić (1)** 18 Largo desolato

N **Zoltan Nađ (1)** 76 Šuma **Jadranka Nanić (1)** 37 Putujuće pozorište Šopalović **Firdaus Nebi (1)** 10 Karantin **Sonja Neimarević** vidi **Knežević Vanda Nemeš (1)** 76 Šuma **Slađana Nestorović Ristić (1)** 57 Svinjski otac/ **Dragan Nikolić (1)** 38 **Poljubac žene pauka+ Dragan Nikolić, mlađi (1)** 29 Sirano de Beržerak **Lako Nikolić (1,1**,1) 66 Ćeif **Marko Nikolić (1)** 70 Derviš i smrt **Nataša Ninković (2)** 70 Derviš i smrt 72 Pokojnik **Slobodan Ninković (2)** 19 Dugo putovanje u Jevropu 28 Navala

O **Miloš Obrenović (1)** 70 Derviš i smrt **Olga Odanović (2)** 14 Muke po Živojinu 17 Srećna nova sestra **Damir Orlić (1)** 69 Tajbele i njen demon **Zlatija Ocokoljić (2)** 33 /Kir Janja/ 47 Demon

P **Slobodan Pavelkić (1)** 56 Mletački trgovac **Gordana Pavlov (1)** 24 Nepodnošljivo lako **Milenko Pavlov (1)** 33 Kir Janja/ **Radoslav Pavlović (1)** 22 Novo je doba **Mirko Pantelić (1)** 67.Heroj nacije **Ivana Pantović (1)** 65 Tako je moralo biti **Ivana Pejčić (Krstić, 1)** 23 Tri čekića (o srpu da i ne govorimo) **Pavle Pekić (1)** 56 Mletački trgovac **Ljuma Penov (1)** 71 U močvari **Dubravka Perić (1)** 14 Muke po Živojinu **Mirko Petković (2)** 16 Sveti Georgije ubiva aždahu 29 Sirano de Beržerak **Dragan Petrović (1)** 25 Na letovanju **Zoran Petrović (1)** 19 Dugo putovanje u Jevropu **Jelena Petrović (3)** 65.Tako je moralo biti 73 Pazarni dan 74. Miholjsko leto **Miodrag Petrović (3)** 16 Sveti Georgije ubiva aždahu 23 Tri čekića (o srpu da i ne govorimo) 32 /Čudo u Šarganu **Enver Petrovci (3)** 03 Prosidba & Svadba 05 Lov na divlje patke 08 Prosidba **Miodrag Petronje (2)** 16 Sveti Georgije ubiva aždahu 63 Ujkin san **Dragomir Pešić (3)** 16 Sveti Georgije ubiva aždahu 23 Tri čekića (o srpu da i ne govorimo)/ 76 Zla žena **Srđan Pešić (1)** 25 Na letovanju **Boris Pingović (2)** 70 Derviš i smrt 72 Pokojnik **Tanja Pjevac (2)** 56 Mletački trgovac 59 Smrtonosna motoristika **Aleksandra Pleskonjić Ilić (1**,1) 63 **Ujkin san+ Mihajlo Pleskonjić (6,2,**1,snp) 16 **Sveti Georgije ubiva aždahu+** 21 Klaustrofobična komedija 23 **Tri čekića (o srpu da i ne govorimo)+** 31 Zločin i kazna 32 Čudo u Šarganu/ 63 Ujkin san **Tihomir Pleskonjić (2)** 16 Sveti Georgije ubiva aždahu/ 23 Tri čekića (o srpu da i ne govorimo)/ **Branimir Popović (1)** 45 Zločin i kazna **Gorica Popović (1)** 03Prosidba & Svadba **Kiril Pophristov (1)** 39 Zločin i kazna **Zvonko Presečki (1)** 15 Šovinistička farsa **Miljan Prljeta (1)** 61 Paradoks **Rajko Prodanović (2)** 06 Magbet 07 Ne ja **Branka Pujić (1)** 25 Na letovanju **Boško Puletić (1)** 33 /Kir Janja/

R Sanja Radišić (1) 76 Zla žena **Živan Radovanović (1)** 31 Zločin i kazna **Miodrag Radovanović (5,1)** 14 Muke po Živojinu 56 **Mletački trgovac+** 62 Šuma 65.Tako je moralo biti 71 U močvari **Radmila Radovanović (1)** 65.Tako je moralo biti **Slaven Radovanović (1)** 70 Derviš i smrt **Duško Radović (1)** 24 Nepodnošljivo lako **Savo Radović (1)** 19 Dugo putovanje u Jevropu **Ljubica Rakić (Jović), (2,1)** 16 **Sveti Georgije ubiva aždahu+** 23 /Tri čekića (o srpu da i ne govorimo) **Vesko Raković (1)** 11 Pomjeranje tla **Zoran Rankić (1)** 22 Novo je doba **Jasmina Ranković vidi Avramović Mirsad Rastoder (1)** 11 Pomjeranje tla **Dragan Račić (1)** 11 Pomjeranje tla **Hranislav Rašić (1)** 18 Largo desolato **Nikola Ristanovski (3,7/1**,4,cnp) 39 Zločin i kazna 55 **Nigdje nikog nemam+** 70 **Derviš i smrt+ Anđelka Ristić (2)** 29 Sirano de Beržerak 72 Pokojnik **Sanja Ristić Krajnov (2)** 58 /

masnim slovima – snp,
krstić (+) – nagrada ili pohvala za predstavu.
U zagradi prvi broj – broj predstava,
drugi broj – broj nagrada,
treći broj ne boldiran – nagrade drugog stepena

Tužna komedija 76 Zla žena **Danica Ristovski (1)** 22 Novo je doba **Lazar Ristovski (3,4)** 19 **Dugo putovanje u Jevropu+** 20 Mitologike 22 Novo je doba **Dušan Rokvić (1)** 16 Sveti Georgije ubiva aždahu **Monika Romić (1)** 37 Putujuće pozorište Šopalović

S **Jelisaveta Sablić (9,6**,2) 24 Nepodnošljivo lako 26 Proleterska farsa 28 Navala 34 Tamna je noć 36 Divče (Alo Bosna) 44 **Pokondirena tikva+** 48 Elektra 57 **Svinjski otac+ Lea Savin**, dete **(1)** 57 /Svinjski otac/ **Biljana Savić (1)** 57 Svinjski otac **Slobodan Savić (1)** 02 Radovan III **Sonja Savić (3)** 06 Magbet 07 Ne ja 12 Ratnički rastanak **Ana Sakić (2)** 57 Svinjski otac (glas) 66 Ćeif **Miloš Samolov (1)** 74. Miholjsko leto **Deneš Saraz (1)** 76 Šuma **Nađa Sekulić (5)** 19 Dugo putovanje u Jevropu 59 Smrtonosna motoristika 74. Miholjsko leto **Aleksandra Simić (1)** 17 Srećna nova sestra **Ana Simić (2)** 56 Mletački trgovac 65 Tako je moralo biti / **Anđelika Simić (3)** 37 Putujuće pozorište Šopalović 56 Mletački trgovac 64 Odumiranje **Novak Simić(1)** 73 Pazarni dan **Jordan Simonov (1)** 40 Laža i paralaža **Daniel Sič (1)** 47 Demon/ **Lada Skender (1)** 22 Novo je doba **Zijah Sokolović (4,3**,1) 09 Ni riba ni meso 18 **Largo desolato+** 24 Nepodnošljivo lako 30 **Laža i paralaža/+ Faruk Softić (2)** 10 Karantin 18 Largo desolato **Aleksandar Srećković (1)** 36 Divče (Alo Bosna) **Olivera Stamenković (2)** 37 Putujuće pozorište Šopalović 63 Ujkin san **Tihomir Stanić (2,1)** 30 / Laža i paralaža 35 **Laža i paralaža+ Vesna Stanković (1)** 71 U močvari **Gorica Stanković (1)** 57 /Svinjski otac **Mile Stanković (4)** 13 Šovinistička farsa 19 Dugo putovanje u Jevropu 20 Mitologike 22 Novo je doba **Vesna Stanojević (2)** 20 Mitologike 22 Novo je doba **Lidija Stevanović (5,2**,snp) 24 Nepodnošljivo lako 30 **Laža i paralaža+** 37 Putujuće pozorište Šopalović 41 Mrešćenje šarana 43 Laki komad **Bora Stojanović (1)** 22 Novo je doba **Dušanka Stojanović Gild (3,5)** 44 Pokondirena tikva/ 66 **Ćeif+** 74 **PR ili Potpuno rasulo+ Đorđe Đoka Stojanović** (1,1) 02 **Radovan III+ Dara Stojiljković (2)** 09 Ni riba ni meso 18 Largo desolato **Nenad Stojmenović (2)** 49 Buba 70 Derviš i smrt **Dobrila Stojnić (1)** 29 Sirano de Beržerak **Božidar Stošić (1)** 19 Dugo putovanje u Jevropu **Gordana Stošić (1)** Priča sa istočne strane **Goran Sultanović (1)** 06 Magbet

Š **Milan Šavlija (1)** 70 Derviš i smrt **Stevan Šalajić (6)** 16 Sveti Georgije ubiva aždahu 30 Laža i paralaža 32 Čudo u Šarganu 37 Putujuće pozorište Šopalović 43 Laki komad 51 Gospoda Glembajevi **Nada Šargin(1)** 58 Tužna komedija **Ljubica Šarkić (1)** 11 Pomjeranje tla **Ivan Šebalj (1)** 19 Dugo putovanje u Jevropu **Nenad Šegvić (1)** 69 Tajbele i njen demon **Branka Šelić-Ilić (1)** 64 Odumiranje **Jovan Šijački**, dete **(1)** 58 Tužna komedija **Vasil Šiškov (1)** 39 Zločin i kazna **Milan Šmit (1)** 37 Putujuće pozorište Šopalović **Jelena Šneblić (1)** 67.Heroj nacije **Dragiša Šokica (1)** 16 Sveti Georgije ubiva aždahu **Dobrila Šokica (4,1)** 16 **Sveti Georgije ubiva aždahu+** 21 Klaustrofobična komedija 32 Čudo u Šarganu 43 Laki komad **Želimir Šošo (1)** 48 Elektra **Vlajko Šparavalo (1)** 10 Karantin **Danijela Štajnfeld (1)** 68 Tartif **Slavko Štimac (1)** 31 Zločin i kazna **Goran Šušljik (3)** 49 Buba 50 Stanje šoka 56 Mletački trgovac

T **Katalin Takač (1)** 76 Šuma **Mimi Tanevska (1)** 40 Laža i paralaža **Nionela Tarić (1)** 68 Tartif **David Tasić Daf (1)** 61 Paradoks **Josif Tatić (9)** 12 Ratnički rastanak 13 Šovinistička farsa 14 Muke po Živojinu 16 Sveti Georgije ubiva aždahu 21 Klaustrofobična komedija 28 Navala 36 Alo Bosna 50 Stanje šoka **Jelica Teslić (1)** 17 Srećna nova sestra **Slobodan Tešić (1)** 68 Tartif **Tamara Tijanić (1)** 59 Smrtonosna motoristika **Srđan Timarov (5)** 16 Sveti Georgije ubiva aždahu/ 23 Tri čekića (o srpu da i ne govorimo) 41 Mrešćenje šarana/ 43 Laki komad 56 Mletački trgovac **Miloš Timotijević (1)** 47 /Demon **Tihomir Todorović (1)** 05 Lov na divlje patke **Predrag Tomanović (3,1**,2,snp2) 23 **Tri čekića (o srpu da i ne govorimo)+** 27 Lud od ljubavi 30 **Laža i paralaža*+ Ivan Tomašević (1)** 02 Radovan III/ alt. **Darko Tomović (3)** 29 Sirano de Beržerak 70 Derviš i smrt 72 Pokojnik **Radmila Tomović (1)** 66 Ćeif **Slobodan Toponarski (1)** 47 Demon **Teri Tordai (1)** 76 Šuma **Saša Torlaković (1,1**,1) 61 **Paradoks+ Jovan Torački (2)** 67.Heroj nacije 76 Zla žena **Janoš Tot (2)** 33 /Kir Janja/ 74. Miholjsko leto **Vesna Trivalić (1)** 25 Na letovanju **Aleksandar Tripković (1)** 16 Sveti Georgije ubiva aždahu **Miodrag Trifunov (1)** 11 Pomjeranje tla **Tomislav Trifunović (1)** 33 / Kir Janja/ **Borislav Trišić (1)** 10 Karantin

U **Tanasije Uzunović (3)** 25 Na letovanju 32 Čudo u Šarganu/ 70 Derviš i smrt

V **Nemanja Vanović (1) 73 Pazarni dan Đerđ Vaš (1) 76 Šuma Valja Vejin (1) 23 Tri čekića (o srpu da i ne govorimo) Vlasta Velisavljević (1) 62 Šuma Kostadinka Velkovska (1) 15 Šovinistička farsa Maja Veljković (1) 40 Laža i paralaža Iskra Veterova (1) 39 Zločin i kazna Anđelija Vesnić Vasiljević (1) 63 /Ujkin san Marko Vetić (1) 73**

Pazarni dan Branko Vidaković (1) 29 Sirano de Beržerak Milenko Vidović (1,1) 10 Karantin* Mihajlo Viktorović (1) 33 Kir Janja/ Mirko Vlahović (4,cg) 45 Zločin i kazna+ 46 Oblomov 48 Elektra 52 Legenda o postanku Dobroljub Vojnović (1) 06 Magbet Aleksandar Vojtov (1) 18 Largo desolato Nenad Vujanović (1) 32 Čudo u Šarganu Vesna Vujisić (1) 22 Novo je doba Nikola Vujović (2) 56 Mletački trgovac 68 Tartif Radovan Vujović (4) 62 Šuma 74. Miholjsko leto 65.Tako je moralo biti 68 Tartif Ana Vujošević (1) 52 Legenda o postanku Čedo Vukanović (1) 11 Pomjeranje tla Aleksandar Vukić (1) 70 Derviš i smrt Željko Vukmirica (1,1) 15 Šovinistička farsa+ Branislav Vuković (4) 11 Pomjeranje tla45 Zločin i kazna+ 46 Oblomov 52 Legenda o postanku Mirjan Vuković (1) 76 Zla žena Mirjana Vukojičić (1) 25 Na letovanju Nada Vukčević (1) 52 Legenda o postanku Tamara Vučković (4) 31 Zločin i kazna 33 Kir Janja/ 34 Tamna je noć 71 U močvari

Ž **Miralem Zupčević (1)** 09 Ni riba ni meso **Dragan Zarić (1)** 44 Pokondirena tikva **Milica Zarić (1) 43** Laki komad

Ž **Marko Živić (1)** 37 Putujuće pozorište Šopalović **Radmila Živković (2)** 50 Stanje šoka 75 Miholjsko leto **Velimir Životić (2)** 16 Sveti Georgije ubiva Aždahu 32 Čudo u Šarganu **Miloš Žutić (1)** 25 Na letovanju

Scenografi

Angelina Atlagić (2) 65. Tako je moralo biti 71 U močvari **Ildiko Bala (1)** 76 Šuma **Miroslav Bilać (3)** 09 Ni riba ni meso 10 Karantin 18 Largo desolato **Geroslav Zarić (28,7**,4) 03 Prosidba & Svadba 05 Lov na divlje patke 06 Magbet 08 Prosidba 11 Pomjeranje tla 12 Ratnički rastanak 14 Muke po Živojinu 16 **Sveti Georgije ubiva aždahu+** 17 Srećna nova sestra 21 Klaustrofobična komedija 20 Mitologike 26 Proleterska farsa 28 Navala 30 **Laža i paralaža+** 32 Čudo u Šarganu 33 **Kir Janja+** 34 **Tamna je noć+** 35 Laža i paralaža 37 Putujuće pozorište Šopalović+ 38 Poljubac žene pauka 40 Laža i paralaža 41 **Mrešćenje šarana+** 43 Laki komad 44 Pokondirena tikva 45 Zločin i kazna 46 Oblomov 58 Tužna komedija 64 Odumiranje **Kristina Ignjatović (1)** 62 Šuma **Marija Jevtić (1)** 60 Društvena igra **Marija Kalabić (4,2**,1) 57 **Svinjski otac+** 61 Paradoks 74 PR ili Potpuno rasulo 73 Pazarni dan **Todor Lalicki (1)** 31 Zločin i kazna **Boris Maksimović (1)** 72 Pokojnik **Milan Marković (1,1/1)** 70 **Derviš i smrt – realizacija+ Ranko Maskarel (1)** 24 Nepodnošljivo lako **Slobodan Mašić (1)** 07 Ne ja **Darko Nedeljković (4**,1/1) **51 Gospoda Glembajevi** 54 Kaj sad? 59 Smrtonosna motoristika **63 Ujkin san+ Višnja Postić (1)** 13 Šovinistička farsa **Dušan Sabo (1)** 02 Radovan III **Egon Savin (4,2/1)** 36 Divče (Alo Bosna) 66 Ćeif 70 **Derviš i smrt – ideja prostora+** 76 Zla žena **Živorad Savić (1)** 42 Beograd na kolenima **Velizar Srbljanović (2)** 19 Dugo putovanje u Jevropu 22 Novo je doba **Miodrag Tabački (10,3)** 25 Na letovanju 47 Demon 49 Buba 50 Stanje šoka 52 Legenda o postanku 53 Ero s onoga svijeta, opera 55 **Nigdje nikog nemam+** 56 Mletački trgovac **Drago Turina (1)**15 Šovinistička farsa **Marina Čuturilo Helman (4)** 23 Tri čekića (o srpu da i ne govorimo) 27 Lud od ljubavi 29 Sirano de Beržerak 48 Elektra 67 Heroj nacije 68Tartif Ljerka Hribar (1) 69 Tajbele i njen demon **Vesna Štrbac (1)** 74. Miholjsko leto

Kostimografi

Angelina Atlagić (2,2/1) 49 Buba 65. Tako je moralo biti 71 U močvari **Idiko Bala (1)** 76 Šuma **Milanka Berberović (4)** 14 Muke po Živojinu 17 Srećna nova sestra 19 Dugo putovanje u Jevropu 26 Proleterska farsa **Katarina Grčić (1)** 50 Stanje šoka **Danica Dedijer** (1) 69 Tajbele i njen demon **Elena Dončeva (1)** 39 Zločin i kazna **Biljana Dragović (1)** 28 Navala **Ljiljana Dragović (1)** 20 Mitologike **Geroslav Zarić (1)** 04 Zbogom Judo **Kristina Ignjatović (2)** 56 Mletački trgovac 62 Šuma/ **Božana Jovanović (3)** 01 Gospođa Margarita 25 Na letovanju 29 Sirano de Beržerak **Ruta Knežević (1)** 15 Šovinistička farsa **Marija Kovačević (2)** 22 Novo je doba 23 Tri čekića (o srpu da i ne govorimo) **Ivanka Krstović (1)** 24 Nepodnošljivo lako **Leo Kulaš (1)** 48 Elektra **Marina Medenica (1)** 72 Pokojnik **Maja Mirković(1, 1)** 73 **Pazarni dan+ Ozrenka Mujezinović (3)** 09 Ni riba ni meso 10 Karantin 18 Largo desolato **Olga Nikač (3)** 06 Magbet 07 Ne ja 08 Prosidba **Bojana Nikitović (20,2**,1) 30 **Laža i paralaža+** 31 Zločin i kazna 32 Čudo u Šarganu 33 **Kir Janja+** 34 Tamna je noć 35 Laža i paralaža 36 Divče (Alo Bosna) 37 Putujuće pozorište Šopalović 38 Poljubac žene pauka 40 Laža i paralaža 43 Laki komad 44 Pokondirena tikva 45 Zločin i kazna 46 Oblomov 47 Demon 51 Gospoda Glembajevi 57 Svinjski otac 58 Tužna komedija 61 Paradoks 64 Odumiranje Jelena Nikolić (1) 54 Kaj sad? **Milena Ničeva (1,1)** 16 **Sveti Georgije ubiva**

masnim slovima – snp,
krstić (+) – nagrada ili pohvala za predstavu.
U zagradi prvi broj – broj predstava,
drugi broj – broj nagrada,
treći broj ne boldiran – nagrade drugog stepena

aždahu+ Jasna Petrović Badnjarević (2,1) 41 **Mrešćenje šarana+** 67.Heroj nacije **Snežana Pešić Rajić (5**,1/1) 59 Smrtonosna motoristika 60 Društvena igra 62 Šuma/ 66 Ćeif 63 Ujkin san **Višnja Postić (3)** 05 Lov na divlje patke 12 Ratnički rastanak 13 Šovinistička farsa **Vasilisa Radojević (1)** 11 Pomjeranje tla **Dušan Sabo (1)** 02 Radovan III **Marina Sremac (1)** 53/ Ero s onoga svijeta, opera **Mirjana Stojanović Maurič (2) 27 Lud od ljubavi** 53/ Ero s onoga svijeta, opera **Miodrag Tabački (2)** 52 Legenda o postanku 55 Nigdje nikog nemam **Jelena Stokuća (3)** 68 Tartif 70 Derviš i smrt 74 PR ili Potpuno rasulo **Jelisaveta Tatić (1)** 42 Beograd na kolenima **Lana Cvijanović (2)** 74. Miholjsko leto 76 Zla žena

Kompozitori/ izbor muzike

Nataša Atlas (1) 61 Paradoks **Kosta Babić (1)** 17 Srećna nova sestra **Gato Barbieri (1)** 38 Poljubac žene pauka **Jakov Gotovac (1)** 53 Ero s onoga svijeta, opera **Stevan Divjaković (2)** 41 Mrešćenje šarana 43 Laki komad **Bora Đorđević (1)** 34 Tamna je noć **Dragoljub Đuričić (1)** 61 Paradoks **Zoran Erić (1,1/1)** 59 **Smrtonosna motoristika/+ Ksenija Zečević (22)** 11 Pomjeranje tla 12 Ratnički rastanak 14 Muke po Živojinu 16 Sveti Georgije ubiva aždahu 21 Klaustrofobična komedija 22 Novo je doba 23 Tri čekića (o srpu da i ne govorimo) 25 Na letovanju 26 Proleterska farsa 27 Lud od ljubavi 29 Sirano de Beržerak 30 Laža i paralaža 31 Zločin i kazna 32 Čudo u Šarganu 33 Kir Janja 35 Laža i paralaža 36 Divče (Alo Bosna) 37 Putujuće pozorište Šopalović 39 Zločin i kazna 40 Laža i paralaža 42 Beograd na kolenima 44 Pokondirena tikva 45 Zločin i kazna **Dušan Mitrović (1)** 17 Srećna nova sestra **Vladimir Pejković (1,1/1)** 59 **Smrtonosna motoristika/+ Egon Savin (11)** 38 Poljubac žene pauka 47 Demon 48 Elektra 56 Mletački trgovac 60 Društvena igra 61 Paradoks 71 U močvari 63 Ujkin san (P. I. Čajkovski) 64 Odumiranje 65.Tako je moralo biti 69 Tajbele i njen demon **Igor Savin (2)** 04 Zbogom Judo 05 Lov na divlje patke **Asim Sarvan (1)** 50 Stanje šoka **Vlatko Stefanovski (1)** 20 Mitologike **Zoran Hristić (2)** 70 Derviš i smrt 73 Pazarni dan

Korepetitori

Svetozar Saša Kovačević (1) 43 Laki komad **Ivan Marković (1) 58** Tužna komedija **mr Marta Balaž (1)** 63 Ujkin san

Dirigenti

Željka Milanović (1) 53 Ero s onoga svijeta, opera **Boris Švara (1)** 53 Ero s onoga svijeta, opera

Pevači

Jelena Vlahović (1) 53 /Ero s onoga svijeta, opera **Sanja Vujošević (1)** 46 Oblomov **Branislav Vukasović (1)** 53 /Ero s onoga svijeta, opera **Svitlana Dekar (1)** 53 /Ero s onoga svijeta, opera **Svetozar Drakulić (1)** 53 Ero s onoga svijeta, opera/ **Branislav Jatić (1)** 53 /Ero s onoga svijeta, opera **Miodrag Mika Jovanović (1)** 53 /Ero s onoga svijeta, opera **Nikola Kitanovski (1)** 53 /Ero s onoga svijeta, opera **Saša Kovačić (1**,snp) 53 **Ero s onoga svijeta, opera/+ Slavoljub Kocić (1)** 53 Ero s onoga svijeta, opera/ **Etel Koči (1)** 58 Tužna komedija **Voja Malešev (1)** 53 /Ero s onoga svijeta, opera **Valentina Milenković (1)** 53 Ero s onoga svijeta, opera/ **Sanela Mitrović (1)** 53 /Ero s onoga svijeta, opera **Marina Pavlović Barać (1)** 53 Ero s onoga svijeta, opera/ **Jovan Pejić (1)** 53 Ero s onoga svijeta, opera/ **Senka Soldatović (1)** 53 Ero s onoga svijeta, opera/ **Vasa Stajkić (1)** 53 /Ero s onoga svijeta, opera **Cvetan Stojanovski (1)** 53 /Ero s onoga svijeta, opera **Sanja Tot Špišić (1)** 53 /Ero s onoga svijeta, opera **Miljenko Ćuran (1)** 53 /Ero s onoga svijeta, opera **Ivica Šarić (1)** 53 / Ero s onoga svijeta, opera **Jelena Štulić (1)** 53 /Ero s onoga svijeta, opera

Instrumentalisti

Nikola Đuričko (1) 64 Odumiranje **Aleksandar Žiberg (1)** 23 Tri čekića (o srpu da i ne govorimo) **Nenad Jelić (1)** 06 Magbet **Milorad Martinović (1)** 23 Tri čekića (o srpu da i ne govorimo) **Vjera Nikolić, klavir (1)** 46 Oblomov **Mića Petović i trubači, Užice (1)** 32 Čudo u Šarganu **Pol Pinjon (1)** 06 Magbet **Aleksandar Habić (1)** 06 Magbet

Lektori

Nenad Vuković (1) 45 Zločin i kazna **Branivoj Đorđević (3)** 14 Muke po Živojinu 25 Na letovanju 29 Sirano de Beržerak **Varja Đukić (1)** 55 Nigdje nikog nemam **Malina Jovanović (1)** 76 Zla žena **Edita Karađole** (1) 69 Tajbele i njen demon **Radovan Knežević (15)** 16 Sveti

Georgije ubiva aždahu 21 Klaustrofobična komedija 22 Novo je doba 23 Tri čekića (o srpu da i ne govorimo) 27 Lud od ljubavi 30 Laža i paralaža 32 Čudo u Šarganu 33 Kir Janja 35 Laža i paralaža 36 Divče (Alo Bosna) 37 Putujuće pozorište Šopalović 42 Beograd na kolenima 51 Gospoda Glembajevi 53 Ero s onoga svijeta, opera 54 Kaj sad? **Veljko Mićović (1)** 11 Pomjeranje tla **Cvetanka Nedanovska (1)** 40 Laža i paralaža **Ljiljana Mrkić Popović (16)** 31 Zločin i kazna 38 Poljubac žene pauka 44 Pokondirena tikva 47 Demon 50 Stanje šoka 56 Mletački trgovac 57 Svinjski otac 58 Tužna komedija 59 Smrtonosna motoristika 62 Šuma? 63 Ujkin san 65 Tako je moralo biti 66 Ćeif 68 Tartif 72 Pokojnik 73 Pazarni dan **Miloš Okuka (1)** 09 Ni riba ni meso **Petar Perišić (1)** 19 Dugo putovanje u Jevropu **Žarko Ružić (1)** 41 Mrešćenje šarana Jadviga Skurnjik 21 Klaustrofobična komedija **Dejan Sredojević (1)** 76 Zla žena

Saradnici za scenski pokret/ koreografi

Sonja Vukićević (1) 48 Elektra **Ferid Karajica (4)** 17 Srećna nova sestra 22 Novo je doba 29 Sirano de Beržerak 53 Ero s onoga svijeta, opera **Ivan Klemenc (3)**16 Sveti Georgije ubiva aždahu 23 Tri čekića (o srpu da i ne govorimo) 37 Putujuće pozorište Šopalović **Sonja Lapatanov (1)** 52 Legenda o postanku **Valerij Miklin (1)** 53 Ero s onoga svijeta, opera **Jelena Šantić (1)** 21 Klaustrofobična komedija

Umetnički/ tehnički saradnici

Predrag Ejdus (1) 60 Društvena igra **Volođa Živković (1)** 06 Magbet **Zoran Jerković (1)** 66 Ćeif 70 Derviš i smrt **Tibor Kiš (1)** 30 Laža i paralaža **Ilija Krković (1)** 70 Derviš i smrt **Đura Marić (1)** 06 Magbet **Miodrag Milivojević** (1) **Dragan Jeremić** (1) **Zoran Jerković (1)** 66 Ćeif 70 Derviš i smrt **Zoran Jerković (1)** 66 Ćeif 70 Derviš i smrt **Kolja Obrovski (1)** 51 Gospoda Glembajevi **Srđan Pušeljić (1)** 70 Derviš i smrt **Anđelika Simić(1)** 73 Pazarni dan **Ivan Fece (1)** 41 Mrešćenje šarana **Viorel Flora (1)** 76 Zla žena

Kritičari i novinari

Ljiljana Bailović (1) 76 Zla žena **Slobodan Blagojević(1)** 16 Sveti Georgije ubiva aždahu **Slobodan Božović(2)** 16 Sveti Georgije ubiva aždahu 21 Klaustrofobična komedija 23 Tri čekića (o srpu da i ne govorimo) **Dragana Bošković(3)** 59 Smrtonosna motoristika 60 Društvena igra 63 Ujkin san **Petar Brečić(1)** 23 Tri čekića (o srpu da i ne govorimo) **Balša Brković(1)** 45 Zločin i kazna **Igor Burić(1)** 63 Ujkin san **Laslo Vegel(1)** 14 Muke po Živojinu **Petar Volk(1)** 41 Mrešćenje šarana **Dubravka Vrgoč(1)** 15 Šovinistička farsa **Marija Grgičević(2)** 16 Sveti Georgije ubiva aždahu 23 Tri čekića (o srpu da i ne govorimo) **Savo Gregović(1)**28 Navala **Mirko Žarić1)** 16 Sveti Georgije ubiva aždahu **Slobodan Kalezić(1)** 11 Pomjeranje tla **Dževad Karahasan(1)** 10 Karantin **Dubravka Knežević(1)** 23 Tri čekića (o srpu da i ne govorimo) **Vladimir Kopicl(3)** 21 Klaustrofobična komedija 27 Lud od ljubavi 30 Laža i paralaža **Davor Korić1)** 09 Ni riba ni meso **Anatolij Kudrjavcev(1)** 16 Sveti Georgije ubiva aždahu **Đorđe Lazin(1)** 55 Nigdje nikog nemam/ **Radoslav Lazić(1)** 16 Sveti Georgije ubiva aždahu **Puba Mateović(2)** 16 Sveti Georgije ubiva aždahu(2) **Vlada Mates(1)** 06 Magbet **Ivan Medenica(6)** 38 Poljubac žene pauka 41 Mrešćenje šarana 44 Pokondirena tikva 50 Stanje šoka 58 Tužna komedija 61 Paradoks **Aleksandar Milosavljević(3)** 30 Laža i paralaža 37 Putujuće pozorište Šopalović 51 Gospoda Glembajevl **Milutin Mišić(3)** 30 Laža i paralaža 23 Tri čekića (o srpu da i ne govorimo) 35 Laža i paralaža **Avdo Mujčinović(3)** 07 Ne ja, 23 Tri čekića (o srpu da i ne govorimo) 33 Kir Janja **Mair Musafija(1)** 32 Čudo u Šarganu **Darinka Nikolić(5)** 32 Čudo u Šarganu 37 Putujuće pozorište Šopalović 51 Gospoda Glembajevi 57 Svinjski otac 58 Tužna komedija **Slobodan Obradović(1)** 72 Pokojnik **Feliks Pašić(2)** 12 Ratnički rastanak, 16 Sveti Georgije ubiva aždahu **Dušica Pejović(3)** 16 Sveti Georgije ubiva aždahu 21 Klaustrofobična komedija 23 Tri čekića (o srpu da i ne govorimo) **Dejan Penčić-Poljanski(6)** 01 Gospođa Margarita 08 Prosidba,22 Novo je doba 23 Tri čekića (o srpu da i ne govorimo) 30 Laža i paralaža 43 Laki komad **Muharem Pervić(10)** 49 Buba 54 Kaj sad? 56 Mletački trgovac 62 Šuma 64 Odumiranje 64 Tako je moralo biti 67 Tartif 70 Derviš i smrt 71 U močvari 73 Pazarni dan **Radomir Putnik(4)** 16 Sveti Georgije ubiva aždahu 19 Dugo putovanje u Jevropu 23 Tri čekića (o srpu da i ne govorimo) 30 Laža i paralaža **Branka Radović(1)** 53 Ero s onoga svijeta, opera **Vladimir Stamenković(8)** 05 Lov na divlje patke 24 Nepodnošljivo lako 25 Na letovanju 29 Sirano de Beržerak 31 Zločin i kazna 34 Tamna je noć 36 Divče (Alo Bosna) 46 Oblomov **Ana Tasić(3)** 66 Ćeif 67 Heroj nacije 75 Miholjsko leto **Jovan Ćirilov(2)** 13 Šovinistička farsa 16 Sveti Georgije ubiva aždahu **Sead Fetahagić(1)** 04 Zbogom Judo

masnim slovima – snp,
krstić (+) – nagrada ili pohvala za predstavu.
U zagradi prvi broj – broj predstava,
drugi broj – broj nagrada,
treći broj ne boldiran – nagrade drugog stepena

Dalibor Foretić(1) 18 Largo desolato **Boris B. Hrovat(2)** 16 Sveti Georgije ubiva aždahu 23 Tri čekića (o srpu da i ne govorimo) **Željko Hubač(1)** 48 Elektra **Goran Cvetković(1)** 74 PR ili Potpuno rasulo 76 Šuma **Kim Cuculić (1)** 69 Tajbele i njen demon **Miladin Ševarlić(1)** 02 Radovan III **Stevan Šerban(1)** 47 Demon **Davor Špišić(1)** 27 Lud od ljubavi

Bez kritičkog teksta(7) 17 Srećna nova sestra 20 Mitologike 26 Proleterska farsa 39 Zločin i kazna 40 Laža i paralaža 42 Beograd na kolenima 52 Legenda o postanku

Mediji

Borba, Beograd(3) 23, 30, 35 **Večernji list, Zagreb(2)** 16, 23 **Večernje novosti**, **Beograd(3)** 12, 16, 23 **Vijesti, Podgorica(1)** 45 **Vjesnik, Zagreb(4)** 15, 16, 18, 23 **Vreme, Beograd(3)** 50, 58, 61 **Glas Slavonije, Osijek(1)** 27 **Danas, Beograd(5)** 48, 55, 59, 60, 63 **Dnevnik; Novi Sad(8)** 16, 21, 27, 30, 32, 37, 51, 57, 58, 63 **Extra, Beograd(1)** 06 **Zrenjanin, Zrenjanin (1)** 76 **Ilustrovana politika, Beograd(1)** 41 **Jedinstvo, Priština(1)** 16 **Yellow Keb, Beograd(1)** 71 **Književne novine, Beograd(1)** 16 **Književna reč, Beograd(1)** 16 **Monografija Gead teatar Budva(1)** 28 **NIN, Beograd(8)** 05, 24, 25, 29, 31, 34, 36, 46 **Novi list, Rijeka (1)** 69 **Oslobođenje, Sarajevo(4)** 03, 09, 10, 16 **Pozorište, Novi Sad(1)** 37 **Politika, Beograd(23)** 13, 14, 16,23, 30, 38, 41, 44, 47, 49, 53, 54, 56, 62, 64, 65, 66, 68, 69, 70, 72, 74 **Politika EKSPRES; Beograd(6)** 02, 07, 16, 19,23. 33 **Radio Beograd Drugi program(9)** 01, 08, 22, 23, 30, 32, 43, 73, 75 **Radio Novi Sad(3)** 16, 21, 23 **Reporter, Beograd(1)** 51 **Sarajevske novine(1)** 04 **Slobodna Dalmacija, Split(2)** 16, 23 **STAV, Novi Sad(1)** 30 **TV Novi Sad(3)** 16, 21, 23 **Titogradska tribina(1)** 11 **Bez kritike(7)** 17, 20, 26, 39, 40, 42, 52

Kritičari i novinari – po pozorištima i predstavama

Srpsko narodno pozorište, Novi Sad(13) Slobodan Božović Puba Mateović. Dušica Pejović, Puba Mateović, Jovan Ćirilov, Radoslav Lazić, Radomir Putnik, Anatolij Kudrjavcev, Slobodan Blagojević, Marija Grgičević, Mirko Žarić, Feliks Pašić Boris B. Hrovat **16 Sveti Georgije ubiva aždahu** Slobodan Božović, Dušica Pejović Vladimir Kopicl **21 Klaustrofobična komedija** Slobodan Božović, Dejan Penčić-Poljanski, Radomir Putnik, Dušica Pejović, Marija Grgičević, Boris B. Hrovat, Dubravka Knežević, Milutin Mišić, Avdo Mujčinović, Petar Brečić **23 Tri čekića (o srpu da i ne govorimo)** Davor Špišić Vladimir Kopicl **27 Lud od ljubavi** Dejan Penčić-Poljanski, Vladimir Kopic,l Aleksandar Milosavljević, Milutin Mišić, Radomir Putnik **30 Laža i paralaža** Darinka Nikolić, Mair Musafija **32 Čudo u Šarganu** Darinka Nikolić, Aleksandar Milosavljević **37 Putujuće pozorište Šopalović** Ivan Medenica, Petar Volk **41 Mrešćenje šarana** Dejan Penčić-Poljanski **43 Laki komad** Darinka Nikolić, Aleksandar Milosavljević **51 Gospoda Glembajevi** Branka Radović **53 Ero s onoga svijeta, opera** Đorđe Lazin **55 Nigdje nikog nemam/** Darinka Nikolić, Ivan Medenica **58 Tužna komedija** Dragana Bošković, Igor Burić **63 Ujkin san**

NP „Toša Jovanović", Zrenjanin(2) Ana Tasić 67 **Heroj nacije** Ljiljana Bailović 76 **Zla žena**

Narodno pozorište, Sombor(1) Ivan Medenica 61 **Paradoks**

Narodno pozorište, Beograd(7) Vladimir Stamenković 29 **Sirano de Beržerak** Avdo Mujčinović 33 **Kir Janja** Ivan Medenica 44 **Pokondirena tikva** Stevan Šerban 47 **Demon** Ivan Medenica 50 **Stanje šoka** Muharem Pervić 70 **Derviš i smrt** Slobodan Obradović 72 **Pokojnik**

Jugoslovensko dramsko, Beograd(8) Dejan Penčić-Poljanski 01 **Gospođa Margarita** Laslo Vegel 14 **Muke po Živojinu** Vladimir Stamenković 25 **Na letovanju** Muharem Pervić 56 **Mletački trgovac** Muharem Pervić 62 **Šuma** Muharem Pervić 65 **Tako je moralo biti** Muharem Pervić 67 **Tartif** Muharem Pervić 71 **U močvari**

Beogradsko dramsko pozorište(4) Radomir Putnik 19 **Dugo putovanje u Jevropu** Dejan Penčić-Poljanski 22 **Novo je doba** Muharem Pervić 54 **Kaj sad?** Ana Tasić 65 **Ćeif**

Atelje 212, Beograd(4) Vladimir Stamenković 05 **Lov na divlje patke** Milutin Mišić 35 **Laža i paralaža** Dragana Bošković 59 **Smrtonosna motoristika** Muharem Pervić 64 **Odumiranje**

Pozorište „Boško Buha", Beograd(1) Nema 17 **Srećna nova sestra**

Večernja scena „Radović", Beograd(2) Vladimir Stamenković 24 **Nepodnošljivo lako** Nema 26 **Proleterska farsa**

Zvezdara Teatar, Beograd(4) Feliks Pašić 12 **Ratnički rastanak** Savo Gregović 28/ **Navala** Ivan Medenica 38 **Poljubac žene pauka** Muharem Pervić 49 **Buba**

Bitef teatar, Beograd(1) Vladimir Stamenković 31 **Zločin i kazna**

Kult teatar Beograd(3) Vladimir Stamenković 34 **Tamna je noć** Vladimir Stamenković 36 **Alo Bosna** Nema 42 **Beograd na kolenima**

Studentski kulturni centar, Beograd(1) Jovan Ćirilov 13 **Šovinistička farsa**

Grupa „Akt"/ Otvoreno pozorište Doma kulture Studentski grad Beograd(2) Sead Fetahagić 03 **Prosidba & Svadba** Sead Fetahagić 04 **Zbogom Judo**

Nova osećajnost, Beograd(3) Vlada Mates 06 **Magbet** Avdo Mujčinović 07 **Ne ja** Dejan Penčić-Poljanski 08 **Prosidba**

Udruženje dramskih umetnika Srbije/ Dom kulture „Vuk Karadžić", Beograd(1) Nema 20 **Mitologike**

Scena „Aleksandar Popović" DK „Vuk Karadžić", Beograd(1) Goran Cvetković 74 **PR ili Potpuno rasulo** Solo produkcija Gordane Stošić(1), Beograd **Priča sa istočne strane**

Belef, Beograd(1) Dragana Bošković 60 **Društvena igra**

Madlenijanum, Zemun(1) Ana Tasić 75 **Miholjsko leto (Mesec dana na selu)**

Kruševačko pozorište(1) Darinka Nikolić 57 **Svinjski otac**

Crnogorsko narodno, Podgorica(5) Slobodan Kalezić 11 **Pomjeranje tla** Balša Brković 45 **Zločin i kazna** Vladimir Stamenković 46 **Oblomov** Željko Hubač 48 **Elektra** Đorđe Lazin 55 **Nigdje nikog nemam/**

Grad teatar, Budva(2) Savo Gregović **28/ Navala** Nema 52 **Legenda o postanku**

SK „Jazavac", Zagreb(1) Dubravka Vrgoč 15 **Šovinistička farsa**

Kamerni teatar '55, Sarajevo(3) Davor Korić 09 **Ni riba ni meso** Dževad Karahasan 10 **Karantin** Dalibor Foretić 18 **Largo desolato**

Makedonski naroden teatar Skoplje(2) Nema 39 **Zločin i kazna** Nema 40 **Laža i paralaža** Đorđe Lazin 55 **Nigdje nikog nemam/**

Abrašević, Valjevo(1) Miladin Ševarlić 02 **Radovan III**

HKD Teatar Rijeka(1) Kim Cuculić 69 **Tajbele i njen demon**

UJ Szinhaz, Budimpešta(1) Goran Cvetković 73 **Šuma**

Novi Sad 2006/2011.

Dejan Penčić-Poljanski

masnim slovima – snp,
krstić (+) – nagrada ili pohvala za predstavu.
U zagradi prvi broj – broj predstava,
drugi broj – broj nagrada,
treći broj ne boldiran – nagrade drugog stepena

Sadržaj

Predstave Egona Savina	5
Egon Savin u četiri čina	9
Predstave	13
Roberto Ataide: **Gospođa Margarita**	13
Dušan Kovačević: **Radovan III**	13
Anton P. Čehov: **Prosidba & Svadba**	14
Irineuš Iredinski: **Zbogom Judo**	14
Aleksandar Vampilov: **Lov na divlje patke**	15
Vilijam Šekspir: **Magbet**	16
Samjuel Beket: **Ne ja,** mono: Sonja Savić	16
Anton P. Čehov: **Prosidba**	17
Franc Ksaver Krec: **Ni riba ni meso**	17
Živojin Pavlović: **Karantin**	18
Stevan Koprivica: **Pomjeranje tla**	19
Gordana Stošić: **Priča sa istočne strane,**	19
Branko Ćopić: **Ratnički rastanak**	20
Radoslav Pavlović: **Šovinistička farsa**	20
Radoslav Pavlović: **Muke po Živojinu**	21
Radoslav Pavlović: **Šovinistička farsa**	22
Dušan Kovačević: Sveti Georgije ubiva aždahu	22
Božo Šibalić: **Srećna nova sestra**	35
Vaclav Havel: **Largo desolato**	35
Stevan Koprivica: **Dugo putovanje u Jevropu**	37
Vida Ognjenović: **Mitologike**	38
Dušan Kovačević: Klaustrofobična komedija	38
Siniša Kovačević: **Novo je doba**	45
Deana Leskovar: Tri čekića (o srpu da i ne govorimo)	46
Vaclav Havel: **Nepodnošljivo lako**	57
Maksim Gorki: **Na letovanju**	59
Radoslav Pavlović: **Proleterska farsa**	60
Sem Šepard: Lud od ljubavi	60
Stevan Koprivica/ Predrag Antonijević: **Navala**	63
Edmon Rostan: **Sirano de Beržerak**	64
Jovan Sterija Popović: Laža i paralaža	67
Fjodor M. Dostojevski/ Andžej Vajda: **Zločin i kazna**	74
Ljubomir Simović: Čudo u Šarganu	77

Jovan Sterija Popović: **Kir Janja** 83
Aleksandar Popović: **Tamna je noć** 84
Jovan Sterija Popović: **Laža i paralaža** 86
Igor Bojović: **Divče (Alo Bosna)** 86
Ljubomir Simović: Putujuće pozorište Šopalović 88
Manuel Puig: **Poljubac žene pauka** 97
Fjodor M. Dostojevski/ Andžej Vajda: **Zločin i kazna** 99
Jovan Sterija Popović: **Laža i paralaža** 99
Aleksandar Popović: Mrešćenje šarana 99
Miroslav Momčilović: **Beograd na kolenima** 106
Nebojša Romčević: Laki komad 106
Jovan Sterija Popović: **Pokondirena tikva** 108
Fjodor M. Dostojevski/ A. Vajda: **Zločin i kazna** 110
Ivan A. Gončarov: **Oblomov** 113
Isak Baševis Singer: **Demon** 114
Danilo Kiš: **Elektra** 117
Mladen Popović: **Buba** 118
Sem Šepard: **Stanje šoka** 119
Miroslav Krleža: Gospoda Glembajevi 121
Stevan Koprivica: **Legenda o postanku** 128
Jakov Gotovac/ Milan Begović: Ero s onoga svijeta 128
Borivoj Radaković: **Kaj sad?** 132
Edvard Bond: **Nigdje nikog nemam,** 133
Vilijam Šekspir: **Mletački trgovac** 135
Aleksandar Popović: **Svinjski otac** 136
Ivan A. Gončarov: Tužna komedija (Olbomov) 139
Aleksandar Popović: **Smrtonosna motoristika** 146
Ivan M. Lalić: **Društvena igra** 148
Nebojša Romčević: **Paradoks** 148
Aleksandar N. Ostrovski: **Šuma** 151
Fjodor M. Dostojevski: Ujkin san 153
Dušan Spasojević: **Odumiranje** 160
Branislav Nušić: **Tako je moralo biti** 162
Mirza Fehimović: **Ćeif** 164
Ivan M. Lalić: **Heroj nacije** 167
Molijer: **Tartif** 168
Isak Baševis Singer: **Tajbele i njen demon** 170
Meša Selimović/ Egon Savin: **Derviš i smrt** – Egon Savin 170
Marina Kar: **U močvari** 173
Branislav Nušić: **Pokojnik** 175
Aleksandar Popović: **Pazarni dan** 176
Nebojša Romčević: **PR ili Potpuno rasulo,** 177
Ivan Turgenjev: **Miholjsko leto** (Mesec dana na selu) 179
Aleksandar N. Ostrovski: **Šuma** 180
Jovan Sterija Popović: Zla žena 181
Nagrade Egona Savina 185
Indexi 199

CIP - Каталогизација у публикацији Библиотека Матице српске, Нови Сад

792.071.2.027:929 Савин Е. 792(497.113 Нови Сад)

ПЕНЧИЋ Пољански, Дејан, 1943-
Egon Savin / Dejan Penčić Poljanski ; [fotografije Branislav Lučić]. - Novi Sad : Srpsko narodno pozorište, 2012 (Novi Sad : Stojkov). - 214 str. : fotogr. ; 27 cm

Tiraž 500. - Registri.

ISBN 978-86-80951-28-7 1. Српско народно позориште (Нови Сад) а) Савин, Егон (1955-) - Позоришне представе COBISS.SR-ID 269374471
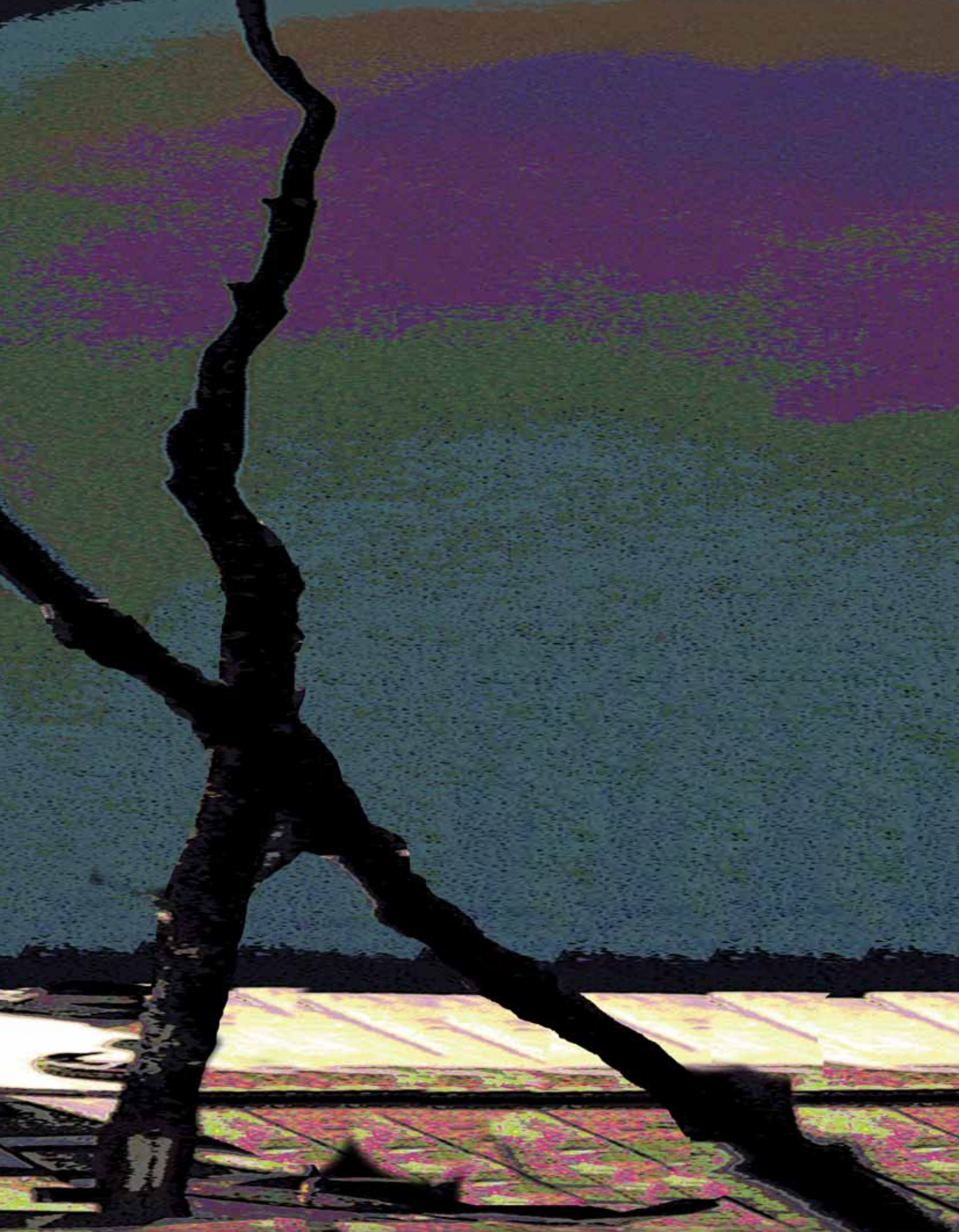
G
d
K
Š
a
M
n
Ij
Š
P
p
P
S
K
k
Š
T
il